

এই সংখ্যা

পয়োভৰা

উন্নয়নমূলক বিষয়-বস্তুৰে সমৃদ্ধ
অসমীয়া ভাষাৰ
একমাত্ৰ মাহেকীয়া
আলোচনী

সঞ্চালক আৰু
মুখ্য সম্পাদক : দীপিকা কচ্চল
জ্যেষ্ঠ সম্পাদক : অনুপমা দাস

PAYOBHARA
VOL. - 47 No. 4

সংগ্ৰহকাৰিৎ বৰ্ষ : চতুৰ্থ সংখ্যা
জুন : ২০১৬

শিক্ষক, ছাত্ৰ-ছাত্ৰী, শিক্ষা
প্ৰতিষ্ঠান আৰু পুথি ভঁৰালৰ বাবে
১০ শতাংশ ৰেহাই

বোঁটোপাতৰ শিল্পী :
গজানন পি ধোপে

পয়োভৰাত প্ৰকাশিত
প্ৰবন্ধ-পাতিৰ মতামত
লেখকৰ নিজস্ব

☐ সবলীকৰণ ব্যৱস্থাৰ জৰিয়তে বিকাশৰ গতি বৃদ্ধি	ঐ চৰণ সিং	৩
☐ ই-প্ৰশাসনৰ জৰিয়তে জনসাধাৰণৰ কাষ চাপিব পৰা সৰ্বাধিক শাসন	ঐ ৰঞ্জিত মেহতা	৭
☐ কৃষি আৰু কৃষকৰ কল্যাণ : বৰ্তমানৰ পৰিস্থিতি	ঐ জে পি মিশ্ৰ	৯
☐ যোগ : সম্ভৱিত স্বাস্থ্য আৰু চাপমুক্ত জীৱন	ঐ ঈশ্বৰ এন আচাৰ্য	১২
	ঐ ৰাজীৱ ৰাষ্ট্ৰগী	
☐ আধুনিক জীৱনশৈলী আৰু আন্তৰ্জাতিক গ্ৰহণযোগ্যতাৰ বাবে যোগ	ঐ ঈশ্বৰ ডি বাসৱাৰেড্ডী	১৪
☐ যোগাভ্যাসৰ নিৰ্ণায়ক পথ আৰু প্ৰামাণিকৰণ ব্যৱস্থা	ঐ ৰবি পি সিং	১৭
	ঐ মনীষ পাণ্ডে	
☐ দেশ তথা বিশ্বত প্ৰতিষ্ঠিত হোৱাৰ ক্ষেত্ৰত ৰাজনৈতিক কূটনীতি	ঐ আঁচল মেলহেট্টা	২২
☐ সাৰ্বজনীন স্বাস্থ্য ৰক্ষা ব্যৱস্থা : নিৰন্তৰ বিকাশৰ দিশে এটা পদক্ষেপ	ঐ শংকৰ পিঞ্জা	২৬
☐ সম-সাময়িক ভাৰতীয় দৃশ্যপটত গুণগত শিক্ষা ব্যৱস্থা	ঐ দিশা নাৱানি	৩১
☐ কৰ্ম কুশলতা বৃদ্ধি আৰু ব্যক্তিগত খণ্ড	ঐ প্ৰমোদ ভাচিন	৩৫
☐ সামাজিক সুৰক্ষা আঁচনিৰ জৰিয়তে সামাজিক অন্তৰ্ভুক্তিকৰণ	ঐ অলখ এন শৰ্মা	৩৭
	ঐ অখিলেশ কুমাৰ শৰ্মা	
	ঐ তানিয়া চক্ৰৱৰ্তী	
☐ প্ৰতিৰোধ, ৰোগৰ চিকিৎসাত যোগৰ নীতি	ঐ এইছ আৰ নগেন্দ্ৰ	৪২
☐ লাভজনক অৰ্থনৈতিক বৃত্তি হিচাপে মৌ পালন আৰু ইয়াৰ প্ৰধান সমস্যাসমূহ	ঐ ৰমী দত্ত	৪৫
	ঐ গোবিন চন্দ্ৰ বৰুৱা	
☐ বীজ সংৰক্ষণ আন্দোলন আৰু অসমত ইয়াৰ প্ৰাসঙ্গিক চিন্তা	ঐ অৰূপজ্যোতি শইকীয়া	৪৯
☐ ৰুগ্ৰ প্ৰকৃতিৰ তাণ্ডৱত বিধ্বস্ত অসম তথা অসমৰ অৰ্থনীতি	ঐ দেৱেন্দ্ৰ নাথ শৰ্মা	৫২
☐ উত্তৰ-পূৰ্বাঞ্চলৰ সীমাত বহিঃবাণিজ্যৰ সম্ভাৱনা	ঐ অনিল কুমাৰ শইকীয়া	৫৪

পয়োভৰাৰ বছৰেকীয়া গ্ৰাহক মূল্য : ২৩০.০০ টকা

দু বছৰৰ গ্ৰাহক মূল্য : ৪৩০.০০ টকা

তিনি বছৰৰ গ্ৰাহক মূল্য : ৬১০.০০ টকা

সম্পাদকীয় কাৰ্যালয় গোকৰ্ণপাৰা পথ, গৃহ নং ৪, গুৱাহাটী

গুৱাহাটী-৭৮১ ০০৩ ফোন : ২৬৬৫০৯০, ই-মেইল : ypeguw@dataone.in

yojanaasomia@yahoo.co.in

প্ৰকাশক : অতিৰিক্ত সঞ্চালক প্ৰধান (ভাৰতপু), প্ৰকাশক বিভাগ, সূচনা ভৱন, চি জি 'অ' কমপ্লেক্স, নতুন দিল্লী : ১১০০০৩

মুদ্ৰক : ডি কে প্ৰাফিকছ, বামণীমেদাম, গুৱাহাটী : ৭৮১ ০২১, ফোন নং : ৯৮৬৪০-৬৩৫৮৪

এই সংখ্যাৰ প্ৰসংগত

নিৰন্তৰ গতিশীলতাত এটা জাতি

এটা জাতিৰ বিকাশ অৰ্থনৈতিক, সামাজিক, মানৱ সম্পদ, পৰিৱেশ আদি কেইবাটাও কাৰকৰ আন্তঃসংযোগৰদ্বাৰা প্ৰভাৱিত হয়। ইয়াৰ প্ৰত্যেকটোৰে মাত্ৰা নিৰ্ণায়ক ভূমিকা নিজৰ ভিতৰতে নিহিত হৈ আছে। এই কাৰকসমূহৰ বিভিন্ন সংমিশ্ৰণৰ বাবে অত্যন্ত বিকাশশীল জাতি বিভিন্ন উন্নয়নশীল প্ৰত্যাহ্বানৰ সন্মুখীন হয়। অৰ্থনৈতিক বিকাশ সামাজিক বিকাশৰ হাত ধৰি আগবাঢ়িব লাগিব। কৃষি, উদ্যোগ, বাণিজ্য, পৰিবহণ, জলসিঞ্চন, শক্তি উৎস আদি উৎকৰ্ষৰ প্ৰক্ৰিয়াই অৰ্থনৈতিক পৰিৱৰ্তনৰ সূচনা কৰে আৰু আনহাতে উৎকৰ্ষৰ প্ৰক্ৰিয়াই স্বাস্থ্য, শিক্ষা, গৃহ নিৰ্মাণ, খোৱাপানী আদি সামাজিক উন্নয়ন আঙুলিয়াই দিয়ে, উভয়েই প্ৰত্যক্ষ বা পৰোক্ষভাৱে মানুহৰ আৰ্থিক পৰিস্থিতিৰ লগত সম্পৰ্কিত।

ব্যাপক ভিত্তিৰ অৰ্থনৈতিক বিকাশ আৰু অধিক সামগ্ৰিক কৰি তুলিবলৈ বিকাশ প্ৰক্ৰিয়াৰ উপকাৰসমূহ ভাগ-বতৰা কৰাৰ প্ৰয়োজনীয়তা সদায়েই অনুভৱ কৰা হৈছিল। সামগ্ৰিক বিকাশ মানে হ'ল যিটো অৰ্থনৈতিক বিকাশে মংগলৰ কাৰণে মৌলিক প্ৰয়োজন পূৰণ উন্নত কৰাত সহায় কৰিব পাৰে আৰু এনে সময়তে সুযোগৰো সৃষ্টি কৰে। ই সুযোগ আগবঢ়োৱাৰ মান আৰু শিক্ষা আৰু দক্ষতা বিকাশৰ জৰিয়তে জনসাধাৰণক সবলীকৰণ কৰাটো অন্তৰ্ভুক্ত কৰে।

সি যি কি নহওক, ১২০ কোটি বৰ্ণাঢ্য জনসংখ্যাৰ ডাঙৰ প্ৰত্যাহ্বানটো হ'ল— সমাজৰ সকলো শ্ৰেণীৰ লোকৰ আৰু দেশৰ সকলো অংশলৈকে বিকাশৰ স্তৰ আৰু য'ত চৰকাৰেই ভূমিকা ল'ব লাগিব। সেই কাৰণে চৰকাৰী নীতি আৰু কাৰ্যসূচী এই সকলো দিশৰ বিকাশ সামৰি গ্ৰহণ কৰিব লাগিব। পৰিকল্পনাকাৰী আৰু আঁচনি প্ৰস্তুত কৰোঁতাৰ মনত ৰাখিব লাগিব যে মুঠ ঘৰুৱা উৎপাদন আৰু জনমুৰি আয় দেশখনৰ জনসাধাৰণৰ বিকাশ নিশ্চিত কৰাত যথেষ্ট নহয়। যিকোনো সমাজতে বিকাশৰ কাৰণে প্ৰথম গোটটো দক্ষ মানৱ সম্পদেহে গঠন কৰে। মানৱ সম্পদ বিকাশে অতি দৰিদ্ৰ শিশু বা অতি দুৰ্গম অঞ্চলত বাস কৰা শিশুকে ধৰি সকলোৰে বাবে গুণগত শিক্ষা নিশ্চিত কৰাটো আৰু সকলোৰে বাবে জীৱিকা নিশ্চিত কৰাৰ প্ৰয়োজন। বৰ্তমান বতৰ পৰিৱৰ্তন এটা জাতিৰ অৰ্থনৈতিক আৰু সামাজিক উভয়ৰে পৰিৱৰ্তনৰ নিৰ্ণায়ক কাৰক হোৱা দেখা গৈছে আৰু ইয়াৰ পৰিপ্ৰেক্ষিতত বিকাশৰ তালিকাত পৰিৱেশ বিষয়টোৱেও স্থান লাভ কৰিছে। খৰাং আৰু বানপানীৰ ফলত সৃষ্টি হোৱা প্ৰাকৃতিক বিপৰ্যয়ে কৃষকৰ সামাজিক গাঁথনিৰ লগতে অৰ্থনৈতিকভাৱেও অনিষ্ট কৰিব পাৰে আৰু চৰকাৰে এইটো অগ্ৰাধিকাৰ ভিত্তিত সমাধান কৰিব লাগে। চৰকাৰৰ শেহতীয়া বহু কাৰ্যসূচী আঁচনিত তৃণমূল পৰ্যায়ৰ পৰা সাধাৰণ লোকক অন্তৰ্ভুক্ত কৰিবলৈ বিচৰা হৈছে। কৃষি আৰু কৃষকৰ কল্যাণৰ কাৰণে বিপুল পৰিমাণৰ ধন বাজেটত আবণ্টন দিয়াৰ লগতে সমাজৰ পৰা বহিৰ্ভূত হৈ থকা শ্ৰেণীক ৰাষ্ট্ৰীয় ঘাইসূতিলৈ আনি দ্ৰুত অৰ্থনৈতিক বিকাশৰ লাভ গ্ৰহণ কৰিবলৈ সমৰ্থ কৰিবৰ কাৰণে প্ৰধানমন্ত্ৰী ধন জন যোজনা, মুদ্ৰা বেংক, সেতু, বেঁটা বচাও বেটা পঢ়াও আদি আঁচনি গ্ৰহণ কৰিছে। দেশত বহনক্ষম সুৰক্ষা নেট সৃষ্টি কৰাৰ বাবে প্ৰধানমন্ত্ৰী জীৱন জ্যোতি বীমা যোজনা, প্ৰধানমন্ত্ৰী জীৱন সুৰক্ষা যোজনা আৰু অটল পেঞ্চন যোজনা প্ৰৱৰ্তন কৰা হৈছে। গৃহ নিৰ্মাণেই হওক বা পথ, ৰেল পথ বা গ্ৰাম্য আন্তঃগাঁথনিৰে সকলো নাগৰিককে স্পৰ্শ কৰিছে আৰু সেয়েহে যি উদ্দেশ্য আগত ৰাখি এই আঁচনিবোৰ গ্ৰহণ কৰা হৈছে সেইবোৰে ইয়াৰ গুৰুত্ব ৰক্ষা কৰিছে। ই-প্ৰশাসন হ'ল আন এটা ক্ষেত্ৰ— যাৰদ্বাৰা চৰকাৰে প্ৰত্যক্ষ লাভ হস্তান্তৰ (ডি বি টি) কাৰ্যসূচীৰ জৰিয়তে সাধাৰণ লোকৰ বাবে বিকাশৰ লাভ পোৱাটো নিশ্চিত কৰাৰ কাৰণে গুৰুত্ব প্ৰদান কৰিছে। উদ্যোগীৰ বাবে দক্ষতা বিকাশ, নিয়োগৰ বাবে গুৰুত্ব, ষ্টাৰ্ট আপ, ষ্টেণ্ড আপ ইণ্ডিয়াই 'সব কা বিকাশ'ৰ লক্ষ্যত উপনীত হোৱাত সহায় কৰিছে।

নাগৰিকসকলে সুস্থ স্বাস্থ্য থাকিলেহে বিকাশৰ লাভ উপভোগ কৰিব পাৰিব। সমগ্ৰ পৃথিৱীয়ে স্বাস্থ্যৰ বাবে যোগৰ গুৰুত্ব বুজি উঠাৰ বাবে প্ৰতিবছৰৰ ২১ জুন তাৰিখটো আন্তৰ্জাতিক যোগ দিৱস হিচাপে পালন কৰা হৈছে। এটা জাতি হিচাপে ভাৰতে বিশ্বৰ প্ৰতিটো চুক-কোণলৈকে যোগক লৈ যোৱাৰ বাবে গুৰুত্বপূৰ্ণ ভূমিকা গ্ৰহণ কৰিছে।

ভাৰতে ইয়াৰ নিৰ্ভৰশীলতা, খাদ্য আমদানি কৰিব লগা অৱস্থাৰ তীব্ৰ দাৰিদ্ৰ, জীৱিকাৰ নাটনি, অপৰিপুষ্টি আৰু ৰোগে আমাৰ মানৱ সম্পদক জুৰুলা কৰা দিনবোৰৰ পৰা বহুদূৰ আগবাঢ়ি আহিল। এইবোৰৰ খতিয়ান ল'বলৈ স্বাধীনতাৰ ছটা দশকৰো অধিক কালৰ পাছত ভাৰত বৰ্তমান এটা স্বতন্ত্ৰ শক্তি হোৱাৰ পথত। বৰ্তমান এই জাতি নিৰন্তৰ গতিশীলতাৰ পথত।

সবলীকৰণ ব্যৱস্থাৰ জৰিয়তে বিকাশৰ গতি বৃদ্ধি

চৰণ সিং*

ভাৰত চৰকাৰে ২০১৪ চনৰ মে'ৰ পৰা দেশখনক পুনৰ্ৰঞ্জীৱিত কৰি তুলিবলৈ প্ৰয়াস কৰি আহিছে আৰু নিজৰ যি সম্ভাৱনাজি আছে তাৰ ৯ শতাংশতকৈ অধিক বৃদ্ধি প্ৰাপ্ত কৰাত সহায় কৰিবলৈ ব্যৱস্থা গ্ৰহণ কৰিছে। তেতিয়াৰ পৰাই চৰকাৰে এলানি ব্যৱস্থা গ্ৰহণ কৰাৰ বিষয়ে ঘোষণা কৰে আৰু সেই ব্যৱস্থাবলীত আলোকপাতৰ বিষয় হয় অধিক বিকাশ হাৰ প্ৰাপ্ত কৰিবৰ বাবে বিকাশ-উন্মেষ সাধন নীতিসমূহক আগুৱাই নিয়া। প্ৰায় আঠটা দশক কাল বৰ্হিশাসনৰ অধীনত দেশখনে সম্পদ-ৰাজিৰ অৱনতি হোৱাৰ ক্ষেত্ৰত বেয়াকৈ ফল ভোগে আৰু জনমূৰি হিচাপত অৰ্থনৈতিক বৃদ্ধি হাৰ কমি যায়। ১৯৫১ বৰ্ষৰ কালছোৱাত ৫০ শতাংশ জনসংখ্যা (২০০ নিযুত) দাৰিদ্ৰ্যৰ সীমাৰেখাৰ তলত আছিল আৰু সেই হিচাপত ভাৰতক অতি নিম্ন উপাৰ্জনকাৰী দেশৰূপে বিবেচনা কৰা হৈছিল। কিন্তু স্বৰাজ্যোত্তৰ কালছোৱাত সেই ছবিৰ পৰিৱৰ্তন ঘটে। এক মিশ্ৰিত সমাজৰ আৰ্হিয়ে তাৰ ঠাই লয়—য'ত সমাজবাদী পৰিকল্পনাই প্ৰাধান্য বিস্তাৰ কৰে। এলানি প্ৰয়াস আৰু নীতি ব্যৱস্থা গ্ৰহণেৰে যি স্থিতিত উপনীত হোৱা হয় তাৰ ফলস্বৰূপে ভাৰতক ২০০০ বৰ্ষ কালৰ আগছোৱাতেই এক

গুৰুত্বপূৰ্ণ বিকশিত বজাৰ অৰ্থনীতিৰ দেশ ৰূপে স্বীকৃতি দিয়া হয়। ২০১৫ বৰ্ষৰ পৰা ভাৰত বিশ্বৰ ক্ষিপ্ৰতৰভাৱে বিকাশ লাভ কৰা অৰ্থনীতিৰ দেশ ৰূপে পৰিগণিত হয়। এই কালছোৱাতেই দেশখনে সফলতাৰে দৰিদ্ৰতাৰ স্তৰ হ্ৰাস কৰে। ৩০ শতাংশ জনসংখ্যাতকৈ এই হাৰ কম হয়। আৰু এতিয়া অহা পাঁচ বছৰৰ ভিতৰত বিকাশ হাৰ ৭.৩ শতাংশ আৰু অধিক কৰিবলৈ প্ৰেৰণা কৰিছে। ভাৰতৰ এই আকৰ্ষণীয় বিকাশ কাহিনীত অৰ্থনৈতিক বৃদ্ধি সাধনৰ যি পৰিৱৰ্তন সূচনা হয় সেয়া অৰ্থনৈতিক ইতিহাসত এটা অভূতপূৰ্ব বিষয় বুলি ক'ব লাগিব। কৃষিৰ অংশ ভাগৰ সংকোচন ঘটে আৰু সেৱা প্ৰদানৰ ভাগটো খৰতকীয়াকৈ বৃদ্ধি পায়। আনপিনে উদ্যোগ প্ৰায় ২৫ শতাংশৰ ভিতৰতে আবদ্ধ হৈ থাকিবলৈ লয়। এক শক্তিশালী আধাৰেৰে বিকাশৰ এটা স্থিৰ স্থিতি নিশ্চিত কৰিবৰ কাৰণে উদ্যোগৰ ভেটি শক্তিশালী কৰাটো গুৰুত্বপূৰ্ণ বিষয়। সেই কথা চিন্তা কৰিয়েই প্ৰধান মন্ত্ৰীয়ে ২০১৪ বৰ্ষৰ মে'ত কাৰ্যভাৰ গ্ৰহণ কৰি ততালিকে 'মেইক ইন ইণ্ডিয়া' অভিযান প্ৰচলন কৰে।

বিকাশ সাধন তথা ঔদ্যোগিক ভেটি নিশ্চিতভাৱে গঢ়ি তুলিবৰ কাৰণে

আন বহু কাৰণৰ উপৰি বিত্তৰ ব্যৱস্থা কৰাটো হ'ল অতি গুৰুত্বপূৰ্ণ বিষয়। এই প্ৰসঙ্গত বিকাশৰ প্ৰাৰম্ভিক স্তৰত বেংকিং পদ্ধতিয়ে এটা গুৰুত্বপূৰ্ণ ভূমিকা গ্ৰহণ কৰে; আৰু সেয়ে বেংক প্ৰতিষ্ঠানসমূহৰ কেৱল এক নেটৱৰ্ক গঢ়ি তোলাৰ প্ৰয়াস কৰাই নহয়, তদুপৰি বেংকৰ অৰ্থ দান ব্যৱস্থা অধিকভাৱে নিশ্চিত কৰিবলৈ চোৱা হয় তথা যিসকল নাগৰিকক ইয়াৰ প্ৰয়োজন হয় তাৰ বাবে বিত্তীয় সম্পদৰাজি যাতে সহজে পায় সেই বিষয়েও ভবা হয়। তাৰ পিছত ইয়াৰ বাবে এটা পৰিৱেশ গঢ়ি তোলাটোও আৱশ্যক—য'ত বিত্তীয় সম্পদৰাজিৰ উপৰি সহজে কাৰবাৰপৰা অৱস্থা তথা প্ৰয়োজন অনুসাৰে ধনৰ ইহাত-সিহাত কৰাৰো সুবিধা থাকিব পাৰে—অৰ্থাৎ কাৰ্যৰ গুৰুত্বলৈ চাই সঠিকভাৱে ধন লগ্নি কৰাৰ অৱকাশ থাকিব পাৰে। চৰকাৰে প্ৰধান মন্ত্ৰীৰ জন ধন যোজনাৰ অধীনত বেংকৰ হিচাপ-বহী (বেংক একাউন্ট) প্ৰাপ্তিৰ নিশ্চিত কৰাৰ পাছত অন্য ব্যৱস্থাবলীৰ বিষয়েও ঘোষণা কৰে। তেনে ব্যৱস্থাবোৰ হ'ল, যেনে— মুদ্ৰা বেংক, ষ্টাৰ্ট আপ তথা ষ্টেণ্ড আপ ইণ্ডিয়া আৰু অটল মিছন।

ভাৰত ইতিমধ্যে বিশ্বৰ ভিতৰত ক্ষিপ্ৰতৰভাৱে বিকাশ লাভ কৰা অৰ্থনীতিৰ দেশ তথা তৰুণ প্ৰজন্মৰ অধিকাৰী হ'লেও জনগাঁথনিৰপৰা পাব লগা লাভাংশ লাভ কৰা নাই। এতিয়াও ইয়াক কাৰ্যত খটাবলৈ বাকী আছে। পৰৱৰ্তী দশকত ভাৰতে অ-কৃষি খণ্ডত ১১ কোটি চাকৰি সৃষ্টি কৰা প্ৰয়োজন আছে; কিয়নো তেতিয়া প্ৰায় দুই-তৃতীয়াংশ জনসংখ্যা কাম কৰা বয়সত উপনীত হ'ব। ২০২২ চনৰ ভিতৰত ভাৰতৰ কৰ্মবাহিনীৰ সংখ্যা ১ বিলিয়নৰ

*চৰণ সিং বেংগালুৰুৰ আই আই এম প্ৰতিষ্ঠানৰ অৰ্থনীতিৰ আৰ বি আই চেয়াৰ প্ৰফেছৰ

সীমা চুবগৈ বুলি আশা কৰা যায়, আৰু সেয়ে এইসকলক ভালদৰে নিয়োগৰ ব্যৱস্থা কৰাৰ আৱশ্যক আছে—যাতে নিবনুৱাৰ কাৰণে কোনো সামাজিক অশান্তিৰ সৃষ্টি নহয়। স্বাধীনতা লাভ কৰাৰ পাছত যি পৰিকল্পনা হাতত লোৱা হয় তাৰ প্ৰাৰম্ভিক বছৰবোৰত বৰ্দ্ধিত কৰ্ম বাহিনীক কামত নিযুক্তি দিবৰ বাবে চৰকাৰে কিছু পদক্ষেপ হাতত লয়। ইয়াৰ পিছৰ বছৰবোৰত ব্যক্তিগত খণ্ডই এই ক্ষেত্ৰত যথেষ্টভাৱে বৰঙণি যোগায়। ২০১২ বৰ্ষৰ ভিতৰত ৯০ শতাংশতকৈ অধিক কৰ্মবাহিনী অনানুষ্ঠানিক খণ্ডত কাম কৰিছিল। কিন্তু ভৱিষ্যতে বছৰি প্ৰায় ১১ নিযুত কৰ্মীক চাকৰি প্ৰদান কৰিবলৈ হ'লে অধিক চাকৰি সৃষ্টি কৰাৰ ক্ষেত্ৰতো একাধিক উদ্যোগীৰ প্ৰয়োজন হ'ব।

বেংকসমূহৰ ভূমিকা

স্থিৰভাৱে বিকাশ নিশ্চিত কৰিবৰ বাবে এক সবল বিত্তীয় পদ্ধতিৰ আৱশ্যক হয়—বিশেষকৈ বেংকৰ লেন-দেন প্ৰদানৰ ক্ষেত্ৰত— যাৰ জৰিয়তে সঞ্চয়কাৰীৰপৰা বিনিয়োগ কৰোতা সকললৈ উপযুক্তভাৱে সম্পদ আৱণ্টনৰ সুবিধা কৰিব পাৰি। উৎপাদনমূলক বিনিয়োগৰ সা-সুবিধা থকা কাৰ্যত ইয়াৰ সমুচিত প্ৰতিফলন ঘটিব পাৰে। বেংকে সম্পদ ৰূপান্তৰ সাধনৰ কাম হাতত লয়—যাৰদ্বাৰাই এজন জমাকাৰীয়ে এটা বেংকত তেওঁৰ সম্পদৰাজি থ'ব পাৰে আৰু বেংকে সেইখিনি সম্পদ বজাৰলৈ ঋণ হিচাপে উলিয়াই দিব পাৰে। বেংকসমূহে বিকাশৰ সুবিধা কৰি তথা বিত্তীয় সেৱাৰ বাবে সাৰ্বজনীন সুচল প্ৰাপ্তিৰ ব্যৱস্থা কৰি দাৰিদ্ৰ্যতা হ্ৰাস কৰাত (এক অৰ্থ ব্যৱস্থাত) সহায় কৰিব পাৰে। কিন্তু আনপিনে এটা অনুপযুক্ত বিত্তীয়

পদ্ধতিয়ে দুখীয়া লোকৰ মাজত উপাৰ্জনৰ দিশত অসমতা সৃষ্টি কৰিব পাৰে, কিয়নো এনে পদ্ধতিৰ মূলধন সম্পদ অভাৱী উদ্যোগীলৈ গতি চালনা কৰি থাকে।

ব্যাপকভাৱে বেংকৰ বিত্ত প্ৰাপ্তি নিশ্চিত কৰিবৰ কাৰণে—বিশেষকৈ গ্ৰামাঞ্চলত ষ্টেট বেংক অব্ ইণ্ডিয়াক ১৯৫৫ চনত ৰাষ্ট্ৰীয়কৃত কৰা হয়। কেইটামান বাণিজ্যিক গৃহই বেংকসমূহৰ জৰিয়তে দেশৰ বেংকত ৰখা সম্পদৰাজিৰ ওপৰত নিয়ন্ত্ৰণ ৰখাৰ আশংকা দূৰ কৰিবৰ কাৰণে আৰু সামাজিক ন্যায় সহ অৰ্থনৈতিক বৃদ্ধি সাধন লাভ কৰিবৰ অৰ্থে চৰকাৰে ১৯৬৯ চনত ১৪ টা বাণিজ্যিক বেংক ৰাষ্ট্ৰীয়কৃত কৰে। ১৯৮০ চনত আৰু ৬টা বেংকক এনে ব্যৱস্থাৰ অধীনলৈ অনা হয়। তাৰ পিছৰ পৰা ভাৰতীয় বেংকিং পদ্ধতিৰ এটা গাঁথনিগত ৰূপান্তৰ সাধন হয় আৰু ইয়াৰ কৰ্তৃপক্ষই বিভিন্ন খণ্ডলৈ যথেষ্ট মাত্ৰাত ঋণ প্ৰদান কৰাত সক্ষম হয়। তেনে খণ্ডবোৰৰ ভিতৰত উল্লেখযোগ্য হ'ল—কৃষি খণ্ড, অতি ক্ষুদ্ৰ, ক্ষুদ্ৰ আৰু মজলীয়া উদ্যোগসমূহ তথা অন্য প্ৰতিশ্ৰুতিমূলক উদ্যোগ। ৰিজাৰ্ভ বেংক তথা নাৰ্বাৰ্ড অৰ্থাৎ কৃষি আৰু গ্ৰাম্য বিকাশ বিষয়ক ৰাষ্ট্ৰীয় বেংকে সমাজত বহিৰ্ভূত হৈ থকা শ্ৰেণীৰ লোকসকললৈ বেংকিং সেৱাৰ সুচল ব্যৱস্থা কৰিবৰ কাৰণে যথেষ্ট মনোযোগ দিয়ে আৰু সেইমতে বিত্তীয় ব্যৱস্থাক ব্যাপক মাত্ৰাত সামৰি ল'বলৈও প্ৰয়াস কৰে। কিন্তু তৎসত্ত্বেও ২০১১ বৰ্ষৰ পিয়লত প্ৰকাশ পায় যে ভাৰতৰ ২৪.৭ কোটি পৰিয়ালৰ ঘৰৰ ভিতৰত মাত্ৰ ১৪.৫ কোটি (৫৪.৭ শতাংশ) ঘৰৰহে বেংকিং সেৱাৰ প্ৰতি সুচল ব্যৱস্থা আছে। গ্ৰাম্য এলেকাবোৰত

১৬.৮ কোটি পৰিয়ালৰ ঘৰৰ ভিতৰত মাত্ৰ ৯.১ কোটি ঘৰেহে (৫৪.৫ শতাংশ) বেংক সেৱাৰ সুবিধা গ্ৰহণ কৰে।

উল্লিখিত বিষয়বোৰলৈ চাই চৰকাৰে ২০১৪ বৰ্ষৰ আগষ্টত প্ৰধান—মন্ত্ৰী জন ধন যোজনা আৰম্ভ কৰে। ইয়াৰ লক্ষ্য হ'ল সাৰ্বজনীনভাৱে বিত্তীয় সেৱাৰ সুবিধাসমূহ পোৱাটো নিশ্চিত কৰা। তেনে বিত্তীয় সেৱাবোৰ হ'ল—বেংকিং আৰু জমা হিচাপ ব্যৱস্থা, প্ৰেৰণ, ঋণ, বীমা আৰু বহনযোগ্যভাৱে পেঞ্চন ব্যৱস্থা। এই জন ধন যোজনা ২০১৬ চনৰ ২৭ এপ্ৰিলৰ ভিতৰত ২১.৭ কোটি হিচাপ বহী খোলাত সফল হয়। এয়া হ'ল এটা ডাঙৰ পদক্ষেপ, কিয়নো বাণিজ্যিক বেংকসমূহত ২০১৪ চনৰ ৩১ মাৰ্চলৈকে যিমান একাউণ্ট অৰ্থাৎ হিচাপ-বহী আছিল তাৰ তুলনাত ই বহুত বেছি। তেতিয়া এনে হিচাপ-বহীৰ সংখ্যা আছিল ১২২ কোটি। এয়া একাদিক্ৰম বছৰৰ লেখ অৰ্থাৎ সকলো বাণিজ্যিক বেংকে মিলি গ্ৰহণ কৰা ভূমিকা, কিন্তু জন ধন যোজনা ২০১৬ চনত ল'ব লগা যে ১৭.৯ কোটি একাউণ্টত (হিচাপ-বহীত) “ৰূপে কাৰ্ড” প্ৰদান কৰা হয়। ইয়াৰ ভিতৰত ৯.৭ কোটি হ'ল আধাৰ ভিত্তিক আৰু ৮.৩.৬ শতাংশ চলন্তিমূলক ৰাজহুৱা খণ্ডৰ বেংকসমূহত ২০.৯ কোটি হিচাপ-বহী। ইয়াৰ ভিতৰত ১২.৮ কোটি হিচাপ-বহী গ্ৰামাঞ্চলৰ। তেতিয়া বৃহৎ সংখ্যক হিচাপ-বহী উত্তৰ প্ৰদেশত খোলা হৈছিল। তাৰ সংখ্যা ৩.৩ কোটি। তাৰ পিছতেই বিহাৰ আৰু পশ্চিমবঙ্গই তেনে কাৰ্য সাধন কৰে। বিহাৰে ২ কোটি আৰু পশ্চিমবঙ্গই ২ কোটি হিচাপ বহী খোলাৰ দাবী কৰিব পাৰে। আটাইতকৈ গুৰুত্বপূৰ্ণ কথাটো হ'ল যে

এই জন ধন যোজনা আৰম্ভ কৰাৰ পাছত ৯৫ শতাংশতকৈ অধিক ঘৰে বেংকৰ সা-সুবিধা পোৱাৰ ক্ষেত্ৰত সুচল হয়।

প্ৰধান মন্ত্ৰী জন ধন যোজনা ক তিনিটা সংখ্যাৰ প্ৰতিশব্দত অন্তৰ্ভুক্ত কৰা হয়। সেয়া হ'ল জে-এ-এম অৰ্থাৎ জন ধন যোজনা-আধাৰ-ম'বাইল নাম্বাৰ। ই দুখীয়া পৰিয়ালৰ ঘৰক নিৰ্দিষ্টভাৱে সমৰ্থন প্ৰদান কৰাৰ ক্ষেত্ৰত আলোকপাত কৰে। এই জে এ এমৰ অধীনত প্ৰযুক্তিৰ বিকাশ আৰু উপযুক্ত বিধি-ব্যৱস্থা অৱলম্বন ক্ৰমে বেংকৰ সেৱাসমূহ লাভ কৰাত সহায় কৰিব পাৰে। আৰু সেই সেৱাৰ ভিতৰত ম'বাইল ফোনেৰে বেংকলৈ নোযোৱাকৈ ঋণ লাভ কৰিবও পাৰে।

ম'বাইল বেংক আৰু সামাজিক নিৰাপত্তা আঁচনি

২০১৫ চনৰ ৮ এপ্ৰিলত ভাৰত চৰকাৰে Micro Units Development Refinance Agency চমুকৈ মুদ্ৰা বেংক প্ৰচলন কৰে। ক্ষুদ্ৰ উদ্যোগীসকলক ঋণ যোগান ধৰিবৰ বাবে এই ব্যৱস্থা আৰম্ভ কৰা হয়। দেশত প্ৰায় ৬ কোটি উদ্যোগ আছে। ইয়াৰে প্ৰায়ভাগ হ'ল ব্যক্তিগত উদ্যোগ। এইবোৰ উদ্যোগে সৰু সৰু নিৰ্মাণ আৰু প্ৰস্তুত কাৰ্য সমাপন কৰে। কোনো কোনোৱে বেপাৰ-বাণিজ্যৰ সেৱা কামত ন্যস্ত হয়। এনে গোটবোৰৰ মাত্ৰ ৪ শতাংশইহে প্ৰতিষ্ঠানমূলক বিত্ত লাভ কৰে। এই মাইক্ৰো ৰিফাইন্স বেংকে (চমুকৈ এম বি) ক্ষুদ্ৰ খণ্ডৰ ওপৰত আলোকপাত কৰিব — যাৰ বিত্তীয় আৱশ্যকতাৰ পৰিমাণ ১০ লাখ টকালৈকে আছে। ক্ষুদ্ৰ বিত্তীয় প্ৰতিষ্ঠান-সমূহৰ কাৰণে ই এটা নিয়ন্ত্ৰণমূলক তথা পুনৰ বিত্ত প্ৰদান প্ৰতিষ্ঠান ৰূপে কাম কৰিব আৰু ক্ষুদ্ৰ বিত্তীয় প্ৰতিষ্ঠানবোৰে

সৰু সৰু গোটবোৰক বিকাশ সাধন কৰাত ঋণ আগবঢ়াব। এম বি-এ নীতি-নিৰ্দেশনা যুগ্তোৱাত সহায় কৰিব আৰু লগতে গ্ৰাহক সুৰক্ষা সূত্ৰসমূহক বলবৎ কৰাতো সহায় কৰিব — যাতে ক্ষুদ্ৰ উদ্যোগবোৰক দেশত যি মানৰ চলিত হাৰ আছে তাতোকৈ অধিক ঋণ পৰিশোধ কৰাত প্ৰৰঞ্চিত কৰা নহয়।

২০১৫ চনৰ ৯ মে'ত কেন্দ্ৰীয় চৰকাৰে তিনিখন আঁচনিৰ জৰিয়তে জনগণলৈ সামাজিক নিৰাপত্তা ব্যৱস্থা সম্প্ৰসাৰিত কৰে। এই আঁচনি বেংক একাউন্টৰ জৰিয়তে চলোৱা হ'ব। আঁচনিকেইখন হ'ল—অটল পেঞ্চন যোজনা, জীৱন জ্যোতি বীমা আঁচনি আৰু সুৰক্ষা বীমা আঁচনি। ইয়াৰ পৰা উপলব্ধ ফলসমূহৰ সম্প্ৰসাৰণে বেংক উদ্যোগলৈ অধিক মাত্ৰাৰ বাণিজ্য নিশ্চিত কৰিব তথা বিত্ত ব্যৱস্থাক বাণিজ্যিকভাৱে নিৰ্ভৰযোগ্য কৰাত সহায় কৰিব।

সপ্তম কৰি তোলা কাৰ্যসূচী

প্ৰধান মন্ত্ৰীয়ে অলপতে, অৰ্থাৎ ২০১৬ চনৰ এপ্ৰিলত, ষ্টেণ্ড-আপ ইণ্ডিয়া প্ৰ'গ্ৰাম (অৰ্থাৎ সপ্তম হৈ উঠা কাৰ্যসূচী) প্ৰচলন কৰে। উদ্দেশ্য হ'ল উদ্যোগীসকলক (এণ্ট্ৰেপ্ৰেনিয়ৰশ্বিপ) উৎসাহিত কৰা— বিশেষকৈ সমাজৰ বঞ্চিত শ্ৰেণীৰ লোক আৰু মহিলা-সকলৰ মাজত নিজে থিয় হ'ব পৰা অৱস্থা কৰি তোলা। ইয়াৰ বাবে ১০ লাখ টকাৰ পৰা আৰম্ভ কৰি ১ কোটি টকা পৰ্যন্ত ঋণ আগবঢ়োৱা হ'ব। ইয়াৰ পূৰ্বে কেন্দ্ৰীয় বাজেটত চৰকাৰে দেশখনত ষ্টাৰ্ট আপ অৰ্থাৎ আৰম্ভণি-সূচকভাৱে সজাগ হৈ উঠা ভাবধাৰাক উৎসাহিত তথা শক্তিশালী কৰি তুলিবৰ কাৰণে এলানি ব্যৱস্থা ঘোষণা কৰিছিল। সেই

ব্যৱস্থাসমূহৰ ভিতৰত উল্লেখযোগ্য হ'ল—সম্পদৰাজিৰ আবণ্টন, দক্ষতা কাৰ্যসূচীৰ আৰম্ভণি, কৰ বেহাইৰ ব্যৱস্থা আৰু ব্যৱসায় কৰিবৰ বাবে পদ্ধতিসমূহ সহজ-সৰল কৰি তোলা। বাজেটৰ ঘোষণাৱলী তথা পৰৱৰ্তী বিকাশৰ লক্ষ্য হ'ল ২০১৬ চনৰ জানুৱাৰীত আৰম্ভ কৰা সপ্তম মূলক প্ৰয়াসক (ষ্টাৰ্ট-আপ) শক্তিশালী কৰা— যাতে অতি প্ৰয়োজনীয় খৰকৈ আগুৱাই নিব পৰা চাকৰি সৃষ্টি মনোভাৱেৰে ভাৰতক স্থিত কৰিব পৰা যায়।

প্ৰত্যাহ্বান

চৰকাৰে যি প্ৰয়াস কৰিছে তাৰ পৰা ভাল ফল পাবলৈ আৰম্ভ হৈছে। তথাপি এতিয়াও বহু প্ৰত্যাহ্বানৰ বিষয় আছে, যিবোৰ সমাধান কৰা আৱশ্যক। তেনে সমাধানৰদ্বাৰাহে সাৰ্বজনীনভাৱে বিত্তৰ সুচল প্ৰাপ্তি সাধন কৰাটো নিশ্চিত কৰিব পাৰি; আৰু তেতিয়াহে অধিক বৃদ্ধিৰ গতি উপযুক্তভাৱে লাভ কৰিব পৰা যাব।

সুতৰ হাৰ সম্পৰ্কীয় বিষয়

টকা ধাৰে দিওঁতাই অধিক সুতৰ হাৰ আৰোপ কৰিলেও ঋণ লওঁতা-সকলে বাণিজ্যিক বেংকৰ শাখা প্ৰতিষ্ঠানক অৱজ্ঞা কৰি ঋণ দিওঁতাসকলৰ ওচৰলৈকে যাব খোজে, সেইটো মানি ল'ব লাগিব। আনকি তেনে শাখা বেংক ওচৰত থাকিলেও ঋণ লওঁতাই তাৰ প্ৰতি আগ্ৰহ নেদেখুৱায়। গতিকে অধিক সুতৰ হাৰ আৰোপ কৰা সত্ত্বেও ঋণ দিওঁতাই কিয় এই ক্ষেত্ৰত সফল হয় তাৰ কাৰণ অধ্যয়ন কৰা প্ৰয়োজন। এনে সম্ভাৱনাও আছে যে এয়া কেৱল সুতৰ হাৰৰ কাৰণটোৱেই নহয় যিটোৱে ঋণ লোৱাৰ সিদ্ধান্তক প্ৰভাৱান্বিত কৰে। ইতিহাসৰ

পাতলৈ দৃষ্টি নিষ্ক্ষেপ কৰিলে চাণক্যৰ কথাই চকুত ভাহি উঠে। চাণক্যৰ সুতৰ হাৰৰ গাঁথনি আশংকায়ুক্ত আছিল। ঋণ লওঁতাৰ ব্যৱসায়ত জড়িত থকা আশংকাসহ সুতৰ হাৰ বৃদ্ধি পাইছিল। বহলাই ক'বলৈ গ'লে, প্ৰাচীন ভাৰতত যি সুতৰ হাৰ প্ৰচলন আছিল সেয়া আছিল বাৰ্ষিক ১৫ শতাংশ সাধাৰণ অগ্ৰিম ঋণৰ ক্ষেত্ৰত, কিন্তু ব্যৱসায়ীসকলৰ ক্ষেত্ৰত ৬০ শতাংশ আদায় কৰা হৈছিল। যদি সামগ্ৰীসমূহ অৰণ্যৰ মাজেদি নিব লাগে, তেনে ক্ষেত্ৰত ব্যৱসায়ীয়ে ১২০ শতাংশ দিব লাগে আৰু যি সকল ৰপ্তানি তথা আমদানি কাৰবাৰত ন্যস্ত থাকে তেওঁলোকে বাৰ্ষিক ২৪০ শতাংশ আদায় দিব লাগে।

বিত্তীয় ব্যৱস্থাত অন্তৰ্ভুক্তকৰণ

প্ৰধান মন্ত্ৰী জন ধন যোজনাৰ অধীনত খোলা নতুন হিচাপ-বহীৰ কাম-কাজ উন্নত তথা লেন-দেন বৃদ্ধি কৰিবৰ বাবে বহল পৰিসৰৰ ব্যৱস্থাৰ আৱশ্যক আছে—যাতে লোকসকলৰ মাজত বিশ্বাস জন্মে আৰু এটা অনুকূল পৰিবেশ সৃষ্টি হয়; আৰু তেতিয়া বেংকত ধন জমা ৰখা আৰু প্ৰয়োজন সাপেক্ষে উলিয়াই নিয়া কাৰ্যক উৎসাহিত কৰিব। কিন্তু বিত্তীয় পদ্ধতিৰ সূচলতা লাভ কৰাৰ ক্ষেত্ৰত এতিয়াও কিছুমান ডাঙৰ বাধা আছে। তেনে বাধাবোৰ হ'ল—কম উপাৰ্জন কিম্বা কম মাত্ৰাৰ সম্পত্তি, বিত্তীয় লাভালাভৰ বিষয়ে সজাগতাৰ অভাৱ, লেন-দেনৰ ক্ষেত্ৰত অধিক খৰচ আৰু যিবোৰ উৎপাদিত সামগ্ৰী সুবিধাজনক নহয় তথা বহনযোগ্যও নহয় আৰু গ্ৰাম্য লোকৰ কাৰণে আচহুৱা তথা বেংকিং ব্যৱস্থাৰ বাবে এনে জনগণৰ অজ্ঞতা কিম্বা আগ্ৰহী নহয়।

গ্ৰাম্য জনগণৰ দুৱাৰডলিত বেংকৰ সা-সুবিধা নিশ্চিত কৰিবৰ কাৰণে সম্ভৱতঃ অধিক এ টি এম-ৰ আৱশ্যক আছে। বহলাই ক'বলৈ গ'লে এইটোও মনত ৰখা প্ৰয়োজন যে টকা ধাৰলৈ দিয়া এজেন্টবোৰ ৫ মিনিটতকৈও কম দূৰত্বত থাকে, কিন্তু এটা বেংকলৈ যাবৰ বাবে অধিক সময় লাগে। গাঁওবোৰত বেংকৰ শাখাও যথেষ্ট কম। ৬ লাখ খন গাঁৱৰ ভিতৰত ৫০,০০০ তকৈ কম গাঁৱত বেংকৰ শাখা আছে।

মুদ্ৰা বেংক

ক্ষুদ্ৰ উদ্যোগক ঋণ প্ৰদান কৰা-বিশেষকৈ যিবোৰ উদ্যোগৰ কাম-কাজ মুদ্ৰা বেংকে সামৰি লয়—তেনে উদ্যোগৰ প্ৰতি বাণিজ্যিক বেংক প্ৰতিষ্ঠানৰ অনীহা ভাবৰ পৰিৱৰ্তন সাধিবলৈ মানসিক দৃষ্টিভঙ্গী সলনি কৰাৰ প্ৰয়োজন আছে। ক্ষুদ্ৰ গোটবোৰৰ আৱশ্যকতাৰ প্ৰতি বেংকৰসকলক সচেতন কৰা প্ৰয়োজন 'আঁচনিসমূহো তাৰ বাবে অনুকূল কৰা আৱশ্যক — যাতে ক্ষুদ্ৰ উদ্যোগ খণ্ডলৈ ঋণ ব্যৱস্থা সম্প্ৰসাৰণ কৰিব পৰা যায়।

স্থিত অৱস্থা আৰু আৰম্ভণিৰ প্ৰয়াস

স্থিত অৱস্থা তথা আৰম্ভণিৰ প্ৰয়াসক শক্তিশালী কৰিবৰ বাবে এটা পৰিৱেশ গঢ়ি তোলা আৱশ্যক, যাৰ দ্বাৰাই উদ্যোগী সৃষ্টি কৰিব পাৰি। ভাৰতে এতিয়া শিল্পোদ্যোগৰ সন্দৰ্ভত বিশ্ব শ্ৰেণীৰ প্ৰতিষ্ঠান আৰু পাঠ্যক্ৰমৰ বিষয়ে বিবেচনা কৰা উচিত। আই আই টি, আই আই এম আৰু কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়সমূহৰ দৰে ইণ্ডিয়ান ইনষ্টিটিউট অৱ এণ্ট্ৰেপ্ৰেনিউৰশ্বিপ স্থাপন কৰা প্ৰয়োজন। তদুপৰি শিক্ষা নীতিত অধিক বিশ্ব-শ্ৰেণীৰ কলেজ স্থাপন কৰিবৰ বাবে এতিয়া গুৰুত্ব আৰোপ কৰা

আৱশ্যক; আৰু এই কলেজ সমূহত বাণিজ্য, আইন আৰু ব্যৱসায় সংক্ৰান্তীয় বিষয় বিশেষত্ব থাকিব লাগিব।

দেশখনত নিয়োগযোগ্য কৰ্মীৰ নাটনি বিষয়টো সমাধান কৰা অতি প্ৰয়োজন। চৰকাৰৰ নিজ বিশ্লেষণ মতে বছৰি বিশ্ববিদ্যালয় আৰু কাৰিকৰী কলেজসমূহৰ পৰা ১২ নিযুত স্নাতক ওলায়। ইয়াৰে মাত্ৰ ১০ শতাংশহে কৰ্মবাহিনীত যোগ দিয়াৰ দক্ষতা থাকে।

শিল্পোদ্যোগীৰ প্ৰতি পৰিয়ালৰ সদস্য, বন্ধু-বান্ধৱ আৰু আনকি শিক্ষক-সকলৰ মাজত আগ্ৰহ নাই। সাধাৰণতে তেনে বিষয় এৰাই চলিব বিচাৰে। তদুপৰি পৰাজয়ৰ প্ৰতি সহিষ্ণুতা গুণ কম। কিন্তু ইয়াৰ বিপৰীতে ছিলিকন ভেলীত উদ্যোগীৰ (এণ্ট্ৰেপ্ৰেনিউৰ) বৃহৎ বিনিয়োগকাৰীসকল বেছ সহানুভূতি-শীল। তেনে উদ্যোগীয়ে প্ৰথম প্ৰচেষ্টাত সফল নহ'লে কিম্বা তাৰ পিছৰবাৰতো অকৃতকাৰ্যতাৰ সন্মুখীন হ'লে সেই বিনিয়োগকাৰীসকল হতাশ নহয়। বৰং তেনে উদ্যোগীক পুঁজি প্ৰদান কৰাত বেছ-সন্তোষ লাভ কৰে। কাৰণ পৰাজয়ৰ অভিজ্ঞতাই ভৱিষ্যতৰ পথ উজ্জ্বল কৰে আৰু বিনিয়োগকাৰীও বেছ আশ্বস্ত হয়। সি যি কি নহওক, বিপদ সংকুল অৱস্থাত সহায়ৰ হাত আগবঢ়াবৰ কাৰণে পশ্চাৎ স্থিতিক ধৰি ৰাখি লৈ কিছু কাৰ্য ব্যৱস্থা হাতত লোৱাৰ প্ৰয়োজন হয় আৰু সেয়ে উজুটি খোৱা উদ্যোগীসকলৰ বাবে কিছু বিশেষ ধৰণৰ সামাজিক নিৰাপত্তা কিম্বা বীমাৰ বিষয়ে বিবেচনা কৰিব পাৰে।

উদ্যোগীসকলৰ বাবে এটা অনুকূল পৰিৱেশ গঢ়ি তুলিবৰ কাৰণে চৰকাৰৰ খৰতকীয়া ব্যৱস্থা সহায়ক হ'ব পাৰে। প্ৰকৃত অৰ্থত ক'বলৈ গ'লে ১১০ উৎপাদক

(৪১ পৃষ্ঠাত চাওক)

ই-প্রশাসনৰ জৰিয়তে জনসাধাৰণৰ কাষ চাপিব পৰা উন্নত শাসন পৰিচালনা

ৰঞ্জিত মেহতা*

ই-প্রশাসন হৈছে দক্ষতা, কাৰ্যকাৰিতা, স্বচ্ছতা বিষয়ক তথ্য চৰকাৰ, চৰকাৰ তথা ৰাজ্যচৰকাৰ আৰু সংস্থাসমূহৰ মাজত, পৌৰ নিকায় আৰু স্থানীয় নিকা, নাগৰিক আৰু ব্যৱসায়ীৰ মাজত আদান-প্ৰদানৰ কাৰণে তথ্য প্ৰযুক্তি আৰু যোগাযোগ প্ৰযুক্তিক প্ৰয়োগ কৰা আৰু লগতে এনে তথ্য আদান-প্ৰদানৰ জৰিয়তে নাগৰিকসকলক ক্ষমতাবান কৰি তোলা। ৱেব প্ৰযুক্তিৰ ই হৈছে এটা উল্লেখযোগ্য প্ৰগতি। ইণ্টাৰনেটৰ সাহায্যত গঢ়ি উঠা ডিজিটেল সম্প্ৰদায়টোৱে দেশ তথা বিশ্বৰ চৰকাৰ সমূহলৈ প্ৰত্যাহ্বান আৰু সুবিধা আগবঢ়াইছে আৰু সমূহ জনসাধাৰণৰ আশা আকাংক্ষাক প্ৰতিফলিত কৰিবলৈ সক্ষম হৈছে। গণতান্ত্ৰিক ব্যৱস্থাত নিৰ্বাচিত প্ৰতিনিধিসকলে জনসাধাৰণৰ স্বার্থত আইন প্ৰণয়ন কৰে। এই ক্ষেত্ৰতো ই-প্ৰশাসনৰ গুৰুত্ব ভালেমান বিষয় নিহিত হৈ থাকে। নব্বৈৰ দশকৰ পৰা আৰম্ভ হোৱা ৱৰ্ল্ড ৱাইদ ৱেবৰ পাছত দেশসমূহৰ চৰকাৰে তথ্য প্ৰযুক্তিৰ ক্ষেত্ৰত নিয়োগ বৃদ্ধি পাইছে। ইণ্টাৰনেট আৰু ম'বাইল সেৱাৰ বিকাশৰ লগে লগে নাগৰিকসকলৰ তথ্য আদান-প্ৰদানৰ সুবিধাও বৃদ্ধি পাইছে।

তেওঁলোকে নাগৰিক সা-সুবিধা, বৃত্তিগত তথা নিজৰ ব্যক্তিগত সুবিধা বিষয়ক অধিক তথ্য আৰু সেৱা চৰকাৰ তথা বাণিজ্যিক গোষ্ঠীসমূহৰ পৰা আশা কৰিবলৈ লোৱাৰ পৰা ই-নাগৰিকত্ব যে ভালকৈ খোপনি পুতিহে সেইটো প্ৰমাণিত হৈছে।

প্ৰকৃততে ৬০ ৰ শেষ আৰু ৭০ দশকৰ আৰম্ভণিতে প্ৰতিৰক্ষা, বিত্তীয় পৰিকল্পনা, ৰাষ্ট্ৰীয় জনগণনা, নিৰ্বাচন, কৰ সংগ্ৰহ আদিত কম্পিউটাৰৰ প্ৰয়োগ হোৱাৰ পৰা ভাৰতত ই-প্ৰশাসন আৰম্ভ হয়। ৯০ ৰ দশকৰ পৰা তথ্য প্ৰযুক্তিৰ বিভিন্ন ক্ষেত্ৰত ইয়াৰ ব্যাপক প্ৰয়োগৰ পৰা গুৰুত্ব যথেষ্ট বৃদ্ধি পায়। প্ৰথমতে অট'মেছন আৰু কম্পিউটাৰইজেশ্বনৰ ওপৰত গুৰুত্ব আৰোপ কৰা হৈছিল যদিও পিছলৈ যোগাযোগ ব্যৱস্থা, তথ্য প্ৰণালীবদ্ধ কৰা সেৱা প্ৰদান আদিও সামৰি লোৱা হয়। ২০০৬ ৰ মে'ত প্ৰবৰ্তন কৰা ৰাষ্ট্ৰীয় ই-প্ৰশাসন আঁচনিৰ উদ্দেশ্য আছিল সকলো চৰকাৰী সেৱাৰ বিষয়ে দক্ষভাৱে, স্বচ্ছ আৰু আস্থাযুক্ত হোৱাকৈ কম ব্যয়তে সকলো জনসাধাৰণলৈ আগবঢ়োৱা। এই আঁচনিত (নেশ্বনেল ই-প্ৰশাসন প্লেন) বৰ্তমান ২৭ টা অভিযান প্ৰকল্প আৰু ৮ টা সহায়ক প্ৰকল্প আছে যিবোৰ কেন্দ্ৰীয়,

ৰাজ্য আৰু স্থানীয় পৰ্যায়ত ৰূপায়ণ কৰা হ'ব। যিবোৰৰ অধীনত থাকিব আয় কৰ, সীমা শুল্ক, আবকাৰী, পাছপৰ্ট, ভূমি অভিলেখ, কৃষি ই-ডকুমেন্ট, পঞ্চায়ত আৰু পৌৰণিকা আদি আছে। তথ্য প্ৰযুক্তিৰ ব্যাপক ব্যৱহাৰ চৰকাৰৰ দক্ষতা বৃদ্ধি, যোগাযোগ ব্যয় হ্রাস তথা বিভিন্ন বিভাগ আদিত স্বচ্ছতা বৃদ্ধিত সহায়ক হৈছে। অনলাইন প্ৰ-পত্ৰ পূৰণ, বিল আৰু অন্যান্য পেমেণ্ট তথা দূৰৱৰ্তী শিক্ষা গ্ৰহণ, টেলিমেডিছিন ব্যৱস্থা আদিৰে জনসাধাৰণক সহায় কৰিছে। চৰকাৰৰ এই আঁচনিসমূহৰ ভিতৰত আছে পহল।

পহল ডি বি টি এল আঁচনিখন পূৰ্বৰ চৰকাৰে ২০১৩ ৰ ১ জুনৰ পৰা আৰম্ভ কৰিছিল যাৰ উদ্দেশ্য হৈছে ৰক্ষন গেছৰ ক্ষেত্ৰত নগদ ধনৰ ৰাজসাহায্য প্ৰদান আৰু ইয়াৰ অধীনত ২৯১ খন জিলা সামৰি লোৱা হৈছিল। বৰ্তমানৰ চৰকাৰে এই আঁচনিখনৰ পুনৰীক্ষণ কৰি গ্ৰাহকৰ অসুবিধাবোৰ দূৰ কৰি ২০১৪ ৰ ১৫ নৱেম্বৰৰ পৰা নতুনকৈ ৰূপায়ণ কৰি ৫৪ খন জিলাৰ ২ কোটি ৫০ লাখ পৰিয়ালক সামৰি লয়। ২০১৫ ৰ ১ জানুৱাৰীৰ পৰা ৰূপায়ণ কৰা ইয়াৰ দ্বিতীয় পৰ্যায়ত দেশৰ সকলোবোৰ জিলাকে সামৰি লয়। আগৰখন আঁচনি অনুযায়ী এল পি জি ৰাজসাহায্য পাবলৈ আধাৰ নম্বৰ দিয়াটো বাধ্যতামূলক হোৱাটোৱে গ্ৰাহকসকলক সমস্যাতে পেলাইছিল। যিসকল গ্ৰাহকে এই সুবিধা পাবলৈ বিচাৰিব তেওঁলোকে তেওঁলোকৰ বেংক একাউণ্টৰ লগত বা এল পি জি গ্ৰাহক সংখ্যাৰ সৈতে সংযুক্ত কৰিব লাগিব আৰু যি সকলৰ আধাৰ নম্বৰ নাই তেওঁলোকে নিজৰ বেংক একাউণ্টৰ সৈতে ১৭ টা সংখ্যাৰ এল পি জি আই ডি সংযুক্ত কৰিব লাগিব। এই আঁচনিত যোগাদানৰ পাছত

*ৰঞ্জিত মেহতা নতুন দিল্লী স্থিত পি এইছ ডি ছেণ্টাৰ অৱ কমাৰ্ছ এণ্ড ইণ্ডাষ্ট্ৰিৰ সঞ্চালক

এজন গ্ৰাহকে বজাৰ মূল্যত বন্ধন গেছ ক্ৰয় কৰিব লাগিব আৰু পাছত ৰাজসাহায্যৰ ধনখিনি পোনপটীয়াভাৱে তেওঁৰ বেংক একাউণ্টত জমা হ'ব। এই আঁচনিত যোগদানকাৰীলৈ বন্ধন গেছৰ ছিলিঙাৰ বুক কৰাৰ সময়ত আগতীয়াকৈ ৫৬৮ টকা তেওঁৰ বেংক একাউণ্টত ছিলিঙাৰ বজাৰ দৰত ক্ৰয়ৰ কাৰণে জমা দিয়া হ'ব। ইয়াৰ পাছত তেওঁৰ একাউণ্টত ৰাজসাহায্যৰ ধনখিনিও জমা হ'ব। সকলো গ্ৰাহকে তেওঁলোকৰ ম'বাইল ফোনৰ নম্বৰ বন্ধন গেছ যোগানকাৰীক প্ৰদান কৰিবলৈ আৰু ৰাজসাহায্য পোৱাটো নিশ্চিত হ'বলৈ ছিলিঙাৰ ক্ৰয়ৰ বহিৰ্ভাগ গ্ৰহণ কৰিবলৈ অনুৰোধ কৰা হ'ল। ইলেক্ট্ৰনিক্স আৰু তথ্য প্ৰযুক্তি মন্ত্ৰ্যালয়ে বিভিন্ন কেন্দ্ৰীয় মন্ত্ৰ্যালয়, বিভাগ আৰু ৰাজ্য চৰকাৰসমূহৰ সহযোগিতাত ৰূপায়ণ কৰিছে। ডিজিটেল ইণ্ডিয়াৰ নিৰীক্ষণ কমিটিৰ অধ্যক্ষ হৈছে প্ৰধান মন্ত্ৰী আৰু এই ডিজিটেল ইণ্ডিয়াৰ সৈতে সামঞ্জস্য ৰক্ষাৰ অৰ্থে সকলোবোৰ ই-প্ৰশাসন ব্যৱস্থা উন্নত কৰি তোলা হৈছে। এই ব্যৱস্থাৰ অধীনত দেশৰ চুকে-কোণে যোগাযোগ ব্যৱস্থাৰ সম্প্ৰসাৰণ আৰু সকলোবোৰ গাঁও পঞ্চায়ত তথা সেৱা কেন্দ্ৰৰে সংযোগ সাধন কৰিব বিচৰা হৈছে। এই উদ্দেশ্যে ৰাজহুৱা খণ্ডৰ কোম্পানীসমূহক নিয়োগ কৰিছে আৰু সকলো গ্ৰামাঞ্চলত ইণ্টাৰনেট সেৱা ব্যৱস্থা স্থাপনৰ কাৰণে উদ্যোগী লোকৰ সন্ধান কৰি আছে। আনহাতে দেশৰ ব্যক্তিগত খণ্ডসমূহো এই ক্ষেত্ৰত আশাবাদী কিয়নো ডিজিটেল ইণ্ডিয়াই প্ৰযুক্তি ক্ৰয় বৃদ্ধি কৰিব আৰু ই ২০১৬ আৰু ২০১৭ত ১২ শতাংশ বৃদ্ধি কৰিব বুলি অনুমান কৰা হৈছে। প্ৰযুক্তি ব্যয় ২০১৫ৰ ২.০৮ বিলিয়ন টকাৰ পৰা

২০১৬ত হয়গৈ ২.৩২ বিলিয়ন টকা আৰু ২০১৭ত হ'বগৈ ২.৫৯ বিলিয়ন টকা। ইয়াৰে অধিকাংশ ব্যয় হয় হাৰ্ডৱেৰ ক্ৰয়ত। অৱশ্যে যোগাযোগ প্ৰযুক্তিৰ আহিলা ক্ৰয়ত ব্যয় হ্রাস পাব কিয়নো এনে আহিলাৰ মূল্য ক্ৰমাৎ হ্রাস পাইছে। দেশতে 4Gৰ দৰে উন্নত নেটৱৰ্ক প্ৰস্তুত হোৱা কাৰণে ডিজিটেল ইণ্ডিয়াৰ লাভহে হ'ব।

কেন্দ্ৰীয় চৰকাৰে ২০১৪-১৫ ত এক লাখ গ্ৰাম পঞ্চায়তক ফাইবাৰ অপ্টিক্সৰে সংযোগ সাধনৰ লক্ষ্য লৈছিল যদিও পিছলৈ এই পৰিমাণ ৫০ হাজাৰলৈ হ্রাস কৰে। ভাৰত নেট নামেৰে নতুনকৈ নামাকৰণ কৰা নেঞ্চনেল অপ্টিকেল ফাইবাৰ নেটৱৰ্কৰ অধীনত ২০১৫ৰ মাৰ্চলৈকে প্ৰায় ২০ হাজাৰ গাঁও পঞ্চায়তলৈ সংযোগ প্ৰদান কৰা হয়। ২০১৫ ৰ ডিছেম্বৰলৈকে প্ৰায় ৩২,২৭২ খন গাঁও পঞ্চায়ত ৭৬,৬২৮ কিলোমিটাৰ অপ্টিক ফাইবাৰেৰে সংযোগ কৰা হয়। ২০১৭ লৈ এই ব্যৱস্থা সম্পূৰ্ণ কৰাৰ লক্ষ্য লোৱা হৈছে যাৰ জৰিয়তে দেশৰ ৬৭৬ খন জিলাৰ ১৫ কোটি ৩০ লাখ গ্ৰাহকলৈ সংযোগ প্ৰদান কৰা হ'ব। ইতিমধ্যে ৪৩ শতাংশ অৰ্থাৎ ৬ কোটি ৫০ লাখ গ্ৰাহকলৈ এই সুবিধা প্ৰদান কৰা হৈছে আৰু তেওঁলোকৰ ৰাজসাহায্য বেংকত তেওঁলোকৰ একাউণ্টত জমা হ'ব। ডি বি টি এল-ৰ উদ্দেশ্য হৈছে গ্ৰাহক-সকলে ৰাজসাহায্য পোনপটীয়াভাৱে পোৱাটো নিশ্চিত কৰা। ২০১৪ ৰ ১৫ নৱেম্বৰৰ পৰা আৰম্ভ কৰা এই আঁচনিৰ অধীনত সেই বছৰৰ ডিছেম্বৰলৈ ২০ লাখ এল পি জি গ্ৰাহকলৈ ৬২৪ কোটি টকাৰ ৰাজসাহায্য প্ৰদান কৰা হয়। এই আঁচনিৰ অধীনত কোনোবাই যদি ৰাজসাহায্য ল'ব নিবিচাৰে তেন্তে স্ব-ইচ্ছাই পৰিত্যাগো কৰিব পাৰে। এই উদ্দেশ্যে ভাৰত চৰকাৰে

২০১৫ ৰ মাৰ্চত প্ৰৱৰ্তন কৰা “গিভ্ ইট আপ” অৰ্থাৎ ৰাজসাহায্য পৰিহাৰ কৰা আঁচনিৰ অধীনত ২০১৬ ৰ এপ্ৰিললৈকে মধ্যবিত্ত তথা অৱসৰপ্ৰাপ্ত লোককে ধৰি প্ৰায় ১ কোটি গ্ৰাহকে ৰাজসাহায্য পৰিহাৰ কৰিছে।

ডিজিটেল ইণ্ডিয়া

সাৰ্বজনীন ব্ৰডবেণ্ড সেৱা আৰু ম'বাইল ফোন সংযোগৰ দৰে প্ৰধান আঁচনিসমূহৰ ক্ষিপ্ৰতা আনিবলৈকে ‘ডিজিটেল ইণ্ডিয়া’ হিচাপে নতুন নামাকৰণৰে পুনৰ প্ৰচেষ্টা চলোৱা হৈছে। বি এছ এন এল, ৰেইলটেল আৰু পাৱাৰ গ্ৰীড কৰ্পৰেশ্বনৰ দৰে ৰাজহুৱা খণ্ডৰ প্ৰতিষ্ঠানৰ জৰিয়তে কৰিব লগা পোনপটীয়া ব্যয় হ'ব সীমিত কিন্তু এতিয়াও গ্ৰামাঞ্চলত বাস কৰা ৬৮ শতাংশ লোকৰ অনলাইনৰ প্ৰয়োজনীয়তা পূৰণৰ ব্যয় হ'ব যথেষ্ট বেছি। ডিজিটেল ইণ্ডিয়াৰ আঁচনিত ইলেক্ট্ৰনিক সেৱা, আহিলা নিৰ্মাণ আৰু কৰ্মসংস্থান আদি সকলোবোৰে সামৰি সামগ্ৰিক বিকাশৰ লক্ষ্য লোৱা হৈছে আৰু ইয়াৰ অধীনৰ তিনিটা প্ৰধান ক্ষেত্ৰ হৈছে—সকলো নাগৰিকৰ সুবিধা হোৱাকৈ ডিজিটেল আন্তঃগাঁথনি, প্ৰয়োজনত সেৱা, সুবিধা প্ৰদান কৰা আৰু নাগৰিকক ডিজিটেল ব্যৱস্থাৰ সম্পৰ্কত সক্ষম কৰি তোলা। এই ডিজিটেল ইণ্ডিয়া আঁচনিৰ জৰিয়তে ব্ৰডবেণ্ড হাইৱেজ, ম'বাইল সংযোগ সাৰ্বজনীন কৰা, ইণ্টাৰনেট সহজলভ্য কৰা, ই-প্ৰশাসন, প্ৰযুক্তিৰ জৰিয়তে চৰকাৰী কাম কাজৰ সংস্কাৰ, ই-ত্ৰান্সিট, সেৱা তথ্য যোগান ইলেক্ট্ৰনিক উৎপাদন, আমদানি বন্ধ কৰা, কৰ্ম সংস্থানৰ কাৰণে তথ্য প্ৰযুক্তিৰ প্ৰয়োগ কৰিব বিচৰা হৈছে। এই সকলোবোৰৰ উদ্দেশ্য হৈছে

(১১ পৃষ্ঠাত চাওক)

কৃষি আৰু কৃষকৰ কল্যাণ : বৰ্তমানৰ পৰিস্থিতি

জে পি মিশ্ৰ*

কৃষি হৈছে ভাৰতীয় অৰ্থনীতিৰ সৰ্ববৃহৎ খণ্ড। ২০১৪-১৫ ৰ মুঠ দেশীয় উৎপাদনত এই খণ্ডৰ বৰঙণি হৈছে ১৬.১ শতাংশ। অৰ্থনীতিৰ উপৰি গ্ৰাম্য খণ্ডৰ বৃহৎ জনসংখ্যাৰ মাজত কৰ্মসংস্থাপন আৰু খাদ্য সুৰক্ষা আদি সামাজিক খণ্ডতো ইয়াৰ প্ৰভাৱ অতি গুৰুত্বপূৰ্ণ। উদ্যোগ তথা সেৱা খণ্ডৰ দৰে ইয়াত উপাৰ্জন কম যদিও এতিয়াও এটা বৃহৎ পৰিমাণৰ কৰ্ম সংস্থান ইয়েই প্ৰদান কৰি আছে। কৃষি আৰু কৃষকে প্ৰায়েই উৎপাদন, মূল্যমান তথা বতৰৰ প্ৰতিকূলতাৰ দৰে সমস্যাৰ সন্মুখীন হ'ব লগা হয়। এনেবোৰ কাৰণতে লাখ লাখ কৃষক পৰিয়ালক সকাহ দিয়াৰ ক্ষিপ্ৰ ব্যৱস্থা গ্ৰহণৰ আৱশ্যকতা আহি পৰিছে। সেয়ে কৃষকৰ উপাৰ্জন বৃদ্ধি আৰু চাহিদা অনুযায়ী উৎপাদন বৃদ্ধিৰ কাৰণে আনুষ্ঠানিক সংস্কাৰৰ লগতে প্ৰযুক্তি উদ্ভাৱনৰ বিষয় জড়িত হৈ আছে। অনুমান অনুযায়ী ২০২০-২১ লৈ খাদ্য শস্যৰ চাহিদা ২৭৭ নিযুত টনলৈ আৰু তৈল বীজৰ চাহিদা ৭১ নিযুত টনলৈ বৃদ্ধি পাব। অৱশ্যে বৰ্তমানৰ উৎপাদনৰ হাৰলৈ চাই খাদ্য শস্যৰ চাহিদা পূৰণ কৰিব পৰা যাব যদিও বনস্পতি আৰু তৈল বীজ যিহেতুকে ৬০ শতাংশ আমদানি কৰিব লগা হয় সেয়ে এই প্ৰয়োজনীয়তা পূৰাব

পৰাকৈ উৎপাদন বৃদ্ধিৰ সম্ভাৱনা কম। উৎপাদন বৃদ্ধিৰ প্ৰচেষ্টা সামগ্ৰিকভাৱে হ'ব লাগিব কৃষকসকললৈ সম্ভ্ৰায়জনক সমৰ্থন মূল্য আগবঢ়োৱা আৰু তেওঁলোকৰ অসুবিধাসমূহ দূৰ কৰা আৰু লগতে দক্ষতাৰে ভূমি তথা বজাৰ সংস্কাৰৰ পদক্ষেপ গ্ৰহণৰ ব্যৱস্থাবে। বিশেষকৈ পূৰ্বাঞ্চলৰ ৰাজ্যসমূহ খাদ্য-ভাণ্ডাৰ হিচাপে গঢ়ি তুলিবলৈ আনুষ্ঠানিক আৰু সেৱা সুবিধা প্ৰদান ব্যৱস্থা লগতে দুৰ্যোগত ক্ষতি হোৱা শস্যৰ ক্ষতিপূৰণ উচিত সমৰ্থন মূল্য প্ৰদান তথা বহু তৰপীয়া খেতি কৰাত গুৰুত্ব দিব লাগিব। কৃষকৰ কল্যাণৰ বিষয়টো হৈছে চৰকাৰৰ মূল বিষয়। চৰকাৰে এই উদ্দেশ্যে জলসিঞ্চন ব্যাপক কৰা উন্নত বীজৰ যোগান, শস্য বীমা, ৰাষ্ট্ৰীয় কৃষি বিপণন আৰু মূল্যবান সুস্থিৰ কৰাত গুৰুত্ব আৰোপ কৰিছে। তদুপৰি জৈৱিক কৃষি, পৰম্পৰাগত কৃষি, পশুপ্ৰজন, মীনপালনৰ ক্ষেত্ৰতো গুৰুত্ব প্ৰদান কৰিছে। টিভিৰ 'কিয়ান চেনেল' নামৰ এটা চেনেলৰ জৰিয়তে কৃষক সকলক কৃষি সম্পৰ্কীয় শেহতীয়া তথ্য, প্ৰযুক্তি বজাৰ আদিৰ বিষয়তো জ্ঞান প্ৰদান কৰি থকা হৈছে। বিগত দুটা বছৰত কৃষকৰ কল্যাণৰ অৰ্থে ভালেমান ব্যৱস্থা গ্ৰহণ কৰিছে যিবোৰৰ ভিতৰত উল্লেখযোগ্য কেইটামান হৈছে—

১. প্ৰধান মন্ত্ৰী কৃষি সিঞ্চনী যোজনা (পি এম কে এছ ওৱাই)

যিখন দেশত ৫৫ শতাংশ কৃষি ভূমিয়েই পানীৰ নাটনিত সেইখন দেশত জলসিঞ্চনৰ ব্যাপক ব্যৱস্থাবেহে কৃষকৰ কল্যাণ সাধিব পৰা যাব। সেয়ে এই নতুন জলসিঞ্চন আঁচনিৰ অধীনত দেশৰ সমগ্ৰ অঞ্চলতে পানীৰ সঞ্চয় তথা দক্ষ আৰু মিতব্যয়ী ব্যৱহাৰৰ ক্ষেত্ৰত গুৰুত্ব দিয়া হৈছে আৰু এই আঁচনিৰ জৰিয়তে ২৮.৫ লাখ হেক্টৰ কৃষি ভূমিলৈ পানীৰ যোগান ধৰা হ'ব। কেন্দ্ৰীয় চৰকাৰে এই আঁচনিৰ অৰ্থে ২৫১০ কোটি পৰিপূৰক মঞ্জুৰীৰ সৈতে মুঠ ৪৫১০ কোটি টকা আবণ্টন কৰিছে। ২০১৬-১৭ ৰ বাজেটতো এই আঁচনিক অগ্ৰাধিকাৰ দিয়া হৈছে। বছৰি ধৰি পৰি থকা ৮৯ খন জলসিঞ্চন আঁচনি কাৰ্যক্ষম কৰি ৮০.৬ হেক্টৰ কৃষিভূমিলৈ পানীযোগান ধৰা হ'ব। এই আঁচনিসমূহ ৰূপায়ণৰ কাৰণে অহা বছৰত ১৭ হাজাৰ কোটি আৰু অহা ৫ বছৰত ৮৬,৫০০ কোটি টকাৰ প্ৰয়োজন হ'ব। এই উদ্দেশ্যে নাৰাৰ্ডৰ অধীনত দীৰ্ঘম্যাদী জলসিঞ্চন পুঁজি এটা ২০ হাজাৰ কোটি টকাৰে গঠন কৰা হৈছে। এই সকলোবোৰ আঁচনি ৰূপায়ণৰ কাৰণে বাজেটৰ জৰিয়তে আৰু বজাৰৰ ঋণ সংগ্ৰহৰ ১২,৫১৭ কোটি টকা আবণ্টনৰ সিদ্ধান্ত গ্ৰহণ কৰা হৈছে। ইতিমধ্যে মহাৰাষ্ট্ৰ চৰকাৰে জল সংৰক্ষণৰ ব্যাপক ব্যৱস্থা গ্ৰহণ কৰিছে, কৰ্ণাটক চৰকাৰে ক্ষুদ্ৰ জলসিঞ্চন প্ৰকল্পৰ কাৰণে কেন্দ্ৰীয় চৰকাৰৰ ৰাজসাহায্যৰ লগতে তেওঁলোকৰ ফালৰ পৰাও এটা অংশ প্ৰদান কৰি এই ৰাজসাহায্য ১০০ শতাংশ কৰিছে। গুজৰাট চৰকাৰে ক্ষুদ্ৰ জলসিঞ্চন প্ৰকল্পৰ কাৰণে সেউজ বিপ্লৱ নিগমৰ সৈতে সহযোগিতাবে ক্ষিপ্ৰ ব্যৱস্থা গ্ৰহণ কৰিছে। আন আন

*জে পি মিশ্ৰ ভাৰত চৰকাৰৰ নিৰ্দিষ্ট আয়োগৰ (কৃষি) উপদেষ্টা

ৰাজ্যসমূহেও এই ক্ষেত্ৰত ব্যাপক প্ৰচেষ্টা গ্ৰহণ কৰিছে।

২. প্ৰধান মন্ত্ৰী কৃষি বীমা যোজনা

এই শস্য বীমা আঁচনি ২০১৬ ৰ খাৰিফ শস্যৰ বতৰৰ পৰা আৰম্ভ কৰা হৈছে। ইয়াৰ জৰিয়তে সমগ্ৰ দেশতে কৃষি তথা ভূমিৰ বীমা প্ৰিমিয়ামৰ পৰিমাণ নিৰ্দ্ধাৰণ কৰি খাৰিফ খাদ্য শস্য, মাহজাতীয় শস্য আৰু তৈল বীজৰ ক্ষেত্ৰত সৰ্বাধিক ২ শতাংশ, বৰি শস্যৰ ক্ষেত্ৰত, ১.৫ শতাংশ আৰু খাৰিফ আৰু বৰিৰ একেলগে ৫ শতাংশ ধাৰ্য কৰা হৈছে। ২০১৬-১৭ ত এই উদ্দেশ্য ৫৫০০ কোটি টকা ধাৰ্য কৰা হৈছে আৰু চলিত খাৰিফ শস্যৰ বতৰৰ পৰাই আঁচনিখন আৰম্ভ কৰিবলৈ ৰাজ্যসমূহক অনুৰোধ জনোৱা হৈছে।

৩. ভূমি স্বাস্থ্য বিষয়ক কাৰ্ড আঁচনি

সেউজ বিপ্লৱৰ পৰাই দেশত সাৰৰ ব্যৱহাৰ যথেষ্ট বৃদ্ধি পাইছে আৰু নাইট্ৰ'জেনৰ এটা ঘাই উৎস ইউৰিয়া সাৰৰ ব্যৱহাৰ অধিক হৈছে। ইয়াৰ অনুপাত বাঢ়িলেও প্ৰকৃত কথা হৈছে কৃষি ভূমি আৰু শস্য তথা জলসিঞ্চন আদিৰ তথ্যৰ বিশ্লেষণ কৰি ইয়াক প্ৰয়োগ কৰা।

ভূমি স্বাস্থ্য বিষয়ক এই আঁচনিৰ জৰিয়তে কৃষকসকলক তেওঁলোকৰ কৃষি ভূমিৰ উৰ্বৰা শক্তি আদিৰ বিষয়ত তথ্য প্ৰদান কৰিব যাতে মাটিৰ উপযোগী সাৰ উপযুক্ত পৰিমাণত ব্যৱহাৰ কৰিব পাৰে। এই আঁচনিৰ জৰিয়তে ২০১৭ ৰ মাৰ্চৰ ভিতৰত দেশৰ সৰ্বমুঠ ১৪ কোটি কৃষি ভূমিকে সামৰি লোৱাৰ লক্ষ্য বান্ধি লৈছে আৰু ইয়াৰ কাৰণে ৩৬৮ কোটি টকা আবণ্টন কৰা হৈছে। তদুপৰি অহা তিনিটা বছৰত সাৰ কোম্পানীসমূহে দেশত

কৃষিভূমি আৰু বীজ পৰীক্ষাৰ কাৰণে ২০০০ টা পৰীক্ষাকেন্দ্ৰ স্থাপন কৰিব।

৪। উত্তৰ-পূৰ্বাঞ্চলত পৰম্পৰাগত কৃষি বিকাশ যোজনা আৰু জৈৱিক পদ্ধতিৰ কৃষি

দেশৰ ভিতৰত অধিক বৃষ্টিপাত হোৱা এই উত্তৰ পূৰ্বাঞ্চলত জৈৱিক পদ্ধতিৰ কৃষিৰ ক্ষেত্ৰত গুৰুত্ব আৰোপ কৰা হৈছে। এই আঁচনিৰ দুটা প্ৰকল্প হৈছে, পৰম্পৰাগত কৃষি বিকাশ যোজনা যিটোৰ অধীনত অহা তিনিবছৰত ৫ লাখ হেক্টৰ কৃষিভূমিত জৈৱিক পদ্ধতিৰ খেতি কৰা হ'ব আৰু দ্বিতীয়টো হৈছে উত্তৰ-পূৰ্বাঞ্চলত অগেনিক ভেলু চেইন ডেভেলপমেণ্ট— যিটোৰ জৰিয়তে কৃষকসকলক তেওঁলোকৰ জৈৱিক পদ্ধতিৰে উৎপাদিত শস্যৰ উচিত মূল্য পোৱাৰ কাৰণে দেশীয় তথা ৰপ্তানি বিপণন ব্যৱস্থা প্ৰৱৰ্তন কৰা। এই আঁচনিৰ কাৰণে ৪১২ কোটি টকা ধাৰ্য কৰা হৈছে।

৫. ৰাষ্ট্ৰীয় কৃষি বজাৰ

পৌৰ কৰ, বজাৰ কৰ আৰু আন কেতবোৰ অসুবিধাৰ কাৰণে কৃষি উৎপাদিত সামগ্ৰী বিপণনৰ ক্ষেত্ৰত সমস্যা হয়। এনে ব্যৱস্থাবোৰ সকলো ৰাজ্যতে একে ধৰণৰ নোহোৱা কাৰণে উচিত মূল্য পোৱাত কৃষকসকল ব্যৰ্থ হয়। আনহাতে কৃষি সামগ্ৰী পৰিবহণৰ ক্ষেত্ৰত ৰাজ্যৰ ভিতৰতে বহু নিষেধাজ্ঞা থাকে। কৰ্ণাটক চৰকাৰে চৰকাৰী সংস্থাৰ সহযোগত এটা নতুন আৰ্হি প্ৰস্তুত কৰিছে— যিটোৰ অধীনত বজাৰসমূহৰ একত্ৰিত অনুজ্ঞা ব্যৱস্থা কৰা হ'ব, যিটোৰ জৰিয়তে নিলামৰ ব্যৱস্থাও কৰা হ'ব। এই আৰ্হিৰ দৰেই কেন্দ্ৰীয় চৰকাৰেও এগ্ৰি-টেক্ আন্তৰ্গাঁথনি পুঁজিৰ জৰিয়তে ২০১৫-১৬ আৰু ২০১৭-১৮

ত ৰূপায়ণৰ কাৰণে ২০০ কোটি টকাৰ নিৰ্দ্ধাৰিত ধনেৰে ৰাষ্ট্ৰীয় কৃষি বিপণন কেন্দ্ৰ প্ৰতিষ্ঠানৰ অনুমোদন দিছে। কেন্দ্ৰীয় কৃষি বিভাগ, সমবায় আৰু কৃষক কল্যাণৰ অধীনৰ ক্ষুদ্ৰ কৃষক কৃষি বাণিজ্য সংঘৰ জৰিয়তে এই ৰাষ্ট্ৰীয় কৃষি সামগ্ৰী বিপণন আঁচনিখন ৰূপায়ণ কৰা হ'ব। ইয়াৰ অধীনত ব্যৱসায়িক পৰ্টেল এটাৰ জৰিয়তে সমগ্ৰ দেশৰে ৫৮৫ খন বাছনি কৰা স্থানত নিয়ন্ত্ৰিত পাইকাৰী বজাৰ স্থাপন কৰা হ'ব আৰু ইলেক্ট্ৰনিক যোগাযোগ ব্যৱস্থা সন্নিৱিষ্ট কৰা হ'ব। এনে বজাৰ সমূহৰ ক্ষেত্ৰত এখন ৰাজ্যত একেখন অনুজ্ঞা পত্ৰ সম হাৰৰ বজাৰ কৰ আৰু ইলেক্ট্ৰনিক যোগাযোগৰ জৰিয়তে নিলামৰ ব্যৱস্থাও থাকিব।

৬. মূল্য সুস্থিৰকৰণ পুঁজি

মূল্যৰ ক্ষেত্ৰত কৃষকসকলে কেতিয়াবা উৎপাদিত সামগ্ৰী আতি কম দামত বিক্ৰী কৰিব লগা হয় আৰু অধিক দামত ক্ৰয় কৰিব লগা হয়। ইয়াৰ পৰা কৃষকক সকাহ দিয়াৰ উদ্দেশ্যে গ্ৰহণ কৰা এই আঁচনিৰ জৰিয়তে বেয়া হৈ যাব পৰা কৃষি সামগ্ৰী সংগ্ৰহ তথা বিতৰণ কৰা হ'ব। এই আঁচনিৰ উদ্দেশ্য হৈছে কৃষক তথা গ্ৰাহকৰ স্বাৰ্থক সুৰক্ষা দিয়া।

৭. ৰাষ্ট্ৰীয় গোকুল অভিযান

কৃষি খণ্ডৰ ২৫ শতাংশ অৱদান আহে পশুধনৰ পৰা আৰু এই পশুধন খণ্ডই ২১ নিযুত লোকৰ কৰ্মসংস্থাপন দিব পাৰিছে। এই খণ্ডটোৱে ক্ষিপ্ৰগতিত বিকাশ লাভ কৰিব পাৰিছে। ২০১৪-১৫ত প্ৰৱৰ্তন কৰা আঁচনিখনৰ উদ্দেশ্য হৈছে দেশত গো-জাতিক ৰক্ষণাবেক্ষণ দিয়া আৰু এইবোৰৰ বিকাশৰ কাৰণে সংহত গো-উন্নয়ন কেন্দ্ৰ, গোকুল গ্ৰাম

প্ৰতিষ্ঠা কৰা। ইয়াৰ কাৰণে চলিত বছৰৰ অৰ্থে ৫০০ কোটি টকা ধাৰ্য কৰা হৈছে। তদুপৰি দেশীয় সঁচ উন্নত কৰাৰ কাৰণে ২০১৫-১৬ ত ৫০ কোটি টকা আবণ্টন দিয়া হৈছে।

৮. ৰাষ্ট্ৰীয় কামধেনু গো পালন কেন্দ্ৰ

গো-ধনৰ বিকাশ, প্ৰতিপালন আৰু সংৰক্ষণ দেশৰ কাৰণে উৎকৰ্ষতাৰ কেন্দ্ৰ হিচাপে এনে কেন্দ্ৰ উত্তৰ ভাৰতত এটা আৰু দক্ষিণ ভাৰতত এটা স্থাপন কৰা হৈছে। ইয়াত দেশীয় গৰু, ম'হ, মেঠোন, যাক বিজ্ঞান সন্মত পদ্ধতিৰে ৰাখি এইবোৰৰ উৎপাদন বৃদ্ধিৰ লগতে

জেনেটিক ভাবেও উন্নত কৰাৰ ব্যৱস্থা কৰা হ'ব। পিছলৈ এই উন্নত প্ৰজাতিৰ সঁচৰ কাৰণে পশু পালকসকলক সুবিধা কৰি দিয়া হ'ব। কেন্দ্ৰ দুটাৰ কাৰণে মধ্য প্ৰদেশ আৰু অন্ধ্ৰ প্ৰদেশ প্ৰত্যেকে ২৫ কোটিকৈ টকা আগবঢ়াইছে।

৯. নীল বিপ্লৱ

এই আঁচনিৰ অধীনত মীন পালন ব্যৱসায়ক উৎসাহ দিব খোজা হৈছে আৰু মীন পালক সকলৰো কল্যাণ সাধিব বিচৰা হৈছে। এই শিতানত অহা ৫ বছৰৰ কাৰণে তিনিহাজাৰ কোটি টকা আবণ্টিত হৈছে।

১০. বাজেট সমৰ্থন

চৰকাৰৰ এই সকলোবোৰ আঁচনি ৰূপায়ণৰ কাৰণে ২০১৬-১৭ বৰ্ষৰ বাজেটত পৰ্যাপ্ত পৰিমাণৰ ধন আবণ্টন দিয়া হৈছে। এই বছৰটোৰ বাজেটত কৃষি মন্ত্ৰণালয়লৈ ৩৫,৯৮৪ কোটি টকা আগবঢ়োৱা হৈছে। তদুপৰি, বছৰটোত কৃষকসকল ঋণ সাহায্য প্ৰদানৰ অৰ্থে ৯ লাখ কোটি টকা ধাৰ্য কৰা হৈছে। গ্ৰামাঞ্চলৰ তথা সামাজিক ঋণৰ উন্নয়নৰে কৃষকসকলৰো কল্যাণ সাধন কৰিব বিচৰা হৈছে যিবোৰে গ্ৰাম্য ভাৰতৰ দীৰ্ঘম্যাদী বিকাশ নিশ্চিত কৰিব। □

(৮ পৃষ্ঠাৰ পৰা)

চৰকাৰ পৰিচালনাত দক্ষতা বৃদ্ধি আৰু জ্ঞানসমৃদ্ধ বৃহৎ অৰ্থনীতি হিচাপে ভাৰতক প্ৰতিষ্ঠিত কৰা আৰু সকলো গ্ৰাম্য পৰিয়াললৈকে ২ এম বি পি এছ-ৰ পৰা ২০ এম বি পি এছ সামৰ্থ্যৰ মিতব্যয় ব্ৰডবেণ্ড সেৱা প্ৰতিষ্ঠা কৰা।

ইতিমধ্যে আৰম্ভ হোৱা আৰু আৰম্ভ কৰিবলৈ লোৱা ডিজিটেল ইণ্ডিয়া আঁচনিৰ উল্লেখযোগ্য প্ৰকল্প হৈছে—

১. ডিজিটেল লকাৰ ব্যৱস্থাৰ জৰিয়তে ই-ডকুমেণ্টৰ আদান-প্ৰদানৰ প্ৰসাৰ ঘটোৱা।
২. মাই গভ. ইনত ম'বাইল এপৰ জৰিয়তে ম'বাইলত “ডিছকাছ”, “ডু আৰু “ডিছেমিনেইট” নামেৰে

তিনিটা এপ সংযোগ থাকিব যিকেইটাৰ যোগেদি চৰকাৰৰ পৰিচালনা কাৰ্যত নাগৰিকসকলক সংযোগ কৰিব বিচৰা হৈছে।

৩. স্বচ্ছ ভাৰত অভিযান, ৪. ই-ছাইন ফ্ৰেমৱৰ্ক, ৫. অনলাইন ৰেজিষ্ট্ৰেচন প্লেটফৰ্ম, ৬. ভাৰত নেটত হাই স্পীড ডিজিটেল হাইৱেৰ সহায়ত ২.৫ লাখ গাঁও পঞ্চায়ত সামৰি লোৱাৰ বিশ্বৰ সৰ্ববৃহৎ গ্ৰাম্য ব্ৰডবেণ্ড কানেক্টিভিটি, ৭. বি এছ এন এল-ৰ নেক্সট জেনেৰেশ্বন নেটৱৰ্ক, ১০. বি এছ এন এল-এ হাতত লোৱা ব্যাপক ৰাই-ফাই প্ৰসাৰ কাৰ্যসূচী, ১১. ব্ৰডবেণ্ড হাইৱেইজ যিটোৰ-

দ্বাৰা সেৱা আৰু তথ্য আদান-প্ৰদানত উন্নত সুবিধা প্ৰদান কৰিব। এইবোৰৰ উপৰি এই আঁচনিত বিশেষকৈ উত্তৰ পূৰ্বাঞ্চলত বি পি অ' কেন্দ্ৰ স্থাপন, ইলেক্ট্ৰনিক ডেভেলপমেণ্ট ফাণ্ড, নেশ্বনেল ছেণ্টাৰ ফৰ ফ্লেক্সিবল ইলেক্ট্ৰনিক্স, ছেণ্টাৰ অব এক্সেলঞ্চ অন ইণ্টাৰনেট আদিও আছে।

ভাৰতৰ দৰিদ্ৰতা দূৰীকৰণ আঁচনিত ই-প্ৰশাসন সংস্কাৰ প্ৰক্ৰিয়াৰ প্ৰভাৱ শক্তিশালী হৈ উঠিছে। ই দৰিদ্ৰ শ্ৰেণীটোৰ জীৱন নিৰ্বাহৰ মান নিশ্চয়কৈ উন্নীত কৰিব আৰু অৰ্থনৈতিক বৈষম্যতা দূৰ কৰিব। □

যোগ : সন্তুলিত স্বাস্থ্য আৰু চাপমুক্ত জীৱন

ঈশ্বৰ এন আচাৰ্য*
ৰাজীৱ ৰাষ্ট্ৰগী*

ভাৰতত উদ্ভূত হোৱা যোগ হ'ল স্বাস্থ্যৰ পৰম্পৰাগত ব্যৱস্থা, বিশুদ্ধ জীৱন-যাপন আৰু প্ৰাচীন বিজ্ঞান, যাৰ শিখা এইখন দেশৰ পৰম্পৰা আৰু সংস্কৃতিত প্ৰোথিত হৈ আছে। ই হাজাৰ হাজাৰ বছৰৰ পূৰ্বে সন্ত আৰু ঋষি সকলৰদ্বাৰা ক্ৰম বিকশিত হৈছিল। বৰ্তমান বৰ্দ্ধিত স্বাস্থ্যজনিত প্ৰত্যাহ্বান, যিবোৰ স্বাস্থ্য যতন প্ৰয়োজনীয়তা পৰিৱৰ্তনৰ বাবে নিৰ্ভৰযোগ্য সেইবোৰ নিৰাময়ৰ বাবে যোগক সমগ্ৰ বিশ্বত ব্যাপকভাৱে ব্যৱহাৰ কৰা হৈছে। ইয়াৰ সৰলতা, ব্যয় সাৰ্থকতা, জীৱন শৈলী ব্যৱস্থাপনাত সাফল্যৰ লগতে মানসিক ৰোগ নিৰাময়ৰ হেতু সমগ্ৰ বিশ্বে ই প্ৰত্যেকৰে আকৰ্ষণৰ কেন্দ্ৰ বিন্দু হৈ পৰিছে। যোগ হ'ল সন্তুলিত পদ্ধতিৰে এজন ব্যক্তিৰ সুস্থ শক্তিৰ উৎকৰ্ষ সাধন আৰু বিকাশ কৰিবলৈ শাৰীৰিক ভংগীমা, শ্বাস-প্ৰশ্বাসৰ ব্যায়াম আৰু ধ্যানৰ সমষ্টি।

বৰ্তমান সমাজৰ সকলো শ্ৰেণীৰ লোক যোগাভ্যাসৰ বিষয়ে সচেতন আৰু ইয়াৰ ভূমিকা মাত্ৰ ইতিবাচক স্বাস্থ্য বক্ষা আৰু উৎকৰ্ষ সাধনেই নহয়, বিভিন্ন ৰোগ আৰু পৰিস্থিতিৰ ব্যৱস্থাপনা আৰু প্ৰতিৰোধ হিচাপেও পৰিগণিত হৈছে। বিজ্ঞানী আৰু অন্য চিকিৎসা বিশেষজ্ঞ

সকলে চাপ আৰু মনোৰোগ মুক্ত অৱস্থাৰ কাৰণে প্ৰতিৰোধ আৰু ব্যৱস্থাপনা হিচাপে যোগৰ গুৰুত্ব উপলব্ধি কৰিছে। যোগৰ উপকাৰ সমূহ কালোত্তীৰ্ণ অতি মিতব্যয়ী, সৰল আৰু যুৱকসকলকে ধৰি সকলোৱে নিৰোগী, অৰ্থপূৰ্ণ সন্তুলিত আৰু চাপ মুক্ত জীৱন যাপন কৰাৰ বাবে হিতকৰ।

যোগৰ জনপ্ৰিয়তা ভাৰতৰ সীমা পাৰ হৈ আন দেশৰ যুৱক/যুৱতীসকলৰ মাজতো বিয়পি পৰিছে। যোগৰ অঞ্চল, ধৰ্ম, সম্প্ৰদায়, লিংগ, জাতি একোৰেই সীমাৱদ্ধতা নাই। ই সকলোৰে বাবে মুকলি। ৰাষ্ট্ৰ সংঘই ২১ জুন তাৰিখটো আন্তৰ্জাতিক যোগ দিৱস হিচাপে ঘোষণা কৰিছে।

বিশ্ব স্বাস্থ্য সংস্থাৰ মতে স্বাস্থ্যৰ সংজ্ঞা হ'ল— 'শাৰীৰিক, মানসিক আৰু সামাজিক ভাৱে সম্পূৰ্ণ এটা অৱস্থা, ই কেৱল ৰোগৰ অনুপস্থিতি নহয়'। ই চতুৰ্থ মাত্ৰা 'আধ্যাত্মিক কুশলতাৰো পৰামৰ্শ আগবঢ়াইছে। সামগ্ৰিক স্বাস্থ্য শাৰীৰিক, মানসিক, আৱেগিক, সামাজিক আৰু আধ্যাত্মিক কুশলতাৰ জৰিয়তে লাভ কৰিব পাৰি।

এইখিনিতে যোগৰ ভূমিকা আৰম্ভ হৈছে। ই আমাৰ ব্যক্তিত্বৰ বিকাশ কৰাৰ

উপৰি একে সময়তে শাৰীৰিক, মানসিক, আৱেগিক, সামাজিক আৰু আধ্যাত্মিক দিশ সন্তুলিত কৰি ৰাখে। যোগৰ নিয়মীয়া অনুশীলনে সামৰ্থ আৰু প্ৰত্যয়ৰ পৰ্যায়ৰ উকৰ্ষ সাধন কৰে। যুৱক/যুৱতীসকলক অধিক স্বাস্থ্যবান সন্তুলিত আৰু চাপ মুক্ত অৰ্থপূৰ্ণ জীৱন যাপন কৰিবলৈ ৰূপান্তৰিত কৰিব পৰা শক্তি যোগৰ আছে। যোগে এজন ব্যক্তিক কি কৰিব লাগে আৰু নালাগে (৫ যম আৰু ৫ নিয়ম) বিষয়েও শিক্ষিত কৰি তোলে। যৌগিক অনুশীলন সহজ আৰু প্ৰয়োজন ভেদে আমাৰ দৈনন্দিন তালিকাত সু-সংহত কৰিব পাৰি।

ঔদ্যোগীকৰণ আৰু দ্ৰুত নগৰীয়া জীৱনশৈলীয়ে আমাৰ সন্মুখত চাপ, উদ্ভিগতা আদি অৱস্থাৰ প্ৰত্যাহ্বানৰ সৃষ্টি কৰিছে। এইবোৰৰ লগত সহ অৱস্থান কৰি ৰাতিপুৱাৰ পৰা নিশালৈকে আমাৰ জীৱনশৈলী অধিক দ্ৰুত আৰু যান্ত্ৰিক হৈছে। খাদ্য অভ্যাস স্বাস্থ্য সন্মত নহয়। সংৰক্ষিত খাদ্য, ফাষ্ট ফুড, জাংক ফুড, উচ্চ-কেলৰিয়ুজ খাদ্যৰ লগতে ধূমপান, সুৰাপান, উপযুক্ত জিৰণি আৰু ব্যায়ামৰ অভাৱ আদিয়ে আমাক অসহিষ্ণু কৰি তুলিছে আৰু ইয়াৰ ফলত মধুমেহ, উচ্চ ৰক্তচাপ, আৰ্থাইটিছ, পিঠিৰ বিষ আদি বিভিন্ন ৰোগৰ চিকাৰ হ'ব লগা হৈছে। এইবোৰ কাৰণতে দিনক দিনে মানসিক ৰোগো বৃদ্ধি পাবলৈ ধৰিছে। তথ্যত প্ৰকাশ পোৱা মতে বৃহৎ সংখ্যক লোক, নিৰাশা, স্কীজ'ফ্ৰেনিয়া, সুৰা আৰু ড্ৰাগছ জাতীয় নিচা সেৱনৰ দৰে সমস্যাও ভুগিছে। যোগে আসন প্ৰাণায়াম, সৎকৰ্ম, সূৰ্য নমস্কাৰ আৰু ধ্যান আদি বিভিন্ন অনুশীলনৰ জৰিয়তে দেহ আৰু মনৰ চিকিৎসা কৰে। নিৰাশা, স্নায়ৱিক উত্তেজনা, আচৰণগত বিশৃঙ্খলা

*ঈশ্বৰ এন আচাৰ্য নতুন দিল্লী স্থিত ছেণ্ট্ৰেল কাউন্সিল ফৰ ৰিছাৰ্ছ ইন যোগ এণ্ড নেচাৰ'পেথিৰ সঞ্চালক আৰু ৰাজীৱ ৰাষ্ট্ৰগী সহকাৰী সঞ্চালক (নেচাৰ'পেথি)

এন'ৰেক্সিয়া (যুৱতী নাৰীৰ খাদ্যৰ প্ৰতি বিৰূপ ভাৱৰ বিকাৰ), এজমা, মধুমেহ, স্ব-প্ৰতিৰোধ বিশৃংখলা আদি মনৰ লগত সম্পৰ্ক থকা ৰোগ যোগ অনুশীলনেৰে দূৰ কৰিব পৰা যায়।

চাপ আৰু উদ্ভিগতা যুৱক-যুৱতীৰ অন্যতম গতানুগতিক সমস্যা। চাপে বাহ্যিক বা আভ্যন্তৰীণ দুয়োটা কাৰণেৰে শাৰীৰিক বা মানসিক সমস্যাৰ সৃষ্টি কৰে। জীৱনৰ ডাঙৰ পৰিৱৰ্তন, কাম বা বিদ্যালয় সম্পৰ্কত কষ্ট, বাহ্যিক সমস্যা, অত্যধিক ব্যস্ততা, ল'ৰা-ছোৱালী বা পৰিয়াল-চাপৰ সাধাৰণ গতানুগতিক কাৰণ হিচাপে অভিহিত কৰিব পাৰি। সঞ্চিত অৱসাদ, নিৰাশাবাদ, নেতিবাচক আত্ম কথা-বতৰা অবাস্তৱ আশা/সম্পূৰ্ণতা, অনমনীয় চিন্তা, শিথিলতাৰ অভাৱ আদি মানসিক চাপৰ গতানুগতিক আভ্যন্তৰীণ কাৰণ। মূৰৰ বিষ, নিদ্ৰাহীনতা, জিকাৰ খোৱা, চৰ্ম ৰোগ, হজমৰ বিসংগতি, পাকস্থলীৰ ঘা, বৃহদন্ত্র, প্ৰদাহ, ধপধপনি, উচ্চ ৰক্তচাপ, কৰনৰি থ্ৰম্ব'ছিছ, দিছ'মেন'ৰিয়া, আদি ৰোগ মনোৰোগৰ অৱস্থা। আসন, প্ৰাণায়াম আৰু ধ্যানৰ নিয়মিত অনুশীলনৰ এনে ৰোগৰ ব্যৱস্থাপনাত ডাঙৰ ভূমিকা আছে। আসনে দেহ আৰু মন সুস্থিৰ আৰু শিথিল কৰে, নতুন চিন্তাৰ প্ৰক্ৰিয়া মুকলি কৰে আৰু ব্যক্তিজনৰ মানসিকতালৈ পৰিৱৰ্তন আনে। গভীৰ শ্বাস-প্ৰশ্বাস, যোগনিদ্ৰা আৰু ধ্যানৰ অনুশীলনে নেতিবাচক চিন্তা দূৰ কৰে আৰু প্ৰশান্তি, আন্তঃআনন্দ আনে আৰু ইতিবাচক চিন্তাৰ জন্ম দিয়ে।

যুৱক/যুৱতীসকলে নিজৰ জীৱনটো অধিক স্বাস্থ্যৱান, সন্তুলিত আৰু চাপ মুক্ত কৰি ৰাখিবলৈ কিছুমান স্বাস্থ্যকৰ জীৱনশৈলীৰ অনুশীলন কৰিব পাৰে। এই অভ্যাসবোৰ স্বাস্থ্য ৰক্ষা আৰু ৰোগ প্ৰতিৰোধৰ বাবে উত্তম। এইবোৰ সৰল,

ব্যয়সাপেক্ষ, অনুশীলন কৰিবলৈ উজু আৰু প্ৰয়োজন অনুযায়ী দৈনন্দিন তালিকাত সুসংহত কৰিব পৰা যায়। প্ৰাকৃতিক জীৱনশৈলীয়ে প্ৰত্যেকৰে মাজত ভাল পোৱা আৰু আকৰ্ষণ বৃদ্ধি কৰে আৰু আৱেগিক বন্ধনৰ বিকাশ সাধন কৰে— এইবোৰে মনত শান্ত স্বভাৱ আৰু আশাবাদৰ সঞ্চাৰ কৰে। এই অভ্যাস-সমূহৰ কিছুমান উল্লেখ কৰা হ'ল—

সন্তুলিত খাদ্য : স্বাস্থ্য ৰক্ষাৰ প্ৰথম আৰু প্ৰধান অভ্যাস হ'ল সন্তুলিত আহাৰ গ্ৰহণ। আমাৰ খাদ্য যিমান দূৰ সম্ভৱ প্ৰাকৃতিক ৰূপত গ্ৰহণ কৰিব পৰা হ'ব লাগে। আমাৰ খাদ্যত সজীৱ বতৰৰ ফলমূল, সজীৱ সেউজীয়া পাচলি আদি যথেষ্ট পৰিমাণে থাকিব লাগে।

এই খাদ্যই স্বাস্থ্যৰ উন্নতি সাধন, দেহ বিশুদ্ধকৰণ আৰু ৰোগ প্ৰতিৰোধ কৰিব পৰা শক্তিৰ উৰ্দ্ধ সাধন কৰে।

উপবাস : উপবাস স্বাস্থ্য ৰক্ষাৰ এটা গুৰুত্বপূৰ্ণ কৌশল। উপবাস হ'ল সমস্ত পৰিপাক যন্ত্ৰটোক জিৰণি দিয়া এটা প্ৰক্ৰিয়া। এই প্ৰক্ৰিয়াৰ কালছোৱাত খাদ্য হজমত ব্যৱহাৰ হোৱা মূল শক্তি দেহ বিশুদ্ধকৰণত নিয়োজিত হয়। ই হ'ল দেহ আৰু মনৰ বিশৃঙ্খলাবোৰ নিৰাময়ৰ অতি সুন্দৰ সমাধান। সাপ্তাহিক উপবাসত ফল বা ফলৰ বসেৰে সু-স্বাস্থ্য ৰক্ষা কৰিব পৰা যায়।

নিয়মিত ব্যায়াম : নিয়মিত ব্যায়াম বা যোগৰ অনুশীলন সু-স্বাস্থ্যৰ বাবে প্ৰয়োজনীয়। ই তেজৰ চলাচল বৃদ্ধি কৰে আৰু দেহটো শিথিল কৰে। ই বয়স বৃদ্ধি প্ৰক্ৰিয়া হ্ৰাস কৰে আৰু সু-স্বাস্থ্য অটুট ৰাখে। এই উদ্দেশ্যেই আমাৰ সামৰ্থ্য আৰু পছন্দ অনুযায়ী আমি ৰাতিপুৱা খোজকঢ়া, দৌৰা, জগিং, যোগাভ্যাস, সূৰ্য নমস্কাৰ, প্ৰাণায়াম আদি নিৰ্বাচন কৰো। ব্যায়ামে দেহটো সক্ৰিয় কৰে, শক্তি বৃদ্ধি

কৰে, আৰু অন্যান্য শাৰীৰিক লাভৰ উপৰি নতুন আৰু আশাবাদী ভাৱৰ জন্ম দিয়ে। প্ৰখ্যাত প্ৰকৃতিবিদ ডাঃ হেনৰি লিঙলাৰ মতে—“ব্যায়ামে কোষত থকা ৰুগ্ন পুঞ্জবোৰ আলোড়িত কৰে, ধমনী সংক্ৰান্ত আৰু সীৰা প্ৰবাহসমূহ উত্তেজিত কৰে, হাঁও-ফাঁও পূৰ্ণৰূপত সম্প্ৰসাৰিত কৰে আৰু সেয়েহে অল্পজান গ্ৰহণৰ পৰিমাণ বৃদ্ধি পায় আৰু ইয়াৰ ফলত বৰ্জনীয় আৰু ৰুগ্ন পদাৰ্থসমূহ ছাল, বৃক্ক, শৌচ-প্ৰস্ৰাৰ আৰু নিঃশ্বাসত সফলভাৱে বাহিৰ কৰাত সহায় কৰে।

জিৰণি : যোগাভ্যাসৰ উপৰি ভাল টোপনিৰ দৰে উপযুক্ত জিৰণি স্বাস্থ্যৰ বাবে হিতকৰ। সুন্দৰ টোপনিয়ে আমাক সজীৱতা, সুখ আৰু আলোক দান কৰে। অসম্পূৰ্ণ টোপনিয়ে চাপ, উদ্ভিগতা বঢ়ায় আৰু স্বাস্থ্য হানি কৰে। সেইকাৰণে সুন্দৰ টোপনিৰ ক্ষেত্ৰত আপোচ কৰা উচিত নহয়।

উপযুক্ত পৰিমাণৰ পানী সেৱন : বিভিন্ন বিসংগতি প্ৰতিৰোধ আৰু স্বাস্থ্য ৰক্ষাৰ কাৰণে যথেষ্ট পৰিমাণৰ পানী সেৱন কৰা দকাৰ। পানীয়ে দেহৰ সকলো বিষাক্ত পদাৰ্থ বাহিৰ কৰি ভিতৰখন পৰিষ্কাৰ কৰি ৰাখে।

স্বাস্থ্যকৰ জীৱনশৈলীৰ বাবে কেইটামান সোণালি কিটিপ দিয়া হ'ল—

- ১। সোনকালে বিছনালৈ যাব আৰু সূৰ্য উদয়ৰ পূৰ্বে (ব্ৰহ্ম মুহূৰ্ত) শয্যা ত্যাগ কৰিব, ৭ ঘণ্টা গভীৰ টোপনিৰ বাবে চেষ্টা কৰিব।
- ২। সাধাৰণ,সন্তুলিত আৰু সাত্বিক আহাৰ গ্ৰহণ কৰিব।
- ৩। চেনি, নিমখ, গধুৰ আহাৰ, ৰঙা জলকীয়া, অতি মছলাযুক্ত খাদ্য আদিৰ পৰিমাণ কমাব। চাহ আৰু কফিৰ পৰিমাণ হ্ৰাস কৰিব।

(১৬ পৃষ্ঠাত চাওক)

আধুনিক জীৱনশৈলী আৰু আন্তৰ্জাতিক গ্ৰহণযোগ্যতাৰ বাবে যোগ

ঈশ্বৰ ভি বাসৱাবেড্ডী*

পাতনি :

যোগ অত্যন্ত সূক্ষ্ম বিজ্ঞানৰ ভিত্তিত
আধাৰিত এটা আধ্যাত্মিক শৃঙ্খলা, যিটোৱে
মন আৰু দেহৰ মাজত সংহতিৰ মানুহ
আৰু প্ৰকৃতিৰ ওপৰত আলোকপাত কৰে।
ই হ'ল সুস্থ জীৱন যাপনৰ এটা কলা আৰু
বিজ্ঞান। যোগৰদ্বাৰা সমগ্ৰ লোকজনকে
কৰা চিকিৎসা প্ৰচেষ্টা সু-প্ৰতিষ্ঠিত আৰু ই
জীৱনৰ সকলো খোজতে এক আনে
আৰু ই ৰোগ প্ৰতিৰোধক, স্বাস্থ্যৰ উৎকৰ্ষ
আৰু বহু জীৱনশৈলী ব্যৱস্থাপনাৰ লগত
জড়িত বিসংগতি-ৰোধক হিচাপে খ্যাত।
বৰ্তমান সমগ্ৰ বিশ্বজুৰি যোগ জনপ্ৰিয় হৈ
উঠিছে, ই মাত্ৰ কিছুমান ৰোগ ব্যৱস্থাপনাৰ
ক্ষেত্ৰত সামৰ্থ্যৰ বাবেই নহয়, ই
অনুশীলনকাৰীক মানসিক আৰু আৱেগিক
দিশত সকাহ দিয়াৰ উপৰি সুস্থ অনুভৱ
কৰাত শক্তি প্ৰদান কৰে। সেয়েহে বৰ্তমান
যোগ সমগ্ৰ বিশ্বতে স্বাস্থ্যসন্মত
জীৱনশৈলী হিচাপে পৰিগণিত হৈছে।
যোগক সচেতনতা, সজাগতাৰ বিজ্ঞান,
মনৰ স্থিৰ অৱস্থা, কামত অত্যন্ত
প্ৰদৰ্শনৰ প্ৰাচীন সংস্কৃতি হিচাপে উপলব্ধি
কৰিব পাৰি। এই আশ্চৰ্যকৰ সংস্কৃতি
বিশ্বৰ সকলোৰে উপকাৰত আহিব পৰাকৈ
ইয়াক বিয়পাই দিয়াটো সেয়েহে জৰুৰী।
দুৰ্ভাগ্যজনক-ভাৱে বহুতে যোগক মাত্ৰ
শাৰীৰিক সংস্কৃতি আৰু মানসিক শাস্তিৰ

বাৰে আসন আৰু প্ৰাণায়াম বুলি ভুলকৈ
বুজে। মানৱ জাতিৰ বাবে এই সৰ্বগীয়া
অমূল্য দানক যদি জীৱনৰ পাথেয় হিচাপে
গ্ৰহণ কৰা হয় তেনেহ'লে ব্যক্তিৰ
জীৱনলৈ সাধাৰণৰ পৰা অসাধাৰণলৈ
বৈপ্লৱিক-ভাৱে পৰিৱৰ্তন আহিব পাৰে।
স্ব-উৎকৰ্ষৰ সকলো প্ৰচেষ্টাই হ'ল যোগ।
বিভিন্ন সময়ত বিভিন্ন দেশত উত্তম জ্ঞান
লাভ কৰিবলৈ আৰু নিজৰ আৰু নিজৰ
আৱেষ্টনীৰ ওপৰত নিয়ন্ত্ৰণ ৰাখিবলৈ
নিজকে শৃঙ্খলিত কৰি আহিছে। ভাৰততো
যোগৰদ্বাৰা এইটো সংঘটিত হৈছে। ই হ'ল
এজন ব্যক্তিৰ ব্যক্তিত্বৰ ওপৰত সম্পূৰ্ণ
নিয়ন্ত্ৰণৰ অন্যতম প্ৰক্ৰিয়া, যাতে এজন
ব্যক্তিয়ে প্ৰকৃত নিজক আৱিষ্কাৰ কৰিব
পাৰে। যোগীসকলে আৱিষ্কাৰ আৰু
উপলব্ধি কৰা বহুতো চিন্তা আজিও
প্ৰাসঙ্গিক। আমাৰ সন্দেহ অতিক্ৰম
কৰিবলৈ গভীৰ নিৰুদ্বেগ অভিজ্ঞতা,
জীৱনৰ উদ্দেশ্য আৱিষ্কাৰ কৰিবলৈ
যোগীসকলে এইবোৰক জীৱনৰ অতি
মৌলিক বিষয় হিচাপে বিবেচনা কৰিছিল
আৰু এইবোৰৰ উত্তৰো লাভ কৰিছিল।
এজন ব্যক্তিৰ পূৰ্ণ নিৰ্মলতাৰে সমব্যথা
আৰু যত্নৰ সৈতে সুন্দৰ জীৱন যাপন
কৰাৰ পছন্দ থাকে। সেয়েহে মানুহে
জীয়াই থকাৰ কলা আৰু বিজ্ঞান আয়ত্ত্ব
কৰে— যাৰ নাম হ'ল যোগ।

প্ৰাচীন আৰু বৰ্তমান যুগত যোগ

যোগৰ অনুশীলন সভ্যতাৰ
দোকমোকালিতে আৰম্ভ হৈছিল বুলি
বিশ্বাস কৰা হয়। যোগক সিদ্ধ
উপত্যকাৰ সভ্যতাৰ 'অমৰ সাংস্কৃতিক
ফল' বুলি ব্যাপকভাৱে বিবেচনা কৰা
হয়। ই মানৱীয়তাৰ পাৰ্থিৱ আৰু
আধ্যাত্মিক উভয় দিশত উৎকৰ্ষ সাধন
কৰা বুলি প্ৰমাণিত হৈছে। যোগৰ বিভিন্ন
দৰ্শন, পৰম্পৰা, বংশক্ৰম, গুৰু-শিষ্য
ধ্যান যোগ, পতঞ্জলা যোগ, কুণ্ডলিনী
যোগ, হঠ যোগ, মন্ত্ৰ যোগ, লয় যোগ,
ৰাজ যোগ, জৈন যোগ, বৌদ্ধ যোগ
আদি যোগৰ বিভিন্ন পৰম্পৰাগত শাখাৰ
সৃষ্টি কৰিছে। প্ৰতিটো শাখাৰ নিজৰ নীতি
আৰু অভ্যাস আছে। যোগৰ দেশ
ভাৰতৰ বিভিন্ন সামাজিক প্ৰথা আৰু
উপচাৰিকত পাৰিপাৰ্শ্বিক ভাৰসাম্য,
আনৰ চিন্তা ব্যৱস্থাৰ প্ৰতি সহনশীলতা
আৰু সকলো সৃষ্টিৰ প্ৰতি সমব্যথা আৰু
প্ৰেম প্ৰতিফলিত হৈছে। যোগ সাধনা
অৰ্থপূৰ্ণ জীৱন আৰু যাপনৰ বাবে
সৰ্বটোক ঔষধ হিচাপে বিবেচিত হৈছে।
সৰ্বাত্মক স্বাস্থ্যৰ ব্যক্তিগত আৰু
সামাজিক উভয় দিশতে যোগে ভাষা বৰ্ণ
জাতি নিৰ্বিশেষে সকলোলৈ অৰ্থপূৰ্ণ
বৰঙণি আগবঢ়ায়। আজিকালি লাখ লাখ
লোকে প্ৰাচীন কালৰ পৰা এতিয়ালৈকে
প্ৰসিদ্ধ যোগগুৰুসকলে সংৰক্ষণ আৰু
বিকশিত কৰা যোগ অনুশীলন কৰি
প্ৰভাৱান্বিত হৈছে। বৰ্তমান বিশ্বৰ বহু
ঠাইত যোগ জীৱনশৈলীৰ অংশস্বৰূপ
হৈ পৰিছে। বিস্তৃতভাৱে অনুশীলন কৰা
যোগ সাধনা (অনুশীলন) সমূহ হ'ল—
যম, নিয়ম, আসন, প্ৰাণায়াম, প্ৰত্যাহাৰ,
ধৰাণা, ধ্যান (সমাধি), সংযম, বন্ধ
আৰু মুদ্ৰা, সংকৰ্ম, মুক্তাহৰ, যুক্ত কৰ্ম
আৰু মন্ত্ৰ জপ আদি।

*ঈশ্বৰ ভি বাসৱাবেড্ডী ভাৰত চৰকাৰৰ আয়ুৰ্ মন্ত্ৰালয়ৰ মোৰাৰজী দেশাই নেথনেল ইন্সটিটিউট অৱ যোগ-ৰ সঞ্চালক

আধুনিক জীৱনশৈলীৰ প্ৰসংগত যোগৰ স্বাস্থ্য উপকাৰসমূহ :

আধুনিক জীৱনশৈলীয়ে স্বাস্থ্যলৈ বহু প্ৰত্যাহ্বান কঢ়িয়াই আনিছে আৰু বিশ্বজুৰি মানুহৰ বিভিন্ন ৰোগৰ প্ৰধান কাৰক হিচাপে দেখা দিছে। চাপ, অনুপযুক্ত খাদ্য অভ্যাস আৰু বহু সময় বহি থকা অভ্যাসে স্বাস্থ্য অৱনতি কৰি বহুমূত্ৰ, এজমা, হৃদৰোগ, বিপাক বিসংগতি আৰু কৰ্কট ৰোগৰ দিশে ঠেলি দিছে। আধুনিক যুগত এই সমস্যাসমূহৰ বিৰুদ্ধে যোগ এটা সৰ্বাঙ্গক ঔষধ হ'ব পাৰেনে? আধুনিক যুগৰ বেছিভাগ ৰোগেই ভুল জীৱনশৈলীৰ সৃষ্টি। যোগ এই বিসংগতিসমূহ দূৰ কৰাত উপকাৰী আৰু বিজ্ঞান আৰু আধ্যাত্মিকতা পৃথক বিষয় হিচাপে সদায় গণ্য কৰিব নালাগে। জীৱনশৈলী বিষয়ক সমস্যা আৰু মনোৰোগ সমূহৰ সমাধান কৰাত যোগৰ সম্ভাৱনা আছে। ৰোগ প্ৰতিৰোধক যোগৰ উপকাৰী প্ৰভাৱ, বিশেষকৈ চাপ আৰু মনোৰোগ বিশেষত ৰোগ ব্যৱস্থাপনা, স্বাস্থ্যৰ উৎকৰ্ষ সাধন আদি দিশত বিশ্বজুৰি চলোৱা এলানি অধ্যয়নত এই কথা প্ৰতিফলিত হৈছে। যোগৰ উপকাৰী স্বাস্থ্য প্ৰভাৱৰ বিষয়ে মূল্যায়ন কৰাৰ বাবে শাৰীৰিক, জৈৱ ৰাসায়নিক, মনস্তত্ত্ব আদি বিষয়ত নিয়ন্ত্ৰিত পৰীক্ষাৰ অধ্যয়ন কৰা হৈছে। যোগ অনুশীলনৰদ্বাৰা স্নায়ুতন্ত্ৰ আৰু অন্তঃস্ৰাৱী তন্ত্ৰই যোগ অনুশীলনকাৰীৰ স্বাস্থ্য কৌণিক আৰু অণুৰ ওপৰত প্ৰভাৱ পেলায় বুলি এই অধ্যয়নত প্ৰকাশ পাইছে। যৌগিক অনুশীলনে স্ব-সম্বলনৰ লগতে সমগ্ৰ শৰীৰ তন্ত্ৰ শক্তিশালী কৰে আৰু ফলত বয়স বৃদ্ধিৰ প্ৰক্ৰিয়া মন্থৰ হয়। অধ্যয়নটোৱে শাৰীৰিক আৰু বোধ অৰ্জন কৰা প্ৰক্ৰিয়া কৃতিত্বৰ উন্নতি, দৈহিক শিথিলতা, চাপ সহনশীলতাৰ

ক্ষেত্ৰত উন্নতিৰ ইংগিত দিছে। ই আমাৰ ৰোগ প্ৰতিৰোধ ব্যৱস্থা শক্তিশালী কৰি ৰোগ প্ৰতিৰোধ কৰে। উচ্চ ৰক্তচাপ, হৃদৰোগ আৰু মধুমেহ ৰোগৰ ব্যৱস্থাপনাত পৰম্পৰাগত ঔষধৰ লগত যোগ সংলগ্ন কৰি উপকাৰ পোৱা গৈছে। ঔষধ সেৱন, মধুমেহ ৰোগী, উচ্চ ৰক্তচাপ ৰোগীৰ দৰব আৰু হৃদ সম্পৰ্কীয় জটিলতা হ্ৰাস কৰা যোগ উপকাৰী হিচাপে বিবেচিত হৈছে।

যোগৰ উপকাৰসমূহ তিনিটা পৰ্যায়ত ভাগ কৰিব পাৰি। সেইকেইটা হ'ল— দৈহিক পৰ্যায়ত— ই সু-স্বাস্থ্য আৰু কুশলতা দান কৰে, মানসিক পৰ্যায়ত— মনোযোগ, চাপৰ পৰা মুক্ত আৰু সৃষ্টিশীলতা বৃদ্ধি কৰিব পাৰে আৰু তৃতীয় তথা আধ্যাত্মিকতাৰ পৰ্যায়ত— মানৱীয় প্ৰমূল্যৰ উত্তৰণ ঘটাই মানুহৰ জীৱনলৈ শান্তি আৰু সাত্বনা কঢ়িয়াই আনে।

যোগৰদ্বাৰা প্ৰাপ্ত সাৰ্বজনীন শাৰীৰিক আৰু প্ৰাণতত্ত্বৰ উপকাৰসমূহ হ'ল :

- শিথিলতা বৃদ্ধি।
- পেশীৰ শক্তি বৰ্দ্ধন।
- শ্বাস ক্ৰিয়া, শক্তিৰ আৰু জীৱনী শক্তিৰ বিকাশ।
- সম্বলিত বিপাক ক্ৰিয়া বক্ষা
- ওজন হ্ৰাস
- হৃদযন্ত্ৰ আৰু সঞ্চৰণ স্বাস্থ্য
- ক্ৰীড়া নৈপুণ্যৰ উৎকৰ্ষ সাধন
- ৰোগ প্ৰতিৰোধ ক্ষমতাৰ উন্নতি
- হৃদ সম্পৰ্কীয় সহনশীলতা আদি

যোগৰদ্বাৰা প্ৰাপ্ত সাৰ্বজনীন মানসিক আৰু আধ্যাত্মিক স্বাস্থ্য উপকাৰসমূহ হ'ল :

- বিশ্ৰামৰ অভিজ্ঞতা বৃদ্ধি
- বৰ্তমানৰ মুহূৰ্ত বা চিন্তাশীলতাৰ প্ৰতি গভীৰ প্ৰশংসা আগবঢ়ায়

- মনৰ নিয়ন্ত্ৰণ শক্তি বঢ়ায় বা চিন্তাৰ ওপৰত নিয়ন্ত্ৰণ
- মানসিক স্পষ্টতা বৃদ্ধি
- কেন্দ্ৰীভূত কৰিব পৰা শক্তিৰ উৎকৰ্ষ সাধন
- আত্ম-নিয়মানুবৰ্তিতাৰ উৎকৰ্ষ সাধন
- কল্পনা আৰু সৃষ্টিশীলতা সম্প্ৰসাৰণ সম্প্ৰসাৰণ (বিশেষকৈ শিশুৰ ক্ষেত্ৰত)
- সন্তুষ্টিৰ ভাৱৰ উত্তৰণ ঘটায়
- আত্ম সচেতনতা বৃদ্ধি
- আত্ম-বিশ্বাস বৃদ্ধি
- আশাবাদ বৃদ্ধি
- মানসিক শক্তি বা ইচ্ছাশক্তিৰ উন্নতি
- নিৰ্দিষ্ট স্নায়ৱিক বিসংগতিৰ লক্ষণ (স্কীজ'ফ্ৰেনিয়া আদি ৰোগ) উন্নতি ঘটায়
- অৱসাদ আৰু হতাশাৰ লক্ষণ হ্ৰাস কৰে
- আত্মজ্ঞান অনুপ্ৰাণিত কৰে
- দেহৰ শক্তি কেন্দ্ৰ আলোড়িত কৰে
- দৈনন্দিন জীৱনত ইতিবাচক অভিজ্ঞতা গঠনৰ সামৰ্থ্য বৃদ্ধি
- ব্যক্তিৰ উদ্দেশ্যৰ চেতনা বা জীৱনৰ অৰ্থৰ সংযোগ আৱিষ্কাৰ কৰে
- অন্তৰ্মুখী সচেতনতাৰ সৈতে চেতনাৰ সৃষ্টি কৰে
- আনৰ আৰু পৃথিৱীৰ সৈতে সংযোজিত হৈ থকাৰ ব্যাপক চেতনা যোগায়

সামৰণি :

ভাৰতৰ বৃহৎ সংখ্যক যুৱক-যুৱতী আছে আৰু তেওঁলোকে স্বাস্থ্যসন্মত জীৱনশৈলী গ্ৰহণ আৰু ব্যক্তিত্বৰ বিকাশ সাধন কৰা বিষয়বোৰ সক্রিয় মনোযোগ দিয়াটো সেয়েহে প্ৰশংসনীয়। যুৱ

প্ৰজন্মই চাপমুক্ত জীৱন আৰু উত্তম অনুশীলনৰ বাবে যোগক জীৱনশৈলীৰ অংশ হিচাপে গ্ৰহণ কৰা প্ৰয়োজন। শেহতীয়া বছৰবোৰত যোগৰ বিকাশ আৰু উৎকৰ্ষৰ বাবে ভাৰত চৰকাৰে ভালেমান আঁচনি গ্ৰহণ কৰিছে। আন্তৰ্জাতিক যোগ দিৱসৰ সুন্দৰ আৰু সফল উদ্‌যাপনে আমাৰ দায়িত্ব বৃদ্ধি কৰিছে। এই ব্যৱস্থাই যোগৰদ্বাৰা প্ৰাপ্ত স্বাস্থ্য উপকাৰ সম্পৰ্কে ব্যাপক সচেতনতাৰ সৃষ্টি কৰিছে আৰু বিশ্বজুৰি যোগ শিক্ষকৰ চাহিদা বৃদ্ধি কৰিছে। আয়ুৰ্ মন্ত্ৰালয়ে যোগৰ লগত জড়িত বৃদ্ধিধাৰীসকলৰ গুণ প্ৰমাণিকৃত কৰাৰ বাবে কৱলিটি কন্ট্ৰল অৱ ইণ্ডিয়াৰ কাষ চাপিছে। এই মন্ত্ৰালয় দেশৰ বিভিন্ন ঠাইত আয়ুৰ্ সুসংহত চিকিৎসালয়

স্থাপনৰ বাবে পৰিকল্পনা কৰিছে। মন্ত্ৰালয়ে সশস্ত্ৰ বাহিনী, অৰ্দ্ধসামৰিক আৰু আৰক্ষী লোকক যোগৰ প্ৰশিক্ষণ প্ৰদান কৰাৰ নিমিত্তে কাৰ্যব্যৱস্থা গ্ৰহণ কৰিছে। কৰ্মচাৰী আৰু প্ৰশিক্ষণ বিভাগৰদ্বাৰা নতুন দিল্লীত গৃহ কল্যাণ কেন্দ্ৰত যোগ প্ৰশিক্ষণৰ কাৰ্যসূচীও আৰম্ভ হৈছে। যোগ আৰু প্ৰাকৃতিক চিকিৎসা সম্পৰ্কীয় ৬ খন কেন্দ্ৰীয় গৱেষণা প্ৰতিষ্ঠানো আৰম্ভ কৰা হৈছে। স্বাস্থ্য যতন ব্যৱস্থাত ঔষধৰ প্ৰাচীন ব্যৱস্থা জড়িত কৰাৰ সম্পৰ্কত বিশ্ব স্বাস্থ্য সংস্থাই গুৰুত্ব প্ৰদান কৰিছে আৰু সুবক্ষিত আৰু ফলদায়ক পাৰ্শ্ব দৃশ্যৰ মূল্যাংকনৰ বাবে কৌশলপূৰ্ণ নিৰ্দেশনা আগবঢ়াইছে। এইখিনিতে গুৰুত্ব দিয়া ভাল হ'ব যে, মাত্ৰ প্ৰমাণৰ অভাৱত যোগ ব্যৱস্থাক উপেক্ষা

কৰিব নোৱাৰি। যোগৰ শক্তি আৰু সম্ভাৱনাক প্ৰাপ্য গুৰুত্ব দিয়া হ'ব। এই ব্যৱস্থাৰ ব্যৱহাৰ আশাবাদী কৰি তুলিবলৈ নীতি আঁচনি আৰু কৌশলগত হস্তক্ষেপ হ'ল মৌলিক প্ৰয়োজন। নিয়ন্ত্ৰক ব্যৱস্থাটো আৰু যোগৰ উন্নয়নমূলক দিশবোৰ চোৱা-চিতা কৰাৰ অৰ্থে উপযুক্ত প্ৰশাসনীয় ব্যৱস্থা যুগুত কৰিব লাগিব আৰু সুস্থ জীৱনশৈলীৰ বাবে যোগৰ উপকাৰসমূহ ব্যাপ্ত কৰিবলৈ চৰকাৰৰ সমৰ্থন বৰ্তাই ৰখাটো জৰুৰী। শান্তিপ্ৰিয় ব্যক্তিয়েহে শান্তিপূৰ্ণ পৰিয়াল গঠন কৰিব পাৰে। যোগ হ'ল ব্যক্তি, পৰিয়াল, সমাজ, ৰাষ্ট্ৰৰ ভিতৰত তেনে এক আৰু শান্তি আৰু সৰ্বশেষত সমগ্ৰ বিশ্বজুৰি শান্তি আৰু এক স্থাপন কৰাৰ বাবে এটা পথ বা উপায়। □

(১৩ পৃষ্ঠাৰ পৰা)

নিচাজাতীয় দ্ৰব্য সেৱন বন্ধ কৰিব। ঘিউ আৰু তেলৰ পৰিমাণ হ্ৰাস কৰিব। নিৰামিষ ভোজন যোগ অভ্যাসকাৰীৰ বাবে উত্তম।

৪। আহাৰ গ্ৰহণৰ সময় নিৰ্দ্ধাৰণ কৰি ল'ব। পুৰা যোগাভ্যাস কৰাৰ আধা ঘণ্টাৰ পাছত ফল আৰু ডালিয়াৰে পুৰাৰ আহাৰ গ্ৰহণ কৰিব, দুপৰীয়াৰ আহাৰত ৰুটি, সাধাৰণ ভাপত ৰন্ধা শাক-পাচলি, চালাড আৰু মাখন, গাখীৰ খাব। শাক-পাচলি আৰু চালাডৰ পৰিমাণ ৰুটিতকৈ অধিক হোৱা উচিত।

৫। খাদ্য গ্ৰহণৰ মাজত পানী খোৱাটো উচিত নহয়। খাদ্য গ্ৰহণ কৰাৰ আধাঘণ্টাৰ পূৰ্বে বা আধাঘণ্টাৰ পাছত পানী খোৱাৰ অভ্যাস কৰিব,

৬। প্ৰতিদিনেই ৰাতিপুৱা আৰু সন্ধ্যা প্ৰাৰ্থনা আৰু ধ্যান নিশ্চয় কৰিব। ই চাপ আৰু উদ্বিগ্নতাৰ পৰা মুক্ত কৰে; দেহ আৰু মন সক্ৰিয় কৰে আৰু জীৱনৰ প্ৰতি ইতিবাচক মনোভাৱ আনে।

৭। যৌগিক অনুশীলনৰদ্বাৰা দেহটো আভ্যন্তৰীণ আৰু বাহ্যিকভাৱে পৰিষ্কাৰকৰণ আৰু সৎকৰ্ম জৰুৰী।

৮। প্ৰকৃতিৰ ওপৰত বিশ্বাস ৰাখিব। প্ৰকৃতিয়ে আপোনাক ইতিবাচক আৰু আত্মবিশ্বাসী কৰি তুলিব,

৯। অতিমাত্ৰা খোৱাৰ পৰা বিৰত থাকিব। হজম কৰিব নোৱাৰিলে খাদ্য নাখাব—এই নীতি অনুসৰণ কৰক। ভোক লাগিলেহে খাব আৰু পেট অলপ খালি ৰাখি খোৱা বন্ধ কৰিব। সপ্তাহত এদিন বতৰৰ ফল-মূল খাই উপবাস দিব।

১০। যিমান পাৰি খোজকাঢ়িব। ই শৰীৰ আৰু মন দুয়োটাৰে বাবে ভাল। □

যোগাভ্যাসৰ নিৰ্ণায়ক পথ আৰু প্ৰমাণিকৰণ ব্যৱস্থা

ৰৱি পি সিং*
মনীষ পাণ্ডে*

পাতনি

ভাৰতৰ প্ৰাচীন শাস্ত্ৰ আদিত যোগৰ বিষয়ে বিস্তৃত উল্লেখ আছে। ইয়াক এটা প্ৰাচীন সুশৃংখলিত মন আৰু চৰিত্ৰৰ স্বৰূপ প্ৰদৰ্শন কাৰক ৰূপে বৰ্ণিত কৰা হৈছে। ঋষি-মুনিসকলে বিকাশ কৰি উলিওৱা এই যোগাভ্যাস শতিকাৰ পিছত শতিকা জুৰি চলি আছে। যোগ সম্পৰ্কত যিবোৰ পুথি, লেখনি আদি আছে তাৰ প্ৰাসঙ্গিকতাৰ বিষয় হ'ল প্ৰাচীন শাস্ত্ৰসমূহ আৰু ইয়াৰ ওপৰত ভিত্তি কৰিয়েই বছৰৰ পিছত বছৰ ধৰি ই পৰিচালিত হৈছে। যোগাভ্যাসৰ চলান্তি জনপ্ৰিয়তাৰ কথা মানৱ মন আৰু শৰীৰৰ ওপৰত পৰা ইয়াৰ প্ৰভাৱক সমগ্ৰ বিশ্বই মানি লৈছে। পিছে যোগৰ বিৰতন সম্বন্ধে বহুতেই বুজি নেপায়। এই বিৰতন হ'ল জীৱনটোক পৰিৱৰ্তন কৰা এটা অভিজ্ঞতা। মানৱ সভ্যতাক ভালৰ পিনে ৰূপান্তৰ সাধন কৰাৰ ইয়াৰ ক্ষমতা আছে।

‘যোগ’ শব্দটো সংস্কৃত ‘যুজ’ শব্দৰ পৰা উদ্ভাৱন কৰা হয়—যাৰ অৰ্থ হ'ল ‘ঐক্যবদ্ধ কৰা’ কিম্বা ‘সমন্বিত কৰা’। যোগক সাধাৰণতে ভাৰতীয় সংস্কৃতি আৰু আচাৰ-বিচাৰত অন্তৰ্ভুক্ত হৈ থকা এটা আধ্যাত্মিক তথা তপস্বী ভাবাপন্ন বিষয় ৰূপে জনা যায়।

যোগৰ কেইটামান ধৰণ-কৰণৰ ভিতৰত আছে উশাহ-নিশাহ নিয়ন্ত্ৰণ কৰা, সৰল ধ্যান আৰু নিৰ্দিষ্ট ধৰণে শাৰীৰিক স্থিতি অৱলম্বন কৰা। ইয়াক সমগ্ৰ বিশ্বতে স্বাস্থ্যৰ ক্ষেত্ৰত দেখা দিয়া বিপজ্জনক উপচক্ৰবোৰ ৰোধ তথা মানসিকভাৱে সকাহ লাভ কৰিবৰ বাবে বহুলাভাৱে অভ্যাস কৰা হয়। বিখ্যাত সন্ন্যাসী পতঞ্জলিয়ে যোগক ‘যোগাহ চিত্ত বৃত্তি নিৰোধহ’ বুলি মন্তব্য কৰিছে—যাৰ অৰ্থ হ'ল যোগ মন সংশোধনৰ এটা বিৰাম থলী’। চিত্ত হ'ল মন আৰু বৃত্তিবোৰ হ'ল ভাব-অনুভূতি। আৰু ‘নিৰোধহ’ হ'ল বিৰাম থলী (‘Yoga is the stoppage of the modification of the mind. Chitta is mind, Vrittis are thought impulses nirodhah is stoppage’)।

যোগৰ সঠিক তাৰিখ আৰু ইতিহাস সম্পৰ্কে বিভিন্ন ধৰণেৰে এটা আনুমানিক হিচাপত মত দাঙি ধৰে। কিন্তু এই যোগাভ্যাস পৰম্পৰা অনুমান কৰা কালতকৈ অধিক পুৰণি। ভাৰতৰ কিছুমান অতি নমস্যাগ্নক বেদ-শাস্ত্ৰ, পুথি আদি, যেনে ‘ভাগৱত গীতা’ আৰু ‘মহাভাৰত’ত যোগ সম্বন্ধে ব্যাপকভাৱে উল্লেখ আছে। গীতাত তিনি ধৰণৰ

যোগক চিহ্নিত কৰা হৈছে। সেয়া হ'ল কৰ্ম যোগ, ভক্তি যোগ আৰু জ্ঞান যোগ। ই হ'ল জীৱনৰ এটা পথ— যিটোৰ বিষয়ে খৃষ্টপূৰ্ব ১৯০০ আৰু খৃষ্টপূৰ্ব ১১০০ কালৰ মাজত বেদসমূহত উল্লেখ আছে। পতঞ্জলিৰ যোগ সূত্ৰত লিপিবদ্ধ কৰা মতে যোগত আঠ ধৰণৰ পথ আছে বুলি বৰ্ণনা কৰিছে। সেয়া হ'ল — ইয়ামস, নিয়ামস, আসন, প্ৰাণায়াম, প্ৰত্যাহাৰ, ধাৰণা, ধ্যান আৰু সমাধি।

এই যোগ সূত্ৰাৱলীক শ্ৰেষ্ঠ যোগাভ্যাস ৰূপে শ্ৰেণীকৰণ কৰা হৈছে আৰু এইবোৰক আঠ অঙ্গৰ (অষ্টাঙ্গ) পদ্ধতি ৰূপে উপস্থাপন কৰা হৈছে। যোগৰ দাৰ্শনিক পৰম্পৰা কপিল মুনিৰ ‘সমক্ষা দৰ্শনৰ’ ওপৰত প্ৰতিষ্ঠা কৰা হয়। মনৰ ওপৰত আলোকপাত কৰা পতঞ্জলিৰ দ্বিতীয় সূত্ৰত এনেদৰে উল্লেখ কৰিছে—‘ই হ'ল সকলো মানসিক সংশোধনৰ ৰেহাই প্ৰদান ব্যৱস্থা তথা সকলো আচৰ্ম্মা ধৰণৰ চিন্তা বন্ধ কৰা থলী’। কিন্তু যোগৰ পৰৱৰ্তী পৰম্পৰাত যোগ সূত্ৰৰ ক্ষেত্ৰত মনৰ ওপৰত কৰা আলোকপাতৰ বিপৰীতে অন্য ৰূপ পোষণ কৰা হয়; আৰু সেয়া হ'ল হঠ যোগ—যিটোৱে অধিক জটিল আসন কিম্বা শৰীৰ সঞ্চালনৰ ওপৰত অধিক আলোকপাত কৰে।

আজি-কালি জাগতিক জীৱন শক্তি অথবা ‘কুণ্ডলিনি’ উন্নত কৰিবৰ বাবেও যোগাভ্যাস কৰিবলৈ লোৱা হৈছে। ইয়াৰ কাৰণে এলানি শাৰীৰিক আৰু মানসিক অনুশীলন কৰা হয়। শাৰীৰিক স্তৰত শৰীৰটো সুস্থ কৰি ৰাখিবৰ কাৰণে অঙ্গৰ বিভিন্ন সঞ্চালন অথবা ‘আসন’ কৰিবলৈ লোৱা হয়। মানসিক কৌশল প্ৰক্ৰিয়াৰ ভিতৰত আছে শ্বাস-প্ৰশ্বাস অনুশীলন অথবা ‘প্ৰাণায়াম’ আৰু ধ্যান।

*ৰৱি পি সিং হ'ল কুৱালিটা কাউন্সিল অফ ইণ্ডিয়াৰ সচিব প্ৰধান আৰু মনীষ পাণ্ডে যুটীয়া সঞ্চালক

মনটোক শৃংখলিত আৰু সক্ষম কৰি তুলিবলৈ এনে কৰা হয়।

যোগৰ জনপ্ৰিয়তাই বিশ্বৰ বৃহৎ সংখ্যক লোকক আকৰ্ষণ কৰিছে। সেই সকল লোকে এটা গুণমান জীৱন লাভ কৰিবৰ বাবে যোগাভ্যাস কৰিবলৈ প্ৰয়াস কৰে। অধিকভাৱে সফলজনক এই ভাৰতীয় যোগাভ্যাসৰ ক্ষেত্ৰত থকা তেওঁলোকৰ বিশ্বাস অটুট ৰাখিবৰ কাৰণে মূল বিষয়বোৰ জনা দৰকাৰ— যাতে বিশ্বৰ যিসকল লোকে তাক গ্ৰহণ কৰিবলৈ বিচাৰে তথা যোগ সম্বন্ধে শিকিব খোজে তেনে লোকক দিহা পৰামৰ্শ আৰু প্ৰশিক্ষণ দিব পাৰে। ইয়াৰ বাবে এটা পৰিৱেশ সৃষ্টি কৰা আৱশ্যক হয়— য'ত উপযুক্ত লোকৰ এটা গোট যোগাভ্যাসৰ ক্ষেত্ৰত ব্যৱস্থা গ্ৰহণ কৰিব পাৰে আৰু তাৰদ্বাৰাই এই প্ৰাচীন ভাৰতীয় অভ্যাসৰ পূৰ্ণলাভখিনিও আগবঢ়াব পাৰে। এনে পৰিৱেশ গঢ়ি তুলিবৰ কাৰণে বহু প্ৰয়াসৰ আৱশ্যক হয়। তাৰ ভিতৰত এটা হ'ল—যোগ সম্বন্ধে পেছাদাৰী লোক নিশ্চিত কৰা। গোলকীয়ভাৱে গ্ৰহণযোগ্য প্ৰক্ৰিয়াৰ জৰিয়তে উপযুক্ততা নিৰ্দ্ধাৰণ কৰা প্ৰয়োজন। জ্ঞান-কৌশল আৰু পৈণত অৱস্থাৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰি তেনে পেছাদাৰী ব্যক্তিক প্ৰশিক্ষক, শিক্ষক কিম্বা আচাৰ্য ৰূপে শ্ৰেণীকৰণ কৰিব পাৰি। নিৰ্দ্ধাৰণ পদ্ধতি এনেদৰে গাঁথনি কৰা হয় যে প্ৰশিক্ষকৰ পৰা আচাৰ্যলৈ যোগ পেছাদাৰী ব্যক্তিৰ স্তৰ বঢ়াৰ লগে লগে বয়সৰ ওজন অভিজ্ঞতাৰ দিশত আনবোৰতকৈ অধিক বৃদ্ধি পাব।

আন এটা প্ৰয়াস হ'ল যোগাভ্যাস তথা তেনে বিষয়ৰ শিক্ষা দান কৰা প্ৰতিষ্ঠানসমূহৰ বাবে স্বীকৃতি প্ৰদানৰ এটা পৰিকাঠামো সৃষ্টি কৰা— যাৰদ্বাৰাই উক্ত প্ৰতিষ্ঠানবোৰে যোগৰ বিষয়ত

ডিগ্ৰী, ডিপ্লোমা অথবা প্ৰমাণ পত্ৰ প্ৰদান কৰিব পাৰে। অৱশ্যে যোগাভ্যাস প্ৰদান কৰাৰ ক্ষেত্ৰত মূল জ্ঞান আৰু কৌশলৰ দিশৰ পিনৰ পৰা সকলোবোৰ প্ৰতিষ্ঠান একে মান নহয়। আনপিনে এটা গতিশীল জীৱন লাভ কৰাৰ ক্ষেত্ৰত যোগ সাধনাৰ বৰঙণি কিমান তাক কোৱা নিশ্চয়োজন আৰু সেই উপলব্ধি ক্ৰমেই ইয়াৰ জনপ্ৰিয়তা বৃদ্ধি পাইছে। কিন্তু তেনে বৃদ্ধিৰ গতিত বাণিজ্যিক বিষয়টো আহি পৰিলে প্ৰকৃত উদ্দেশ্য সাধন কৰিব পৰা নাযায়, সেয়ে তেনে হুস্কালীন বাণিজ্যিক প্ৰয়াসক বাধা দিয়াটো এটা গুৰুত্বপূৰ্ণ কৰ্তব্য। কাৰণ তেনে ধৰণৰ বাণিজ্যিকীকৰণে প্ৰাচীন শাস্ত্ৰত খোদিত মূল্যবোধৰ গুৰুত্ব লান কৰাৰ সম্ভাৱনা থাকে। সেয়ে উপযুক্ত মানৰ প্ৰতিষ্ঠানসমূহৰ স্বীকৃতি প্ৰদানে অন্য প্ৰতিষ্ঠানবোৰৰ অভাৱ চিহ্নিত কৰি তেনে প্ৰভেদসমূহক দূৰ কৰিব পাৰিব বুলি আশা কৰা যায়।

যোগ স্কুল প্ৰমাণিকৰণ আঁচনিট চাৰিটা ভিন্ন স্তৰত যোগ স্কুলসমূহক প্ৰমাণিকৃতৰ ব্যৱস্থা আছে। প্ৰাৰম্ভিক প্ৰথম স্তৰ হ'ল মূল বিষয়ৰ। যোগ শিক্ষা প্ৰদান কৰাৰ সামৰ্থ্য তেনে স্কুলবোৰৰ আছে আৰু পেছাদাৰী বিষয়ক স্বেচ্ছামূলক প্ৰমাণিকৰণ আঁচনিৰ কমেও প্ৰথম দুটা স্তৰলৈকে (প্ৰশিক্ষক আৰু শিক্ষক) এই সামৰ্থ্য আছে। দ্বিতীয় স্তৰ হ'ল স্থিৰ বিষয়ৰ। এই যোগ স্কুলবোৰে মূল বিষয়ৰ আৱশ্যকতা পূৰণ কৰাৰ উপৰি যোগ সংগঠনে অনুমোদন জনোৱা শিক্ষাদান/প্ৰশিক্ষণ কাৰ্যসূচীৰ কমেও ৫০ শতাংশলৈকে যোগ শিক্ষা প্ৰদানৰ সামৰ্থ্য থাকে আৰু 150 29990-2010ৰ প্ৰয়োজনীয়তা পূৰণ কৰাৰো সামৰ্থ্য থাকে। তৃতীয় স্তৰ হ'ল পূৰ্ণ স্তৰৰ। স্থিৰ পৰ্যায় লাভ কৰাৰ উপৰি

উৎকৃষ্ট শিক্ষাদান/প্ৰশিক্ষণ কাৰ্যসূচী তৈয়াৰ কৰাৰ সামৰ্থ্য আছে। অতি উচ্চ স্তৰ হ'ল আশ্ৰম স্তৰ। ই পূৰ্ণ স্তৰ পূৰণ কৰাৰ উপৰি আশ্ৰমৰ দৰে পৰিৱেশত যোগ শিক্ষা প্ৰদান কৰিব পাৰে। তাৰ পাঠ্যক্ৰমসমূহ হ'ল ২০০ ঘণ্টা বা তাতোধিক সময়ৰ। প্ৰত্যেক স্তৰৰ প্ৰয়োজনীয়তা স্বতন্ত্ৰৰীয়াভাৱে নিৰ্দিষ্ট কৰা হয়।

এই প্ৰমাণিকৃত স্কুলবোৰৰ পৰা উত্তীৰ্ণ হোৱা ছাত্ৰৰ লাভাৰ্থে সাক্ষাৎকাৰ গ্ৰহণ কৰি এনে ছাত্ৰক যোগ (পেছাদাৰী) প্ৰমাণ-পত্ৰ প্ৰদান কৰা হ'ব। এনে সাক্ষাৎকাৰ পোনপটীয়াকৈ আবেদন কৰোতাজনৰ বাবে পৰিচালনা কৰা দিনটোজোৰা তত্ত্ব আৰু কাৰ্যকৰীমূলক নিৰ্ণায়ক পদ্ধতিৰ সলনি মুখামুখিকৈ সোধা প্ৰশ্নৰ আকাৰত লোৱা হ'ব।

প্ৰত্যাহ্বান

এজন যোগ পেছাদাৰীৰ উপযুক্ততা নিৰ্দ্ধাৰণ কৰাটো হ'ল এটা প্ৰত্যাহ্বানৰ বিষয়, কিয়নো নিৰ্দ্ধাৰণকাৰীজনে শিক্ষকৰ পৰা ছাত্ৰলৈ জ্ঞান হস্তান্তৰ কৰাখিনি মাপ কৰিব পাৰিলে নে নাই? আগলৈ অহা আন এটা বিষয় হ'ল অন্যই 'চিন্তক' অৰ্থাৎ মনটোক নিৰ্ণয় কিম্বা জুখিব পাৰিলেনে? আন যি কোনো ব্যক্তিৰ বাবে এইটো জানো সম্ভৱ! অন্য লোকসকলৰ মনত 'বুত্তি'য়ে (সংস্কাৰৰ ক্ষেত্ৰত) ৰূপ ধাৰণ কৰাটো চাব পাৰি জানো?

যোগ পেছাদাৰীসকলক প্ৰমাণিকৃত কৰিবলৈ চেষ্টা কৰাটো কঠিন কাম; কিয়নো যোগক এটা পৰীক্ষামূলক শৃংখলিত বিষয় ৰূপে চিহ্নিত কৰা হয়। যোগৰ ক্ষেত্ৰত জ্ঞান আৰু দক্ষতাক প্ৰমাণিকৰণ কৰাৰ সন্দৰ্ভত কোনো কোনোৱে এইটো অনুভৱ কৰে যে

যোগক অধিকভাৱে উদ্দেশ্যমুখী কৰি তোলাৰ এটা প্ৰচেষ্টাহে। যোগৰ বৈশিষ্ট্য হ'ল উদ্দেশ্যধৰ্মী, গভীৰতা থকা আৰু তাক উপস্থাপন কৰাটো।

সাম্প্ৰতিক প্ৰত্যাহ্বানৰ ক্ষেত্ৰত অন্যভাৱে ৰূপ ধাৰণ বিষয় শিক্ষা তথা প্ৰশিক্ষণ প্ৰদান কৰা যোগ প্ৰতিষ্ঠানসমূহৰ পৰা আহে। আমাৰ দেশত আৰু গোলকীয়ভাৱেও বহু প্ৰতিষ্ঠান যোগ প্ৰতিষ্ঠান তথা অসংখ্য সৰু সৰু প্ৰতিষ্ঠানো আছে। এইবোৰে যোগৰ উত্তৰোত্তৰ বিকাশ সাধনৰ কাম-কাজত ন্যস্ত থাকে আৰু যোগ শিক্ষক ৰূপে ব্যক্তিসকলক প্ৰশিক্ষণ প্ৰদান কৰিবৰ অৰ্থে পাঠ্যক্ৰমসমূহ অনুষ্ঠিত কৰে। বিভিন্ন প্ৰতিষ্ঠানৰ এই পাঠ্যক্ৰমসমূহ সময় আৰু বিষয়বস্তু উভয়ৰ তৰফৰ ক্ষেত্ৰত ইটো-সিটোৰ পৰা পৃথক হয়। কাজেই এই শিক্ষকসকলৰ দক্ষতা তথা জ্ঞান প্ৰদানৰ দিশত ভিন্ন স্তৰৰ বিশেষতা আৰু সক্ষমতা আছে। তদুপৰি ভিন ভিন প্ৰতিষ্ঠানত অভ্যাসৰাজিও সুকীয়া ধৰণৰ হয় আৰু এনে ভিন্নতাই এই বিষয়টোক অৰ্থাৎ যোগক স্পন্দিত তথা সৰ্ব আকাৰমূলক কৰি তোলে। পিছে ই যোগ শিকাৰসকলৰ মনত অনিশ্চয়তাও সৃষ্টি কৰে। তেনে অনিশ্চয়তাৰ বিষয় হ'ল প্ৰকৃততে যোগৰ শুদ্ধ ৰূপ অৰ্থাৎ ধৰণ-কৰণ কি আৰু কোনটো অনুসৰণ কৰা প্ৰয়োজন।

আৰু এটা কথা হ'ল, যেতিয়াই কোনো এটা কাৰ্য বা উপায় জনপ্ৰিয় হৈ উঠে, তেতিয়া ই বৃহৎ সংখ্যক লোকক জড়িত কৰে আৰু নিজৰ ধৰণেৰে তাক ৰূপায়িত কৰে। কিন্তু এনে ক্ষেত্ৰত মূল বিষয়ৰ পৰিচয় স্নান পৰিবলৈ ধৰে যেতিয়া এনে ধৰণৰ শৈক্ষিক বৈশিষ্ট্য আৰু কেতিয়াবা তাতোকৈ অলপ কম

থকা বৈশিষ্ট্য সম্পূৰ্ণৰূপে মূল সূত্ৰৰ পৰা ফালৰি কাটি যায়— যাৰ ওপৰত আধাৰ কৰি শতিকাৰ পিছত শতিকা জুৰি পোষণ কৰি অহা হৈছিল। যোগও এই বিপদৰ প্ৰতি স্বাভাৱিকতেই আশংকাৰ পৰা মুক্ত নহয়।

ভাৰত আৰু বিদেশতো বছৰৰ পিছত বছৰ ধৰি গুৰুসকলে যোগ সম্বন্ধে নিজ ব্যাখ্যাৰ উপস্থাপন কৰি তাৰ বিকাশ সাধন কৰিছে আৰু ইয়াক তেওঁলোকৰ অনুগামীসকলে সহজে গ্ৰহণ কৰিছে— যেতিয়ালৈকে ই অতি আৱশ্যকীয় শান্তি, সমৃদ্ধি আৰু সুস্থ মানসিকতা তেনে যোগাভ্যাসৰদ্বাৰা প্ৰদান কৰা হয়। কেতিয়াবা এনেবোৰ শিক্ষা তেওঁলোকৰ অৰ্থাৎ গুৰুসকলৰ প্ৰতিষ্ঠাতাৰ অভিজ্ঞতাৰ ওপৰত প্ৰদান কৰা হয় আৰু এনে শিক্ষা অৱশ্যেই ভিন ভিন আশ্ৰম আৰু প্ৰতিষ্ঠানবোৰত বেলেগ বেলেগ হয়। যোগক অধিক বিজ্ঞানসন্মত, অধিক উদ্দেশ্যপূৰ্ণ কৰি তোলাৰ প্ৰক্ৰিয়াত যি “ছাৰ্টিফিকেছন” অৰ্থাৎ প্ৰমাণিকৰণ আঁচনি আছে সেইটোৱে জানো যোগৰ উদ্দেশ্যমুখী, পৰীক্ষামূলক আৰু অনন্য দিশবোৰক জলাঞ্জলি নিদিব? ই হ'ল এটা অন্যতম গুৰুত্বপূৰ্ণ প্ৰত্যাহ্বানৰ বিষয়।

এই প্ৰত্যাহ্বানৰ বিষয়সমূহ সমাধানৰ অৰ্থে আঁচনি তৈয়াৰ কৰোতে কেইটামান মূল বিষয়ক সামৰি লোৱা হয়। এই কথাত গুৰুত্ব দিয়া হয় যে প্ৰমাণিকৰণ প্ৰক্ৰিয়াই যোগৰ বৈশিষ্ট্য আৰু বিভিন্ন স্কুল তথা প্ৰতিষ্ঠানবোৰৰ অনন্য কীৰ্তি-কলাপক কাটি নলয়। যি ক্ষেত্ৰত বিজ্ঞানসন্মত কৰাৰ যোগৰ আহ্বান বৃদ্ধি কৰা উচিত, তেনে ক্ষেত্ৰত ইয়াৰ দাৰ্শনিক আৰু আধ্যাত্মিক দিশটোক জলাঞ্জলি দিয়া অনুচিত। তেনেদৰে পৰীক্ষামূলক দিশটোকো

এৰাই চলা অনুচিত। সাৰ্বজনীন আবেদন সংস্থাপনৰ বাবে যোগক এক বিজ্ঞানসন্মত বিষয় কৰি তুলিবলৈ কৰা প্ৰচেষ্টাত তাৰ উদ্দেশ্যধৰ্মিতা তথা অভিজ্ঞতাৰ বৈশিষ্ট্যৰাজি হেৰুৱাব নালাগে।

সমাধান

সমগ্ৰ বিশ্বতে যোগৰ জনপ্ৰিয়তা বৃদ্ধি পোৱাৰ লগে লগে ই আৰু অধিক গুৰুত্ব লাভ কৰে। সেই গুৰুত্বপূৰ্ণ বিষয় হ'ল ২১ জুনৰ দিনটোক আন্তৰ্জাতিক যোগ দিৱস ৰূপে ৰাষ্ট্ৰসংঘত ঘোষণা কৰে। সেই পিনৰ পৰা চাবলৈ গ'লে ভাৰতে যোগ সাধনাৰ ক্ষেত্ৰত বিশ্বৰ অগ্ৰণী দেশ ৰূপে নিজৰ ভূমিকাক পুনৰ প্ৰতিষ্ঠিত কৰিলে। লগতে এই স্থিতিয়ে যোগক ৰক্ষা আৰু প্ৰকৃত ৰূপত বিকাশ কৰাৰ ক্ষেত্ৰত দেশখনলৈ এটা ডাঙৰ দায়িত্ব আনি দিয়ে।

এই গতিধাৰা অনুক্ৰমে আৰু ২০১৫ বৰ্ষত আন্তৰ্জাতিক যোগ দিৱস ঘোষণা কৰা মৰ্মে আয়ুস মন্ত্ৰণালয়ে (অৰ্থাৎ আয়ুৰ্বেদিক ইউনানী-সিদ্ধ-হোমিওপেথিক) যোগ পেছাদাৰী বিষয়ক মূল্যাংকণ তথা প্ৰমাণিকৰণ আঁচনিৰ বিকাশ সাধন কৰিবলৈ কৱল্‌ইটি কাউন্সিল অৱ ইণ্ডিয়াক চিহ্নিত কৰে। যোগ প্ৰতিষ্ঠানৰ প্ৰমাণিকৰণ আঁচনিও ইয়াত অন্তৰ্ভুক্ত কৰা হয়। আন্তঃৰাষ্ট্ৰীয় শ্ৰেষ্ঠ অভ্যাসৰাজিৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি এনে গুণগত পৰিকাঠামো বিকাশৰ ক্ষেত্ৰত নিপুণতাৰ দিশটোলৈ চাই উক্ত পৰিষদক দায়িত্ব দিবলৈ সিদ্ধান্ত গ্ৰহণ কৰা হয়।

স্বচ্ছামূলক যোগ পেছাদাৰী প্ৰমাণিকৰণ আঁচনিৰ আলোকপাতৰ বিষয় হ'ল প্ৰশিক্ষক কিম্বা শিক্ষক ৰূপে যোগ শিক্ষাৰ পাঠ শিকায় আৰু

প্ৰশিক্ষণো প্ৰদান কৰে তেনে পেছাদাৰীসকলৰ যোগ্যতাক প্ৰমাণিকৃত কৰা। অন্য বিষয় হ'ল যোগাভ্যাসৰ ক্ষেত্ৰত শৃংখলা অটুট ৰখা তথা সমগ্ৰ বিশ্বতে আনুষ্ঠানিক আৰু অনানুষ্ঠানিক পদ্ধতিৰ জৰিয়তে এনে ভাবক জগাই তোলা। প্ৰতিৰোধমূলক আৰু নিৰাময়-জনক ব্যৱস্থাৰ বাবে প্ৰয়োজন হোৱা চিকিৎসা জ্ঞান সম্পৰ্কে চৰ্চা কৰাও হ'ল বিবেচনাৰ বিষয় আৰু তাৰ বাবে আন্তৰ্জাতিক মানত নিৰ্দিষ্ট কৰা সূত্ৰাৱলী তথা প্ৰয়োজনীয়তাকো অৱলম্বন কৰা হ'ল উল্লেখনীয় বিষয়। বিভিন্ন স্তৰৰ যোগ শিক্ষাৰ সন্দৰ্ভত জড়িত পেছাদাৰীসকলৰ গুণগত আঁচনিৰ প্ৰয়াস হ'ল সকলোধৰণৰ বিচিত্ৰতাক সামৰি লোৱা। তাৰ লগতে যোগৰ সন্দৰ্ভত দক্ষতা আৰু জ্ঞান সম্পৰ্কে এক গ্ৰহণযোগ্য পৰিৱেশ সৃষ্টি কৰা যাৰ সামগ্ৰিকভাৱে উৎকৰ্ষ সাধন হ'ব পাৰে।

এই প্ৰমাণিকৰণ ব্যৱস্থাই সকলো উপযুক্ত পেছাদাৰীয়ে যোগাভ্যাসৰ সন্দৰ্ভত মৌলিক জ্ঞান আয়ত্ত কৰাত গুৰুত্ব আৰোপ কৰে। যোগৰ প্ৰতিপাদ্য বিষয়কো বুজি উঠাৰ প্ৰতি মনোযোগ দিয়ে। সেয়ে এক অৰ্থত ক'বলৈ গ'লে যোগ পেছাদাৰীসকলৰ দক্ষতা আৰু জ্ঞান উভয়ৰ ক্ষেত্ৰতে গুণাৱলীৰ সন্দৰ্ভত প্ৰমাণিকৰণ কাৰ্যই নিশ্চিত কৰে। তদুপৰি প্ৰমাণিকৰণৰ প্ৰস্তাৱিত যি স্তৰ আছে সেইটোৱেও দক্ষতা আৰু জ্ঞানৰ ওপৰত আধাৰ কৰি যোগ পেছাদাৰীসকলৰ উত্তৰাধিকাৰী প্ৰতিষ্ঠা কৰাৰ বিষয়ে চিন্তা কৰিছে।

যোগ প্ৰতিষ্ঠানক প্ৰমাণিকৃত কৰা বিষয়ক আঁচনি হ'ল মূল বিষয় যাৰ ওপৰত যি কোনো যোগ প্ৰশিক্ষণে ভিত্তি কৰি কাৰ্য সাধন কৰিব লাগে সেই বিষয়বোৰ একত্ৰীকৰণ কৰাৰ দিশত এটা

পদক্ষেপ। লগতে যি প্ৰতিষ্ঠানৰ পৰাই প্ৰশিক্ষণ লাভ নকৰক লাগে সেই যোগ শিক্ষা দান কৰা শিক্ষকসকলৰ পৰিধিকো নিশ্চিত কৰা হ'ল আন এক উদ্দেশ্য। এনে গুৰুত্বপূৰ্ণ অভ্যাসৰ (অৰ্থাৎ যোগাভ্যাস) ওপৰত প্ৰতিষ্ঠিত সু-শৃংখল কাৰ্য—যাক সাধন কৰা হয় মানৱ শৰীৰ আৰু মনৰ স্তৰত— সেই কাৰ্যক ভুল পথেৰে পৰিচালিত নকৰিবৰ কাৰণে বিধি নিয়ম যুগুতোৱা প্ৰয়োজন। বাণিজ্যিকীকৰণৰ বাবে বজাৰত এনে শক্তি আছে—যিবোৰে ভাৰতীয় শাস্ত্ৰত বিশদভাৱে উল্লেখিত নৈতিক জ্ঞানৰ হানি-বিঘিনি ঘটাব পাৰে। এই প্ৰমাণিকৃত প্ৰক্ৰিয়াৰ কাৰণে বিষয়সূচী যুগুতাবৰ বাবে শুদ্ধভাৱে যোগৰ ভাবধাৰা আৰু উদ্যমক অক্ষুণ্ণ ৰাখিবৰ কাৰণে সুযোগ প্ৰদান কৰা হয়।

আঁচনিখন আন্তৰ্জাতিকভাৱে গ্ৰহণ কৰা শ্ৰেষ্ঠ অভ্যাসৰাজি আৰু গোলকীয় মানক অৱলম্বন কৰি প্ৰস্তুত কৰা হৈছে—যাতে প্ৰমাণিকৰণ কাৰ্য সকলোতে গ্ৰহণযোগ্য হয়। ই যোগৰ ক্ষেত্ৰত অনুৰাগী যি কোনোকে এক নিটোল ৰূপৰ প্ৰশিক্ষণ নিশ্চিত কৰিব আৰু এনে জ্ঞান তথা প্ৰশিক্ষণ আগবঢ়োৱা যোগ শিক্ষকসকলৰো উন্নত প্ৰশিক্ষণ অৰ্জন কৰাত সুবিধা হ'ব।

যোগ প্ৰতিষ্ঠানবোৰৰ প্ৰমাণিকৰণ প্ৰক্ৰিয়া এনে এটা মান অটুট ৰাখি কৰা হয় যিটোৱে শিক্ষকসকলৰ ওপৰত আলোকপাত কৰা কাৰ্যক উৎসাহিত কৰে আৰু তাৰ উপযুক্তভাৱে শিক্ষা অৰ্জনৰ ক্ষেত্ৰত নিজৰ সুবিধা অনুযায়ী গ্ৰহণ কৰিব লগা বহু বিকল্পও আছে। যিহেতু প্ৰতিষ্ঠানৰ সক্ষমতাৰ ওপৰত আলোকপাত কৰা হ'ব, সেই কাৰণে ই যোগ পাঠ্যক্ৰম বিকাশ আৰু বিতৰণত সহায় কৰিব আৰু লগতে দক্ষতা তথা জ্ঞান-বুদ্ধিৰ বাবে কেনেদৰে সহায়ক হ'ব

তাৰো মূল্যাংকণ কৰা হ'ব। সেয়ে আঁচনিখন এনেদৰে যুগুতোৱা হয় যে যাৰদ্বাৰাই ব্যক্তিগত প্ৰতিষ্ঠানক পৰম্পৰাগত বৈশিষ্ট্য অটুট ৰখাত উৎসাহিত কৰে। যি প্ৰশিক্ষণ প্ৰদান কৰা হয় তাৰ ফলাফল কেনে তাৰো ওপৰত আলোকপাত কৰা হয়।

এই প্ৰচেষ্টাৰ উদ্দেশ্য হ'ল যিজন পেছাদাৰী ব্যক্তি যাৰ যোগ সমন্বয় জ্ঞান আৰু অৰ্হতা আছে অথবা যোগৰ শিক্ষা প্ৰদান কৰা প্ৰতিষ্ঠানে সংগঠন আৰু ব্যক্তিসকলৰ প্ৰয়োজনীয়তা পূৰণ কৰে আৰু সামৰ্থ্য বিকাশৰ ক্ষেত্ৰত আশাৰ সঞ্চৰ কৰিব পাৰে তেনে ব্যক্তি বা প্ৰতিষ্ঠানক বাছি উলিওৱাত সংগঠন আৰু ব্যক্তিসকলক সহায় কৰা।

কৱলইটি কাউন্সিল অৱ ইণ্ডিয়াই তৃতীয় দলৰ নিৰ্দ্ধাৰণৰ ক্ষেত্ৰত থকা গোলকীয় সূত্ৰক ব্যৱহাৰ কৰি যোগ পেছাদাৰী আৰু যোগ প্ৰতিষ্ঠানসমূহৰ প্ৰমাণিকৰণ বিষয়ক আঁচনি ৰূপায়িত কৰিব। এই প্ৰক্ৰিয়া যোগ পেছাদাৰী। যোগ প্ৰতিষ্ঠানৰদ্বাৰা সম্পাদিত কৰিব লগা উপযুক্ততাৰ ক্ষেত্ৰত কি কি আৱশ্যক হয় তাক থিৰ কৰাৰ পৰা আৰম্ভ হয় আৰু তাৰ পিছত নিৰ্দ্ধাৰণ সংস্থাৰ কাৰ্যকৰণৰ বাবে সেই বিষয়বোৰ আগত ৰখা হয়।

পৰিষদে আঁচনিখন প্ৰস্তুত কৰিবৰ কাৰণে বিশেষজ্ঞসকলৰ এখন সমিতি গঠন কৰে। এই সমিতিত এনে কামত জড়িত থকা বিভিন্ন অনুষ্ঠান-প্ৰতিষ্ঠানৰ প্ৰতিনিধি থাকে। সেই প্ৰতিনিধিসকলৰ ভিতৰত উল্লেখযোগ্য হ'ল—যোগ স্কুল আৰু যোগ সমন্ধে জ্ঞান থকা ব্যক্তি, বাণিজ্য মন্ত্ৰণালয়, আয়ুস, শিক্ষা প্ৰতিষ্ঠান, উপভোক্তা সংগঠন, ক্ষমতাপূৰ্ণ চাৰ্টিফায়ািং ইত্যাদি। তদুপৰি এই সন্দৰ্ভত সামগ্ৰিক-ভাৱে পৰিচালনা কৰিবলৈ এখন উপদেষ্টা সমিতিও আছে।

এতিয়া পৰিষদৰ হাতত থকা যোগ পেছাদাৰী প্ৰমাণিকৰণ আঁচনিত তলত উল্লেখ কৰা বিভাগ কেইটা আছে—

- ১। প্ৰশাসনীয় গাঁথনি—অংশ গ্ৰহণকাৰী সংগঠন আৰু যদি কোনো সমিতি আছে সেইবোৰৰ গাঁথনি, উপাদান, ভূমিকা আৰু দায়িত্ব।
- ২। প্ৰমাণিকৰণ বিধি— বিশেষজ্ঞৰে গঠিত কাৰিকৰী সমিতিৰ আলোচনাৰ পিছত সিদ্ধান্ত মৰ্মে প্ৰমাণিকৰণৰ বাবে মান থিৰ কৰা।
- ৩। প্ৰমাণিকৰণ প্ৰক্ৰিয়া—প্ৰাৰম্ভিক মূল্যাংকন, সঘন পৰ্যবেক্ষণ, মূল্যাংকনকাৰী সকলৰ বাবে প্ৰয়োজনীয়তা ইত্যাদি।
- ৪। প্ৰমাণিকৰণ সংস্থাৰ বাবে প্ৰয়োজনীয় তথ্যপাতি, মতামত ইত্যাদি।

এক উচ্ছৰ্গিত ৱেবছাইটৰ দিহা কৰা হৈছে। ইয়াত সকলো সম্ভেদ উপলব্ধ হয়। ৱেবছাইটটো হ'ল- www.yogacertification.qci.org.in

সা-সুবিধাসমূহ : প্ৰমাণিকৃত ব্যক্তিক উৎসাহ-উদগনি

পৰিষদৰ আঁচনিৰ প্ৰতি ভাৰত চৰকাৰে সমৰ্থন প্ৰদান কৰিছে আৰু বিভিন্ন ৰাষ্ট্ৰীয় তথা আন্তৰ্জাতিক মঞ্চত আঁচনিখনক উৎসাহিত কৰিছে। সফল

যোগ পেছাদাৰীক প্ৰদান কৰা প্ৰমাণ-পত্ৰত আয়ুস মন্ত্ৰণালয়ৰ প্ৰতীক চিহ্ন আছে; আৰু ইয়েই আৱশ্যকীয় সামৰ্থ্যৰ গুণ আৰু মৰ্যাদা বহন কৰিছে।

চৰকাৰে বহু ক্ষেত্ৰত যোগ পেছাদাৰী ব্যক্তিসকলক উৎসাহ-উদগনি আগবঢ়োৱাৰ বিষয়ে বিবেচনা কৰিছে। তাৰ ভিতৰত কেইটামান বিষয় হ'ল— চৰকাৰী নিযুক্তিত সুবিধা দিয়া, পৰিষদৰ যোগ পেছাদাৰী প্ৰমাণ-পত্ৰৰে স্বীকৃত ব্যক্তিসকলক তেওঁলোকৰ উপযুক্ততাৰ বাবে সুবিধা প্ৰদান কৰা, চি বি এছ ই, কেন্দ্ৰীয় বিদ্যালয় সংগঠনৰ দৰে বিভিন্ন বোৰ্ডবোৰক যোগ শিক্ষকৰ নিযুক্তিৰ ক্ষেত্ৰত এনে ব্যক্তিৰ প্ৰমাণিকৰণ বিষয়টোও অন্তৰ্ভুক্ত কৰিবলৈ আহ্বান; গৃহ মন্ত্ৰণালয়, বিদেশ পৰিক্ৰমা মন্ত্ৰণালয়ৰ দৰে বিভিন্ন বিভাগসমূহক ভিছা প্ৰদান কৰাৰ ক্ষেত্ৰত এই ব্যক্তিসকলৰ বিষয়টোও জ্ঞাত কৰাৰ ব্যৱস্থা তথা প্ৰমাণিকৰণ অৰ্হতা প্ৰাপ্ত কৰিবৰ বাবে বাহিৰলৈ যাবলৈ বিচৰা যোগ পেছাদাৰীসকলৰ বাবে পাৰ-পত্ৰৰ মাচুল উঠাই লোৱা কিস্তি ৰেহাই প্ৰদান কৰা সম্পৰ্কেও জনোৱাৰ কথা বিবেচনা কৰিছে। সাংস্কৃতিক সম্পৰ্ক বিষয়ক ভাৰতীয় পৰিষদক সকলো বহিৰ্দেশৰ দেশৰ যোগ পদবীত নিযুক্তিৰ কাৰণে

যোগ আঁচনি অনুযায়ী প্ৰাৰ্থীক প্ৰমাণিকৃত কৰা যে আৱশ্যক সেই বিষয়ে ব্যৱস্থা গ্ৰহণ কৰিবলৈ অনুৰোধ কৰা হৈছে।

আঁচনিখনৰ প্ৰতি এটা বৃহৎ গুৰুত্ব প্ৰদান কাৰ্য ৰূপে ভাৰত চৰকাৰৰ আয়ুস মন্ত্ৰণালয়ে পৰিষদৰ জৰিয়তে ১০০ শতাংশ মাচুল ঘূৰাই দিয়াৰ বিষয়ে ঘোষণা কৰিছে। এই সুবিধা প্ৰথম চেপ্টাতেই উত্তীৰ্ণ হোৱা প্ৰথম ২০০০ সফল প্ৰাৰ্থীৰ কাৰণে আগবঢ়োৱা হৈছে।

যোগ পেছাদাৰী আঁচনি গোলকীয়-ভাৱে প্ৰচলন কৰাৰ কথা জনাবলৈ পাই পৰিষদে আনন্দ পাইছে। পেছাদাৰী গোট সন্দৰ্ভত মূল্যাংকন কৰিবৰ কাৰণে পৰিষদৰ এটা দলে জাপান ভ্ৰমণ কৰিছিল। সেই ভ্ৰমণৰ ফলস্বৰূপে ১৩ জন যোগ পেছাদাৰীক আঁচনিখনৰ অধীনত প্ৰমাণিকৃত কৰিবলৈ লোৱা হৈছে।

আশা কৰা হৈছে যে এটা সময়ত যোগ পাঠ্যক্ৰমৰ দিহা কৰা বিশ্ববিদ্যালয়, আনুষ্ঠানিক তথা অনানুষ্ঠানিক যোগ প্ৰতিষ্ঠান আৰু স্কুল হেলথ ৰিজোৰ্ট, স্পা, যোগ ষ্টুডিঅ'বোৰে পৰিষদৰ যোগ আঁচনিৰ অধীনত প্ৰমাণ-পত্ৰ প্ৰদানৰ ব্যৱস্থা কৰিলেহে পেছাদাৰী ব্যক্তি-সকলক গ্ৰহণ কৰিব। □

দেশ তথা বিশ্বত প্রতিষ্ঠিত হোৱাৰ ক্ষেত্ৰত ৰাজনৈতিক কূটনীতি

আঁচল মেলহোৱা*

২০১৪ৰ মে' মাহত শাসনত অধিষ্ঠিত হোৱাৰ পিছৰে পৰা নতুন চৰকাৰখনে দীৰ্ঘকালীন সুফল জড়িত ভালেমান ব্যৱস্থা হাতত লৈছে। দেশীয় এনে আঁচনিসমূহৰ ভিতৰত আছে মেইক্‌ ইন ইণ্ডিয়া, দক্ষ ভাৰত, স্মাৰ্ট ছিটি, ডিজিটেল ইণ্ডিয়া, পৰিষ্কাৰ ভাৰত আৰু আন্তঃগাঁথনিৰ উন্নয়ন আদি আৰু এই আঁচনিসমূহৰ সফলতাৰ কাৰণে প্ৰয়োজন হ'ব বিদেশী সহযোগিতা, প্ৰত্যক্ষ বিদেশী বিনিয়োগ, বিত্তীয় সাহায্য আৰু প্ৰযুক্তিৰ হস্তান্তৰকৰণ আদিৰ। ভাৰতৰ কূটনীতিয়ে এই প্ৰত্যাহ্বানসমূহ গ্ৰহণ কৰিব পাৰিছে আৰু অতি কম সময়ৰ ভিতৰতে প্ৰয়োজনীয় অনুকূল পৰিস্থিতিৰো সৃষ্টি কৰিব পাৰিছে। নতুন ৰূপৰ বৈদেশিক নীতি বৰ্তমান কৰ্মমুখী, বাস্তৱ আৰু ৰাজনৈতিক, অৰ্থনৈতিক, সাংস্কৃতিক কূটনীতিৰ সামঞ্জস্যৰ লগতে উন্নয়ন কেন্দ্ৰিক হৈ পৰিছে। দেশৰ সামগ্ৰিক উন্নয়নৰ অৰ্থে ফলপ্ৰসূ আৰু সৌহাৰ্দপূৰ্ণ বাহ্যিক পৰিৱেশ স্থাপনৰ বিষয়ত বৰ্তমান দৃষ্টি নিবদ্ধ হৈছে। ইয়াৰ উদ্দেশ্য হৈছে দেশীয় অগ্ৰাধিকাৰ খণ্ডসমূহৰ সৈতে ৰাজনৈতিক কূটনীতিৰ সমন্বয় সাধন কৰা। তদুপৰি চুবুৰীয়া দেশসমূহৰ সৈতে আস্থা বঢ়াই তুলি বন্ধুত্বৰ সম্পৰ্ক গঢ় দিয়া, বিশ্বৰ

ৰাষ্ট্ৰসমূহৰ সৈতে উমৈহতীয়া হিতকাৰী সহযোগিতা বৃদ্ধি কৰা আৰু বিশ্বত প্ৰভাৱশালী স্থানত উপনীত কৰাটোও ইয়াৰ প্ৰধান উদ্দেশ্য। ভাৰতৰ এই ব্যৱস্থাসমূহে আন্তৰ্জাতিক ক্ষেত্ৰত সুপ্ৰভাৱ পেলোৱাটোও পৰিলক্ষিত হৈছে। ইয়াৰে কিছু সুপ্ৰভাৱৰ বিষয়ে তলত উল্লেখ কৰা হৈছে।

দেশৰ সামগ্ৰিক বিকাশত কূটনীতি

আন্তঃগাঁথনি আৰু বিত্তীয় সাহায্য যোৱা বছৰৰ আগষ্টত প্ৰধান মন্ত্ৰীৰ ডুবাই ভ্ৰমণকালত ঘোষণা কৰা ইউ এ ই-ভাৰত আন্তঃগাঁথনি বিনিয়োগ পুঁজি হৈছে উল্লেখযোগ্য— যিটোৰ জৰিয়তে ৭৫ বিলিয়ন ডলাৰ ভাৰতৰ আন্তঃগাঁথনি উন্নয়নৰ কাৰণে সংগ্ৰহ কৰিব বিচৰা হৈছে। একেটা উদ্দেশ্যতে ইউ কে আৰু ভাৰতৰ মাজতো এটা সহযোগিতামূলক পুঁজি গঠন কৰা হৈছে। বিদেশী সহযোগিতা আৰু সাহায্যৰ ফলত বিশেষকৈ ভাৰতীয় ৰে'ল আৰু পথ যোগাযোগ ব্যৱস্থাৰ উন্নয়ন সাৰ্থক হ'ব। উত্তৰ-পূৰ্বাঞ্চলৰ পথ যোগাযোগ ব্যৱস্থাৰ উন্নয়নৰ কাৰণে বিত্তীয় সাহায্য আগবঢ়াবলৈ জাপান প্ৰস্তুত হৈ আছে। দুয়োখন দেখে দ্ৰুত গতিৰ বুলেট ট্ৰেইন প্ৰৱৰ্তন চুক্তিতো স্বাক্ষৰ কৰিছে—

যিটোৱে মুম্বাই-আহমেদাবাদৰ মাজৰ যাত্ৰাৰ সময়ৰ ৭ ঘণ্টাৰ পৰা দুঘণ্টালৈ হ্রাস কৰিব। চেম্বাই আহমেদাবাদ মেট্ৰ' প্ৰকল্পৰ কাৰণে জাপানে এশ মিলিয়ন য়েন আগবঢ়াব। ফ্ৰান্সে বেংগালুৰু আৰু কোচি মেট্ৰ' প্ৰকল্পৰ দ্বিতীয় পৰ্যায় আৰু নাগপুৰ মেট্ৰ' প্ৰকল্পৰ কাৰণে পুঁজি যোগান ধৰিব। বেংগালুৰু আৰু নাগপুৰ মেট্ৰ' প্ৰকল্পৰ প্ৰতিটোৰ কাৰণে জাৰ্মানীয়ে ৫০০ নিযুত ইউৰ' যোগান ধৰিব। ৰে'ল ব্যৱস্থাৰ উন্নয়নৰ ক্ষেত্ৰত সহযোগিতা কৰিবলৈ ভাৰত আৰু চীন চুক্তিবদ্ধ হৈছে। ইয়াৰ অধীনত প্ৰস্তাৱিত প্ৰকল্পসমূহৰ ভিতৰত আছে বৰ্তমানৰ চেম্বাই-বেংগালুৰু-মাইচুৰ খণ্ডত ৰে'লৰ গতি দ্ৰুত কৰাটোও। ফৰাচী প্ৰতিষ্ঠান এলষ্টমে বিহাৰৰ মাধেপুৰাত এটা ইলেক্ট্ৰিক লক'মটিভ কাৰখানা স্থাপনৰ কাৰণে ৩.২ বিলিয়ন ইউৰ' আগবঢ়াব। ৰে'ল ব্যৱস্থাৰ উন্নয়নত পুঁজি যোগানৰ কাৰণে পোন প্ৰথমবাৰৰ কাৰণে লণ্ডনত টকা আধাৰিত বস্তু বিক্ৰী কৰা হ'ব যিটোৰ কাম ইতিমধ্যে আৰম্ভ হৈছে।

মেইক্‌ ইন ইণ্ডিয়া

বিদেশত কৰা ভাৰতৰ প্ৰচাৰ অভিযানৰ যথেষ্ট সুফল দেখা গৈছে। ৰাছিয়াই ভাৰতত ২২৬ কে এ হেলিকপ্টাৰ যুটীয়াভাৱে নিৰ্মাণত সন্মতি প্ৰকাশ কৰিছে। ৰাছিয়াই মেইক্‌ ইন ইণ্ডিয়াৰ অধীনত নিৰ্মাণ কাৰ্যসমূহ স্থানীয়ভাৱে কৰা আৰু পৰ্যায়ক্ৰমে পাৰমাণৱিক শক্তি প্ৰকল্প নিৰ্মাণতো সন্মত হৈছে। জেইটপুৰ পাৰমাণৱিক শক্তি প্ৰকল্পৰ নিৰ্মাণ অধিক ভাৰতীয় বৈশিষ্ট্য কৰি তোলাৰ আৰু প্ৰযুক্তি হস্তান্তৰকৰণৰ কাৰণে এল এণ্ড টি আৰু ফ্ৰান্সৰ প্ৰতিষ্ঠান এৰেভাই সন্মতি প্ৰকাশ কৰিছে। এয়াৰবাছ

*আঁচল মেলহোৱা আৰ্মেনিয়া আৰু জৰ্জিয়াত ভাৰতৰ প্ৰাক্তন ৰাষ্ট্ৰদূত আৰু ৰাষ্ট্ৰসংঘৰ ভাৰতৰ উপ-স্থায়ী প্ৰতিনিধি

প্রতিষ্ঠান আৰু টাটাই যুটীয়াভাৱে ভাৰতত C 295 হেলিকপ্টাৰ নিৰ্মাণ কৰিব। এয়াৰ বাছে ভাৰতত হেলিকপ্টাৰ নিৰ্মাণৰ কাৰণে মহিন্দ্র এণ্ড মহিন্দ্র কোম্পানীৰ সৈতেও চুক্তি কৰিছে। বয়িং কোম্পানীয়ে ভাৰতত এ এইচ হেলিকপ্টাৰ নিৰ্মাণ কৰাৰ সিদ্ধান্ত গ্ৰহণ কৰিছে। মেইক্ ইন ইণ্ডিয়াৰ বিশেষ বিত্তীয় সুবিধাৰ অৰ্থে জাপান আৰু ভাৰতৰ মাজত এটা ১২ বিলিয়ন ডলাৰৰ বিশেষ পুঁজিও গঠন কৰা হৈছে। মাৰুতিয়ে জাপানলৈ ৰপ্তানিৰ উদ্দেশ্যে ভাৰতত কাৰ উৎপাদন কৰিব।

বিদেশী বিনিয়োগ

ভাৰতৰ কূটনৈতিক প্ৰচাৰ অভিযান ব্যাপক কৰি তোলাৰ ফলস্বৰূপে বিশিষ্ট অৰ্থনীতিত ২০১৫ত প্ৰত্যক্ষ বিকশিত বিনিয়োগৰ পৰিমাণ ইয়াৰ পূৰ্বৰ বছৰটোৰ তুলনাত ৪০ শতাংশ বৃদ্ধি পায়। ভাৰত আৰু চীন দেশৰ কোম্পানীৰ মাজত মুঠ প্ৰায় ২২ বিলিয়ন ডলাৰৰ চুক্তি স্বাক্ষৰিত হয়। ভাৰত আৰু ইউ কেৰ কোম্পানীৰ মাজত এই পৰিমাণ ভোদাফোনৰ ১.৩ বিলিয়নকে ধৰি মুঠ ৯.২ বিলিয়ন ব্ৰিটিছ পাউণ্ড। জাপানে ভাৰতৰ আন্তঃগাঁথনি উন্নয়ন আৰু স্মাৰ্ট ছিটিৰ কাৰণে অহা ৫ বছৰত ৩৫ নিযুত ডলাৰ বিনিয়োগৰ প্ৰস্তাৱ লৈছে। এনেবোৰ কামৰ অৰ্থে দক্ষিণ কোৰিয়াই ১০ বিলিয়ন ডলাৰ আগবঢ়াব। জাৰ্মানৰ বৃহৎ মটৰগাড়ী কোম্পানী 'বছ' এ ভাৰতত তিনিটা উৎপাদনী প্ৰকল্প স্থাপনৰ কাৰণে বিনিয়োগ কৰিব ১০০ বিলিয়ন ব্ৰিটিছ পাউণ্ড।

স্মাৰ্ট ছিটি

স্মাৰ্ট ছিটি স্থাপনৰ ক্ষেত্ৰত সহযোগিতা আগবঢ়াবলৈ বহুতো

আন্তঃজাতিক প্ৰতিষ্ঠানে আগ্ৰহ প্ৰকাশ কৰিছে। মাৰ্কিন যুক্তৰাষ্ট্ৰই বিশাখাপটনম, আহমেদাবাদ, এলাহাবাদ বাছি লৈছে আৰু ফ্ৰান্সে চণ্ডিগড়, নাগপুৰ, পুডুচেরীকে ধৰি অন্য স্মাৰ্ট ছিটিৰ কাৰণে ২ বিলিয়ন ইউৰ'বো অধিক ধন বিনিয়োগ কৰিব।

ডিজিটেল ইণ্ডিয়া আৰু দক্ষ ভাৰত

ডিজিটেল ইণ্ডিয়া স্থাপনত বৃহৎ পৰিমাণৰ বিত্তীয় সাহায্য প্ৰদানৰ বাবে আগ্ৰহী বহুজাতিক বৃহৎ কোম্পানীবোৰৰ ভিতৰত মাইক্ৰ ছফ্ট আৰু গুগলো আছে। আনহাতে, স্কিল ইণ্ডিয়া আঁচনি ৰূপায়ণৰ ক্ষেত্ৰত সাহায্য আগবঢ়াবলৈ আগবাঢ়ি অহা অগ্ৰণী দেশসমূহৰ ভিতৰত আছে আমেৰিকা, জাৰ্মানী, ব্ৰিটেইন, কানাডা, জাপান, ছিংগাপুৰ আৰু মালয়ছিয়াও।

গংগা পৰিষ্কাৰকৰণ

গংগা নদীৰ পৰিষ্কাৰকৰণৰ কাৰণে জাপান আৰু জাৰ্মানীয়ে বিত্ত, বিশেষজ্ঞ সেৱা আৰু প্ৰযুক্তি সাহায্য আগবঢ়োৱাৰ সিদ্ধান্ত লৈছে।

বিদ্যুৎ শক্তিৰ ক্ষেত্ৰৰ সুৰক্ষা

এই খণ্ডটোত কূটনৈতিক প্ৰক্ৰিয়া কেন্দ্ৰীভূত হৈছে প্ৰদূষণবিহীন পৰিষ্কাৰ বিদ্যুৎ উৎপাদনৰ ক্ষেত্ৰত। ইয়াৰ উল্লেখনীয় বিষয়টো হৈছে যোৱা বছৰৰ ডিছেম্বৰ মাহত পেৰিছত অনুষ্ঠিত জলবায়ু পৰিৱৰ্তন সম্পৰ্কীয় বৈঠকত ভাৰতৰ নেতৃত্বত ১০০ৰো অধিক দেশৰ সহযোগিতাত গঠিত আন্তঃজাতিক সৌৰ শক্তি গোট। ভাৰতে দিল্লীৰ ৰাজধানী অঞ্চলৰ গুড়গাঁৱত এই গোটটোৰ সচিবালয় স্থাপনৰ কাৰণে ভূমি আৱণ্টন দিছে আৰু ৩০ নিযুত ডলাৰৰ বৰঙণি আগবঢ়োৱাৰ প্ৰস্তাৱো দিছে। ইতিমধ্যে

পাৰমাণৱিক শক্তি স্থাপনৰ ক্ষেত্ৰত আৰু প্ৰাকৃতিক ইউৰেনিয়াম আমদানি কৰাৰ ক্ষেত্ৰতো সহযোগিতাৰ চুক্তি সম্পাদিত হৈছে যিটোৰ মূল উদ্দেশ্য হৈছে — প্ৰদূষণবিহীন বিদ্যুৎ উৎপাদন বৃদ্ধি কৰা।

আস্থা জগাই তোলা, বন্ধুত্ব বঢ়াই তোলা আৰু বিশ্বত অন্যতম মুখ্য ভূমিকাত উপনীত হোৱাৰ কাৰণে চলোৱা কূটনৈতিক প্ৰচেষ্টা

৫খন বৃহৎ শক্তিৰ দেশৰ উপৰি দক্ষিণ এছিয়া, দক্ষিণ পূব এছিয়া, মধ্য এছিয়া, পশ্চিম এছিয়া, পাৰস্য উপসাগৰীয় অঞ্চল, আফ্ৰিকা, এছিয়া পেছিফিককে ধৰি সকলোবোৰ প্ৰধান অঞ্চলেই হৈছে ভাৰতৰ কূটনৈতিক প্ৰক্ৰিয়াৰ অন্তৰ্গত। তদুপৰি ৰাষ্ট্ৰসংঘৰ লগতে আন আঞ্চলিক গোট যেনে ASEAN, EAS, NAM, G-20, BRICS, SCO আদিৰ সৈতেও ভাৰতে সহযোগিতা ৰক্ষা কৰিছে।

প্ৰথমতে চুবুৰীয়া— এই পদক্ষেপ অতি গুৰুত্বপূৰ্ণ কূটনৈতিক প্ৰচেষ্টা আৰু ইয়াক গ্ৰহণ কৰা হয় নতুন প্ৰধান মন্ত্ৰীয়ে কাৰ্যভাৰ গ্ৰহণৰো আগতেই। ২০১৪ৰ মে'ত নৰেন্দ্ৰ মোডীয়ে প্ৰধান মন্ত্ৰী হিচাপে শপত গ্ৰহণ কৰা অনুষ্ঠানত SAARC দেশসমূহৰ মুৰব্বীসকলৰ উপস্থিতিয়ে চুবুৰীয়া ৰাষ্ট্ৰসমূহৰ সৈতে ভাৰতৰ সম্পৰ্ক স্থাপন কৰাৰ এটা সোণালী সুযোগ প্ৰদান কৰিলে। ইয়েই পিছলৈ ভ্ৰমণৰ আদান-প্ৰদানেৰে সম্পৰ্ক অধিক উন্নত কৰিলে। পাকিস্তানৰ সৈতে বন্ধ হৈ থকা আলোচনা পুনৰ আৰম্ভ কৰাত এই অনুষ্ঠানে যথেষ্ট সহায় কৰিলে। মুঠতে চুবুৰীয়াক প্ৰথম প্ৰাধান্য দিয়াৰ পদক্ষেপ অতি সন্তোষজনক প্ৰমাণিত হ'ল। ভূটান আৰু বাংলাদেশৰ সৈতে ভাৰতৰ সম্পৰ্কও অধিক উন্নত হৈছে। ভাৰত আৰু বাংলাদেশৰ মাজৰ

ভূমি চুক্তিয়ে দুয়োখন দেশৰ মাজৰ ৪০৯৬ কিলোমিটাৰ সীমা সমস্যা সমাধান কৰাই নহয়, ইয়াৰ ফলত অনুপ্রবেশ ৰোধ, মানৰ সৰবৰাহ, চোৰাং কাৰবাৰ আদি ৰোধকে ধৰি সীমা ব্যৱস্থাপনাত সহায়ক হ'ব। ৫০ হাজাৰ ৰাষ্ট্ৰহীন লোকে ৰাষ্ট্ৰীয় পৰিচয় পাবলৈ সক্ষম হ'ল। নেপালৰ সৈতে আস্থাহীনতাও হ্রাস পাইছে। শ্ৰীলংকা মালদ্বীপ আৰু আফগানিস্তানৰ সৈতেও সম্পৰ্ক উন্নত হৈছে। পৰিতাপৰ বিষয় এইটোৱেই যে ভাৰতে যথেষ্ট নমনীয় স্থিতি গ্ৰহণ কৰাৰ পিছতো ভাৰত-পাকিস্তানৰ সম্পৰ্ক আশা কৰা ধৰণে উন্নত হোৱা নাই। অৱশ্যে, আলোচনা-বিলোচনাৰ দুৱাৰ এতিয়াও খোলা ৰাখিছে আৰু অদূৰ ভৱিষ্যতে সুফল পোৱা যাব বুলি আশা কৰিব পাৰি।

বৃহৎ ঔদ্যোগিক ৰাষ্ট্ৰ ৫খন

প্ৰধান মন্ত্ৰীৰ ৫খন বৃহৎ ঔদ্যোগিক ৰাষ্ট্ৰ আমেৰিকা, চীন, ব্ৰিটেইন, ৰাছিয়া আৰু ফ্ৰান্স ভ্ৰমণে এই ৰাষ্ট্ৰকেইখনৰ সৈতে সম্পৰ্ক কটকটীয়া কৰাই নহয়, বিভিন্ন ক্ষেত্ৰত সহযোগিতাৰ পথো প্ৰশস্ত কৰি তুলিলে। ২০১৫ৰ ডিছেম্বৰত প্ৰধান মন্ত্ৰী মোডীয়ে কৰা ৰাছিয়া ভ্ৰমণে তাৎপৰ্যপূৰ্ণ। কিয়নো এই ভ্ৰমণে ভাৰতৰ নতুন চৰকাৰে অতি বিশ্বস্ত বন্ধু ৰাছিয়াক এৰি মাৰ্কিন যুক্তৰাষ্ট্ৰৰ নেতৃত্বৰ পশ্চিমীয়া দেশসমূহৰ প্ৰতি অধিক ঢাল খাব বুলি লোৱা ধাৰণাটো নস্যৎ কৰিলে। এই ভ্ৰমণে দুয়ো দেশৰ মাজত আস্থা দৃঢ়তৰ কৰি তুলিলে আৰু পাৰস্পৰিক সমস্যাসমূহ সমাধানৰো পথ মুকলি কৰিলে।

এক্ট ইষ্ট পলিচী

১৯৯৫ চনৰ লুক ইষ্ট পলিচীকে এক্ট ইষ্ট পলিচী নামেৰে উন্নীত কৰা হ'ল

যি নীতিৰ আধাৰত দক্ষিণ-পূব এছীয় দেশ সংস্থা ASEANৰ সৈতে অৰ্থনৈতিক প্ৰসংগকে ধৰি বিভিন্ন ক্ষেত্ৰত সম্পৰ্ক উন্নীত কৰাত গুৰুত্ব আৰোপ কৰা হৈছে। ভাৰতে আছিয়ান সংস্থা আৰু ভাৰতৰ মাজৰ বিজ্ঞান আৰু প্ৰযুক্তিবিদ্যা বিকাশ পুঁজিলৈ আগবঢ়োৱা ধনৰ পৰিমাণ এক নিযুত ডলাৰৰ পৰা ৫ নিযুত ডলাৰলৈ বৃদ্ধি কৰিছে।

দ্বীপ ৰাষ্ট্ৰ

মালদ্বীপ, শ্ৰীলংকা, মৰিছাছ, চিচিলিচ আদি দ্বীপৰাষ্ট্ৰসমূহৰ সৈতে ভাৰতৰ কূটনৈতিক সম্পৰ্ক উন্নীত হোৱাটোৱে সামুদ্ৰিক সুৰক্ষা আৰু অৰ্থনীতিৰ ক্ষেত্ৰত সুপ্ৰভাৱ পেলাব। পাৰস্য উপসাগৰীয় অঞ্চল, পশ্চিম আৰু মধ্য এছিয়াৰ সৈতে সম্পৰ্ক উন্নীত কৰাটো গুৰুত্বপূৰ্ণ হৈছে ভাৰতৰ বিদ্যুৎ শক্তিৰ সুৰক্ষা, অঞ্চলটোত বহু ভাৰতীয়ৰ উপস্থিতি আৰু আইছিছৰ দৰে মৌলবাদী সংগঠনসমূহৰ উত্থানৰ পৰিপ্ৰেক্ষিতত। ২০১৫ত প্ৰধান মন্ত্ৰীৰ সংযুক্ত আমিৰ শ্বাহী আৰু এই বছৰৰ এপ্ৰিল মাহত চৌদী আৰব ভ্ৰমণ কালত এই সকলোবোৰ সমস্যাৰ বিষয়তে ফলপ্ৰসূ আলোচনা হয় আৰু ব্যাপক সহযোগিতাৰ ক্ষেত্ৰতো চুক্তি সম্পাদিত হয়। এনে সহযোগিতাৰ বিষয়ত উল্লেখযোগ্য হৈছে, প্ৰতিৰক্ষা, উগ্ৰপন্থী তথা সুৰক্ষা ব্যৱস্থা, সামুদ্ৰিক সুৰক্ষা ছাইবাৰ সুৰক্ষা আদি। তদুপৰি উগ্ৰপন্থী, ধনৰ চোৰাং কাৰোবাৰ, উগ্ৰপন্থীক ধন যাগান আদি বিষয়তো তথ্যৰ আদান-প্ৰদানত সন্মতি প্ৰকাশ কৰা হয়।

ইণ্ডিয়া-আফ্ৰিকা মঞ্চ (অক্টোবৰ ২০১৫)ই পোন প্ৰথমবাৰৰ কাৰণে আফ্ৰিকাৰ ৪১গৰাকী ৰাষ্ট্ৰ মুৰব্বী,

প্ৰতিনিধিক নতুন দিল্লীত একত্ৰিত কৰিলে। ই সেই দেশসমূহৰ সৈতে পূৰণিকলীয়া সম্পৰ্কৰ অধিক উন্নীত-কৰণৰ এটা সুৰণ সুযোগ প্ৰদান কৰিলে য'ত সম্পাদন কৰা গতিশীল আৰু শুভ পৰিৱৰ্তনৰ কাৰ্যসূচীয়ে ভাৰত আৰু আফ্ৰিকাক অধিক ওচৰ চপাই অনাত সহায় কৰিব। দিল্লী যোষণা-পত্ৰ ২০১৫ৰ মুখ্য বিষয় হৈছে বিকাশৰ ক্ষেত্ৰত ভাৰত-আফ্ৰিকাৰ সহযোগিতা। আফ্ৰিকাৰ উন্নয়ন প্ৰকল্পসমূহৰ কাৰণে ১০ বিলিয়ন ডলাৰ ঋণ, ৬০০ নিযুত ডলাৰ মঞ্জুৰী আৰু ৫ বছৰলৈ ৫০ হাজাৰ বৃত্তি প্ৰদানৰ কথাও ইয়াতেই ঘোষণা কৰা হয়। এই সকলোবোৰ ঘোষণাই সদিচ্ছা নিশ্চয়কৈ বৃদ্ধি কৰিব।

বহুদেশীয় মঞ্চ

ইউ এন, জি-২০, আছিয়ান, ই এ এছ, এন এ এম, ব্ৰিক্চ, এছ চি অ' আদিৰ দৰে বহু দেশীয় মঞ্চৰ সৈতে ভাৰত ওতঃপ্ৰোতভাৱে জড়িত হৈ পৰাটোৱে ভাৰতৰ আন্তৰ্জাতিক ছবিখন প্ৰস্ফুৰ্তিত কৰি তুলিছে। ভাৰতে অবিৰতভাৱে চলোৱা প্ৰচাৰ অভিযান যেনে— অসুৰ্দেৰ্শীয় সন্ত্ৰাসবাদ, চৰকাৰ পৰিচালনাৰ গাঁথনিৰ সংস্কাৰ সাধন, জলবায়ু পৰিৱৰ্তন, জলদস্যু, গুৰুত্বপূৰ্ণ তথ্যৰ লুণ্ঠন, ছাইবাৰ সুৰক্ষা আৰু বিশ্ব বাণিজ্য বিষয়ক প্ৰসংগসমূহে আন্তৰ্জাতিক ক্ষেত্ৰত যথেষ্ট প্ৰভাৱ পেলাইছে। চাংহাই সহযোগিতা সংস্থা (SCO)ত ভাৰতক পৰ্যবেক্ষক স্থানৰ পৰা উন্নীত কৰি পূৰ্ণ সদস্য হিচাপে প্ৰতিষ্ঠা কৰিছে। এছীয়-মহাসাগৰীয় অঞ্চলতো যে ভাৰতৰ প্ৰভাৱ প্ৰতিষ্ঠা হৈছে তাৰ প্ৰমাণ হ'ল এ পি ই চিত ভাৰতক ইয়াৰ সদস্য পদৰ কাৰণে জনোৱা ব্যাপক সমৰ্থন। মিছাইল

টেকন'লজী কণ্ট্ৰল ৰেজিম, নিউক্লিয়াৰ ছাপ্লায়াৰ গ্ৰুপ, অষ্ট্ৰেলিয়া গ্ৰুপ আৰু ৰাচেনাৰ সংস্থা আদিৰ দৰে বিশ্ব নিউক্লিয়াৰ ৰপ্তানি নিয়ন্ত্ৰণ সংস্থাত ভাৰতক সদস্যভুক্তি কৰাৰ প্ৰতিও সমৰ্থন ব্যাপক হৈ পৰিছে। ঠিক তেনেকৈয়ে ৰাষ্ট্ৰসংঘৰ নিৰাপত্তা পৰিষদত ভাৰতক সদস্য হিচাপে অন্তৰ্ভুক্ত কৰিবলৈকো দেশসমূহৰ সমৰ্থন বহু বৃদ্ধি পাইছে। আন্তৰ্জাতিক সন্ত্ৰাসবাদৰোধ সম্পৰ্কত ভাৰতে ৰাষ্ট্ৰসংঘত উত্থাপন কৰা প্ৰভাৱ শীঘ্ৰেই গ্ৰহণ কৰাৰ কাৰণেও দেশসমূহৰ ব্যাপক সঁহাৰি পোৱা গৈছে। জলবায়ুবিষয়ক পৰামৰ্শ, ইয়াৰ অৰ্থে বিত্ত যোগান, প্ৰযুক্তি হস্তান্তৰ আদি বিষয়ক প্ৰস্তাৱেও গুৰুত্ব লাভ কৰিছে। যোৱা বছৰৰ জুলাইত ৰুছ চহৰ উফাত অনুষ্ঠিত সপ্তম ব্ৰিক্ছ শীৰ্ষ সন্মিলনত প্ৰধান মন্ত্ৰী মোডীয়ে উত্থাপন কৰা

প্ৰস্তাৱ 'দস কদম' অৰ্থাৎ দহ দফীয়া কাৰ্যসূচীতো সঁহাৰি পোৱা গৈছে যি প্ৰস্তাৱৰ অধীনত বাণিজ্য মেলা, ক্ৰীড়া, বোলছবি সমাৰোহ, কৃষি আদিকে ধৰি অন্যান্য বিষয় অন্তৰ্ভুক্ত কৰা হৈছে। এই সন্মিলনে ১০০ বিলিয়ন ডলাৰ মূলধনৰ নতুন উন্নয়নী বেংক আৰু ১০০ বিলিয়ন ডলাৰৰ মুদ্ৰা সংৰক্ষণ কোষ গঠনৰ ভাৰতৰ প্ৰস্তাৱো ৰূপায়িত কৰাৰ কাম হাতত লৈছে।

যোগাযোগ ব্যৱস্থা

আঞ্চলিক যোগাযোগ উন্নত কৰাৰ অৰ্থে চলোৱা কূটনৈতিক প্ৰচেষ্টাৰ ভিতৰত ছট্ৰাগ্ৰাম আৰু মংগলাবন্দৰ ব্যৱহাৰ, কলকাতা-ঢাকা-আগৰতলাৰ মাজত বাছ চলাচলৰ কাৰণে বাংলাদেশ সৈতে কৰা চুক্তি, ভাৰত-ভূটান, বাংলাদেশ আৰু নেপালৰ মাজত বাছ

চলাচল চুক্তি আদি। আছিয়ান দেশসমূহৰ সৈতে যোগাযোগ বিশেষকৈ ডিজিটেল যোগাযোগ উন্নয়নৰ কাৰণে ভাৰতে এক বিলিয়ন ডলাৰ আগবঢ়াব। তদুপৰি ইৰানত বা চহৰ বন্দৰ নিৰ্মাণ, ভাৰত, ইৰাণ আৰু মধ্য এছিয়াক সংযোগ সাধন কৰিব পৰা জাহাজ-ৰেলপথ যোগাযোগৰ আন্তঃৰাষ্ট্ৰীয় চুক্তি আৰু উত্তৰ-পূৰ্বাঞ্চলৰ সুবিধা হোৱাকৈ ভাৰত-ম্যানমাৰ-থাইলেণ্ড ৰাষ্ট্ৰীয় ঘাইপথ প্ৰকল্পও আছে।

মুঠতে যোৱা ২২ মাহত চলোৱা সুচিন্তিত আৰু প্ৰায়োগিক কূটনৈতিক প্ৰচেষ্টাই দেশখনৰ প্ৰভূত বিকাশ সাধন কৰিব। এই প্ৰচেষ্টাৰে ভাৰতে নিশ্চয়কৈ বিশ্ব প্ৰেক্ষাপটত এটা পদচিহ্ন ৰখাৰ লগতে আন্তৰ্জাতিক সকলো পৰ্যায়তে ভাৰতৰ গৰিমা আৰু প্ৰতিচ্ছবি উন্নত কৰি তুলিবলৈ সক্ষম হ'ব। □

পয়োভাৰা পৰৱৰ্তী সংখ্যাৰ

বিষয় সন্ত্ৰাৰ

● জুলাই ২০১৬ — পানী : এবিধ মূল্যবান সম্পদ

উপৰোক্ত বিষয়ত অভিজ্ঞ ব্যক্তিৰ পৰা প্ৰবন্ধ-পাতি বিচৰা হ'ল। বিষয়সমূহ উত্তৰ-পূৰ্বাঞ্চলৰ তথ্যপাতিৰে সমৃদ্ধ হ'ব লাগিব। উপযুক্ত বিবেচিত হ'লে যথা সংখ্যাত প্ৰকাশ কৰা হ'ব। লগতে বিভিন্ন পুথি, আলোচনী বিক্ৰেতা সকলকো তেওঁলোকৰ প্ৰয়োজনীয় কপিৰ বাবে আমাৰ কাৰ্যালয়ৰ লগত যোগাযোগ কৰিবলৈ অনুৰোধ কৰা হ'ল।

সম্পাদক, পয়োভাৰা

পেননপাৰা পথ, গৃহ নং-৪, গুৱাহাটী-৭৮১০০৩

ফোন নং-২৬৬৫০৯০, ই-মেইল : yojanaasomia@yahoo.co.in

কেনেদৰে আগবাঢ়িছে সেয়াও এটা বিবেচনাৰ বিষয়।

সাৰ্বজনীন স্বাস্থ্য ৰক্ষা ব্যৱস্থা : নিৰন্তৰ বিকাশৰ দিশে এটা পদক্ষেপ

শংকৰ প্ৰিজ্ঞা*

পাতনি

আঠটা সহস্ৰাব্দৰ বিকাশ লক্ষ্য লাভ কৰাৰ দিশত ২১ শতিকাৰ আৰম্ভণিতে গোলকীয়ভাৱে তৎপৰ হ'বৰ বাবে মনোযোগ দিয়া হয়। এই বিকাশ লক্ষ্যত ১৫ বছৰৰ পৰিকল্পনাক প্ৰেক্ষাপণ কৰা হৈছে। ২০০০ চনৰ ছেপ্টেম্বৰত ৰাষ্ট্ৰসংঘত অনুষ্ঠিত হোৱা সহস্ৰাব্দ শীৰ্ষ সন্মিলনত ১৯১ খন দেশে ইয়াক গ্ৰহণ কৰে। ৮টা মূল নিৰ্দিষ্ট সময় সীমাৰ লক্ষ্য আৰু নিৰ্ণীত কাৰ্যৰে মানৱ বিকাশ সাধনৰ পিনে গতি কৰাৰ ওপৰত গুৰুত্ব দিয়া হয়। এই লক্ষ্য হ'ল ২১টা আৰু নিৰ্ণয়সূচক বিষয় হ'ল ৬০টা। দৰিদ্ৰতা উৎখাত আৰু ক্ষুধা নিবাৰণ তথা সাম্পৰ্জতা হাৰ বৃদ্ধি কৰাৰ প্ৰতি সন্মিলন দায়বদ্ধ। তেনেদৰে স্বাস্থ্য ৰক্ষাৰ ওপৰত আলোকপাত তথা লিঙ্গ সমতা স্থাপন আৰু লগতে পৰিৱেশ মূলক ব্যৱস্থা অক্ষুণ্ণ ৰখাৰ ওপৰতো মনোযোগ দিবলৈ প্ৰতিশ্ৰুতিবদ্ধ হয়।

২০১৫ বৰ্ষত সহস্ৰাব্দৰ বিকাশ লক্ষ্যৰ কিছু অগ্ৰগতি ক্ৰমে এটা নতুন যুগৰ বিকাশ কাৰ্যক্ৰমণিকা গঢ় লৈ উঠে। সেয়া হ'ল নিৰন্তৰ বিকাশ লক্ষ্যৰ পৰিক্ৰমা। ই হ'ল আৰু অধিক অভिलायी প্ৰচেষ্টা— য'ত ১৭টা লক্ষ্য আৰু ১৬৯টা কাৰ্য সাধনৰ বিষয় আছে।

ইয়াৰ তৃতীয় লক্ষ্য স্বাস্থ্য সমন্ধীয়— যাৰ দ্বাৰাই এটা স্বাস্থ্যকৰ জীৱন আৰু কেঁচুৱা তথা সকলো বয়সৰ লোকৰ বাবে কল্যাণ সাধন নিশ্চিত কৰা। ইয়াৰ বাবে ১৩টা পৰিমাণক ব্যৱস্থাও গ্ৰহণ কৰিবলৈ লোৱা হয় আৰু সেই অনুযায়ী এই লক্ষ্যবোৰ বিচাৰ কৰিবলৈ নিৰ্ণায়ক প্ৰক্ৰিয়া সম্প্ৰতি আৰম্ভ কৰা হৈছে। কেইমাহ মানৰ ভিতৰতে এই প্ৰক্ৰিয়াৰ কাম সম্পূৰ্ণ হোৱাৰ আশা আছে। নিৰন্তৰ বিকাশ লক্ষ্যৰ (এছডিজি) নিৰ্দ্ধাৰণ ৩.৮ বিত্তীয় আশংকা অৱস্থাত সুৰক্ষা সাধনকে ধৰি সাৰ্বজনীন স্বাস্থ্য ৰক্ষা ব্যৱস্থা লাভ কৰা, গুণগত আৱশ্যকীয় স্বাস্থ্য যতন সেৱাৰ সুচল ব্যৱস্থা আৰু সকলোৰে বাবে ঔষধপাতি তথা টিকাকৰণৰ সমৃদ্ধ ব্যৱস্থাৰলীৰে গঠিত।

এই সকলোবোৰ গোলকীয় বিকাশৰ জাগ্ৰত অৱস্থাত ভাৰতে স্বাস্থ্য খণ্ডৰ কাৰ্যকৰণৰ ক্ষেত্ৰত এটা অতি গুৰুত্বপূৰ্ণ স্থিতিত অৱতীৰ্ণ হৈছে। এই প্ৰবন্ধটোত দেশখনত সাৰ্বজনীন স্বাস্থ্য ৰক্ষা ব্যৱস্থাৰ সন্দৰ্ভত যি শেহতীয়া নীতি অৱলম্বন কৰা হৈছে তাৰ স্থিতি সম্পৰ্কে পৰ্যালোচনা কৰিবলৈ লোৱা হৈছে। নিৰন্তৰ বিকাশ লক্ষ্যৰ প্ৰসঙ্গত সেই ব্যৱস্থাজৰিয়ে কি ৰূপ লৈছে আৰু সেই লক্ষ্যত উপনীত হ'বৰ বাবে

সাৰ্বজনীন স্বাস্থ্য ৰক্ষা ব্যৱস্থাৰ পৰিব্যাপ্তি

সাৰ্বজনীনভাৱে স্বাস্থ্য ৰক্ষা ব্যৱস্থা প্ৰসাৰণৰ ক্ষেত্ৰত বিশ্ব স্বাস্থ্য সংগঠনে যেনেদৰে দৃষ্টি আৰোপ কৰিছে তাৰ পৰা এইটোৱেই সূচায় যে গুণগত স্বাস্থ্য ৰক্ষা সেৱা যিসকলৰ আৱশ্যক সেই সকলো লোককে কোনো বিত্তীয় জটিলতা নোহোৱাকৈ আগবাঢ়াব লাগে। এই সাৰ্বজনীন স্বাস্থ্য ৰক্ষাৰ ভাবধাৰা স্বাস্থ্য খণ্ডই অৱলম্বন কৰা নীতিসমূহৰ বাবে বিশেষ কোনো নতুন নহয়। ১৯৪৬ চনত ছাৰ য়োছেফ ভোৰেৰ অধ্যক্ষতাত অনুষ্ঠিত হোৱা 'স্বাস্থ্য জৰীপ আৰু উন্নয়ন সমিতি'-এ স্বাস্থ্য ৰক্ষা সেৱা যি সকলক প্ৰয়োজন তেওঁলোক আটায়ে সমানভাৱে আৰু বিনামূলীয়াকৈ পোৱাৰ ব্যৱস্থা কৰিব লাগে বুলি ঘোষণা কৰিছিল। তাৰ পাছত এই ভাবধাৰাকেই বিভিন্ন নীতি আৰু পৰিকল্পনাৰ জৰিয়তে উপস্থাপন কৰি অহা হৈছে।

অৱশ্যে তাত এতিয়া বহু নতুনত্বই ঠাই পাইছে যিবোৰে সাৰ্বজনীন স্বাস্থ্য ৰক্ষা ব্যৱস্থাৰ ভাবধাৰাক নিজস্ব ৰূপত প্ৰতিফলিত কৰিছে। ইয়াৰ সফলতাৰ ওপৰত নতুনকৈ আধিক্য আৰোপ কৰাৰ উপৰি আমি যিদৰে স্বাস্থ্য পদ্ধতিৰ ভূমিকা গ্ৰহণ কৰো তাৰো পৰিৱৰ্তন সাধিছে আৰু সেই অনুযায়ী কাৰ্য সাধন কৰিছে। প্ৰথমতঃ দৃষ্টিভঙ্গীৰ ফালৰ পৰা স্বাস্থ্য পদ্ধতিক পুনৰ প্ৰজনন, মাতৃ সংক্ৰান্তীয় যতন আৰু প্ৰসৱ দানৰ পৰৱৰ্তী স্বাস্থ্য সেৱাৰ ব্যৱস্থা প্ৰদানৰ দিশত অধিক মনোযোগ দিয়া হয়। যোৱা এঘাৰখন বিকাশ পৰিকল্পনাৰ ক্ষেত্ৰত

*শংকৰ প্ৰিজ্ঞা চণ্ডীগড় স্থিত পি জি আই এম ই আৰ স্কুল অৱ পাব্লিক ৱেল্থত স্বাস্থ্য অৰ্থনীতিৰ সহযোগী অধ্যাপক

নক্সা -১ : নিৰন্তৰ বিকাশ লক্ষ্য-৩ আৰু ইয়াৰ লক্ষ্য নিৰ্দ্ধাৰণ

<p>এছ ডি জি ৩ : স্বাস্থ্যকৰ জীৱন নিশ্চিত কৰক আৰু সকলো বয়সৰ লোকৰ বাবে কল্যাণ সাধন কৰক</p>					
<p>টাৰ্গেট ৩.৮ : সাৰ্বজনীন স্বাস্থ্য ৰক্ষা ব্যৱস্থা লাভ কৰক আৰু লগতে বিত্তীয় আশংকাৰ সুৰক্ষাৰো দিহা কৰক তথা গুণগত আৱশ্যকীয় স্বাস্থ্য সেৱা যতন আৰু সকলোৰে বাবে ঔষধপাতি আদিৰ সুচল ব্যৱস্থা</p>					
<p>এমডিজিৰ অসম্পূৰ্ণ আৰু সম্প্ৰসাৰিত কাৰ্যসূচী</p>	<p>৩.১ : প্ৰসৱ কালৰ মাতৃৰ মৃত্যু হ্ৰাস কৰক।</p> <p>৩.২ : সদ্যজাত আৰু শিশু মৃত্যুৰ অৱসান ঘটাওক।</p> <p>৩.৩ : এইছ আই ভি, যক্ষ্মা, মেলিৰিয়া আৰু এন টি ডি মহামাৰীৰ অৱসান ঘটাওক তথা হেপাটাইটিছ, পানীয়ে কঢ়িওৱা তথা অন্যান্য সংক্ৰামক ৰোগৰ ওৰ পেলাওক।</p> <p>৩.৭ : যৌন আৰু পুনৰ প্ৰজনন স্বাস্থ্য ৰক্ষা সেৱাৰ সাৰ্বজনীন সুচলতা নিশ্চিত কৰক</p>	<p>এছ ডি জি ৩ টি টাৰ্গেট</p>	<p>৩.৪ : এন ছি ডি-ৰ পৰা মৃত্যু হাৰ কমাওক আৰু মানসিক স্বাস্থ্যৰ বিকাশ কৰক।</p> <p>৩.৫ : দ্ৰব্য অপব্যৱহাৰৰ চিকিৎসা আৰু প্ৰতিৰোধ ব্যৱস্থা শক্তিশালী কৰক।</p> <p>৩.৬ : পৰ্থ দুৰ্ঘটনাৰ ফলত সংঘটিত মৃত্যু আৰু আহতৰ সংখ্যা আধা কৰক।</p> <p>৩.৯ : বিপজ্জনক ৰসায়ন তথা বায়ু, জল আৰু মাটিৰ প্ৰদূষণ তথা দূষিতকৰণত হোৱা মৃত্যু আৰু ৰোগ হ্ৰাস কৰক।</p>	<p>উপায়</p>	<p>৩. ক : ধঁপাত নিয়ন্ত্ৰণ বিষয়ক পৰিকাঠামোমূলক সন্মিলনত গ্ৰহণ কৰা কাৰ্য সূচীৰ ৰূপায়ণ শক্তিশালী কৰক।</p> <p>৩. খ : সকলোৰে বাবে ঔষধপাতি আৰু টীকা গ্ৰহণৰ সুচলতা প্ৰদান কৰক তথা টীকাকৰণ আৰু ঔষধৰ আৰ এণ্ড ডি-ক সমৰ্থন জনাওক।</p> <p>৩. গ : উন্নয়নশীল দেশবোৰত স্বাস্থ্যৰ বিত্তীয় যোগান তথা স্বাস্থ্য কৰ্মশক্তি বৃদ্ধি কৰক।</p> <p>৩. ঘ : আগতীয়া সতৰ্কবাণী, বিপদ আশংকা হ্ৰাস তথা স্বাস্থ্য আশংকা তদাৰক কৰা ক্ষমতা শক্তিশালী কৰক।</p>
<p>অৰ্থনৈতিক, অন্যান্য সামাজিক আৰু পৰিৱেশমূলক এছডি জি তথা এছডি জি ১৭ ৰ সৈতে ৰূপায়ণৰ উপায়ৰ সন্দৰ্ভত কৰা আলোচনা</p>					

কৰা পৰ্যালোচনাই এই কথা প্ৰমাণিত কৰিছে। দৰাচলতে ক'বলৈ গ'লে স্বাস্থ্য পদ্ধতিৰ ভূমিকাত প্ৰসৱ কালৰ পৰৱৰ্তী যতন তথা ৰোগ বিমুক্তকৰণ ব্যৱস্থাৰ পৰিব্যাপ্তি কিমান সেই বিষয়ে সদায়েই পুনৰীক্ষণ কৰা হয়। কিন্তু অপৰপক্ষে প্ৰাথমিক স্বাস্থ্য কেন্দ্ৰত অথবা এখন জিলা হাস্পাতালত এজন ডাক্তৰে কি কৰে সেই বিষয়ে কেতিয়াও সঘনে মূল্যাংকন কৰা হোৱা নাই। সি যি কি

নহওক, অতীতৰ আলোকপাত সম্পূৰ্ণ ৰূপে অনুপযুক্ত নাছিল; কিয়নো সেয়া আছিল সময়ৰ আহুন—য'ত মৃত্যু আৰু মৃত্যুমুখী অৱস্থা অধিকভাৱে সংঘটিত হৈছিল আৰু এয়া ঘাইকৈ পাঁচ বছৰতকৈ কম বয়সৰ ল'ৰা-ছোৱালী তথা সন্তান জন্মদাত্ৰী মাতৃসকলৰ ক্ষেত্ৰত হৈছিল। সাৰ্বজনীন স্বাস্থ্য ৰক্ষা ব্যৱস্থাৰ সন্দৰ্ভত নতুনকৈ যি আধিক্য আৰোপ কৰা হৈছে তেনে ব্যৱস্থাতো আৰোগ্যৰ

কাৰণে লোৱা যতন ব্যৱস্থাত সমানেই গুৰুত্ব দিয়া হয়। এই ব্যৱস্থা উচ্চ গুণৰ তথা ইয়াৰ বাবে বিত্তীয় জটিলতা আৰোপ কৰা নহয়। দ্বাদশ পঞ্চ বাৰ্ষিক পৰিকল্পনাত এয়া স্পষ্টভাৱে প্ৰতিফলিত হৈছে। ৰাজ্যসমূহক জিলা স্তৰত পৰীক্ষামূলক ভিত্তিত যোজনা হাতত ল'বলৈ আহুন জনোৱা হয়। প্ৰতিৰোধ, নিৰাময় আৰু পুনৰ সংস্থাপনকে ধৰি সমুচিত স্বাস্থ্য সেৱা যোগান ধৰিবলৈ

আৰু তাক সংগঠন কৰিবলৈ বিভিন্ন কৌশল অৱলম্বন কৰিবৰ বাবে কোৱা হয়।

দ্বিতীয়তঃ স্বাস্থ্য পদ্ধতিৰ কাম-কাজ সদায়েই ইঙ্গিত ফল প্ৰাপ্তিৰ ক্ষেত্ৰত পৰস্পৰাগতভাৱে পুনৰীক্ষণ কৰা হয়। তেনে সেৱাৰ বিস্তৃতি কেনেধৰণৰ তাৰ প্ৰতিও মনোযোগ দিয়া হয়। দ্বাদশ পঞ্চবাৰ্ষিক পৰিকল্পনাত পোন প্ৰথমবাৰৰ বাবে জেপৰ ধন খৰচ নকৰাকৈ ব্যয়ৰ মাত্ৰা হ্রাস কৰা কাৰ্য সাধন কৰা দেখা যায়।

তৃতীয়তঃ সাৰ্বজনীন স্বাস্থ্য ৰক্ষা ব্যৱস্থাৰ গুৰুত্ব প্ৰদান বিষয়টোৱে বিত্ত যোগানৰ গুৰুত্বক স্বাস্থ্য পদ্ধতিৰ কাম-কাজ তথা সবল ভূমিকা গ্ৰহণত নিৰ্ণায়ক বিষয় ৰূপে যে কাম কৰে তাকো সোঁৱৰাই দিয়ে। স্বাস্থ্য ৰক্ষা ব্যৱস্থাৰ বাবে যিদৰে সম্পদৰাজি সংগ্ৰহ কৰা হয় আৰু চিকিৎসা সামগ্ৰী ক্ৰয় কৰা হয় সেইবোৰৰ বৈশিষ্ট্য সেৱা প্ৰদান কৰা ব্যক্তিসকলৰ ওপৰত বহুত বেছি।

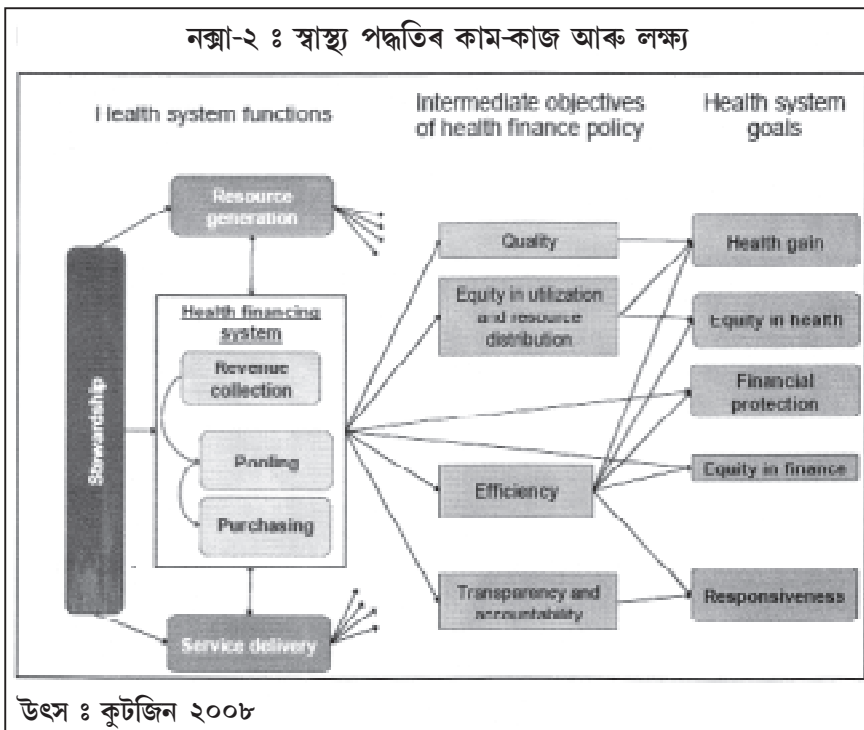
ৰাজহুৱা-ভাৱে আগবঢ়োৱা ৰাজসাহায্য অধিক অংশ কোনে পায় বা সেৱাসমূহ সমভাৱে কামত লগোৱা হৈছে নে নাই সেইটো সুকীয়া কথা। তদুপৰি স্বাস্থ্য ৰক্ষাৰ অৰ্থে কিমান পৰিমাণ আৰু কেনেদৰে বিত্ত প্ৰদান কৰা হয়, সেইটোৱে স্বাস্থ্য ৰক্ষা পদ্ধতিৰ উপযুক্ততাক নিৰ্ণয় কৰে। কাৰণ আমি যি ধৰণে স্বাস্থ্য যতন সেৱাৰ বাবে খৰচ কৰো সেইটোৱে ঘাইকৈ কাৰ্য কৰণৰ ক্ষেত্ৰত আকাৰ দিয়ে। উদাহৰণ স্বৰূপে ক'বলৈ গ'লে যি ধৰণে যোগান ধৰোতাসকলক বিত্ত প্ৰদান কৰা হয় সি়েই তেওঁলোকক কাম কৰিবলৈ উৎসাহ প্ৰদান কৰে।

দেখা যায় যে সাৰ্বজনীন স্বাস্থ্য ৰক্ষা ব্যৱস্থাৰ ভাবধাৰা নতুন নহয়। তথাপি ই কিছু নতুনত্ব প্ৰদান নকৰাকৈ থকা নাই আৰু স্বাস্থ্য পদ্ধতিত প্ৰয়োগৰ দিশৰ পিনৰ পৰা বৈশিষ্ট্যপূৰ্ণভাৱে উপকাৰ সাধন কৰিছে আৰু এইটো আচৰিত কথা নহয় যে নিৰন্তৰ বিকাশ লক্ষ্যই

সাৰ্বজনীন স্বাস্থ্য ৰক্ষা ব্যৱস্থাৰ সফলতাৰ ক্ষেত্ৰত যথেষ্ট গুৰুত্ব আনি দিছে। স্বাস্থ্য সম্পৰ্কিত বিষয়ত মত প্ৰকাশ কৰা অনেক চিন্তাবিদে ২০১৫ বৰ্ষৰ পৰৱৰ্তী কালৰ সহস্ৰাব্দৰ বিকাশ লক্ষ্যৰ পৰিকাঠামো পুনৰীক্ষণৰ অৰ্থে যি লক্ষ্য থিৰ কৰা হৈছে তাৰ আকাৰ প্ৰদানৰ বাবে সাৰ্বজনীন স্বাস্থ্য ৰক্ষা পৰিব্যাপ্তি কাৰ্যকৰণ অন্তৰ্ভুক্ত কৰাৰ পোষকতা কৰে। ইয়াৰ পিছত নিৰন্তৰ বিকাশ লক্ষ্যৰ আহ্বান হ'ল “বিত্তীয় আশংকা সুৰক্ষা ব্যৱস্থাকে ধৰি সাৰ্বজনীন স্বাস্থ্য ৰক্ষা ব্যৱস্থা লাভ কৰা— য'ত গুণগত অত্যাৱশ্যকীয় স্বাস্থ্য ৰক্ষা সেৱাৰ সুচল প্ৰাপ্তি ঘটে আৰু সকলোৰে বাবে নিৰাপদ, উপযুক্ত তথা বহনক্ষম অত্যাৱশ্যকীয় ঔষধপাতি আদিও সহজে পাব পাৰে।” যদিও ইয়াক একক আকাৰ প্ৰদানৰ অৰ্থে পুনৰীক্ষণযোগ্য স্বাস্থ্য নিৰ্ণয়ক বিষয় ৰূপে সাৰ্বজনীন স্বাস্থ্য ৰক্ষাৰ লক্ষ্য সাধনত অন্তৰ্ভুক্ত কৰা নহয়, তথাপি, ইয়াৰ সফলতাৰ ক্ষেত্ৰত আলোকপাত কৰা কাৰ্যৰ যথেষ্ট গুণ আছে। গতিকে এই কাম কেনেকৈ কৰিব পাৰি সেই বিষয়ে আলোচনা কৰাটো গুৰুত্বপূৰ্ণ। তলত এই বিষয়ে আলোকপাত কৰা হৈছে।

সাৰ্বজনীন স্বাস্থ্য ৰক্ষা ব্যৱস্থাৰ বিকল্প

ভাৰতত সাৰ্বজনীন স্বাস্থ্য ৰক্ষা ব্যৱস্থাৰ পৰিব্যাপ্তি সাধন কৰিবৰ বাবে পৰিকল্পনা প্ৰস্তুত কৰাৰ ক্ষেত্ৰত নীতিৰ বিষয়ে বহুত আলোচনা কৰা হয়। কেইবছৰমানৰ আগতে অৰ্থাৎ ২০১১ চনত উচ্চ পৰ্যায়ৰ বিশেষজ্ঞ গোট গঠন কৰা হৈছিল। উক্ত গোটো দাখিল কৰা প্ৰতিবেদন দ্বাদশ পঞ্চবাৰ্ষিক পৰিকল্পনা যুগুতাওঁতে বিবেচনা কৰা হৈছিল। আনকি সেই উচ্চ পৰ্যায়ৰ গোটৰ

আগতেও ভাৰত চৰকাৰে ৰাজহুৱা বিত্ত প্ৰদান স্বাস্থ্য বীমা আঁচনি প্ৰচলন কৰি সেৱাসমূহৰ কাৰণে সম্প্ৰসাৰিত সেৱা কাৰ্য আৰম্ভ কৰিছিল। এনে আঁচনিৰ এখন আছিল 'ৰাজীৱ আৰোগ্যশ্ৰী আঁচনি।' অন্ধ্ৰ প্ৰদেশত এইখন প্ৰচলন কৰা হৈছিল। প্ৰাথমিক স্বাস্থ্য যতন ব্যৱস্থাৰ ওপৰত আৰম্ভণিতে আলোকপাত কৰা হৈছিল। ইয়াৰ পিছতেই শীঘ্ৰে ভাৰত চৰকাৰে ৰাষ্ট্ৰীয় স্বাস্থ্য বীমা যোজনা প্ৰচলন কৰে। তাৰ পিছত আন বহুতো ৰাজ্য চৰকাৰে নিজাববীয়াকৈ আঁচনি প্ৰচলন কৰে অথবা ৰাষ্ট্ৰীয় স্বাস্থ্য বীমা যোজনা পৰিব্যাপ্তিৰ ক্ষেত্ৰত অধিক লাভ প্ৰদানৰ কাম সংযোজন কৰে। এই চাহিদা পক্ষৰ চাহিদা দিশ বিত্ত প্ৰদান ব্যৱস্থা প্ৰচলনৰ কাৰণে যি উদ্দীপনা দেখুওৱা হৈছিল তাক লৈয়ে যুক্তি তৰ্কৰ উত্থাপন হৈছিল। তাৰ কাৰণ আছিল চলিত যোগান পক্ষৰ তৰফৰপৰা পুঁজি প্ৰদান কৰা ৰাজহুৱা স্বাস্থ্য ৰক্ষা সম্পৰ্কিত বিতৰণ পদ্ধতিৰ অপাৰগতামূলক কাম-কাজ। যিসকলক গুণগত স্বাস্থ্য ৰক্ষা সেৱাৰ প্ৰয়োজন সেই সকলো লোককে প্ৰদান কৰিব পৰা হোৱা নাছিল। এই বিষয়বোৰৰ লগতে স্বাস্থ্য বীমা আঁচনিৰে গ্ৰহণ কৰা ভূমিকাও আহি পৰে। বীমা আঁচনিৰে সাধাৰণ জনগণৰ মাজত স্বাস্থ্য বীমাৰ পৰিব্যাপ্তি ৩ শতাংশৰ পৰা প্ৰায় ১৫ শতাংশলৈ সম্প্ৰতি বৃদ্ধি কৰে।

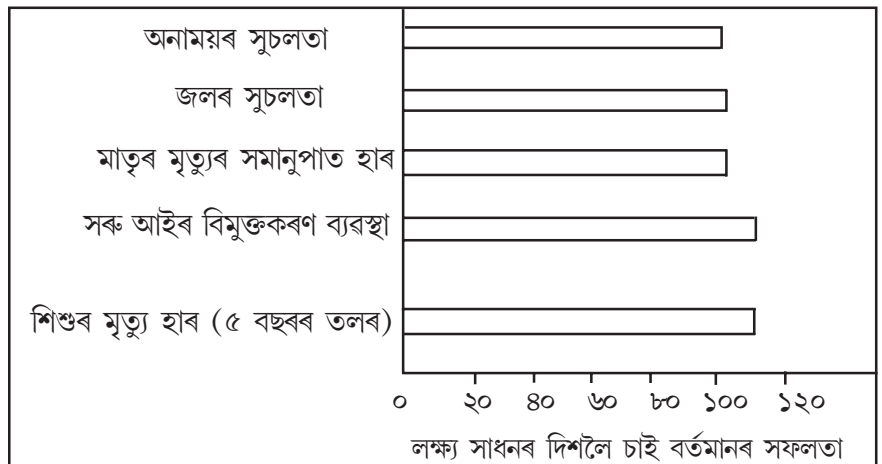
দ্বিতীয়তে ভাৰত চৰকাৰে ৰাজহুৱা স্বাস্থ্য ৰক্ষা সেৱাত এটা আকাৰ মূলক সংশোধন কাৰ্যসূচী আৰম্ভ কৰে। ৰাষ্ট্ৰীয় গ্ৰাম্য স্বাস্থ্য অভিযানেই হ'ল এই কাৰ্যসূচী। ইয়াক ২০০৫ বৰ্ষত প্ৰচলন কৰা হয়। সম্প্ৰতি এই স্বাস্থ্য অভিযানক কোৱা হয় ৰাষ্ট্ৰীয় স্বাস্থ্য অভিযান। পূৰ্বৰ গ্ৰাম্য আলোকপাত কাৰ্যসূচীত চহৰৰ এটা অনুভাগ অন্তৰ্ভুক্ত কৰাৰ পিছত

ৰাষ্ট্ৰীয় পৰিধিৰ গুৰুত্ব পায়। ৰাষ্ট্ৰীয় স্বাস্থ্য অভিযানে পদ্ধতিগতভাৱে ৰাজহুৱা স্বাস্থ্য আন্তঃগাঁথনি, মানৱ সম্পদ তথা যোগান ক্ষমতা সবল কৰে। তাৰ বাবে স্বাস্থ্য সেৱা সংগঠন, ইয়াৰ বিত্ত ব্যৱস্থা তথা প্ৰশাসনৰ ক্ষেত্ৰত বহু গুৰুত্বপূৰ্ণ পৰিৱৰ্তন সাধন কৰে। তদুপৰি পৰিচালনামূলক কাম-কাজৰ সম্বন্ধে প্ৰদান ব্যৱস্থা আৰু যোগান-ব্যৱস্থাপনা পদ্ধতিকো শক্তিশালী কৰে।

সেয়ে এই সন্ধিক্ষণত যেতিয়া দেশখনে নিৰন্তৰ বিকাশ লক্ষ্যৰ প্ৰসঙ্গত সাৰ্বজনীন স্বাস্থ্য সেৱা বিস্তৃতি সাধনৰ পিনে আগবাঢ়ি যাবৰ বাবে আঁচনি প্ৰস্তুত কৰা আৱশ্যক তেনে ক্ষেত্ৰত তৰ্কৰ বিষয়টো হ'ল ৰাজহুৱাভাৱে বিত্ত ব্যৱস্থা কৰা স্বাস্থ্য বীমা আঁচনি নে যোগান দিশৰ ফালৰ পৰা শক্তিশালী কৰা ৰাজহুৱা খণ্ডৰ পথেদি যাব। তাৰ বাবে এই কৌশল পদ্ধতিৰ প্ৰত্যেকৰে গভীৰতা জনাটো গুৰুত্বপূৰ্ণ কথা। এই সন্দৰ্ভত এট নিৰ্ণায়ক স্থিতি উভয় "ব্যৱস্থাই গ্ৰহণ কৰা দৃষ্টিভঙ্গীৰ বাস্তৱ বিষয়ক পৰ্যালোচনা কৰি প্ৰাপ্ত কৰিব পৰা যায়। সেই দৃষ্টিভঙ্গী অৱলম্বন ক্ৰমে প্ৰতিটো ব্যৱস্থাই অতীতত কি কি লাভ কৰিবলৈ সমৰ্থ হৈছিল তাৰ লেখ লোৱা দৰকাৰ।

অলপতে হিমাচল প্ৰদেশত গ্ৰহণ কৰা নীতি সমূহৰ সন্দৰ্ভত জানিবৰ কাৰণে ৰাজহুৱাভাৱে বিত্ত প্ৰদান কৰা স্বাস্থ্য বীমা আঁচনি সম্বন্ধে এটা পদ্ধতিগত পৰ্যালোচনাৰ কাম হাতত লোৱা হয়। সেই অনুযায়ী ৰাষ্ট্ৰীয় আৰু ৰাজ্যিক পৰ্যায়ত হাতত লোৱা ৰাজহুৱা বিত্ত প্ৰদান বীমা আঁচনিবোৰৰ সম্পৰ্কে পৰ্যালোচনা কৰা হয়। উক্ত পৰ্যালোচনাৰ পিছত কৰা মন্তব্য হ'ল এই আঁচনিবোৰ প্ৰচলন কৰাৰ লগে লগে স্বাস্থ্য সেৱাৰ ৰূপায়ণৰ কামবোৰৰ উন্নতি সাধন হয়। পিছে এইটো কোৱা কঠিন ৰূপায়ণৰ ক্ষেত্ৰত যি বৃদ্ধি সাধন হয়, সেয়া প্ৰকৃততে সুচল প্ৰাপ্তিৰ ক্ষেত্ৰত আগতে যি বিত্তীয় বাধা আছিল তাক আঁতৰ কৰাৰ বাবে হয় নে চিকিৎসকে অনুমোদন জনোৱা অনাৱশ্যক যতন ব্যৱস্থাৰ ফলত হয় (যোগান ধৰোতাৰ প্ৰৰোচিত চাহিদা অনুযায়ী), নে অমূলক কাৰণৰ বাবে অধিক মাত্ৰাত কামত লগোৱাৰ ফলত হয়। আন এটা গুৰুত্বপূৰ্ণ কথা হ'ল যে পৰ্যালোচনা কালত ভালেকেইটা অধ্যয়নৰ প্ৰতিবেদনত খৰচৰ মাত্ৰা হ্রাস কৰি জেপৰ পৰা দিব লগা ঘটনা ঘটা নাই কিম্বা বীমা নকৰাসকলৰ তুলনাত বীমা

নক্সা-৩ : ভাৰতত সহস্ৰাব্দৰ বিকাশ লক্ষ্যৰ সফলতা

কৰোতাসকলে ভয়াৱহ চিকিৎসাৰ ক্ষেত্ৰত ব্যয় কৰিব লগা অৱস্থাৰ সন্মুখীন হোৱা নাই। তদুপৰি দুখীয়া লোক-সকলক উপযুক্তভাৱে লক্ষ্য কৰি ল'বৰ বাবে আঁচনিসমূহৰ অপাৰগতাৰ বেছ প্ৰমাণ পোৱা যায়। লগতে বৰ্দ্ধিত অনুপযুক্ততাৰ তথ্যও পোৱা যায়। ৰাজহুৱা স্বাস্থ্য যতন ব্যৱস্থা শক্তিশালী কৰাৰ নামত ৰাজহুৱাভাৱে যোগান ধৰা স্বাস্থ্য বীমা আঁচনিবোৰৰ ক্ষেত্ৰত আমি সবহীয়াকৈ বিনিয়োগ কৰা উচিত হয় নে নহয় সেই বিষয়ে গভীৰভাৱে চালি-জাৰি চোৱাৰ বিষয়টোক উদঙাই দেখুৱায়। স্বাস্থ্য বীমাৰ ক্ষেত্ৰত বিনিয়োগ কৰা পথৰ বিৰুদ্ধে যাবলৈ পৰ্যালোচনাত সতৰ্ক কৰি দিয়ে। এই সময়ত এইটো অধিক গুৰুত্বপূৰ্ণ হৈ পৰিছে, কিয়নো শেহতীয়া বাজেটত এটা নতুন স্বাস্থ্য ৰক্ষা পুঁজিৰ বিষয়ে ঘোষণা কৰা হয়।

ৰাষ্ট্ৰীয় স্বাস্থ্য অভিযানৰ কাম-কাজ সহস্ৰাব্দৰ বিকাশ লক্ষ্যৰ সফলতাৰ মাপ-কাঠিৰে অনুমান কৰিব পাৰি; কিয়নো অভিযানৰ কাৰ্যাৱলী ঘাইকৈ বিকাশ লক্ষ্যৰ দিশৰ পিনে সপ্তম কৰি তোলা হৈছে। ৰাষ্ট্ৰীয় পৰ্যায়ত বহু উল্লেখযোগ্য সফলতাৰ কথা ক'ব পাৰি (নস্কাত-৩ দ্ৰষ্টব্য)। তদুপৰি ভাৰতত সাধন কৰা উন্নতিৰ হাৰ গোলকীয় উন্নতি হাৰতকৈ যথেষ্টভাৱে অধিক। দ্বিতীয়তঃ প্ৰাক্ৰাম্য স্বাস্থ্য অভিযানৰ কালছোৱাতকৈ তাৰ পৰৱৰ্তী কালত উন্নয়ন সাধনৰ গতি অধিক। এয়া চৰকাৰে প্ৰয়াস কৰা সফলতাৰ এটা নিদৰ্শন। আন বহু উন্নয়ন সাধন কামবোৰে যথেষ্ট লাভ লাভ কৰাৰ কথা কেই আঙুলিয়াই দিয়ে। তেনে কামবোৰ হ'ল—প্ৰতিষ্ঠানমূলক প্ৰসৰ ব্যৱস্থা অৰ্থাৎ চিকিৎসালয়বোৰত হোৱা সন্তান প্ৰসৱ কাৰ্য আৰু অন্যান্য মাতৃ

তথা শিশু স্বাস্থ্য যতন সেৱা। পিছে এনেবোৰ কাৰ্য সমাপন কৰা সত্ত্বেও বহু অভাৱ ৰৈ যায়। তাৰ ভিতৰত অতি উল্লেখনীয় বিষয়টো হ'ল ৰাজ্যসমূহৰ মাজত সমানভাৱে অপ্ৰগতি সাধন হোৱা নাই। ইখন সিখনৰ মাজত প্ৰভেদ আছে।

সন্মুখৰ পথ

এতিয়ালৈকে কৰা বিশ্লেষণে এইটো দিহা দিয়ে যে ভাৰতত সাৰ্বজনীন স্বাস্থ্য সেৱাক সফল কৰি তুলিবৰ কাৰণে প্ৰাথমিক স্বাস্থ্য যতন আন্তঃগাঁথনি শক্তিশালী কৰাটো ঘাই বিষয় হ'ব লাগিব। উপযুক্তভাৱে প্ৰাথমিক স্বাস্থ্য ৰক্ষা সেৱা প্ৰদানৰ ক্ষেত্ৰত এই ৰাজহুৱা পদ্ধতিৰ ক্ষমতা সবল কৰি তুলিব লাগিব আৰু তাৰ বাবে পৰ্যাপ্ত বিনিয়োগৰ প্ৰয়োজন। তাৰ অবিহনে কোনো ধৰণৰ চাহিদা পক্ষৰ বিত্তীয় কাৰ্য সফল হ'ব নোৱাৰে। ইয়াৰ বাবে স্বাস্থ্যৰ কাৰণে যথেষ্ট সম্পদৰাজি বৃদ্ধি কৰা আৱশ্যক। দ্বাদশ পৰিকল্পনাত স্বাস্থ্যৰ শিতানত কৰ-পুঁজিৰ পৰিমাণ বৃদ্ধি কৰিবলৈ অনুমোদন জনায়। ইয়াৰ পৰিমাণ হ'ল মুঠ ঘৰুৱা উৎপাদনৰ ২.৫ শতাংশ পৰ্যন্ত। সম্প্ৰতি ইয়াক প্ৰায় ১.২ শতাংশত ৰখা হৈছে। ই বিত্তীয় আৱণ্টনৰ ক্ষেত্ৰত স্বাস্থ্যৰ প্ৰতি ৰাজনৈতিক দায়বদ্ধতাক প্ৰতিফলিত কৰিব।

দ্বিতীয়তঃ ৰাজহুৱা স্বাস্থ্য সেৱা প্ৰদান পদ্ধতিক নকৈ সজাই তোলাৰ প্ৰয়োজন আছে আৰু তেনেদৰে বহু বছৰৰ পুৰণি বিধি-নিয়মসমূহ সংশোধন কৰাও দৰকাৰ; কাৰণ যোৱা কেইবাটা দশকৰ পৰা এইবোৰক পৰ্যালোচনা কিস্বা পুনৰবৰ্দ্ধিত কৰা হোৱা নাই। জনগাঁথনি, মহামাৰী আকাৰত উদ্ভৱ হোৱা পৰিৱেশ আৰু সামাজিক অৱস্থিতলৈ চাই জনগণৰ

আৱশ্যকতাসমূহ পৰিৱৰ্তন হৈ থাকে। এইবোৰ আৱশ্যকতাৰ সৈতে স্বাস্থ্য পদ্ধতিও খাপ খোৱা প্ৰয়োজন। ৰোগ বিমুক্তকৰণ আৰু প্ৰসূতিসকলৰ যতন ব্যৱস্থাৰ বাবে দীৰ্ঘ কালৰ পৰা কেন্দ্ৰস্থল ৰূপে বিবেচনা কৰি অহা প্ৰাথমিক স্বাস্থ্য কেন্দ্ৰ তথা উপকেন্দ্ৰবোৰক গুণ-মান বিশিষ্ট স্বাস্থ্য যতন সেৱা প্ৰদান কৰিবৰ বাবে সজাই তোলা আৱশ্যক। এনে যতন সেৱাত সামৰি লোৱা হয় প্ৰতিৰোধ, নিৰাময় আৰু পুনৰসংস্থাপন কাৰ্য।

তৃতীয়তঃ বিতৰণ ব্যৱস্থা অৰ্থাৎ সেৱা প্ৰদান কৰাৰ ক্ষেত্ৰত থকা দ্বিতীয় বৃহত্তম প্ৰত্যাহ্বানক (বিত্তৰ পিছতে) চিনাক্ত কৰাটো গুৰুত্বপূৰ্ণ আৰু সেই ব্যৱস্থাবোৰ হ'ল অপৰ্যাপ্ত মানৰ সম্পদ আৰু দক্ষ লোকৰ অভাৱ কিস্বা তাৰ উপযুক্ত মিশ্ৰণৰ ক্ষেত্ৰত দেখা দিয়া নাটনিৰ বিষয়। পৰ্যাপ্ত সংখ্যক চিকিৎসক আৰু নাৰ্ছৰ নাটনিয়ে এইটোকেই বুজাই যে নাৰ্ছৰ কাম কৰি থকাসকলৰ ভূমিকা বৃদ্ধি কৰা আৱশ্যক। এই কেডাৰক উপযুক্ত প্ৰযুক্তিৰ ব্যৱস্থাৰ জৰিয়তে সমৰ্থন প্ৰদান কৰিব পাৰি। ই এইটোকেই বুজাব খোজে যে তেওঁলোকৰ ভূমিকা আৰু দায়িত্ব কেনে হ'ব লাগে তাক সঁকীয়াই দিয়াৰ উপৰি প্ৰশিক্ষণ পাঠ্যক্ৰমবোৰো পুনৰসংবৰ্দ্ধন আৰু সমন্বিত হ'ব লাগে। ইয়াৰ বাবে প্ৰয়োজন নিয়ামক ব্যৱস্থা তথা নীতি বিষয়ক কাৰ্য ব্যৱস্থা।

চতুৰ্থতে ভাল পুনৰীক্ষণ ব্যৱস্থা আৰু মূল্যাংকন পদ্ধতিৰ প্ৰয়োজনীয়তাকো উলাই কৰিব নোৱাৰি। নীতিৰ প্ৰাসংগিকতা থকা কাম-কাজবোৰ কেনেদৰে ৰূপায়িত কৰা হয় তাৰ বাস্তৱ প্ৰতিফলনৰ সন্দৰ্ভত সম্প্ৰতি কমেইহে গুৰুত্ব দিয়া হয় আৰু

(৩৪ পৃষ্ঠাত চাওক)

সম-সাময়িক ভাৰতীয় দৃশ্যপটত গুণগত শিক্ষা ব্যৱস্থা

দিশা নাৱানি*

ভাৰতীয় শিক্ষা পদ্ধতিৰ স্থিতি বিচিত্ৰ ধৰণৰ। এহাতে বৃহৎ সংখ্যক ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে উচ্চ শিক্ষা গ্ৰহণ কিস্বা কামৰ বাবে বিদেশলৈ যায় আৰু বেছ ভালদৰে কৃতিত্ব লাভ কৰে। আনহাতে তীক্ষ্ণ মনা আৰু মৌলিক শিক্ষা তথা সাধাৰণভাৱে দক্ষতা আহৰণ কৰিবলৈ সংগ্ৰাম কৰা স্কুলীয়া ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ মাজত বিৰাট প্ৰভেদ আছে। এনে ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ সংখ্যা বৃহৎ— যিসকলৰ মাজৰ কিছু সংখ্যকৰ স্কুললৈ যোৱাৰ প্ৰৱণতা কম আৰু জগতখনৰ বিষয়ে তেনেদৰে চিন্তা কৰাৰ সুবিধা দিয়া নহয় আৰু যিসকলে আগুৱাই যাব সোঁজে তেওঁলোক অনুমোদিত পাঠ্যপুথিৰ তথ্য সম্ভাৰ আওৰাই কাৰ্য সাধন কৰিব বিচাৰে। তেওঁলোকৰ ঘাই উদ্দেশ্য হ'ল পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণ হোৱা। তেনে এটা মানসিকতাৰে স্মৰণ শক্তি দৃঢ় কৰাৰ ক্ষেত্ৰত কম গুৰুত্ব পায় আৰু ল'ৰা-ছোৱালীৰ ব্যক্তিত্ব গঢ়ি তোলা বিষয়টো বাদ পৰি যায়। পিছে লক্ষণীয় বিষয়টো হ'ল সময়ৰ পৰিৱৰ্তনৰ লগে লগে দৃষ্টিভঙ্গীৰো সলনি হয়। ল'ৰা-ছোৱালীক অৰ্থপূৰ্ণ শিক্ষা ব্যৱস্থাৰ যোগন ধৰিবৰ বাবে সঘনে দিহা পৰামৰ্শ আগবঢ়োৱাৰ ওপৰত গুৰুত্ব আৰোপ কৰা হৈছে — যাতে সেইবোৰ বিভিন্ন কাৰ্যসূচী আৰু বিধি-নিয়মত ঠাই পায়।

বিভিন্ন চিন্তাবিদ আৰু গৱেষণা, অধ্যয়নৰ কামবোৰো ইয়াত ঠাই দিয়া হয়। যি প্ৰকৃতিৰ শিক্ষা প্ৰদান কৰা হয় তাৰ এটা বৈশিষ্ট্য হ'ল ভাৰতীয় স্কুল পদ্ধতিক অক্ষুণ্ণ ৰখা আৰু আনটো হ'ল লোকসকলৰ সামাজিক অৱস্থানৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি ল'ৰা-ছোৱালীবোৰক এটা সুকীয়া ধৰণৰ শিক্ষা দান কৰা।

বিভিন্ন পৰিচয়ৰ ল'ৰা-ছোৱালীক উত্তৰাধিকাৰী সূত্ৰে ঠিক বাবেবহনীয়া নহয়, অসমতা বিৰাজ কৰা পৰিচয়ৰ বিষয় আমাৰ সমাজখনত উপস্থাপন কৰা হয়। তেনেবোৰ পৰিচয়ৰ ভিতৰত উল্লেখযোগ্য হ'ল জাত, শ্ৰেণী, ধৰ্ম, বৰ্ণ, লিঙ্গ ইত্যাদি আৰু ল'ৰা-ছোৱালীবোৰৰ সামাজিক অৱস্থান তথা তেওঁলোকে যোৱা স্কুলসমূহৰ মাজতো প্ৰভেদ আছে। অতি সুন্দৰ ষ্টেট-অব-দি-আৰ্ট প্ৰযুক্তি থকা স্কুল আছে। পৰ্যাপ্ত আন্তঃগাঁথনি তথা অৰ্হতাপূৰ্ণ আৰু অধিক উপযুক্ত শিক্ষকো আছে — যিসকলে সা-সুবিধা লাভ কৰা আৰ্থ-সামাজিক পটভূমিত ডাঙৰ-দীঘল হোৱা ল'ৰা-ছোৱালীক শিক্ষা দান কৰে। সমান্তৰালভাৱে এনে স্কুলো আছে যিবোৰ বৰ্তি থাকিবলৈ সকলো স্তৰতে সংগ্ৰাম কৰিবলগীয়া হয়। অপৰ্যাপ্ত আন্তঃগাঁথনি, অযোগ্য আৰু নিৰুৎসাহী

শিক্ষকো আছে। শিক্ষা প্ৰদান কৰিবলৈ অনিচ্ছুকতা তেওঁলোকে প্ৰকাশ কৰে। তাৰ লগতে এনেবোৰ স্কুলত নিয়মীয়াকৈ নোযোৱা ল'ৰা-ছোৱালীও আছে। মুঠৰ ওপৰত ক'বলৈ গ'লে আমাৰ শিক্ষা পদ্ধতি তৰপীয়া, আৰু এনে স্থিতি চৰকাৰী তথা বেচৰকাৰী উভয় স্থানতে আছে। পিছে এই তৰপীয়া প্ৰভেদ অৱস্থাই আনুষ্ঠানিক শিক্ষা পদ্ধতিৰ স্তৰত বাধা নজন্মায়, বৰং ই অনানুষ্ঠানিক শিক্ষাৰ আকাৰত আনুষ্ঠানিক স্কুল প্ৰাপ্তনৰ বাহিৰতো সমৰ্থন জনায়।

আমাৰ শিক্ষা পদ্ধতিক কলুষিত কৰা বেয়া কাৰক শক্তিৰ সন্দৰ্ভত প্ৰচুৰ সমালোচনা কৰা হয়। ইয়াৰে কিছুমান কাৰণ প্ৰাসঙ্গিক বিষয়ক লৈ কৰা অধ্যয়নৰ পৰা জনা যায় আৰু কিছুমান ৰাষ্ট্ৰীয় আৰু আন্তঃৰাষ্ট্ৰীয় সংস্থাসমূহে কৰা জৰীপৰপৰা পৰিস্ফুট হয়। গুণগত বিষয়, সমতা আৰু সামাজিক ন্যায় হাতত হাত ধৰি পৰিচালিত হ'ব লাগে আৰু গুণবিশিষ্ট শিক্ষক সীমাবদ্ধ ঠাইবিশেষত কিছুমান ল'ৰা-ছোৱালীৰ বাবে সীমিত কৰিব নোৱাৰি। গুণমান শব্দটো বিভিন্ন ধৰণে প্ৰকাশ লাভ কৰা প্ৰয়োজন যাতে সকলো ল'ৰা-ছোৱালী আৰু সকলো স্কুলৰ চৌহদৰ বাবে এটা সাৰ্বজনীন অৰ্থ বহন কৰিব পাৰে। চৰিত্ৰৰ ক্ষেত্ৰত ই সৰ্বাত্মক ৰূপৰ হোৱা আৱশ্যক আৰু এই অন্তৰ্ভুক্তিকৰণ হ'ল এনে ধৰণৰ যে যিটোক মৰ্যাদা সহকাৰে সমন্বয় কৰা আৱশ্যক। দুটামানক সা-সুবিধা আগবঢ়াই বৃহৎ সংখ্যকক পৃথক কৰাৰ প্ৰয়োজন নকৰে। অতি গুৰুত্বপূৰ্ণ কথাটো হ'ল আমাৰ দৰে দেশ এখনত সমভাৱে গুণগত শিক্ষা প্ৰদান কৰাৰ প্ৰধান দায়িত্ব চৰকাৰ ওচৰত থকা

*দিশা নাৱানি মুম্বাইৰ টাটা ইন্সটিটিউট অৱ ছ'ছিয়েল ছাইন্সৰ ছেণ্টাৰ ফৰ এডুকেশ্বনৰ অধ্যাপিকা আৰু অধ্যক্ষা

দৰকাৰ, ব্যক্তিগত প্ৰতিষ্ঠানৰ ওপৰত থাকিব নেলাগে। এনেবোৰ প্ৰতিষ্ঠানে শিক্ষা প্ৰদানৰ ক্ষেত্ৰত লাভৰ আশাতেই স্কুল স্থাপন কৰাৰ উদ্দেশ্য নিহিত থাকে। ১৯৯০ দশকৰ আগভাগত যি নতুন উদাৰীকৰণ পৰিৱেশ সৃষ্টি হৈছিল সেই পৰিৱেশে গাঁথনিগতভাৱে বুজাবুজি নীতিৰ জৰিয়তে শিক্ষাৰ স্থান খৰখেদাকৈ দখল কৰা যেন লাগে আৰু তাৰ পৰিণতি স্বৰূপে বহু কম দামী ব্যক্তিগত প্ৰতিষ্ঠানসমূহে এই স্থানত প্ৰতিষ্ঠা লাভ কৰিবলৈ ওলাই আহে। এনেবোৰ স্কুলে কম খৰচতে শিক্ষা গ্ৰহণ কৰিবলৈ সুবিধা দিয়ে সেইসকল ল'ৰা-ছোৱালীক যি সাধাৰণতে বিনামূলীয়া চৰকাৰী স্কুলত পঢ়িবলৈ যায়। পিছে তেনেবোৰ প্ৰতিষ্ঠানত যি ধৰণৰ শিক্ষা প্ৰদান কৰা হয় তাৰ প্ৰতি অভিভাৱকসকল সন্তুষ্ট নহয় বৰং হতাশহে হৈ পৰে।

শিক্ষাৰ অধিকাৰ আইন, ২০০৯

এই প্ৰসঙ্গত মুক্ত আৰু বাধ্যতামূলক শিক্ষাৰ অধিকাৰ ব্যৱস্থাক প্ৰশংসা কৰিব লাগিব। ল'ৰা-ছোৱালীৰ বাবে ই হ'ল এটা কালজয়ী সিদ্ধান্ত। এই ব্যৱস্থাই ২০০৯ বৰ্ষত শিক্ষাক মূল অধিকাৰ ৰূপে প্ৰতিপন্ন কৰে। এই আইনখনে ৬-১৪ বছৰ বয়স গোটাৰ সকলো ল'ৰা-ছোৱালীৰ কাৰণে বিনামূলীয়া আৰু বাধ্যতামূলক প্ৰাথমিক শিক্ষা গ্ৰহণ নিশ্চিত কৰে। এই আইনখনৰ অৰ্থ আৰু বিভিন্ন দিশসমূহ ৰূপায়ণৰ সন্দৰ্ভত বহু ব্যৱস্থা আছে। ইয়াৰ কেইটামান দিশ স্কুলসমূহত গুণগত শিক্ষা নিশ্চিত কৰাৰ ক্ষেত্ৰত বিশেষ গুৰুত্ব আছে। সেয়া হ'ল— শিক্ষক ছাত্ৰ সমানুপাতৰ সন্দৰ্ভত বিধি আৰু মান থিৰ কৰা, নিৰ্মাণ আৰু আন্তঃগাঁথনি, স্কুলৰ কৰ্ম দিন, শিক্ষকৰ

কৰ্ম ঘণ্টা, স্থানীয় কৰ্তৃপক্ষৰ নিৰ্বাচন, ৰাজ্যৰ বিধানসভা আৰু কেন্দ্ৰৰ সাংসদ আৰু দুৰ্যোগ ব্যৱস্থাপনা, উপযুক্ত অৰ্হতাপূৰ্ণ তথা প্ৰশিক্ষিত শিক্ষকৰ নিযুক্তি ব্যৱস্থা, শাৰীৰিক শাস্তি আৰু মানসিকভাৱে অত্যাচাৰ নিষেধ, ল'ৰা-ছোৱালীৰ প্ৰৱেশৰ বাবে দ্বীণিং অৰ্থাৎ পৰীক্ষা লোৱা পদ্ধতি, কেপিটেন মাচুল, শিক্ষকসকলে বেচৰকাৰীভাৱে টিউচন লোৱা আৰু স্বীকৃতি লাভ নকৰাকৈ স্কুল চলোৱা আদি কাৰ্য নিষেধ। এই আইনখনৰ ব্যৱস্থাবলী মৌলিকভাৱে নিকা আৰু শুদ্ধ, কিন্তু তাৰ লগতে ইয়াক ৰূপায়ণৰ বাবে উপযুক্তভাৱে বিশ্লেষণ কৰি অতি নিষ্ঠা আৰু উত্তৰদায়ীতাৰে পালন কৰা প্ৰয়োজন।

ৰাষ্ট্ৰীয় পাঠ্যক্ৰম গাঁথনি, ২০০৫

ওপৰত উল্লিখিত ব্যৱস্থাবোৰৰ উপৰি আইনখনে প্ৰাসঙ্গিকতামূলক, স্পন্দিত আৰু অৰ্থপূৰ্ণ পাঠ্যক্ৰমৰ গুৰুত্বক স্বীকৃতি দিয়ে। ল'ৰা-ছোৱালীয়ে কোনো ভয়-ভীত নকৰাকৈ শিকিব পৰা এটা পৰিৱেশ গঢ়ি তোলাও ইয়াৰ লক্ষ্য হোৱা উচিত। শিক্ষাৰ সন্দৰ্ভত থকা আমাৰ সকলোবোৰ ৰাষ্ট্ৰীয় নীতিয়ে আৰু শেহতীয়া ৰাষ্ট্ৰীয় পাঠ্যক্ৰম গাঁথনি, ২০০৫-এ ল'ৰা-ছোৱালীৰ আগ্ৰহ জন্মোৱা আৰু তাক ধৰি ৰখাৰ ক্ষেত্ৰত আমাৰ পাঠ্যক্ৰম আৰু স্কুলবোৰৰ অপাৰগতাৰ কথাটো মানি লয়। সেয়ে তাৰ উন্নতি সাধন কৰিবৰ অৰ্থে গুণগত বিষয়ক স্কুলসমূহত ল'ৰা-ছোৱালীয়ে লাভ কৰা অভিজ্ঞতাৰ সতে সংযোগ সাধন কৰা প্ৰয়োজন বুলি মন্তব্য কৰে। ইয়াৰ লগতে ল'ৰা-ছোৱালীৰ সৰ্ব দিশৰ বিকাশ নিশ্চিত কৰা তথা সিহঁতৰ জ্ঞান আৰু অভিজ্ঞতাৰ ওপৰত গঢ় দিয়াৰ চেষ্টা কৰিব লাগে।

শেহতীয়া চৰকাৰী আঁচনি

চৰকাৰে প্ৰায়ে ৰাজ্যৰ দ্বাৰা সমৰ্থিত প্ৰতিষ্ঠানসমূহে কৰা দোষ-ত্ৰুটীৰ পৰিস্থিতিৰ সন্মুখীন হ'ব লাগে। কাজেই যি ক্ষেত্ৰত চৰকাৰ শিক্ষাৰ দৰে সামাজিক কল্যাণ সাধনৰ কাৰণে কেন্দ্ৰীয়ভাৱে দায়ী সেইবাবে আমাৰ ৰাজত্বা শিক্ষা পদ্ধতি শক্তিশালী কৰিবৰ কাৰণে চৰকাৰে হাতত লোৱা ব্যৱস্থাসমূহ পৰীক্ষা কৰাটো গুৰুত্বপূৰ্ণ বিষয়। প্ৰাথমিক স্তৰৰ পৰা উচ্চ স্তৰৰ সকলো পৰ্যায়তে শিক্ষাৰ গুণগত দিশ উন্নত কৰিবৰ বাবে বহু আঁচনি প্ৰচলন কৰিছে। এই আঁচনিবোৰ সামগ্ৰিক আৰু সামাজিক-সাংস্কৃতিক, অৰ্থনৈতিক প্ৰত্যাহ্বানজনক পটভূমিৰ পৰা অহা ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ আৱশ্যকতা সমাধান কৰে। বিশেষভাৱে প্ৰয়োজন হোৱা ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ প্ৰয়োজনীয়তাৰ প্ৰতিও মনোযোগ দিয়ে; সুচল প্ৰাপ্তি স্থিতিৰ উন্নতি সাধে তথা পাঠ্যক্ৰম আদিৰ সংস্কাৰ প্ৰয়োজন অনুসাৰে সাধন কৰে। উদাহৰণস্বৰূপে 'বেটা বাচাও বেটা পঢ়াও অভিযান'ৰ অধীনত শিক্ষাৰ বিভিন্ন স্তৰত ছোৱালীসকলৰ স্থিতি উন্নত কৰাৰ দিশত ১০০ শতাংশ সফলতা লাভ কৰা স্কুল পৰিচালনা সমিতিসমূহক পুৰস্কাৰ প্ৰদান কৰিবলৈ ঠিক কৰা হৈছে। সেই একেদৰে "উদান" হ'ল মাধ্যমিক শিক্ষা বোৰ্ডৰ এটা প্ৰয়াস যাৰদ্বাৰাই অসুবিধাগ্ৰস্ত লোকৰ ছাত্ৰী তথা অনুসূচিত জাতি আৰু অনুসূচিত জনজাতি আৰু সংখ্যালঘু ছাত্ৰ-ছাত্ৰী সকলক স্কুলৰ পৰা আৰম্ভ কৰি পেছাদাৰী শিক্ষা প্ৰতিষ্ঠানত অধ্যয়ন কৰিবলৈ সমৰ্থৰান কৰি তোলা— বিশেষকৈ বিজ্ঞান আৰু গণিতৰ ক্ষেত্ৰত। আনপিনে উত্তৰ পূৰ্বাঞ্চলৰ ভৌগোলিক-ভাৱে একাষৰীয়া অৱস্থা আৰু ইয়াৰ ফলত পৰিব পৰা প্ৰভাৱৰ বিষয়টো

বিবেচনা কৰি অঞ্চলটোত বাস কৰা ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ বাবে আঁচনি যুগুতোৱা হয়। বিস্তৃত গোটৰ ওচৰ পাবলৈ তথা জ্ঞান বিনিময় অধিক গতিশীল কৰি তুলিবৰ বাবে সম্প্ৰতি প্ৰযুক্তিৰ উন্নতি সাধন কৰিবলৈ লোৱা হৈছে—যাতে ছাত্ৰই শিক্ষা অৰ্জন কৰাৰ সা-সুবিধা পায়। ‘স্বয়ম’ (Study webs of Active-Learning for young Aspiring Minds) ব্যৱস্থাৰ অধীনত কেন্দ্ৰীয়ভাৱে পুঁজি আগবঢ়োৱা প্ৰতিষ্ঠান, যেনে আই আই টি, আই আই এম আৰু কেন্দ্ৰীয় বিশ্ববিদ্যালয়সমূহৰ অধ্যাপকসকলে আমাৰ দেশৰ তৰুণসকললৈ বিনামূলীয়া অনলাইন পাঠ্যক্ৰম আগবঢ়াব। সেই প্ৰতিষ্ঠানসমূহৰ ব্যৱস্থাৰ নিজস্বতা ভঙ্গ কৰাৰ ক্ষেত্ৰত এয়া নিশ্চয়কৈ এটা ইতিবাচক প্ৰয়াস। কাৰণ এনেবোৰ প্ৰতিষ্ঠানে সচৰাৰচৰ জনদিয়েক বহু বহু লোকৰ প্ৰতিহে অনুগ্ৰহ দেখুৱাই আহিছে। সেই একেদৰে নেশ্বনেল ই-লাইব্ৰেৰীক অনলাইন পোৰ্টেল ৰূপে ব্যৱহাৰ কৰাৰ কথা ভবা হৈছে— যিটোৱে সুচলভাৱে জ্ঞান প্ৰাপ্তিৰ ব্যৱস্থা কৰিব। ইয়াৰ বাবে কেন্দ্ৰীয় বিশ্ববিদ্যালয় আৰু অন্যান্য ঘাই শিক্ষা প্ৰতিষ্ঠানসমূহত বিকাশ কৰা গুণবিশিষ্ট বিষয়বস্তু ডিজিটেল ফৰমেটত পোৱাটো নিশ্চিত কৰিব। লগতে ইয়াৰ সৈতে জড়িত থকা বিভিন্ন অনুষ্ঠান-প্ৰতিষ্ঠানেও লেপটপ, স্মাৰ্ট ফোন, টেব্লেট ইত্যাদিৰ জৰিয়তে পোৱাৰ সুচলতা কৰিব। সেই একেদৰে নেশ্বনেল স্ক’লাৰশ্বিপ পোৰ্টেলক বৃত্তি লাভৰ প্ৰক্ৰিয়াৰ বাবে এটা সমাধান ব্যৱস্থা ৰূপে কৰিবলৈ লোৱা হৈছে। এই প্ৰক্ৰিয়াত ছাত্ৰই দৰ্খাস্ত দাখিল কৰাৰ পৰা আৰম্ভ কৰি কেন্দ্ৰীয় চৰকাৰে আগবঢ়োৱা সকলো বৃত্তিৰ বাবে হিতাধিকাৰীয়ে পোৱাৰ কাৰ্য সমাপন কৰা হ’ব। স্কুলীয়া

শিক্ষাৰ ক্ষেত্ৰত মানৱ সম্পদ বিকাশ মন্ত্ৰালয়ে বছৰি ৰাষ্ট্ৰীয় মূল্যায়ন জৰীপৰ কাম হাতত ল’বলৈ প্ৰস্তাৱ কৰিছে। এই জৰীপ কাৰ্য এন চি ই আৰ টি-ৰ জৰিয়তে কৰা হ’ব। দেশখনৰ স্কুলীয়া শিক্ষাৰ পৰিসংখ্যাৰ বিভিন্ন উৎস কেন্দ্ৰীভূত কৰিবৰ বাবে এটা ব্যয় হিচাপৰ পোৰ্টেল বিকাশ কৰা হৈছে। শিক্ষকৰ মানসিক উৎকৰ্ষ সাধনৰ বাবে শিক্ষামূলক প্ৰতিষ্ঠানৰ বাবেও এটা পোৰ্টেল আৰম্ভ কৰা হৈছে। এই পোৰ্টেলে স্বচ্ছতা নিশ্চিত কৰিব আৰু শিক্ষকৰ কাম-কাজৰ মান নিৰ্ণয় কৰিব। দেশৰ প্ৰায় ৩০০ নিযুত ল’ৰা-ছোৱালীৰ খা-খবৰ ৰাখিবলৈ এটা পদ্ধতিৰ ব্যৱস্থা কৰিবলৈও আৰম্ভ কৰা হৈছে। এই পদ্ধতিটো এটা শ্ৰেণীৰ পৰা আনটো শ্ৰেণীলৈ হোৱা ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ অগ্ৰগতি সমন্ধে পুনৰীক্ষণ কৰা আৰু স্কুল এৰাসকলকো চিহ্নিত কৰা কামত ব্যৱহাৰ কৰা হ’ব।

এন চি এফ-ৰ (ৰাষ্ট্ৰীয় পাঠ্যক্ৰম গাঁথনি) ভাৱধাৰাক ৰাখি আৰু প্ৰায়ে নিৰলস হৈ পৰা স্কুলীয়া শিক্ষাৰ জগতখন তথা বাহিৰৰ গতিশীল পৃথিৱীৰ মাজত সংযোগ ৰাখিবৰ বাবে মানৱ সম্পদ বিকাশ মন্ত্ৰালয়ে ‘ৰাষ্ট্ৰীয় আৱিষ্কাৰ অভিযান’ ব্যৱস্থাৰ দিহা কৰিছে। ই হ’ল এটা এনে পৰিকাঠামো যাৰ লক্ষ্য অনুসন্ধানমূলক আৰু সৃষ্টিশীল ভাবক পৰিপুষ্ট কৰা আৰু বিজ্ঞান তথা গণিতৰ প্ৰতি ভাল পোৱা ভাব জগাই তোলা। লগতে ল’ৰা-ছোৱালীৰ মাজত প্ৰযুক্তিৰ উপযুক্ত ব্যৱহাৰ কৰা। এন চি ই আৰ টিৰ ‘ই-পাঠশালা’ হ’ল এক নতুন ব্যৱস্থা। ই সকলো স্কুলীয়া ছাত্ৰ-ছাত্ৰীলৈকে গুণগত শিক্ষা প্ৰদান আৰু শিকন সম্পদৰ প্ৰতি মুক্ত আৰু সহজভাৱে উত্থাপিত কৰা প্ৰশ্নবোৰৰ

সহজ সমাধান কৰে।

এনে ধৰণৰ বহু আঁচনি চৰকাৰে আৰম্ভ কৰিছে। এইবোৰে ল’ৰা-ছোৱালী আৰু তৰুণসকলৰ শিক্ষাৰ ক্ষেত্ৰত বহু ধৰণে সমৰ্থন জনায়। এইবোৰ হ’ল গুৰুত্বপূৰ্ণ পদক্ষেপ আৰু ইয়াক প্ৰশংসা কৰা প্ৰয়োজন। পিছে এইক্ষেত্ৰত সাৱধান হোৱাও আৱশ্যক— যতে সেইবোৰে আমাৰ মনোযোগ তথা সম্পদৰাজি আমাৰ স্কুল-কলেজৰ পদ্ধতিসমূহক শক্তিশালী কৰাৰ পৰা আনপিনে ঢাল খুৱাই লৈ যাব নোৱাৰে। কেৱল এইবোৰ আঁচনিকেই এটা নিৰ্দিষ্ট ভাবধাৰাৰ মাজত আবদ্ধ ৰাখি কাৰ্যকৰী কৰিব নোলাগে। সেই কাম পৰিপূৰক ব্যৱস্থা ৰূপেহে কৰা উচিত। এই সন্দৰ্ভত এটা কথা ক’ব পাৰি যে যোৱা কেই-বছৰমানত হাতত লোৱা নিৰ্দ্ধাৰণসূচক জৰীপৰ পৰা দেখা যায় যে আমাৰ স্কুলীয়া ল’ৰা-ছোৱালীৰ শিক্ষা প্ৰদানৰ ক্ষেত্ৰত সকলোবোৰ ঠিকে-ঠাকে চলা নাই—বিশেষকৈ চৰকাৰী স্কুলসমূহৰ ক্ষেত্ৰত। এনে অধিক আৰু নিৰ্দ্ধাৰণ কাৰ্যই সম্ভৱতঃ একেধৰণৰ ফলাফলকেই প্ৰকাশ কৰিব। সেয়ে সমস্যাসমূহৰ পৰিমাট্ৰাৰ ওপৰত আলোকপাত কৰাতকৈ তেনে স্কুলৰ ল’ৰা-ছোৱালীবোৰে আশানুৰূপভাৱে শিক্ষা গ্ৰহণ কৰিব নোৱাৰাৰ বাবে দায়ী কাৰণবোৰ সমাধান কৰাৰ ক্ষেত্ৰত আলোকপাত কৰা উচিত। তদুপৰি কিছুমান নিৰ্দ্ধাৰণসূচক জৰীপে সংখ্যাগত আৰু সাম্ৰস্যসূচক কৌশল আহৰণ কৰাৰ ওপৰতহে কেৱল আলোকপাত কৰে। এয়া অৱশ্যে নিশ্চয়কৈ ভাল কাম যিবোৰ স্কুলবোৰে কৰিব লাগে। কিন্তু তাতোকৈ অধিক কৰা দৰকাৰ যাৰদ্বাৰাই ল’ৰা-ছোৱালীবোৰক স্কুলত অৰ্থপূৰ্ণ অভিজ্ঞতা প্ৰদান কৰিব পাৰি।

এই প্ৰসঙ্গত এটা কথা আঙুলিয়াব পাৰি যে অষ্টম শ্ৰেণীলৈকে ল'ৰা-ছোৱালীক শ্ৰেণীত ৰাখি নোথোৱাৰ সন্দৰ্ভত শিক্ষাৰ অধিকাৰ আইন ২০০৯ ৰ প্ৰস্তাৱিত ব্যৱস্থাক শেহতীয়াকৈ পুনৰ সলনি কৰিবলৈ বিচৰা কথাটো চিন্তাৰ বিষয়, কিয়নো শ্ৰেণীত ৰাখি থোৱা বিষয়টোৱে ল'ৰা-ছোৱালীক অনুভূত হোৱাৰ ক্ষেত্ৰত শাস্তিহে প্ৰদান কৰে। কাৰণ সিহঁতৰ শিক্ষা গ্ৰহণৰ ক্ষেত্ৰত বহুতো কাৰণ আছে যিবোৰ সঠিকভাৱে উপস্থাপন কৰিব নোৱাৰাও হ'ব পাৰে। একেদৰে যি ঠাইৰ স্কুলতেই শিক্ষক-সকলে শিক্ষা দান নকৰক তেওঁলোকৰ দায়িত্বত থকা ল'ৰা-ছোৱালীৰ শিক্ষাৰ বাবে জবাবদিহি কৰা আৱশ্যক। লগতে এইটোও সমানেই গুৰুত্বপূৰ্ণ যে তেওঁলোকক সমৰ্থন প্ৰদান কৰিব লাগে আৰু তেওঁলোকে যি অৱস্থাত কাম কৰে তাৰ গাঁথনিগত অসুবিধাবোৰ দূৰ কৰাও আৱশ্যক। সেই একেদৰে আমাৰ দৰে

বিভিন্ন সামাজিক সাংস্কৃতিক বিষয় বিশেষৰ সন্দৰ্ভত প্ৰযুক্তিয়ে এক সমৰ্থ সূচক ভূমিকা গ্ৰহণ কৰিব পাৰে। কিন্তু শিক্ষক আৰু স্কুলবোৰৰ ভূমিকা গ্ৰহণৰ ঠাইত টেব্লেট আৰু স্মাৰ্ট ফোনৰ ব্যৱহাৰ আশা কৰি বিশেষকৈ প্ৰাথমিক স্তৰত ল'ৰা-ছোৱালীৰ শিক্ষা অৰ্জনৰ ক্ষেত্ৰত অধিক হানিকাৰক হ'ব। শিক্ষক সকলেহে বাস্তৱ ৰূপত সোঁ-শৰীৰে ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক প্ৰয়োজনীয় বিষয় সম্বন্ধে সৰলভাৱে বিশ্লেষণ কৰি আৰু প্ৰয়োজন সাপেক্ষে নক্সা আদি প্ৰদৰ্শন কৰি বুজাব পাৰে।

সি যি কি নহওক, ওপৰত উল্লিখিত আঁচনিবোৰৰ অন্তৰ্নিহিত অৰ্থ আৰু গুৰুত্ব আছে, কিন্তু তাকে কৰিবলৈ লওঁতে যিকোনো এটা বিষয়ৰ ক্ষেত্ৰত মূল বিষয়ৰ কথা পাহৰি যাব নেলাগে। সেই বিষয়বোৰ হ'ল সমতা, গুণ আৰু সামাজিক ন্যায় অটুট ৰখা। সকলো ল'ৰা-ছোৱালীৰে ভাল গুণ আৰু সমান শিক্ষা লাভ কৰাৰ অধিকাৰ আছে; আৰু সেই

কাৰণে স্কুলবোৰত এক সমৰ্থনসূচক পৰিৱেশ সৃষ্টি কৰিবৰ বাবে সকলো ধৰণৰ প্ৰচেষ্টা চলাব লাগে— য'ত শিক্ষক আৰু ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক অৰ্থপূৰ্ণ শিক্ষা প্ৰদান তথা অৰ্জনৰ অভিজ্ঞতা লাভ কৰাত সহায়ক হয়। স্কুলসমূহে নিশ্চয়কৈ যিবোৰ কামৰ বাবে হস্তক্ষেপৰ প্ৰয়োজন হয় আৰু সংস্কাৰো কৰিব লাগে তাৰ বাবে মূল গোট গঠন কৰা আৱশ্যক। পাঠ্যক্ৰম, শিক্ষা বিষয়ক আৰু নিৰ্দ্দাৰণমূলক সংস্কাৰ সাধন কাৰ্য ৰাষ্ট্ৰীয় পাঠ্যক্ৰম পৰিকাঠামো, ২০০৫ আৰু শিক্ষাৰ অধিকাৰ আইন, ২০০৯ ৰ আধাৰত হাতত ল'বলৈ প্ৰয়াস কৰিব লাগে— যাতে বিভিন্ন ক্ষেত্ৰত অৰ্থপূৰ্ণভাৱে কাৰ্যাৱলীৰ প্ৰকাশ ঘটে। এন ডি পি-ৰ দৰে বিষয় কিম্বা চৰ্তবোৰ আঁতৰ কৰাতকৈ ইয়াৰ পৰিধিৰ ভিতৰত ৩-৬ বছৰ আৰু ১৪-১৮ বছৰৰ বয়স গোটৰ ল'ৰা-ছোৱালীক অন্তৰ্ভুক্ত কৰিবৰ বাবে প্ৰয়োজন সাপেক্ষে সংশোধন কৰিব লাগে। □

(৩০ পৃষ্ঠাৰ পৰা)

তাৰ উৎকৰ্ষৰ বাবে নীতি বিশেষত কমভাৱে সামৰি লোৱা হয়। এনেবোৰ ব্যৱস্থা সঠিকভাৱে গ্ৰহণ কৰা প্ৰয়োজন। কাৰ্যসূচী পৰিকল্পনা কৰাৰ সময়তেই সাক্ষ্য অৰ্থাৎ বাস্তৱ সত্য উদ্ৰেককৰণৰ বাবে যথেষ্ট পুঁজি গঢ়ি তোলা আৱশ্যক। সাৰ্বজনীন স্বাস্থ্য সেৱা আৰু নিৰন্তৰ বিকাশ লক্ষ্যৰ পৰিকাঠামোত কাৰ্য সম্পাদনৰ মাপকাঠীৰ ব্যৱস্থা বিস্তৃত

ধৰণৰ হোৱা উচিত যাতে বিসঙ্গতিবোৰ প্ৰয়োজন অনুসাৰে সংশোধন কৰি খাপ খুৱাই ল'ব পাৰি। ইয়াৰ বাবে বৰ্দ্ধিত সংখ্যক নিৰ্ণায়ক ব্যৱস্থাৰ আৱশ্যক।

সামৰণিত এইটো ক'ব লাগিব যে নিৰন্তৰ বিকাশ লক্ষ্য আৰু সাৰ্বজনীন স্বাস্থ্য সেৱাৰ সফলতা বহু বিভাগ আৰু মন্ত্ৰণালয়ৰ কাম-কাজৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰে। সেয়ে আন্তঃখণ্ডৰ সমন্বয় সাধনৰ

বাবে ভাল কাৰ্য ব্যৱস্থাৰ প্ৰয়োজন। এনে ব্যৱস্থাক সঠিক স্থানত প্ৰয়োগ কৰিব লাগিব যাতে স্বাস্থ্য, সমাজ কল্যাণ, শিক্ষা, পথ পৰিবহণ তথা ঘাইপথ আৰু পৰিৱেশৰ মাজত সঙ্গতি ৰাখি কামবোৰ আগবাঢ়ি যায়। শেষ লক্ষ্য হ'ব লাগিব 'সৰ্ব নীতিত স্বাস্থ্য'ৰ এটা দৃশ্যপট প্ৰতিফলিত কৰা আৰু সেই গতি ধাৰাৰেই আগুৱাই যোৱা। □

কৰ্ম কুশলতা বৃদ্ধি আৰু ব্যক্তিগত খণ্ড

প্ৰমোদ ভাসিন

জ্ঞানভিত্তিক সমাজ হিচাপে প্ৰতিযোগিতাত অৱতীৰ্ণ হোৱা আৰু বিশ্বত প্ৰতিষ্ঠিত হোৱাৰ ক্ষেত্ৰত ভাৰতৰ সুবিধা হৈছে ইয়াৰ কম বয়ৰ শ্ৰম আৰু উৎকৃষ্ট প্ৰতিভাশালী লোক। ২০৩০ চনলৈ এশ কোটিৰো অধিক শ্ৰমজীৱী লোকৰ দেশ হ'বলৈ ওলোৱা এই দেশখনৰ ভৱিষ্যৎ বিকাশ আৰু অৰ্থনৈতিক উন্নয়নৰ গতি ক্ষিপ্ৰ কৰি তুলিবলৈ প্ৰধানকৈ প্ৰয়োজন হৈছে এইসকলক শিক্ষা আৰু প্ৰশিক্ষণ প্ৰদান। সেৱা প্ৰদানকাৰী বৃহৎ দেশ হিচাপে ভাৰতবৰ্ষক আগবঢ়াই নিবলৈ বৰ্তমানত প্ৰথম প্ৰয়োজন হৈছে মানৱ সম্পদ মূলধনৰ কৰ্ম কুশলতা বৃদ্ধি আৰু প্ৰশিক্ষণ— যিটোত বিনিয়োগ বৃদ্ধিৰ অতি আৱশ্যক। ২০২৫ চনলৈ সমগ্ৰ বিশ্বৰ শ্ৰমিক শক্তিৰ ভিতৰত ভাৰতৰ অংশ হ'বগৈ ৩৫ শতাংশ— যিটো হ'ব বৃহৎ অৰ্থনৈতিক সম্পদ। ইয়াক নিয়াৰিকৈ ব্যৱহাৰ কৰিব পাৰিব লাগিব আৰু ইয়াৰ কাৰণে প্ৰয়োজন ব্যাপকভাৱে কৰ্ম কুশলতা বৃদ্ধি আৰু কৰ্মসংস্থাপন বৃদ্ধি। যোৱা বছৰৰ জুলাই মাহত প্ৰধান মন্ত্ৰী নৰেন্দ্ৰ মোডীয়ে ১৫০০ কোটি টকীয়া কৰ্ম- কুশল ভাৰত অভিযান আৰম্ভ কৰে— যিটোৰ উদ্দেশ্য হৈছে ২০২২ চনলৈ ৪০ কোটি লোকক বিভিন্ন বৃত্তিত

পাৰ্গত কৰি তোলা। ইয়াৰ ভিতৰতে ৰাষ্ট্ৰীয় কৰ্ম-কুশলতা বিকাশ অভিযান, কৰ্ম-কুশলতা বৃদ্ধি আৰু উদ্যোগ স্থাপন সম্পৰ্কীয় ৰাষ্ট্ৰীয় নীতি ২০১৫, প্ৰধান মন্ত্ৰী কৌশল বিকাশ যোজনা আৰু কৰ্ম-কুশলতাৰ ক্ষেত্ৰত ঋণ প্ৰদান ব্যৱস্থা। অৱশ্যে ২০২২ লৈ ৫০ কোটি লোকক কৰ্ম- কৌশল কৰি তোলাটো এটা বৃহৎ প্ৰত্যাহ্বান। একাদশ পৰিকল্পনাৰ আগলৈকে এই বিষয়টো বিশেষ গুৰুত্ব দিয়া হোৱা নাছিল কাৰণে ইয়াৰ প্ৰয়োজনীয়তা যথেষ্ট বৃদ্ধি হ'বলৈ পালে আৰু সকলো খণ্ডতে পাকৈত লোকৰ অভাৱ স্পষ্ট হৈ পৰিল আৰু এইটোও স্পষ্ট হ'ল যে কৰ্মসংস্থানৰ অভাৱ নহয়, প্ৰকৃততে কৰ্ম কৌশলী লোকৰহে দেশখনত অভাৱ। ভাৰতত প্ৰতি বছৰ নিয়োজিত হোৱা ৩০ লাখ স্নাতকৰ মাত্ৰ ৫ লাখহে নিয়োগ যোগ্য বুলি বিবেচনা কৰিব পাৰি। আনহাতে, তথ্য প্ৰযুক্তি, বি এফ এছ আই, স্বাস্থ্য সেৱা আন্তঃগাঁথনি উন্নয়ন, খুচুৰা ব্যৱসায়, যান-বাহন নিৰ্মাণ আদি খণ্ডত এতিয়াও পাকৈত লোকৰ অভাৱ। শেহতীয়া সমীক্ষা অনুযায়ী দেশৰ প্ৰতি ১০ গৰাকী প্ৰাপ্তবয়স্কৰে মাত্ৰ এগৰাকীয়েহে বৃত্তিমূলক প্ৰশিক্ষণ লাভ কৰিব পাৰিছে। ২০১১-১২ ৰ ৰাষ্ট্ৰীয় নমুনা জৰীপৰ সমীক্ষাই এই তথ্য প্ৰকাশ

কৰি কৈছে যে ইয়াৰে ১৫-৫৯ বয়সৰ কেৱল ২.২ শতাংশই আনুষ্ঠানিক বৃত্তিমূলক প্ৰশিক্ষণ আৰু ৮.৬ শতাংশই অনানুষ্ঠানিক বৃত্তিমূলক প্ৰশিক্ষণ পাবলৈ সক্ষম হৈছে। ২০০৯ চনত ইউ পি এ চৰকাৰে নেশ্বনেল স্কিল পলিচি ঘোষণা আৰু নেশ্বনেল স্কিল ডেভেলপমেণ্ট ক' আৰ্ডিনেঞ্চন বৰ্ড প্ৰতিষ্ঠা কৰা সত্ত্বেও এই ক্ষেত্ৰত বিশেষ প্ৰগতি হোৱা নাছিল। ১৫-৫৯ বছৰ বয়সৰ ভিতৰত জনসংখ্যাৰ বিশ্বৰ দ্বিতীয়খন বৃহৎ দেশ কাৰণে দেশৰ উন্নয়নৰ কাৰণে এই লোকসকলক কৰ্মপটু কৰি তোলাটো এটা গুৰুত্বপূৰ্ণ বিষয়। বৰ্তমানৰ বৃত্তিমুখী শিক্ষাক উপযোগী কৰি তোলাৰ পৰিৱৰ্তে চাহিদা পূৰণৰহে আহিলা কৰি তোলা হৈছে। কৰ্মপটুতা বৃদ্ধিৰ ক্ষেত্ৰত ব্যক্তিগত খণ্ডৰ ভূমিকাও অতি গুৰুত্বপূৰ্ণ। কৰ্মসংস্থান প্ৰদান আৰু নিয়োগকাৰী হিচাপে এই খণ্ডটোৰ কৰ্মপটুতা বৃদ্ধি আৰু কৌশল উন্নয়নৰে জীৱননিৰ্বাহ তথা কৰ্মসংস্থান প্ৰদানৰ যথেষ্ট সম্ভাৱনীয়তা আছে। এমুঠিমান উদ্যোগৰ বাহিৰে সামগ্ৰিকভাৱে এই খণ্ডটোৱে শ্ৰমিকৰ কৰ্ম কুশলতা বৃদ্ধিৰ প্ৰয়োজন অনুসাৰে পদক্ষেপ গ্ৰহণ কৰা নাই। ভালেমান দেশত উদ্যোগ খণ্ডটোৱে এই ক্ষেত্ৰত ব্যাপক ব্যৱস্থা লোৱা পৰিলক্ষিত হৈছে। এই ক্ষেত্ৰত ব্যক্তিগত খণ্ডই কৰ্ম কৌশল মানৱ সম্পদৰ গ্ৰাহক হিচাপে, উৎকৃষ্ট জ্ঞানৰ যোগানকাৰী হিচাপে অথবা লাভজনক উদ্যোগ হিচাপে শিক্ষা আগবঢ়াব পাৰে। গ্ৰাহক হিচাপে মানৱ সম্পদক প্ৰশিক্ষণ দি নিয়োগ কৰি লাভান্বিত হ'ব পাৰে। বৃহৎ উদ্যোগ গোষ্ঠীয়ে লাভৰ আশা নকৰি এনে প্ৰশিক্ষণ তথা শিক্ষাৰ কাৰণে ধন বিনিয়োগ কৰি সমাজৰ কল্যাণ সাধন কৰিব পাৰে। লাভৰ আশা কৰা

*প্ৰমোদ ভাসিন জেনপেক্টৰ প্ৰতিষ্ঠাতা আৰু ভূতপূৰ্ব মুখ্য কাৰ্যবাহী

উদ্যোগসমূহে প্ৰশিক্ষণ প্ৰতিষ্ঠান স্থাপন কৰি মাচুলৰ বিনিময়ত শিক্ষা প্ৰদান কৰিব পাৰে।

কৰ্ম-কুশলতা বৃদ্ধিৰ ক্ষেত্ৰত ব্যক্তিগত খণ্ডৰ ভূমিকা বহুতো।

উদ্যোগৰ চাহিদাৰ পূৰ্বানুমান

উৎকৃষ্ট কৰ্মপটু শ্ৰমিক যোগানৰ প্ৰয়োজন পূৰণৰ সক্ষমতা এই ক্ষেত্ৰত ভূমিকা গ্ৰহণ কৰিছে। যিহেতু এই খণ্ডটোৱে দৰমহা দিয়া, ঠিকা ভিত্তিক আৰু দিনমজুৰি শ্ৰমিকৰ কাৰণে কৰ্ম সংস্থান সৃষ্টি কৰিব পাৰে, সেয়ে চাহিদাৰ পূৰ্বানুমান কৰি প্ৰশিক্ষিত কৰ্মপটু শ্ৰমিকৰ গোট সদায়েই মজুত ৰাখিব পাৰিব লাগিব। এই খণ্ডটোৰ শ্ৰমিকৰ চাহিদা বিষয়ক তথ্যই প্ৰশিক্ষক সকলকো কেনে ধৰণৰ প্ৰশিক্ষণৰ প্ৰয়োজন সেইটো অৱগত কৰাব— যিটোৱে কৰ্ম কৌশল আৰু কৰ্ম সংস্থানৰ বিসংগতি দূৰ কৰিব।

উদ্যোগৰ প্ৰয়োজনীয়তা অনুসৰি কৰ্ম-কুশলতাৰ মান প্ৰতিষ্ঠা কৰণ

নেশ্বনেল অকুপেশ্বন ষ্ট্ৰেণ্ডাৰ্ডৰ জৰিয়তে এই খণ্ডটোৱে চাকৰি আৰু কৰ্ম-কুশলতাৰ ব্যৱধান চিনাক্ত কৰি উপযুক্ত প্ৰয়োজনীয় মান প্ৰশিক্ষণ

পাঠ্যক্ৰম প্ৰস্তুত কৰিব পাৰে যাতে ন আৰু পূৰণি সকলো শ্ৰমিকৰে উন্নয়ন সাধন হয়। প্ৰশিক্ষকৰ সৈতে সমন্বয় ব্যক্তিগত খণ্ডৰ সকলোবোৰ প্ৰতিষ্ঠানৰে প্ৰশিক্ষণৰ প্ৰয়োজনীয় সা-সুবিধা নাই। সেয়ে তেওঁলোকে তেওঁলোকৰ প্ৰয়োজনীয় মানৰ সম্পদৰ আশানুযায়ী প্ৰশিক্ষণৰ কাৰণে প্ৰশিক্ষকৰ সৈতে ঘনিষ্ঠ সমন্বয় সাধন কৰিব লাগিব।

উদ্যোগ প্ৰতিষ্ঠানত প্ৰশিক্ষণ

চাকৰিত অভিজ্ঞতা আৰু বিশেষজ্ঞতাৰ প্ৰয়োজনীয়তা বৃদ্ধি পাই অহা কাৰণে চাকৰিৰ সময়তে প্ৰশিক্ষণ তথা শিক্ষা নবিচ সুবিধা এই ব্যক্তিগত খণ্ডই প্ৰৱৰ্তন কৰিব পাৰে। কৰ্ম-কুশলতা বৃদ্ধিৰ উদ্যোগ পুঁজি বৃত্তিমূলক শিক্ষা আৰু প্ৰশিক্ষণ প্ৰদানৰ কাৰণে প্ৰয়োজনীয় পুঁজি ব্যক্তিগত খণ্ডবোৰৰ হাতত আছে। কোম্পানীসমূহে এই পুঁজি গঠনমূলক-ভাৱে বিনিয়োগ কৰা আৱশ্যক।

প্ৰশিক্ষণ আন্তঃগাঁথনিত বিনিয়োগ

বহু উদ্যোগ গোষ্ঠীয়ে প্ৰশিক্ষণ প্ৰদানকাৰীসকলৰ সৈতে সহযোগিতা কৰি প্ৰশিক্ষণ প্ৰদানৰ ক্ষেত্ৰৰ পুঁজিকে ধৰি আন প্ৰয়োজনীয়তাসমূহ পূৰণ কৰিব পাৰে। বিশেষ প্ৰশিক্ষণ ব্যৱস্থা যিবোৰ

ব্যয় বহুল, তেনেবোৰ ক্ষেত্ৰত পুঁজি যোগান ধৰিব পাৰে।

খণ্ড দক্ষতা পৰিষদ, প্ৰশিক্ষণ প্ৰদানকাৰী, উদ্যোগিক প্ৰশিক্ষণ প্ৰতিষ্ঠান, চৰকাৰী সংস্থা আদিৰ সৈতে সহযোগিতাৰে কৰ্ম-কুশলতা বৃদ্ধিৰ ক্ষেত্ৰত ব্যক্তিগত খণ্ডই ব্যাপক ভূমিকা গ্ৰহণ কৰিব পাৰে। সেৱা প্ৰদানকাৰী অৰ্থনীতি হিচাপে দেশখনক বিকশিত কৰি তুলিবলৈ কৰ্মপটু শ্ৰমিকবাহিনীৰ গুৰুত্ব অতি অধিক। কৰ্ম-কুশল জ্ঞান আৰু শিক্ষাই কৰ্মসংস্থানৰ সম্ভাৱনীয়তা বহু বৃদ্ধি কৰে আৰু প্ৰতিযোগিতাৰ পথাৰখনত এনে শ্ৰমিকে উৎপাদন বৃদ্ধিতো প্ৰভূত অৰিহণা যোগাব পাৰে। সংস্কাৰ, নীতিৰ পৰিৱৰ্তন, অধিক পুঁজি বিনিয়োগৰ জৰিয়তে চৰকাৰে চলোৱা প্ৰচেষ্টাই দেশখনক জ্ঞানৰ ভঁৰাল হিচাপে প্ৰতিপন্ন কৰিব পাৰিব। এই ক্ষেত্ৰত ব্যক্তিগত খণ্ড আৰু বহু উদ্যোগ গোষ্ঠীৰ চৰকাৰৰ সৈতে সহযোগিতা নিতান্ত আৱশ্যক। এনে সহযোগিতাই বহু শ্ৰম শক্তি গঠন কৰিব পাৰিব— যিটোক সমগ্ৰ বিশ্বতে প্ৰসাৰ কৰিব পৰা যাব। এতিয়াও বহু দূৰ অতিক্ৰম কৰিবলৈ বাকী আছে, কিন্তু সহযোগিতামূলক প্ৰচেষ্টাৰে শক্তিশালী হৈ দেশখনক প্ৰগতিৰ পথত আগুৱাই নিব পৰা যাব। □

‘পয়োভৰা’ত প্ৰকাশিত প্ৰবন্ধপাতিৰ বিষয়ে পাঠকৰ কিবা মন্তব্য থাকিলে অথবা প্ৰকাশিত তথ্যৰ উপৰি পঢ়ুৱৈ সমাজক অধিক তথ্য জনাবলৈ বিচাৰিলে, সেই বিষয়ে আমালৈ লিখি পঠিয়ায় যেন। উপযুক্ত বিবেচিত হ’লে ‘পয়োভৰা’ত প্ৰকাশ কৰা হ’ব।

সামাজিক সুৰক্ষা আঁচনিৰ জৰিয়তে সামাজিক অন্তৰ্ভুক্তিকৰণ

অলখ এন শৰ্মা*
অখিলেশ কুমাৰ শৰ্মা*
তানিয়া চক্ৰৱৰ্তী*

বি গত আট্টো দশকত ভাৰতীয় অৰ্থনীতিৰ চকুতলগা সমৃদ্ধি (বছৰি প্ৰায় ৬ শতাংশ) ঘটিছে। সম্প্ৰতি ভাৰতৰ অৰ্থনীতি সমগ্ৰ পৃথিৱীৰ ভিতৰতে দ্ৰুতভাৱে বিকাশশীল বৃহৎ অৰ্থনীতি। সমতাপূৰ্ণ অৰ্থনৈতিক সমৃদ্ধিয়ে জনমূৰি আয় বৃদ্ধিৰ লগতে দেশৰ সামগ্ৰিক দৰিদ্ৰতাৰ হাৰ নিম্নগামী হোৱাৰ ইংগিত বহন কৰিছে। তথাপি, গোট আৰু অঞ্চল দুয়োক্ষেত্ৰতে এই উন্নয়ন ক্ৰমবৰ্দ্ধমান অসমতাৰ সৈতে সংলগ্ন। এই সমৃদ্ধিৰপৰা ভাৰতৰ এটা বৃহৎ সংখ্যক জনসংখ্যাৰ নগৰাঞ্চল আৰু গ্ৰামাঞ্চলৰ দৰিদ্ৰ, অন্যভাৱে সক্ষম, গৃহহীন, জনজাতি আৰু অন্যান্য দুৰ্দশাগ্ৰস্ত লোকসকল এই উচ্চ সমৃদ্ধিৰ পৰা উপকৃত হ'ব পৰা নাই। ভাৰতৰ এটা বৃহৎ সংখ্যক জনসংখ্যাই অত্যন্ত পীড়াজনক অৱস্থাত জীৱন নিৰ্বাহ কৰিবলগীয়া হৈছে। দেশৰ এই বৃহৎ সংখ্যক জনসংখ্যাই দুৰ্দশাগ্ৰস্ত অৱস্থাত জীৱন-নিৰ্বাহ কৰিবলগীয়া

হোৱাৰ কাৰণসমূহৰ ভিতৰত এটা গুৰুত্বপূৰ্ণ কাৰণ হৈছে সামাজিক সুৰক্ষাৰ অভাৱ। এক থূলমূল হিচাপ অনুসৰি দেশৰ মাত্ৰ এক শতাংশ শ্ৰমিকৰহে ৰাজহুৱাভাৱে সামাজিক সুৰক্ষা আছে।

ভাৰতৰ অনানুষ্ঠানিক শ্ৰমিক-সকলৰ, যি দেশৰ মুঠ কৰ্মশক্তিৰ ৯৩ শতাংশ; অতি কম সংখ্যকৰ বাবেহে নিয়োগৰ সুৰক্ষা, কৰ্মৰত অৱস্থাত অথবা তাৰ পিছতো হ'বপৰা আকস্মিক দুৰ্ঘটনাৰ নিৰাময়ৰ বাবে জৰুৰী ব্যৱস্থা নাই। পৃথিৱীৰ অন্যান্য প্ৰান্তৰ দৰেই উন্নয়নত অন্তৰ্ভুক্তিৰ ক্ষেত্ৰত উচ্চ হাৰৰ অসমতা কমোৱা ভাৰতৰ বাবেও এক ঘাই প্ৰত্যাহ্বান হৈ পৰিছে। দুৰ্দশাগ্ৰস্ত শ্ৰমিকৰ যাতে ধনৰ বাবে দুঃশিক্ষিত তথা হাঁহাকাৰ অৱস্থা নহয়, তাৰ বাবে ব্যৱস্থা কৰাতো সামাজিক অন্তৰ্ভুক্তিৰ গুৰুত্বপূৰ্ণ কথা।

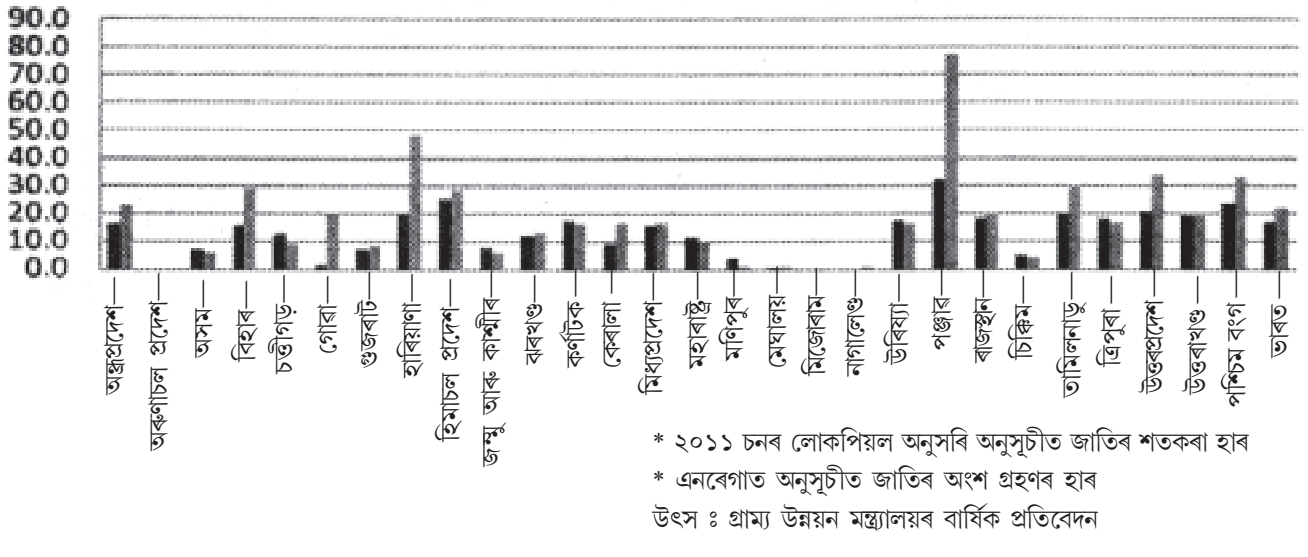
কেন্দ্ৰীয় আৰু ৰাজ্যিক স্তৰত ভাৰতৰ এটা বৃহৎ সংখ্যক সামাজিক সুৰক্ষা আঁচনি আছে, এই

আঁচনিসমূহে জনসাধাৰণৰ ভিন্ ভিন্ গোটলৈ সুৰক্ষা প্ৰদান কৰে। এই আঁচনিসমূহ প্ৰাথমিক শিক্ষা, স্বাস্থ্য, নিয়োগ সৃষ্টি আৰু উদ্যম, শ্ৰমিকৰ সামাজিক সুৰক্ষা, খাদ্য আৰু পুষ্টি সুৰক্ষা, সামাজিক অৱসৰ ভাট্টা সমন্বিতে কৰ্ম নিবৃত্তি আঁচনিলৈকে এই আঁচনিসমূহৰ পৰিধি অত্যন্ত বিস্তৃত। এনেৰেগা আৰু ৰাজহুৱা বিতৰণ ব্যৱস্থাৰ দৰে কিছুমান এনেধৰণৰ আঁচনি যেতিয়া উচ্চ সফলতাৰে সৈতে কাৰ্যকৰী কৰা হৈছে, একে সময়তে অন্যান্য কিছুমান আঁচনিয়ে যথার্থভাৱে প্ৰভাৱ পেলোৱাত সফল হ'ব পৰা নাই। উলম্ব আৰু আনুভূমিক দুয়ো দিশত সামাজিক সুৰক্ষাৰ বিস্তাৰৰ বাবে ৰাষ্ট্ৰীয় কাৰ্যনীতিৰ প্ৰয়োজন। ভাৰতৰ এনেবোৰ প্ৰচলিত আঁচনিৰ পুনৰালোচনা কৰাতো অত্যন্ত গুৰুত্বপূৰ্ণ হৈ পৰিছে।

মহাত্মা গান্ধী ৰাষ্ট্ৰীয় গ্ৰাম্য নিয়োগ নিশ্চিতি আঁচনি (এমএনৰেগা), ৰাজহুৱা বিতৰণ ব্যৱস্থা (পি ডি এছ) আৰু ইতিমধ্যে প্ৰৱৰ্তন কৰা প্ৰধানমন্ত্ৰী জন ধন যোজনাৰ দৰে কেইখনমান সামাজিক সুৰক্ষা আঁচনিৰ পৰ্যালোচনা কৰাই এই নিবন্ধৰ উদ্দেশ্য। এনে আঁচনিসমূহে সমাজৰ দৰিদ্ৰ আৰু গ্ৰামাঞ্চলৰ দৰিদ্ৰ লোকসকল, জনজাতি মহিলা আৰু শিশু, অনুসূচীত জাতি আৰু জনজাতিৰ দৰে দুৰ্দশাগ্ৰস্ত লোকসকলৰ উদগতিৰ বাবেস কেনেদৰে সহায় কৰিব সেই বিষয়ে আলোচনা কৰা হ'ব।

*অলখ এন. শৰ্মা নতুন দিল্লীৰ মানৱ সম্পদ উন্নয়ন প্ৰতিষ্ঠানৰ অধ্যাপক আৰু সঞ্চালক, অখিলেশ কুমাৰ শৰ্মা মানৱ সম্পদ উন্নয়ন প্ৰতিষ্ঠানৰ অধ্যাপক, তানিয়া চক্ৰৱৰ্তী মানৱ সম্পদ উন্নয়ন প্ৰতিষ্ঠানৰ গৱেষক। তেওঁ সামাজিক আৰু অৰ্থনৈতিক নীতি আৰু অসমতাৰ বিষয়ত কৰ্মৰত।

চিত্ৰ—১ : ৰাজ্যসমূহত অনুসূচিত জাতিৰ জনসংখ্যাৰ অন্তৰ্ভুক্তিকৰণ আৰু অনুসূচিত জাতিৰ সংখ্যা (২০১৩-১৪)

এমএনৰেগা :

ভাৰত চৰকাৰৰ এমএনৰেগা আঁচনি হ'ল ভাৰত চৰকাৰৰ ধ্বজাবাহী আঁচনি আৰু ইয়াৰ উদ্দেশ্য হ'ল গ্ৰামাঞ্চলৰ প্ৰত্যেক দৰিদ্ৰ পৰিয়ালৰ বাবে বেতনৰ বিনিময়ত এশ দিনৰ নিয়োগৰ সুবিধা প্ৰদান কৰা। এইখন এখন বৃহৎ ৰাজহুৱা নিয়োগ আঁচনি, যিখনৰ দৰে আঁচনি এতিয়ালৈকে পৃথিৱীৰ কোনো দেশতে প্ৰবৰ্তন কৰা হোৱা নাই। এই আঁচনিৰ চাহিদা ৪৯.৪ নিযুত আৰু ২০১৩-১৪ চনৰ ভিতৰত ৪০.৯ নিযুত পৰিয়াললৈ কৰ্মসংস্থাপন আগবঢ়োৱা হৈছে। যদিও প্ৰতিবছৰে এশ দিনৰ কৰ্মসংস্থাপন দিব লাগে, তথাপি ২০১৩-১৪ চনলৈকে মাত্ৰ ৪৬ দিনৰ বাবেহে কৰ্মসংস্থাপন দিবপৰা হৈছে। এই তথ্যই প্ৰমাণ কৰে যে, এই আঁচনিৰে অদ্যপৰিমিত সম্পূৰ্ণ লক্ষ্য লাভ কৰিব পৰা নাই। বিভিন্ন ৰাজ্যত এই আঁচনিখন ভিন্ ভিন্ভাৱে কাৰ্যকৰী

হোৱা দেখা গৈছে। উত্তৰ প্ৰদেশ, ঝাৰখণ্ড, বিহাৰ আৰু অসমৰ দৰে দুখীয়া ৰাজ্যসমূহত এই আঁচনিখন অধিক জোৰদাৰভাৱে কাৰ্যকৰী কৰাৰ প্ৰয়োজন আছে।

এই আঁচনিখনৰ প্ৰয়োগত এটা গুৰুত্বপূৰ্ণ যোগাত্মক দিশ হৈছে দৰিদ্ৰ আৰু বিপৰ্যস্ত গোটবোৰৰ অন্তৰ্ভুক্তি-কৰণ। ২০১৩-১৪ চনত অনুসূচিত জাতি আৰু জনজাতিসকলৰ মুঠ জনসংখ্যাৰ ক্ৰমান্বয়ে ২২ আৰু ২০ শতাংশৰ তুলনাত ক্ৰমান্বয়ে ১৬ আৰু ৪ শতাংশলৈহে নিয়োগ আগবঢ়াবপৰা গৈছে। পঞ্জাবৰ (৭৭ শতাংশ) পিছতে হাৰিয়ানা (৪৮ শতাংশ), উত্তৰ প্ৰদেশ (৩৩ শতাংশ), পশ্চিমবংগ (৩৩ শতাংশ) আৰু তামিলনাডু (৩০ শতাংশ) ৰাজ্যই ২০১৩-১৪ চনত এমএনৰেগা আঁচনিত অনুসূচিত জাতিৰ জনসংখ্যাক সামৰি ল'বলৈ সক্ষম হৈছে। এই ৰাজ্যসমূহত এমএনৰেগাৰ অন্তৰ্ভুক্তিৰ হাৰ

ৰাজ্যসমূহৰ প্ৰকৃত জনসংখ্যাৰ তুলনাত বহু বেছি (চিত্ৰ-১) গুজৰাট (৪০ শতাংশ), গোৱা (৩২ শতাংশ), মণিপুৰ (৬৫ শতাংশ), অৰুণাচল প্ৰদেশ (৯০ শতাংশ) আৰু ওড়িছা (৪০ শতাংশ) —এই কেইখন ৰাজ্যত এই সময়ত এনৰেগা আঁচনিত অনুসূচিত জাতিৰ জনসংখ্যাৰ অংশ গ্ৰহণ উৎকৃষ্ট। এই ৰাজ্যকেইখনত এমএনৰেগাত অন্তৰ্ভুক্তিকৰণৰ হাৰ ৰাজ্যকেইখনৰ অনুসূচিত জনজাতিৰ মুঠ সংখ্যাতকৈ বহু বেছি। আঁচনিখনৰ নিম্নতম এক-তৃতীয়াংশ হিতাধিকাৰী মহিলা —এই আঁচনিখনৰ ই এটা চৰ্ত। আঁচনিখনত মহিলাৰ অংশগ্ৰহণ অবিৰতভাৱে হৈ আহিছে আৰু এই হাৰ অতি বেছি। ২০১৩-১৪ চনত আঁচনিখনত মহিলাৰ অংশ গ্ৰহণ ৫২ শতাংশ। কেৰালা ৰাজ্যতেই আঁচনিখনত মহিলাৰ অংশগ্ৰহণৰ হাৰ সৰ্বাধিক (৯৩ শতাংশ), তাৰ পিছতে তামিলনাডু (৮৪ শতাংশ)। এয়াও

চিত্ৰ—২

মহিলাৰ অংশ গ্ৰহণৰ হাৰ (২০১১-১২ আৰু ২০১৩-১৪)

উৎস : গ্ৰাম্য উন্নয়ন মন্ত্ৰণালয়ৰ বাৰ্ষিক প্ৰতিবেদন

দেখা গৈছে যে ২০১১-১২ চনৰ তুলনাত ২০১৩-১৪ চনত এম এনৰেগা আঁচনিত মহিলাৰ অংশগ্ৰহণ ত্ৰিপুৰা, তামিলনাডু, হাৰিয়ানা আৰু বিহাৰত বৃদ্ধি পাইছে। অন্যান্য ৰাজ্যসমূহত এই দুবছৰত এই হাৰ প্ৰায় একে (চিত্ৰ-২)।

এনেদৰে এম এনৰেগাই দুৰ্দশাগ্ৰস্ত-সকলৰ বাবে বিশেষকৈ মহিলা, অনুসূচীত জাতি আৰু অনুসূচীত জনজাতিৰ লোকসকলক অন্তৰ্ভুক্ত কৰি তেওঁলোকলৈ সহায় আগবঢ়াইছে। এই আঁচনিৰ ই এটা গুৰুত্বপূৰ্ণ সফলতা। তথাপি, এই আঁচনিখনে সম্পদ সৃষ্টিত অৰিহণা আগবঢ়োৱাৰ ক্ষেত্ৰত দুৰ্বল হৈ আছে। এই আঁচনিখনৰ পৰিপূৰ্ণ সফলতাৰ বাবে অধিক সুদৃঢ় কাৰ্যনীতিৰ প্ৰয়োজন।

ৰাজহুৱা বিতৰণ ব্যৱস্থা :

নাটনিৰ ব্যৱস্থাপনা আৰু সুলভ মূল্যত খাদ্যদ্রব্যৰ যোগান ধৰাই এই আঁচনিখনৰ মুখ্য উদ্দেশ্য। বিগত

বছৰকেইটাত দেশৰ খাদ্য অৰ্থনীতি প্ৰবন্ধনৰ বাবে এই আঁচনিখন চৰকাৰী নীতিৰ এটা গুৰুত্বপূৰ্ণ অংশ স্বৰূপ হৈ পৰিছে। কেন্দ্ৰীয় চৰকাৰ আৰু ৰাজ্য চৰকাৰসমূহৰ যুটীয়া দায়িত্বত এই আঁচনিখন কাৰ্যকৰী কৰা হৈছে। ১৯৯০ চনত আঁচনিখন পাৰ্বত্য আৰু দূৰতীক্ৰম্য অঞ্চলৰ বাবে খাদ্যদ্রব্যৰ সুলভতাৰ উদ্দেশ্যত প্ৰৱৰ্তন কৰা হৈছিল। ১৯৯৭ চনত দৰিদ্ৰ লোকসকল উপকৃত হোৱাৰ উদ্দেশ্যে চৰকাৰে লক্ষ্য নিৰ্দ্ধাৰিত ৰাজহুৱা বিতৰণ ব্যৱস্থা আঁচনিখন প্ৰৱৰ্তন কৰে। সুলভ মূল্যৰ দোকানসমূহৰ যোগেৰে সুলভ মূল্যৰ খাদ্য আৰু ইন্ধন আগবঢ়োৱাই টি পি ডি এছ আঁচনিখনৰ উদ্দেশ্য। ২০১৩ চনৰ ছেপ্টেম্বৰত, সংসদে দেশৰ ৬৭ শতাংশ জনসংখ্যাই সুবিধা লাভ কৰিব পৰাকৈ (৭৫ শতাংশ গ্ৰামাঞ্চলৰ আৰু ৫০ শতাংশ নগৰৰ) ৰাষ্ট্ৰীয় খাদ্য সুৰক্ষা আইন প্ৰৱৰ্তন কৰে। ইতিমধ্যে চলি থকা টি পি ডি এছ আঁচনিখনক এইখন

আঁচনিতে দৰিদ্ৰ পৰিয়ালসমূহলৈ আইনী অধিকাৰ হিচাপে খাদ্য দ্ৰব্য প্ৰদান কৰিবলৈ বৃহৎভাৱে বিশ্বাসযোগ্য কৰি তুলিলে। ই খাদ্যৰ অধিকাৰৰ আইনগত অধিকাৰৰ স্তৰলৈ আনয়ন কৰিলে।

টি পি ডি এছ অৰ্থাৎ লক্ষ্য নিৰ্দ্ধাৰিত ৰাজহুৱা বিতৰণ ব্যৱস্থা আঁচনিখনৰ হিতাধিকাৰীসকলক দুটা ভাগত ভগোৱা হ'ল : দৰিদ্ৰ সীমাৰেখাৰ তলৰ পৰিয়াল অথবা বি পি এল আৰু দৰিদ্ৰ সীমাৰেখাৰ ওপৰৰ পৰিয়াল অথবা এ পি এল। গ্ৰাম্য উন্নয়ন মন্ত্ৰণালয়ে নিৰ্দ্ধাৰণ কৰা মান অনুসৰি প্ৰত্যেক ৰাজ্য চৰকাৰ উপযুক্ত বি পি এল হিতাধিকাৰী চিনাক্তকৰণৰ বাবে দায়ৱদ্ধ।

এনে পৰিয়ালসমূহে একোখন বি পি এল কাৰ্ড লাভ কৰে। এ পি এল পৰিয়ালসমূহে এই সুবিধা নাপায় আৰু দৰিদ্ৰ সীমাৰেখাৰ ওপৰৰ পৰিয়ালসমূহে এ পি এল ৰেচন কাৰ্ডৰ বাবে আবেদন কৰিব পাৰে।

তালিকা ১ : ২৭-০১-২০১৬ তাৰিখে খোলা প্ৰধানমন্ত্ৰী জন ধন যোজনা
একাউণ্ট (সকলোবোৰ অংক কোটিৰ হিচাপত)

বেংক	গ্ৰাম্য	নগৰ	মুঠ	ক্রেডিট কাৰ্ড	আধাৰ বেলেঙ্গ	একাউণ্ট বেলেঙ্গ	শূন্যবেলেঙ্গ একাউণ্টৰ শতাংশ
ৰাজহুৱা খণ্ডৰ বেংক	৮.৯৫	৭.১৩	১৬.০৮	১৩.৮৬	৭.৪৯	২৪২৭৭.৩১	৩১.৭২
আঞ্চলিক গাৰলীয়া বেংক	৩.১২	০.৫২	৩.৬৪	২.৬৪	১.০৫	৫৩৬৮.১৮	২৫.৯৬
ব্যক্তিগত খণ্ডৰ বেংক	০.৪৫	০.৩০	০.৭৪	০.৭০	০.২৪	১১৬০.৯৭	৩৯.৭৩
মুঠ	১২.৫৩	৭.৯৪	২০.৪৭	১৭.২০	৮.৭৯	৩০৭৯৬.৪৬	৩০.৯৯

প্ৰধানমন্ত্ৰী জন ধন যোজনা :

২০১৪ চনৰ ২৮ আগষ্টত

প্ৰধান মন্ত্ৰীয়ে প্ৰৱৰ্তন কৰা প্ৰধান মন্ত্ৰী জন ধন যোজনা (পি এম জে ডি ৰাই) সৰ্বাংগীন অৰ্থনৈতিক অন্তৰ্ভুক্তিকৰণৰ বাবে এখন অভিলাষপূৰ্ণ আঁচনি। প্ৰতিজন ব্যক্তিৰ বাবে বেংক একাউণ্টকে ধৰি বুনিয়াদী বেংকিং সুবিধা, ছমাহৰ পিছত ৫,০০০ টকাৰ অভাৱড্ৰাফ্ট সুবিধা আৰু ১ লাখ টকাৰ দুৰ্ঘটনা বীমাৰ সৈতে ডেবিট

কাৰ্ড আৰু কিষণ কাৰ্ডৰ সুবিধা এই আঁচনিখনে আগবঢ়াইছে। ২০১৫ চনৰ ২৮ আগষ্টত এদিনতে সমগ্ৰ দেশত ১.৫ কোটি বেংক একাউণ্ট খোলা হৈছে বুলি শেহতীয়া চৰকাৰী প্ৰতিবেদনে প্ৰকাশ কৰিছে। নিম্ন আয়ৰ লোকসকলক অৰ্থনৈতিক সেৱা প্ৰদান কৰাই হৈছে এই আঁচনিখনৰ ঘাই লক্ষ্য। দেশৰ সকলো জনসাধাৰণৰ বাবে একাউণ্ট খোলাৰ পদ্ধতি অতি সহজ কৰি দিয়া হৈছে। আঁচনিখনে সকলোবোৰ চৰকাৰী লাভৰ সৈতে সংযোগসূত্ৰ অংকন কৰি প্ৰত্যক্ষ লাভ হস্তান্তৰ আঁচনিৰ দিশলৈ লৈ গৈছে। এই অভিলাষপূৰ্ণ আঁচনিখনে একাউণ্ট, ধন জমা, ধন হস্তান্তৰকৰণ, বীমা, জমা একাউণ্ট আৰু পেঞ্চন সহজসাধ্য কৰি তুলি আঁচনিখনে গ্ৰামাঞ্চল আৰু নগৰাঞ্চল-উভয়কে সাঙুৰি লৈছে।

১ নম্বৰ তালিকাত দেখুওৱাৰ দৰে এই আঁচনিৰ অধীনত ২০.৪৭ কোটি একাউণ্ট ৰাজহুৱা খণ্ডৰ বেংক, আঞ্চলিক গ্ৰামীণ বেংকত খোলা হৈছে আৰু এই আঁচনিৰ

দুখীয়া ৰাজ্যবোৰত পৰিহাসপূৰ্ণ-ভাৱে এই আঁচনিখনৰ বহুবোৰ সুৰুঙা দেখা পোৱা যায়। তথাপি, প্ৰায় সকলোবোৰ ৰাজ্যতে সুৰুঙাবোৰ ভালেখিনি কম কৰা হৈছে আৰু বিগত বছৰকেইটাত আঁচনিখনৰ কাৰ্যকাৰীতা বৃদ্ধি পাইছে। আইনখনৰ আবেদনৰ বাবেই ইয়াৰ কাৰ্যকাৰিতা বৃদ্ধি পোৱা বুলি কিছুসংখ্যকে মত প্ৰকাশ কৰে। আইনখনৰ সাৰ্বজনীনতাৰ বাবেই সুৰুঙা কমি যোৱা বুলি তেওঁবিলাকে মত প্ৰকাশ কৰে। এই মতামত বিতৰ্কযোগ্য যদিও আইনখনৰ সুৰুঙা কম কৰি উৎকৃষ্ট প্ৰৱন্ধনৰ লগতে কাৰ্যকাৰিতাৰ দিশত যে উৎকৃষ্ট পৰিচালনাৰ প্ৰয়োজন, এয়া নিঃসন্দেহ। হিমাচল প্ৰদেশৰ প্ৰাক্তন মুখ্য মন্ত্ৰী শ্ৰীশান্ত কুমাৰৰ অধ্যক্ষতাত ভাৰতীয় খাদ্য নিগমৰ কাৰ্যকাৰিতা বৃদ্ধি, অৰ্থনৈতিক প্ৰবন্ধনৰ লগতে খাদ্য দ্ৰব্যৰ প্ৰবন্ধনৰ অন্যান্য উৎকৃষ্টতা আনয়নৰ বাবে এখন সমিতি গঠন কৰা হৈছিল। এই সমিতিয়ে ২০১৫ চনৰ জানুৱাৰী মাহৰ ১৯ তাৰিখে তেওঁলোকৰ প্ৰতিবেদন দাখিল কৰে। এই

সমিতিয়ে খাদ্য সুৰক্ষা আইনখন সংশোধনৰ পৰামৰ্শ আগবঢ়ায়। প্ৰতিবেদনত হিতাধিকাৰীৰ সংখ্যা ৬৭ শতাংশৰ পৰা ৪০ শতাংশলৈ কমোৱাৰ বাবে পৰামৰ্শ আগবঢ়োৱা হয় আৰু প্ৰতিজন ব্যক্তিৰ বাবে খাদ্যসম্বন্ধীয় যোগান ৫ কিলোগ্ৰামৰ ৰ পৰা ৭ কিলোগ্ৰামলৈ বৃদ্ধি কৰাৰ বাবে পৰামৰ্শ আগবঢ়ায়। পঞ্জাব, হাৰিয়ানা অন্ধ্ৰ প্ৰদেশ, মধ্য প্ৰদেশ আৰু ওড়িছাৰ পৰা এই আঁচনি প্ৰত্যাহাৰ কৰি পূৰ আৰু উত্তৰ-পূৰ ভাৰতৰ অঞ্চলসমূহৰ ক্ষেত্ৰত গুৰুত্ব দিবলৈ পৰামৰ্শ আগবঢ়ায়। শেষত এই আয়োগে আঁচনিখনৰ হিতাধিকাৰীসকলৰ বাবে পোনপটীয়াকৈ ধনৰ হস্তান্তৰ কৰিবলৈ পৰামৰ্শ প্ৰদান কৰে। এই সকলোবোৰ পৰামৰ্শই অত্যন্ত গুৰুত্বপূৰ্ণ। সাম্প্ৰতিক সময়ত ভাৰতৰ দৰিদ্ৰতাৰ স্তৰত দৰিদ্ৰ লোকসকলৰ বাবে এই আঁচনিখন যে অত্যন্ত প্ৰয়োজনীয় —এয়া নিঃসন্দেহ। এই সমিতিয়ে পুষ্টি আঁচনিৰ সৈতে সম্পৰ্ক ৰক্ষা কৰিবলৈও পৰামৰ্শ আগবঢ়ায়।

অধীনত ১৭.২০ কোটি ডেবিটকাৰ্ড
প্ৰদান কৰা হৈছে।

প্ৰধানমন্ত্ৰী জন ধন যোজনা
ই একাউণ্ট খোলাৰ ক্ষেত্ৰত সংখ্যা
বৃদ্ধিৰ গুৰুত্বপূৰ্ণ উন্নয়ন দেখুৱাইছে।
গোলকীকৰণৰ সময়ত ৰাষ্ট্ৰৰ
সামগ্ৰিক উন্নয়নৰ বাবে সমাজৰ
সকলো শ্ৰেণীৰ লোকৰ বাবে
অৰ্থনৈতিক অন্তৰ্ভুক্তি অত্যন্ত
প্ৰয়োজনীয় হৈ পৰিছে। নিৰন্তৰ বেংক
একাউণ্টৰ সঞ্চালনৰ যথার্থ নিয়ামক
পদ্ধতিৰ ওপৰত এই আঁচনিৰ
সফলতা নিৰ্ভৰ কৰিছে। বেংকিং
পদ্ধতিৰ পৰা বাহিৰত থকা
লোকসকল আধুনিক অৰ্থনৈতিক
পদ্ধতিৰ অন্যান্য সা-সুবিধাৰপৰা
বঞ্চিত হৈ থাকিবলগীয়া হয়।

সামৰণি : এই আলোচনাত
তিনিখন গুৰুত্বপূৰ্ণ সামাজিক সুৰক্ষা
আঁচনিৰ সম্ভাৱনা দেখা পোৱা গ’ল।
এমএনৰেগা আঁচনিখনে পৰিয়াল-
সমূহলৈ গুৰুত্বপূৰ্ণ অৰিহণা আগবঢ়াইছে,

মহিলা আৰু সামাজিকভাৱে বিপৰ্যস্ত
লোক-সকললৈ সুবিধা প্ৰদান কৰিছে,
সম্পদ সৃষ্টিত অৰিহণা যোগাইছে
(বিশেষকৈ জলসিঞ্চন আৰু পথ
যোগাযোগৰ ক্ষেত্ৰত), অৰ্থনৈতিক
অন্তৰ্ভুক্তিকৰণ কৰিছে, ক্ষুধা আৰু
দৰিদ্ৰতা হ্ৰাস কৰিছে। আঁচনিখনে
গ্ৰাম্য মজুৰি স্থিৰকৰণ কৰিছে আৰু
মজুৰিৰ ক্ষেত্ৰত লিংগ পাৰ্থক্য হ্ৰাস
কৰিছে, তাৰ জৰিয়তে লিংগ
পাৰ্থক্যও হ্ৰাস কৰিছে। সকলোৰে
ওপৰত এনৰেগাই গ্ৰামাঞ্চলত
অতিৰিক্ত মজুৰিৰ বাবে অৰিহণা
আগবঢ়াইছে আৰু জনসাধাৰণক
সামাজিক অন্তৰ্ভুক্তিৰ দিশলৈ লৈ
গৈছে। পি ডি এছ আঁচনিখন অত্যন্ত
খৰছী, দৰিদ্ৰতম অঞ্চলত এই
আঁচনিখনৰ ক্ষেত্ৰত অধিক
মনোযোগৰ প্ৰয়োজনীয়তা আছে
আৰু খাদ্য দ্ৰব্য বিতৰণ পদ্ধতিত
উৎকৃষ্ট প্ৰবন্ধনৰ প্ৰয়োজনীয়তা
আছে।

প্ৰধান মন্ত্ৰী জন ধন যোজনাৰ দৰে
নতুন আঁচনিসমূহে প্ৰাথমিক বেংকিং
আৰু অৰ্থনৈতিক সেৱা লাভৰ বাহিৰত
থকা লোকসকললৈ অৰ্থনৈতিক
অন্তৰ্ভুক্তিকৰণেৰে আগৰ অৱস্থাৰ
পৰিৱৰ্তন আনয়নৰ বাবে সংকল্পবদ্ধ।
মহিলা আৰু শিশু, জনজাতি আৰু
গ্ৰামাঞ্চলৰ দৰিদ্ৰ লোকসকলৰ দৰে
প্ৰাথমিক সেৱা সমূহৰ বাহিৰত থকা
লোকসকলৰ অন্তৰ্ভুক্তি, অৰ্থনৈতিক
অন্তৰ্ভুক্তিকৰণৰ ঘাই চাৰি-কাঠী।
সামগ্ৰিকভাৱে এয়া পৰিষ্কাৰ যে,
বিভিন্ন সামাজিক সুৰক্ষা আঁচনিসমূহৰ
যথার্থ ৰূপায়ণে সামাজিক অন্তৰ্ভুক্তি-
কৰণৰ উদ্গতিত অৰিহণা যোগায়।
সামাজিক ক্ষেত্ৰত এনেধৰণৰ
কাৰ্যসূচী থকাৰ ক্ষেত্ৰত ভাৰত অন্য
দেশৰ তুলনাত কম সুৰক্ষিত হিচাপে
পৰিগণিত হৈ আহিছে। দেশখনে
সামাজিক সুৰক্ষা ব্যৱস্থা শক্তিশালী
কৰিবলৈ আৰু ব্যৱস্থা গ্ৰহণ কৰা
উচিত। □

(৬ পৃষ্ঠাৰ পৰা)

ক্ষেত্ৰত ১৯৮২ চনৰপৰা মাত্ৰ ৫০০
আৰম্ভণি কৰা উদ্যোগিক বছৰি উন্নীত
কৰা হয় আৰু মাত্ৰ ৪০,০০০ প্ৰযুক্তিমূলক
চাকৰি তেতিয়াৰ পৰা সৃষ্টি কৰা হয়।
গতিকে উদ্যোগীসকলক গঢ়ি তুলিবৰ
বাবে সহায়-সমৰ্থনৰ প্ৰয়োজন আৰু
তেওঁলোকৰ অভিজ্ঞতাকো হৃদয়ঙ্গম কৰা
দৰকাৰ। কৃষিৰ দৰে টেলিভিছন তথা
ৰেডিঅ’তো চেনেলৰ ব্যৱস্থা কৰাৰ বিষয়ে
চৰকাৰে বিবেচনা কৰিব পাৰে।

সামৰণি

ভাৰত হ’ল ক্ষিপ্ৰতৰভাৱে বিকাশ
লাভ কৰা অৰ্থনীতিৰ দেশ। ইয়াৰ বহু
তৰুণ জনসংখ্যাও আছে। এই
জনগাঁথনিৰ লাভাংশ একমাত্ৰ লাভ
কৰিব পৰা যাব যদিহে যথেষ্ট সুযোগ
সুবিধাই বিস্তৃতি লাভ কৰে। যোৱা দুটা
বছৰত চৰকাৰে সাৰ্বজনীনভাৱে বেংক
ব্যৱস্থাৰ সা-সুবিধা প্ৰদান কৰিবৰ কাৰণে
কেৱল প্ৰয়াস কৰাই নহয়, তাৰ উপৰি

স্ব-নিয়োজন আৰু বিকাশৰ অৰ্থে
অনুকূল পৰিৱেশ সৃষ্টি কৰিবলৈও যত্ন
ৱ্ৰুটী কৰা নাই। মুঠৰ ওপৰত তৰুণ
প্ৰজন্মৰ সবলীকৰণেৰে ভাৰতে ৯
শতাংশৰ ওপৰত বিকাশ সম্ভাৱনা লাভ
কৰাত সহায়ক হ’ব বুলি আশা কৰিব
পাৰি। এইটো আৱশ্যক— যদিহে নিকট
ভৱিষ্যতত ভাৰত এখন গোলকীয় শক্তি
হ’ব লাগে, তেনেহ’লে জাগি উঠিব
লাগিব। □

প্ৰতিৰোধ, ৰোগৰ চিকিৎসা যোগৰ নীতি

এইছ আৰ নগেন্দ্ৰ

‘যোগ’ শব্দটো সংস্কৃত মূল ‘যুজ’ শব্দৰ পৰা উদ্ভূত হৈছে—যাৰ অৰ্থ হ’ল একাত্ম হোৱা, যোগদান কৰা, আৰু এজন ব্যক্তিৰ মনোযোগ পৰিচালনা, তথা কেন্দ্ৰীভূত কৰা। ৩০০০ হেজাৰ বছৰ জোৰা পৰম্পৰা থকা যোগ পশ্চিমীয়া বিশ্বত বৰ্তমান স্বাস্থ্য ৰক্ষাৰ উত্তম প্ৰচেষ্টা হিচাপে পৰিগণিত হৈছে আৰু ৰাষ্ট্ৰীয় স্বাস্থ্য প্ৰতিষ্ঠানৰদ্বাৰা যোগক পৰিপূৰক আৰু বিকল্প-চিকিৎসা হিচাপে শ্ৰেণীৱদ্ধ কৰা হৈছে। যোগৰ নিয়মিত অভ্যাসে শক্তি, ধৈৰ্য, স্ব-নিয়ন্ত্ৰণ দান কৰে আৰু জীৱনৰ উদ্দেশ্য, স্ব-সচেতনতা, শক্তিৰ উন্নত ভাৱত ৰূপান্তৰ আনে আৰু শক্তি আৰু সুখেৰে জীৱন পৰিপূৰ্ণ কৰে। যোগাভ্যাসে ভাৰসাম্য ৰাখি শাৰীৰিক অৱস্থাৰ বিকাশ সাধন কৰে।

পশ্চিমীয়া বিশ্বত যোগ অভ্যাস বুলিলে দৈহিক ভংগীমা আৰু হঠ যোগৰ উশাহ লোৱা পদ্ধতি আৰু ধ্যানক বুজায়। হঠ যোগে ইয়াৰ বিভিন্ন শাৰীৰিক আৰু আসনৰ ভংগীমাৰ জৰিয়তে শৰীৰৰ সামৰ্থ্য বৃদ্ধি কৰে। হঠ যোগৰ উশাহ-নিশাহৰ পদ্ধতিয়ে উশাহৰ দীৰ্ঘতা, উশাহ ধৰি ৰখাৰ সাৱলীলতা আৰু নিশ্বাসৰ ওপৰত মনোযোগ কেন্দ্ৰীভূত কৰে। দেহৰ নানান ভংগীমা

ধাৰণ বা আসন কৰাৰ সময়ত দেহৰ শক্তিৰ পথসমূহত থকা প্ৰতিবন্ধকতা-সমূহ আঁতৰি যায় আৰু দৈহিক শক্তি ব্যৱস্থাটো ভাৰসাম্য অৱস্থালৈ আহে। যোগ যদিও চাপ হ্ৰাস কৰা পদ্ধতিতকৈ বহুত বেছি, চাপে স্বাস্থ্য পৰিস্থিতিৰ এটা ব্যাপক স্তৰ বেয়াকৈ প্ৰভাৱিত কৰে আৰু যোগ হ’ল এই অৱস্থাৰ বিৰুদ্ধে যুঁজ দিয়াৰ এটা সামগ্ৰিক প্ৰচেষ্টা। চাপ সাধাৰণতে হোৱা মূৰৰ বিষ, দেহৰ দুষ্ক্ৰমত আদি ৰোগৰ দৰে ‘চাপ জড়িত অৱস্থা এটা মাত্ৰ কাৰক নহয়, ই হাৰ্ট এটেক, মধুমেহ, অস্টিঅ’প’ৰেছিছ আদি প্ৰাণঘাতী ৰোগ আদিও সৃষ্টি কৰাত অৰিহণা যোগাব পাৰে।

যোগৰ দৰ্শন আৰু অভ্যাস পোন প্ৰথম পতঞ্জলিয়ে ধ্ৰুপদী সাহিত্য ‘যোগ সূত্ৰ’ত বৰ্ণনা কৰিছিল, যিখন যোগৰ বিষয়ত কতৃৎশীল গ্ৰন্থৰ পাঠ বুলি ক’ব পাৰি। আজিকালি, বহুত লোকে যোগক মাত্ৰ আসন হিচাপেহে চিনাক্ত কৰে। কিন্তু ব্যক্তি এগৰাকীৰ উপশমৰ বহু ব্যৱস্থাৰ ভিতৰত আসন যোগৰ এটা শাৰীৰিক অভ্যাসহে। পতঞ্জলিয়ে যোগক আঠটা অংশত ভাগ কৰিছে যিটোক অষ্টাঙ্গ নামকৰণ কৰা হৈছে, যাৰ অৰ্থ হৈছে “আঠটা অংগ”। এই আঠটা অংগ এটা অৰ্থপূৰ্ণ আৰু উদ্দেশ্যধৰ্মী জীৱন

যাপনৰ বাবে আঠোটা নৈতিক নীতিৰে গঠিত, ই নৈতিক আচৰণ আৰু আত্ম নিয়মানুৱৰ্তিতাৰ ব্যৱস্থা পত্ৰ হিচাপে কাম কৰে। পতঞ্জলিৰ এই আঠটা অংগৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি বহু মৌলিক ব্যৱস্থা গঢ়ি উঠিছে। এইবোৰৰ প্ৰত্যেকৰে ৰোগ চিকিৎসা আৰু প্ৰতিৰোধৰ বাবে নিজস্ব শৈলী আছে।

বৰ্তমান যোগ অত্যন্ত জনপ্ৰিয় হৈ উঠিছে আৰু যৌগিক প্ৰশিক্ষণৰ বাবে অসংখ্য সংগঠন গঢ় লৈ উঠিছে। বিজ্ঞান ভিত্তিক আৰ্হিৰ যোগ চিকিৎসাৰ বিকাশ মানসম্পন্ন কৰাৰ বাবে উপযুক্ত মনোযোগ দিয়া হোৱা নাই। যোগ চিকিৎসাৰ আৰ্হি কি? সেয়েহে তত্ত্ব বিষয় আৰু যোগৰ বাস্তৱ অভ্যাসৰ দিশৰ পৰ্যাপ্ত গৱেষণাৰ জৰিয়তে এই চিকিৎসা পদ্ধতিৰ বিজ্ঞানভিত্তিক পদ্ধতি প্ৰতিষ্ঠা কৰাটো প্ৰয়োজন।

আমাৰ দেহটো মাত্ৰ দৃশ্যমান শৰীৰি অৱয়ব নহয়, আন কেইবাটাও অদৃশ্য লক্ষণৰ (সুক্ষ্ম আৰু অনৌপচাৰিক স্তৰ) আমি অধিকাৰী।

আমাৰ প্ৰত্যেকৰে একেলগে পাঁচটা ‘শৰীৰ’ বা কোষ আছে।

- ১। অন্তৰ্গময় কোষ—প্ৰতিপালনৰ দেহ-শাৰীৰিক দেহ
- ২। প্ৰণাময় কোষ—শক্তিময় দেহ—জৈৱ পদাৰ্থ স্তৰ
- ৩। মনোময় কোষ—মানসিক দেহ—তাৰকাজনিত স্তৰ
- ৪। বিজ্ঞানময় কোষ—বুদ্ধিমত্তাৰ দেহ—প্ৰজ্ঞাৰ স্তৰ
- ৫। আনন্দময় কোষ—আনন্দময় ময় দেহ—পৰমানন্দৰ স্তৰ

আমাৰ কৰ্ম (কাম-কাজ) আৰু সংস্থাৰসমূহ (স্মৃতি আৰু অভিজ্ঞতা) কোষত সঞ্চিত হৈ থাকে। এইবোৰে

*এইছ আৰ নগেন্দ্ৰ এছ-ডি ৰাইএ এছএ ডিমড্ য়ুনিভাৰছিটিৰ আচাৰ্য। তেওঁ বহুতো ৰাষ্ট্ৰীয় আৰু আন্তঃৰাষ্ট্ৰীয় পৰ্যায়ৰ বঁটা লাভ কৰিছে।

ব্যক্তিৰ আত্মা আৰু সাৰ্বজনীন আত্মাৰ মাজত বেৰা নিৰ্মাণ কৰে। মুক্তি—মোক্ষৰ সেয়েহে অৰ্থ হ'ল কোষৰ সীমাৰদ্ধতাৰ পৰা আত্মাৰ মুক্তি। সেয়েহে কিছুমানৰ সৈতে এক হ'বলৈ সেইবোৰৰ গুণৰ সৈতে আমি একাকাৰ হ'ব লাগিব। কোষৰ পৰা আমি নিজক মুক্ত নকৰা পৰ্যন্ত আমি ব্যক্তিগত অহঙৰ মাজত ওলমি থাকিম আৰু ক্ষুদ্ৰ 'মই' বুলি চিনাক্ত কৰাটো অব্যাহত থাকিব আৰু আমি অসীমৰ মাজত এক হৈ যাব নোৱাৰিম। আনহাতে, পাৰ্থিব জগতত আমাৰ অস্তিত্বৰ বাবে এই পাঁচটা কোষ অপৰিহাৰ্য। এইবোৰৰ অবিহনে আমাৰ ইয়াত অস্তিত্ব নাথাকিব। কোষৰ পৰা অতিক্ৰম আৰু বিছিন্নতাৰ বাবে মানসিক বিশুদ্ধিকৰণ আৰু বিকাশৰ এটা ব্যাপক প্ৰক্ৰিয়া। যেতিয়া কোনো অশুদ্ধি নাথাকিব বা 'ছাঁ' নাথাকিব, আমাৰ জীৱনৰ পৰিসমাপ্তিত তাৰকাজনিত দেহ লীন হৈ যাব আৰু আত্মাৰ স্ফুলিঙে অসীমৰ সৈতে সৰ্বগীয় দ্যুতি, জ্ঞান, শক্তি আৰু স্বতন্ত্ৰতাৰ সৈতে একাকাৰ হ'ব।

অনাময় কোষ হ'ল শাৰীৰি দেহ। ই আমি গ্ৰহণ কৰা খাদ্য, ইয়াৰ লগতে পৰিৱেশ আৰু সমাজৰদ্বাৰা প্ৰভাৱিত। সেইকাৰণে যোগ শিক্ষাই মানৱ সমাজত ইতিবাচক আৰু হিতকৰ আদান-প্ৰদানৰ গুৰুত্বত জোৰ দিয়াৰ লগতে শাৰীৰিক আৰু মানসিক বিকাশৰ বাবে সাত্ত্বিক আহাৰৰ ওপৰতো গুৰুত্ব প্ৰদান কৰে। মাংস, সুৰা আৰু নিচা সেৱনে আমাৰ জীৱনী শক্তি দুৰ্বল কৰে আৰু নেতিবাচক চিন্তাৰে আমাক আছন্ন কৰি ৰাখে। সামগ্ৰিকভাৱে দুষ্ক্ৰজাত আৰু নিৰামিষ আহাৰে আমাৰ দেহটো ইতিবাচক পথেৰে প্ৰতিপাল কৰে।

প্ৰণাময় কোষ হ'ল মহাজাগতিক

শক্তিৰ এটা সুক্ষ্ম আৱৰণ যাৰ নাম প্ৰাণ আৰু শৰীৰি দেহত প্ৰৱেশ কৰে আৰু আগুৰি থাকে। ই আমাৰ 'অংগজ্যোতি' গঠন কৰে—যি জ্যোতি আমাৰ দেহৰ পৰা নিৰ্গত হয়। প্ৰাণ হ'ল সুক্ষ্ম 'প্ৰতিপালন' যিটো খাদ্য আৰু পানীয় হিচাপে আমাৰ দেহৰ বাবে প্ৰয়োজনীয়। আমি প্ৰতিটো উশাহত মাত্ৰ অল্পজানেই গ্ৰহণ নকৰো লগতে প্ৰাণো। সকলো খাদ্যই আমাক পুষ্টি নিদিয়ে—প্ৰাণৰ ক্ষেত্ৰতো সেইটো খাটে। আমাৰ প্ৰাণৰ গুণগত দিশটো আমাৰ নিজৰ চিন্তা আৰু আৱেগ আৰু অন্য কোষসমূহৰ ওপৰত থকা চাপেও প্ৰভাৱিত কৰে।

মনোময় কোষ হ'ল মানসিক শক্তিৰ আৱৰণ, ই অতি ব্যাপক আৰু প্ৰাণময় কোষতকৈ বেছি শক্তিশালী। মন আৰু চিন্তাই অলপো সময় নষ্ট নকৰাকৈ সৰ্বত্ৰ গতি কৰিব পাৰে। সেই কাৰণে ভাৱ বা চিন্তাক নিয়ন্ত্ৰণ কৰাটো অতি কঠিন কাম, মনৰ অনিয়ন্ত্ৰিত গতিৰ এই গতিময়তাই আৱেগিক সমস্যাৰ সৃষ্টি কৰি চাপলৈ পৰিৱৰ্তন কৰিব পাৰে। ই অনাময় কোষলৈ গৈ প্ৰণাময় কোষৰ ভাৰসাম্য হীনতাৰ জৰিয়তে ব্যাধিলৈ (ৰোগ) ৰূপান্তৰিত হয়। আমি মনক নিয়ন্ত্ৰণ কৰিব পাৰিলেহে চাপ আৰু ৰোগক নিয়ন্ত্ৰণ কৰিব পাৰিম। মনক নিয়ন্ত্ৰণ কৰাৰ শ্ৰেষ্ঠ উপায় হ'ল সু চিন্তা প্ৰতিপালন কৰা আৰু তেনেদৰে মনটো শান্ত কৰি নীৰৱ আৰু শান্তিপূৰ্ণ হৈ থাকিবলৈ শিকিব পাৰি। যম আৰু নিয়ম পদ্ধতি অনুসৰণ কৰি, বুজাবুজি, দান, প্ৰাৰ্থনাৰ মন্ত্ৰেৰে আমাৰ কৰ্ম প্ৰপঞ্চ বিশুদ্ধ কৰিব পাৰি।

বিজ্ঞানময় কোষ হ'ল বুদ্ধিমত্তাৰ শৰীৰ। এইটোও ইতিবাচক বা নেতিবাচকভাৱে অৱদানপূৰ্ণ হ'ব পাৰে। ই নিৰ্ভৰ কৰিব আমি থকা সমাজখনৰ

ওপৰত আৰু আমাৰ পৰিৱেশ পৰা গ্ৰহণ কৰা সংবেদনশীল ভাৱমূৰ্ত্তিৰ ওপৰত। ই অভিজ্ঞতা, এই জীৱন কালত ডাঙৰ দীঘল হোৱা ব্যৱস্থা আৰু শিক্ষাৰে গঠিত আৰু এই সকলোৰেই যোগফলৰ প্ৰতিনিধিত্ব। আমাৰ বুদ্ধিমত্তা সদায় আমাৰ শ্ৰেষ্ঠ উপদেষ্টা নহয়। কেতিয়াবা ই আমাৰ প্ৰত্যাশা অনুযায়ী সত্য আৰু ন্যায্যৰ ক্ষেত্ৰত কলা হৈ থাকে। বুদ্ধিমত্তা অত্যন্ত দৰ্কাৰী আহিলা হ'ব পাৰে কিন্তু ই এটা ডাঙৰ প্ৰতিবন্ধকো হ'ব পাৰে। সেইবাবে আমি সদায় বুদ্ধি (কাৰণ) আৰু বিবেক (শুদ্ধ বিবেচনা) প্ৰয়োগ কৰিব লাগে।

আনন্দময় কোষ হ'ল 'পৰমানন্দৰ শৰীৰ' এই স্তৰৰ পৰাই আন চাৰিটা সংস্কাৰ আৰু বচনত উদয় হৈছে আৰু ইয়াৰ বিশুদ্ধিকৰণ কঠিন নহয়। ইয়াৰ কাৰণ হ'ল আমাৰ আশা পূৰণৰ বাবে আকাংক্ষা, আৰাম আৰু আনন্দ এটা শক্তিশালী অভিপ্ৰায় আৰু আমাৰ মাজত নিহিত হৈ থকা সিদ্ধান্ত গ্ৰহণৰ শক্তি।

চিৰন্তন অসীম মহা আনন্দেৰে পৰিৱেশিত পৰমানন্দৰ কেইবাটাও স্তৰ আছে। প্ৰথমটো আমাৰ আকাঙা পূৰণ আৰু ভাল লগা পৰিস্থিতিৰ দৰে নিৰ্দিষ্ট চৰ্তৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰে, ইয়াৰ পাছৰটো হ'ল চৰ্তহীন আৰু বাহ্যিক অৱস্থাৰ পৰা সম্পূৰ্ণ ৰূপে স্বাধীন। স্ব-মিলনত মহাআনন্দৰ (অনন্ত পৰম আনন্দ) দীৰ্ঘস্থায়ী সন্তুষ্টি আমাৰ ওপৰত বৰ্ষণ হয়, আন সকলো আনন্দ সীমিত আৰু ক্ষণস্থায়ী। মাত্ৰ জ্ঞানৰ (প্ৰজ্ঞা) মাধ্যমেৰে আমি নিজক আনন্দময় কোষৰ পৰা মুক্ত কৰিব পাৰো। ভক্তিয়ে (ভগৱানৰ প্ৰতি উছৰ্গা) আমাক এই উদ্দেশ্যৰ নিকটলৈ লৈ যায়; কিন্তু অস্তিম পদক্ষেপ সত্য জ্ঞানৰ জৰিয়তেহে দিব পাৰি মাত্ৰ তেতিয়াহে আমি পৰিশেষত

মোক্ষ (মুক্তি) লাভ কৰিব পাৰো।

যদিও যোগ চাপ হ্রাস প্ৰক্ৰিয়াতকৈ বহুত বেছি, চাপে স্বাস্থ্য অৱস্থাৰ ওপৰত ব্যাপকভাৱে প্ৰভাৱ পেলায় আৰু যোগ তৰ্কাতীতভাৱে এই চাপসমূহৰ বিৰুদ্ধে যুঁজাৰ বাবে সামগ্ৰিক প্ৰচেষ্টা।

যোগক মন-দেহ ঔষধৰ ৰূপ হিচাপে চিহ্নিত কৰা হৈছে যিটোৱে স্বাস্থ্য বিশেষকৈ চাপ জড়িত অসুখৰ ক্ষেত্ৰত উৎকৰ্ষৰ কাৰণে এজন ব্যক্তিৰ দৈহিক, মানসিক আৰু আধ্যাত্মিক উপাদানসমূহ সংহত কৰে। হৃদপিণ্ডৰ অসুখ, কৰ্কট, পক্ষাঘাত ৰোগৰ লগতে অন্যান্য সঞ্চিত ৰোগসমূহৰ প্ৰধান কাৰক চাপ বুলি প্ৰমাণিত হৈছে। সেইবাবে চাপ ব্যৱস্থাপনা আৰু নেতিবাচক আৱেগিক অৱস্থা হ্রাসকৰণৰ ক্ষেত্ৰত গুৰুত্ব প্ৰদান কৰি এই ৰোগ সমূহ নিয়ন্ত্ৰণ কৰাৰ বাবে ইতিবাচকভাৱে আগবঢ়া হৈছে। চাপ ব্যৱস্থাপনা পদ্ধতিত যোগ চি এ এম-ৰ এটা ৰূপ হিচাপে পৰিগণিত হৈছে। বিগত বছৰবোৰত যোগ সম্পৰ্কীয় বিজ্ঞান ভিত্তিক অধ্যয়ন বৃদ্ধি হৈছে আৰু বহু চিকিৎসাজনিত পৰীক্ষা যোগৰ চিকিৎসাৰ ফল আৰু উপকাৰৰ মূল্যায়ণৰ বাবে আৰ্হি কৰা হৈছে।

ৰোগ চিকিৎসাৰ ক্ষেত্ৰত যোগিক প্ৰক্ৰিয়া যে সফল সেইটো সঁচা। কিন্তু ই কেনেকৈ কাম কৰে? চিকিৎসাৰ কাম দিয়া বিজ্ঞানভিত্তিক ভিত্তি কি? যোগ চিকিৎসাৰ আৰ্হি কি? এই প্ৰশ্নবোৰৰ শুদ্ধ, যুক্তিসংগত আৰু বিজ্ঞান ভিত্তিক উত্তৰ অবিহনে যোগ চিকিৎসা অসম্পূৰ্ণ হৈ ৰ'ব।

যোগ চিকিৎসাৰ আৰ্হিত জড়িত হৈ থকা আটাইতকৈ গুৰুত্বপূৰ্ণ সত্যটো হ'ল ই বিজ্ঞানভিত্তিক লগতে মানৱ দেহৰ ব্যৱস্থাটোৰ সমগ্ৰ পৰিপ্ৰেক্ষা বিবেচনা কৰে। মানৱ দেহৰ কাৰ্য পৰিচালনাত

প্ৰাণৰ (জীৱনী শক্তিৰ) ভূমিকাত সামগ্ৰিক জ্ঞানৰ প্ৰয়োজন। যোগৰ বিজ্ঞান মতে ৰোগৰ কাৰণ হ'ল অধিৰ আৰু প্ৰাণৰ বিকৃতি বা প্ৰাণৰ অভাৱ। যোগ বিজ্ঞানে ৰোগক দুটা ডাঙৰ ভাগত শ্ৰেণীভুক্ত কৰিছে।

১। পৰিস্থিতিৰ কাৰণে হোৱা ৰোগ আৰু ২। প্ৰবন্ধ কৰ্মৰ (অধীজ ব্যাধি) কাৰণে হোৱা ৰোগ। যদিও উভয় ক্ষেত্ৰতে প্ৰাণৰ প্ৰৱাহিনী গতিত বাধা প্ৰাপ্ত হয়, দুয়োটাৰে আৰোগ্যৰ ক্ষেত্ৰত পাৰ্থক্য আছে। যোগ চিকিৎসাৰ আঁচনি—প্ৰাণৰ বিশুদ্ধিকৰণ আৰু বৃদ্ধিত জীৱনশৈলী আৰু জীৱনৰ পৰিপ্ৰেক্ষাই নিৰ্ণায়ক ভূমিকা গ্ৰহণ কৰে।

আমাৰ জীৱন প্ৰাণৰ ঐক্যৰদ্বাৰা যে প্ৰভাৱিত সেই কথা যোগ বিজ্ঞানে প্ৰমাণ কৰিছে। আধুনিক বিজ্ঞানে প্ৰাণক জীৱন শক্তি, ৰোগ প্ৰতিৰোধৰ ক্ষমতা, জৈৱ বিদ্যুৎ শক্তি আদি বুজায়। প্ৰকৃততে এই সকলোবোৰ প্ৰাণৰ বিভিন্ন ৰূপ। যি লোকে প্ৰাণৰ প্ৰকৃতিৰ বিষয়ে অলপ হ'লেও জানে তেওঁলোকে নিজৰ জ্ঞানৰদ্বাৰা প্ৰাণিক হিলাং আৰু ৰেইকিৰ কৌশলসমূহৰ উৎকৰ্ষ সাধন কৰে। কিন্তু যোগত প্ৰাণৰ সৰ্বাত্মক জ্ঞানৰ দৰ্কাৰ। যোগ শাস্ত্ৰত বিশ্বাস কৰা হয় যে যদি প্ৰাণৰ প্ৰবাহ বাধাপ্ৰাপ্ত হয় তেনেহ'লে আমাৰ সমগ্ৰ শৰীৰি দেহ সূক্ষ্ম দেহৰ পৰা পৃথক হৈ যায়। শাৰীৰিক অভিজ্ঞানত ই মৃত্যু সূচায়।

স্বাস্থ্য আৰু দীৰ্ঘ জীৱনৰ বাবে প্ৰাণৰ সংৰক্ষণৰ লগতে বৃদ্ধি দৰ্কাৰ। যোগৰ প্ৰাথমিক গুৰুত্ব হ'ল স্বাস্থ্যৰ সংৰক্ষণ। যোগিক জীৱন শৈলীৰ অভাৱেই ৰোগৰ মূল বুলি যোগ বিশেষজ্ঞসকলে বিশ্বাস কৰে। যোগিক আৰ্হিৰ নিয়মীয়া অনুশীলন বৰ্তাই ৰাখিব পাৰিলে সম্ভৱ সুলত পৰিস্থিতিৰ পৰা সৃষ্টি হোৱা ৰোগৰ পৰা

মুক্ত হৈ থাকিব পাৰি। কৰ্মৰ ফল হিচাপে সৃষ্টি হোৱা ৰোগৰ সমস্যাও যোগিক পদ্ধতিয়ে নিৰাময় কৰিব পাৰে। সেয়েহে যোগে সকলোৰে বাবে ৰোগ মুক্ত নিৰোগী জীৱনৰ প্ৰতিশ্ৰুতি দিয়ে।

বিস্ময়কৰ কথোটো হ'ল মানুহে নিজৰ ভিতৰত সংৰক্ষণ কৰি প্ৰাণক ব্যৱহাৰ নকৰে আৰু পাছত ইয়াৰ অভাৱত হোৱা যন্ত্ৰণাৰ কাৰণে অনুতাপ কৰে। প্ৰাণ সন্যম (স্ব-নিয়ন্ত্ৰণ) ৰ দ্বাৰা সংৰক্ষণ কৰিব পাৰি আৰু ইয়াক ব্যৱহাৰ কৰি জীৱনটো পৰম আনন্দৰ কৰি তুলিব পাৰি। কিন্তু হয়! মানুহে নিজৰ অজ্ঞানতাৰ বাবে অসন্তোষীয়া পশু শক্তিৰে অসংযত আঁসে দি নিজকে দাসত্বৰ শিকলি পিন্ধাইছে আৰু পশুৰ জীৱন যাপন কৰিবলৈ বাধ্য হৈছে। যোগিক জীৱন শৈলীৰ বাহ্যিক আৰু আভ্যন্তৰীণ জীৱনৰ ভাৰসাম্যৰ বাবে আঁচনি আছে। জীৱন যদি সু-সম্বলিত হয় তেনেহ'লে জীৱনত সামৰ্থ, বিশেষ জ্ঞান আৰু সফলতাৰ স্বতঃস্ফুৰ্তভাৱে বিকাশ সাধন হয়। প্ৰাণৰ বাধাহীন প্ৰবাহ সুস্থ জীৱন শৈলীৰ প্ৰাকৃতিক ফল।

যোগিক জীৱন শৈলীক ৰোগ মুক্ত জীৱনৰ সোণালী নীতি বুলি ক'লে হয়তো অত্যুক্তি কৰা নহ'ব। ইয়াৰ অনুপস্থিতিত ৰোগ হোৱাটো অনিবাৰ্য। আসন, প্ৰাণায়াম, বন্ধ, মুদ্ৰা আৰু যোগিক ক্ৰিয়াসমূহে প্ৰাণৰ প্ৰবাহত থকা প্ৰতিবন্ধকতাসমূহ সহজে আঁতৰ কৰি জীৱন সুস্থ কৰি তোলে। এই লানিৰ পৰৱৰ্তী প্ৰবন্ধসমূহত মানৱ দেহৰ প্ৰতিটো ব্যৱস্থাৰ লগত ৰোগ মুক্ত জীৱন যাপন কৰাৰ বাবে পদ্ধতিৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা হ'ব।

যোগ চিকিৎসাত, জীৱনৰ যোগিক পৰিপ্ৰেক্ষাই গুৰুত্বপূৰ্ণ স্থান লাভ কৰিছে।

(৫১ পৃষ্ঠাত চাওক)

লাভজনক অর্থনৈতিক বৃত্তি হিচাপে মৌ পালন আৰু ইয়াৰ প্ৰধান সমস্যাসমূহ

ৰুমী দত্ত*
গোবিন চন্দ্ৰ বৰুৱা*

প্ৰকৃতিয়ে যোগান ধৰা সম্পদ সমূহৰ পৰা অতি কম সময়ত, কম খৰচত, কম পৰিশ্ৰম তথা কম মূলধনত আৰম্ভ কৰিব পৰা অর্থনৈতিক বৃত্তি সমূহৰ ভিতৰত এটা অন্যতম বৃত্তি হ'ল মৌ-পালন। বৰ্তমান পৃথিৱীৰ প্ৰায় সকলো দেশতেই মৌ-পালন জনপ্ৰিয় তথা লাভজনক ব্যৱসায় হিচাপে পৰিগণিত হৈছে। স্বৰ্ণাণীত কালৰেপৰাই জনসমাজত সমাদৃত মৌ-বস ঋষি-মুনি সকলেও উত্তম আৰু অমৃতসদৃশ খাদ্যৰূপে গ্ৰহণ কৰাৰ তথ্য পোৱা যায়। প্ৰাচীন বেদ আৰু বৌদ্ধ শাস্ত্ৰতো মৌ-বসৰ উল্লেখ পোৱা যায়। কেইবাহাজৰ বছৰ আগতেই স্পেইনত মৌ-বসৰ ব্যৱহাৰৰ উল্লেখ পোৱা গৈছে। ১৫৫০, ১৫৫৩ খৃষ্টাব্দত মিছৰৰ প্ৰাচীন 'পেপাইৰাছ' লিপিত মৌ-বস ব্যৱহাৰৰ তথ্য খোদিত হৈ আছে। আমেৰিকা, ফ্ৰান্স দক্ষিণ আফ্ৰিকা, অষ্ট্ৰেলিয়া আদি দেশত প্ৰায় ডেৰশ-দুশ বছৰৰ আগৰপৰাই প্ৰকৃতিৰ অনবদ্য দান হিচাবে লাভ কৰা মৌ ব্যক্তিগত খণ্ডৰ লগতে চৰকাৰৰ উদ্যোগত ৰাজহুৱা খণ্ডতো মৌ-পালন কৰি আহিছে। যদিও ১৯ শতিকাৰ আগৰ সময়ছোৱাত মৌ-

পালনৰ তথ্য আছে তথাপিও ১৯ শতিকাৰ পাছৰ সময়ছোৱাতহে গোটেই পৃথিৱীতে মৌ-পালনৰ ক্ষেত্ৰত এটা আমূল পৰিৱৰ্তনে দেখা দিছে। ভাৰতত বৃটিছ সকলৰ শাসনৰ কালছোৱাত মৌ-শিল্পক জনসাধাৰণৰ মাজত জনপ্ৰিয় হ'বলৈ দিয়াৰ পৰিৱৰ্তে দমন কৰিহে ৰাখিব বিচাৰিছিল। স্বাধীনতাৰ সময়ছোৱাত মহাত্মা গান্ধীয়ে পোনতে মৌ-পালনক ক্ষুদ্ৰ উদ্যোগ ৰূপে ব্যৱসায়িক ভিত্তিত গঢ় দি জনসমাজলৈ সম্প্ৰসাৰিত কৰাৰ চেষ্টা চলায়। বৰ্তমান উত্তৰ পূব ভাৰতৰ বিভিন্ন অঞ্চল প্ৰধানকৈ মেঘালয়ৰ নংপু, বৰ্ণিহাট, শ্বিলং, নাগালেণ্ড অৰুণাচল প্ৰদেশৰ লগতে অসমৰ নুমলিগড়, নগাঁও, ডিব্ৰুগড়, তিতাবৰ আদি ঠাইত চৰকাৰৰ উদ্যোগত বহুলভাৱে মৌপালন আৰম্ভ কৰা হৈছে।

মৌ-মাথিৰ প্ৰকাৰ আৰু উৎপাদন ক্ষমতা

পৃথিৱীৰ বিভিন্ন ঠাইত বিভিন্ন প্ৰজাতিৰ মৌ-মাথি দেখা যায় যদিও ভাৰত তথা অসমত প্ৰাপ্ত মৌ-মাথিক বৰ্তমান সময়ত প্ৰধানকৈ চাৰিটা ভাগত

ভাগ কৰিব পাৰি। সেয়া হৈছে—১। ঘৰচীয়া মৌ বা মাথি মৌ ২। বৰ-মৌ ৩। মেলিফেৰা মৌ ৪। পুনপুনি মৌ। অসমৰ বৰমৌ আৰু নল-মৌ প্ৰায় একেটা শ্ৰেণীত অন্তৰ্ভুক্ত কৰিব পাৰি। কাৰণ এই দুই প্ৰকাৰৰ মৌৰ মাজত বিশেষ বৈসাদৃশ্য দেখা নাযায়। বৰ মৌৱে ওখ গছত বাঁহ সজাৰ বিপৰীতে নল-মৌৱে সৰু সৰু জোপোহা গছত চাক সাজে। ইহঁতে পোহ নামানে আৰু শত্ৰুৰ আক্ৰমণৰপৰা হাত সাৰি থাকিবৰ বাবে দুয়োবিধ মৌ-মাথিয়ে সঘনাই ঠাই সলাই থাকে।

ভাৰতীয় সাঁচৰ মাথি মৌ আৰু পশ্চিমীয়া সাঁচৰ মেলিফেৰা মৌৱে সহজে পোহ মানে। মাথি মৌৱে আন্ধাৰ ভাল পায় সেয়ে গছৰ ধোন্দ দেৱালৰ ফাঁট, আলমাৰি, মাটিৰ কলহ আদিত বাঁহ সাজে। খোৰোঙীয়া ঠাইত বাঁহ সাজে বাবে এনে মৌক খোৰুঙীয়া মৌ বুলিও কোৱা হয়। আনহাতে মেলিফেৰা মৌ ব্যৱসায়িক ভিত্তিত পালন কৰি লাভৱান হ'ব পাৰি যদিও জলবায়ুৰ ভিন্নতাৰ বাবে অঞ্চলভেদে এইবিধ মৌৰ উৎপাদনত প্ৰভেদ থাকে। কোনো কোনো অঞ্চলত অনুকূল জলবায়ুৰ প্ৰভাৱত মেলিফেৰা মৌৱে মৌ পালকক মাথি মৌৰ তুলনাত অধিক সফলতা দিব পাৰে। এই দুয়োবিধ মৌ সহজেই বৈজ্ঞানিক পদ্ধতিৰে সজা বাকচত আধুনিক পদ্ধতিৰে পুহি ব্যৱসায় ভিত্তিত পালন কৰিব পাৰি। মৌ-পালনৰ মূল লক্ষ্যই হৈছে মৌ-বস সংগ্ৰহ। মৌ-বস সংগ্ৰহৰ পৰিমাণ নিৰ্ভৰ কৰে প্ৰধানকৈ উপযুক্ত জলবায়ু, ফুলৰ প্ৰাচুৰ্যতা, মৌ-বাহৰ সবলতা আদি কাৰকৰ ওপৰত। সেয়েহে মৌ-মাথিৰ প্ৰয়োজন অনুসৰি

*ৰুমী দত্ত লক্ষীমপুৰ তেলাহী কমলাবাৰীয়া মহাবিদ্যালয়ৰ অৰ্থনীতি বিভাগৰ সহযোগী অধ্যাপিকা। গোবিন চন্দ্ৰ বৰুৱা লক্ষীমপুৰ বালিকা মহাবিদ্যালয়ৰ সহকাৰী অধ্যাপক।

খাদ্যৰ যোগান ধৰিবৰ বাবে মৌ-পালকে ঠাই সলাই থাকিবলগীয়া হয়। সকলো ফুলতে বস আৰু ৰেণুৰ পৰিমাণো সমানে নাথাকে। কোনোবিধ ফুলত বস, কোনোবিধত ৰেণু, কোনোবিধত বস-ৰেণু দুয়োটাই থাকে, কোনো বিধত আকৌ একোৱেই নাথাকে। সাধাৰণতে ৰাতি ফুলা ফুলত বস-ৰেণু দুয়োটাই নাথাকে। বিভিন্ন জাতৰ ফুলৰ পৰা মৌ-মাখিয়ে আহৰণ কৰা বস-ৰেণুৰ পৰিমাণ তলত উল্লেখ কৰা হ'ল।

ৰাণীয়ে প্ৰায় ১০/১৫ ছেকেণ্ডৰ মূৰে মূৰে একোটা কোঠালিত ৯০ৰ পৰা ১০০ মান কণী পৰাৰ পিছত কিছু সময় বিশ্রাম লয়। বিশ্রামৰ সময়খিনিত বিভাগীয় কৰ্মীয়ে সিহঁতৰ গ্ৰন্থিৰ পৰা ওলোৱা এবিধ অত্যন্ত পুষ্টিৰ খাদ্য ৰাজ জেলি ৰাণীক অতি আদৰ যতনেৰে খাবলৈ দিয়ে। আহাৰ খোৱাৰ পিছত ৰাণীয়ে পুনৰ কণী-পাৰিবলৈ আৰম্ভ কৰে। এইদৰে ৰাণীৰ ৫/৬ বছৰীয়া জীৱন কালত প্ৰায় ৪/৫ লাখতকৈও অধিক কণী পৰাৰ ক্ষমতা থাকে।

সমাজত যথেষ্ট সমাদৃত হৈছে। কিয়নো অতি কম মূলধনেৰে মৌ-পালনৰ জৰিয়তে অৰ্থনৈতিক স্বাৱলম্বিতা অৰ্জন কৰাৰ ই এটা উত্তম ব্যৱস্থা। অসমৰ গ্ৰাম্য অঞ্চলত থকা সমূহ নিবনুৱা তথা ছদ্মৱেশী নিবনুৱাৰ একাংশইও যদি মৌ-পালনক জীৱিকাৰ বৃত্তিৰূপে গ্ৰহণ কৰে তেন্তে লাভজনক আয়ৰ পথ প্ৰশস্ত হ'ব। ভাৰতীয় সঁচৰ এবাহ মৌৰপৰা বছৰি এজন মৌ পালকে অতি কমেও ২৪ কিলোগ্ৰাম মৌজোল অতি সহজে সংগ্ৰহ কৰিব পাৰে। এই পৰিমাণ মাত্ৰ এটা বহুঘৰা ব্যৱহাৰ কৰিলেই সংগ্ৰহ হয়। যদি বহুঘৰাৰ পৰিমাণ বৃদ্ধি পায় তেন্তে মৌজোল উৎপাদনৰ পৰিমাণো একে অনুপাততে বৃদ্ধি পায় গৈ থাকে। যিবিলাক অঞ্চলত ফল-ফুলৰ গছ পৰ্যাপ্ত পৰিমাণে থাকে তেনে অঞ্চলত এটা মৌ-পালন বাকচৰ ৭টা লৈকে বহুঘৰা দিব পৰা যায়। তেনে ক্ষেত্ৰত এটা বিজ্ঞানসন্মত ভাৱে তৈয়াৰী মৌ বাকচৰ পৰা এজন দক্ষ মৌ পালকে একাগ্ৰতাৰে চেপ্টা কৰিলে বছৰি ২৪ কিলোগ্ৰাম $\times ৭ = ১৬৮$ কিলোগ্ৰাম মৌ-বস আহৰণ কৰিবলৈ সক্ষম হ'ব পাৰে। মৌ পালকজনৰ মৌ বাকচ যদি বেছি হয় তেন্তে মৌ-বস আহৰণৰ পৰিমাণো সেই মতে বৃদ্ধি পাব। ৭ টা বহুঘৰা যুক্ত এটা ভাৰতীয় সঁচৰ মৌ বাহৰ পৰা এজন মৌ পালকে বছৰি ১৬৮ কিলোগ্ৰাম মৌবস উৎপাদনৰ জৰিয়তে বছৰি $১৬৮ \times ৪০০ = ৬৭,২০০$ টকা আয় কৰিব পাৰে। যদি মৌ-পালকজনৰ মৌ বাকচৰ সংখ্যা ৫ টা হয় তেন্তে মৌ পালনৰ পৰা তেওঁ বাৰ্ষিক আয় হ'ব গৈ $৬৭,২০০ \times ৫ = ৩,৩৬,০০০$ টকা। যদিহে মৌ বাহ ভাৰতীয় সঁচৰ নহৈ পশ্চিমীয়া মেলিফেৰা মৌ হয় তেন্তে উৎপাদনৰ

বস	ৰেণু	বস-ৰেণু
১। শাকজাতীয় গছৰ ফুলৰ পৰা : ৬৪ শতাংশ	২৪ শতাংশ	১২ শতাংশ
২। মাহ জাতীয় গছৰ ফুলৰ পৰা : ৫০ শতাংশ	২০ শতাংশ	৩০ শতাংশ
৩। ফল হোৱা গছৰ ফুলৰ পৰা : ৭৫ শতাংশ	১৩ শতাংশ	১২ শতাংশ
৪। বনৰীয়া গছৰ ফুলৰ পৰা : ৭০ শতাংশ	২০ শতাংশ	১০ শতাংশ

পুনপুনি মৌৰ বস তৈয়াৰ কৰাৰ ক্ষমতা কম যদিও যি ২-২^{১/২} পোৱা বস তৈয়াৰ কৰে ইয়াৰ ঔষধি গুণ অতি বেছি। বৰ মৌ এবাঁহৰ পৰা এবাৰত ৭/৮ কিলোগ্ৰাম বস পাব পাৰি যদিও এইবিধ মৌৱে পোহ নমনাৰ বাবে মৌ উৎপাদন নিশ্চিত নহয়। নল-মৌৰ চাকৰ আকৃতি ক্ষুদ্ৰ হোৱাৰ বাবে ইহঁতৰ উৎপাদনো ২৫০-৫০০ গ্ৰামৰ ভিতৰত হয়।

ৰাণী মৌ, কৰ্মী মৌ আৰু মতা মৌৱেৰে মৌ মাখিৰ পৰিয়াল গঠিত। মৌ বাঁহত থকা হাজাৰ হাজাৰ মৌ-মাখিৰ ভিতৰত বংশ বৃদ্ধিৰ ক্ষমতা কেৱল ৰাণী মৌৰহে আছে। ৰাণী মৌৱে কৰ্মীমৌৰ কোঠালিত কণী পাৰে আৰু মৌ-মাখি বাহিৰ হয়। একোটা বাকচত মাত্ৰ এজনী ৰাণী থাকে। নৱেম্বৰৰ পৰা ফেব্ৰুৱাৰী মাহলৈকে ৰাণীয়ে দৈনিক ৫০০ৰ পৰা ৬০০ লৈকে কণী পাৰে। অৱশ্যে ৰাণীৰ কণী পৰাৰ ক্ষমতা ৰাণীক যোগান ধৰা পুষ্টিৰ খাদ্যৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰে। এজনী পূৰ্ণ যৌৱনা কাৰ্যক্ষম

প্ৰয়োজন সাপেক্ষে বিভাগীয় কৰ্মী মৌ বিলাকে মৌ-চাকৰ শেষাংশত ৰাণী কক্ষ বা ৰাণী কুঠিৰ তৈয়াৰ কৰি তাত ভাল কৰ্মী মৌৰ কণী আনি থয়। সেই কণীত মিশ্ৰিত খাদ্যপ্ৰাণযুক্ত আহাৰ ৭ দিন খাব পৰাকৈ থৈ দিয়ে। নতুন কণীৰ পৰা নিৰ্দিষ্ট পৰ্যায়ৰ মাজেদি পূৰ্ণাঙ্গ ৰাণী হৈ ওলাই আহিবলৈ প্ৰায় ১৫ দিন সময় লাগে। ৰাণী জন্ম হোৱা ৪/৫ দিনৰ পিছতেই এদিন ফৰকাল বতৰত কিছুসংখ্যক পহৰীয়া কৰ্মী মৌ আৰু মতামৌ লগত লৈ মুকলি আকাশলৈ সংগমৰ বাবে উৰা মাৰে। মুকলি আকাশত চক্ৰকাৰে ঘূৰি ঘূৰি প্ৰায় ১৫০-২০০ মিটাৰ ওপৰলৈ যায় আৰু তাতে সবল মতা মৌৰ লগত সংগমত লিপ্ত হয়।

লাভজনক অৰ্থনৈতিক বৃত্তি হিচাপে মৌ-পালন

বৰ্তমান সময়ত মৌ-পালন এটা লাভজনক অৰ্থনৈতিক বৃত্তিৰূপে গ্ৰাম্য

পৰিমাণ বহু বৃদ্ধি পায়। এই ক্ষেত্ৰত এজন মৌপালকে ১০০ টা মৌ বাকচৰ পৰা তেওঁ ৩০ কুইণ্টল মৌৰস সহজেই উৎপাদন কৰিব পাৰে। যদি প্ৰতি কুইণ্টলত বৰ্তমানৰ দৰ হিচাপত ৪০,০০০ টকা ধৰা হয়, তেন্তে তেওঁৰ বাৰ্ষিক আয় হ'ব $(৪০,০০০ \times ৩০ = ১২,০০০,০০.০০$ টকা; প্ৰায় ১২ লাখ টকা। তদুপৰি মৌ-বাণী বিক্ৰী কৰি, মৌ-সিতাৰ পৰা তৈয়াৰী মম বিক্ৰী কৰিও কিছু আয় কৰিব পাৰি। মৌ-পালনকে প্ৰধান বৃত্তি হিচাপে নধৰি অৰ্থাৎ মৌ-পালনক আনুষঙ্গিক বৃত্তি হিচাপে গ্ৰহণ কৰি এজন ব্যক্তিয়ে আন কামতো ব্ৰতী হৈ আৰ্থিক সচ্ছলতাৰে জীৱন অতিবাহিত কৰিব পাৰে। যদিহে মৌ পালনকে একমাত্ৰ বৃত্তি হিচাবে গ্ৰহণ কৰা হয় তেন্তে তেওঁ অবিশ্বাস্য হাৰত আয় কৰিবলৈ সক্ষম হ'ব। উদাহৰণ স্বৰূপে দিনটোৰ প্ৰায় ২৪ ঘণ্টাই মৌ-পালনৰ লগত জড়িত হৈ পঞ্জাৰৰ লুধিয়ানাৰ কাপ্তিচ এপিয়াৰীয়ে বছৰেকত ১০০ কোটি টকাৰ মৌ বস উৎপাদন কৰি বিদেশলৈ ৰপ্তানি কৰিবলৈ সক্ষম হৈছে।

আধুনিকতা তথা জাকজমকতাই ক্ৰমে গ্ৰাহ কৰি অহা বৰ্তমানৰ এই পৃথিৱীখনত বহু ন ন ৰোগৰ আৰ্হিভাৰ হৈছে। মৌ বস বহু গুণসম্পন্ন তথা মহৌষধ হোৱাৰ বাবে ইয়াৰ চাহিদা দ্ৰুতগতিত বৃদ্ধি পাবলৈ ধৰিছে। জাতি-বৰ্ণ নিৰ্বিশেষে পৃথিৱীৰ সকলো দেশেই মৌ-বসক এবিধ মহৌষধৰূপে গণ্য কৰাৰ বাবে সকলো ধৰ্মৰ লোকৰ মাজতে ইয়াৰ চাহিদা অতি বেছি। আয়ুৰ্বেদিক ঔষধত মৌৰসক মূল অনুপান হিচাপে ব্যৱহাৰ কৰা হয়। এলুপেথিক্ চিকিৎসাতো বিশেষকৈ টনিক আদিত মৌৰস ব্যৱহৃত হয়।

প্ৰকৃতিৰ বন্ধু হিচাপে মৌ-মাখি :

প্ৰকৃতিৰদ্বাৰা লালিত পালিত মৌ-মাখি প্ৰকৃতিৰ বন্ধু। প্ৰকৃতিৰ বুকু শোভিত কৰি ৰখা হাজাৰ বিজাৰ ফুলৰ পৰা মৌ-মাখিয়ে মাত্ৰ ৫ মিলিমিটাৰ দৈৰ্ঘ্যৰ কণমানি জিভা-খনিৰে ফুলৰ পৰা বস, ৰেণু কেঁচাসামগ্ৰীৰূপে সংগ্ৰহ কৰি পেটত জমা কৰে আৰু তাক ৰাসায়নিক বিক্ৰিয়া ঘটাই মৌগুণ সম্পন্ন কৰি চূড়ান্ত দ্ৰব্যৰূপে চাকত জমা কৰি থয় যাক আমি মৌৰস হিচাপে ব্যৱহাৰ কৰো। বিখ্যাত বিজ্ঞানী আইনষ্টাইনে ধাৰণা কৰিছিল যে মৌ-মাখি নাথাকিলে হয়তো মানৱ জাতিৰ অস্তিত্বও নাথাকিব। কিয়নো মৌ মাখিয়ে পৰাগ সংযোগকাৰী হিচাপে শস্যৰ উৎপাদন বৃদ্ধি কৰি প্ৰাকৃতিক ভাৰসাম্য ৰক্ষা কৰাত প্ৰত্যক্ষ বা পৰোক্ষভাৱে সহায় কৰি আহিছে। অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়ৰ মৌ-পালন আঁচনিৰে প্ৰকাশ কৰা এটা সমীক্ষা মতে মৌ-মাখিৰ জৰিয়তে তেল জাতীয় শস্যৰ ক্ষেত্ৰত ৪৪.১৭ শতাংশৰ পৰা ১২৭.২৭ শতাংশ আৰু উদ্যান শস্যৰ ক্ষেত্ৰত ৫৭.১৭ শতাংশৰ পৰা ২৭৬.৯৭ শতাংশ উৎপাদন বৃদ্ধি হয়।

মৌ পালন আৰু অসম

অসমত মৌ-পালনৰ ক্ষেত্ৰখন প্ৰচুৰ সম্ভাৱনাপূৰ্ণ। যান্ত্ৰিকতাৰ পৰা বহু আঁতৰত থকা ৰাজ্যখনত মৌ-পালনৰ বাবে প্ৰয়োজনীয় খাদ্য সম্ভাৰ প্ৰকৃতিয়ে যেন চাৰিওফালে সিঁচৰতি কৰি ৰাখিছে। মৌ-পালনৰ ক্ষেত্ৰত ৰাজ্যখনে দেশৰ ভিতৰতে ষষ্ঠ স্থান লাভ কৰিছে। অসমত প্ৰায় ২৫০০০ লোক প্ৰত্যক্ষ তথা পৰোক্ষভাৱে এই বৃত্তিৰ লগত জড়িত হৈ আছে। প্ৰায় ৩ কোটি জনসংখ্যাৰ ৰাজ্যখনত কিন্তু বৰ্তমানেও মৌৰ চাহিদাৰ তুলনাত যোগান বহু সীমিত।

২০১২-১৩ চনত ৰাজ্যখনত মৌৰসৰ যোগান আছিল ২২০০ মেট্ৰিক টন। ইয়াৰে ১০০ মেট্ৰিক টন বনৰীয়া মৌৰ পৰা সংগ্ৰহ কৰাৰ বিপৰীতে বাকীখিনি মৌপালক সকলে উৎপাদন কৰিবলৈ সক্ষম হৈছে। বনৰীয়া মৌৰ পৰা সংগৃহীত মৌৰসৰ কোনো নিশ্চয়তা নাথাকে কিয়নো বিভিন্ন প্ৰাকৃতিক বা মানৱ সৃষ্ট কাৰণত এই মৌ বাঁহবোৰ নষ্ট হৈ যোৱাৰ সম্ভাৱনা থাকে। মৌ বসৰ গুণ আৰু ইয়াৰ উপকাৰিতালৈ লক্ষ্য কৰি অসম চৰকাৰে মুখ্য মন্ত্ৰী মৌ-মাখি অভিযান গঠন কৰিছে। এই ক্ষেত্ৰত অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়ক কাৰীকৰি সহযোগী হিচাপে লৈ উদ্যান শস্য সঞ্চালকালয় আৰু খাদ্য সংসাধন বিভাগক মৌ উৎপাদনৰ পৰিকল্পনা কাৰ্যকৰী কৰিবৰ বাবে নডেল এজন্ডিৰ দায়িত্ব অৰ্পণ কৰা হৈছে।

বৰ্তমান অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়ৰ সৰ্বভাৰতীয় মৌ-পালন আঁচনিৰে পশ্চিমীয়া মেলিফেৰা মৌ সাঁচ আনি অসমৰ জলবায়ুত বিভিন্ন ঠাইত পালন কৰি সফলতা লাভ কৰাত মেলিফেৰা মৌৰ প্ৰতি মৌপালক সকল অধিক আগ্ৰহী হৈ পৰিছে। ইয়াৰ বাহিৰেও অসম তথা ভাৰতত পোৱা বৰ মৌ আৰু পুনপুনি মৌক ঘৰচীয়া কৰি পালন কৰাৰ প্ৰচেষ্টা চলাই আহিছে। সমান্তৰালভাৱে মৌ-মাখিয়ে বস আহৰণ কৰিবৰ বাবে পৰ্যাপ্ত পৰিমাণৰ তিল গছ, সৰিয়হ আদি গছ ৰোপণত অধিক গুৰুত্ব আৰোপ কৰা হৈছে।

মৌ-পালনত দেখা দিয়া প্ৰধান সমস্যা

অসমৰ দৰে নিবনুৱা আৰু দৰিদ্ৰতা সমস্যাবে জৰ্জৰিত ৰাজ্য এখনত মৌ পালনক এটা গুৰুত্বপূৰ্ণ কুটিৰ শিল্পৰূপে গঢ়ি তোলাটো অতি প্ৰয়োজন হৈ

পৰিছে। ফলে-ফুলে জাতিস্কাৰ ৰাজ্যখনত মৌ পালনৰ যথেষ্ট সুবিধা আছে বুলি ভবা হয় যদিও মৌ পালক সকল সঘনে কিছুমান সমস্যাৰ সন্মুখীন হোৱা পৰিলক্ষিত হয়। এই সমস্যা সমূহ হ'ল—

- ১। অসমৰ সেমেকা জলবায়ুৰ লগতে সঘনাই হৈ থকা আবতৰীয়া বতাহ বৰষুণৰ বাবে মৌ মাথিয়ে বস সংগ্ৰহত সমস্যাৰ সন্মুখীন হৈ উৎপাদন বৃদ্ধিত বাধাপ্ৰাপ্ত হয়।
- ২। বছৰৰ সকলো সময়তে পয়্যাপ্ত পৰিমাণৰ ফুল নথকাৰ বাবে মৌ মাথিয়ে খাদ্যৰ অভাৱত বস সংগ্ৰহ কৰিবলৈ সুবিধা নাপায়।
- ৩। বৰ্তমান সময়ত শস্যৰ পথাৰত নানা ধৰণৰ কীট-নাশক দ্ৰব্য ব্যৱহাৰ কৰাৰ কাৰণে মৌ-মাথি বিলাকো নানা ৰোগত আক্ৰান্ত হৈ উৎপাদন বৃদ্ধিত অৰিহণা যোগাব নোৱাৰে।
- ৪। কেতিয়াবা মৌ-পালকৰ অদক্ষতা মৌ উৎপাদন বৃদ্ধিত বাধা ৰূপে দেখা দিয়ে। মৌ-মাথি বিপদত পৰিলে বা শত্ৰুৰ সন্মুখীন হ'লে সিহঁতৰ নিজা ভাষাৰে মৌ-পালকক

জাননী দিয়ে। মৌ পালকে সেই ভাষা বুজি সময় মতে উচিত ব্যৱস্থা গ্ৰহণ কৰিলে মৌ-বাঁহ ৰক্ষা পৰাৰ লগতে মৌ-উৎপাদনতো বিৰূপ প্ৰভাৱ নপৰে।

- ৫। প্ৰাকৃতিক খাদ্যৰ অভাৱৰ বাবে কেতিয়াবা মৌ-পালকে কৃত্ৰিম খাদ্যৰ যোগান ধৰি মৌৰস বৃদ্ধিৰ বাবে চেষ্টা কৰে। তেনে কৰিলে মৌৰসৰ গুণগত মান কিছু পৰিমাণে নিম্নগামী হয়। যাৰ বাবে তেনে মৌৰসৰ চাহিদা হ্রাস পায়।
- ৬। মৌ উৎপাদনত চহকী ৰাজ্যবোৰে উৎপাদন বৃদ্ধিৰ বাবে ব্যৱহাৰ কৰা বিজ্ঞান সন্মত সা-সৰঞ্জাম, উন্নত কৌশল আদি মৌ পালকক যোগান ধৰাৰ ক্ষেত্ৰত চৰকাৰৰ গুৰুত্বহীনতা মৌ পালকৰ বাবে সমস্যাক্ৰমে দেখা দিছে।
- ৭। মৌ পালনৰ ক্ষেত্ৰত আটাইতকৈ গুৰুত্বপূৰ্ণ সমস্যা হৈছে 'এগমাৰ্ক'ৰ অভাৱ। খাদ্য সংশোধন উদ্যোগ মন্ত্ৰণালয়ে ইয়াৰ সু-ব্যৱস্থা কৰি নিদিলে মৌ-পালনৰ পৰা মৌ-পালকৰ লোকচানৰ সন্মুখীন হোৱাৰ

সম্ভাৱনা থাকে। কিয়নো 'এগমাৰ্ক' অৰিহনে মৌৰস বাণিজ্যিকীকৰণ সম্ভৱ নোহোৱাত বিশেষকৈ বৃহৎ পৰিমাণৰ উৎপাদন কৰা মৌপালক সকলৰ মৌ উৎপাদনৰ প্ৰতি আগ্ৰহ কমি গৈ উৎপাদন হ্রাস পাব পাৰে। সেয়ে মৌ পালকে 'এগমাৰ্ক'ৰ বাবে চৰকাৰে প্ৰয়োজনীয় ব্যৱস্থা গ্ৰহণ কৰাটো আশা কৰিছে।

মৌৰ দৰে এবিধ প্ৰাকৃতিকভাৱে লাভ কৰা সম্পদত ইমানবোৰ গুণ সন্নিবিষ্ট হৈ থকাটো আশ্চৰ্যজনক কথা। পৃথিৱীৰ বিভিন্ন ঠাইত মৌৰ গুণাগুণ সম্পৰ্কে বিভিন্ন পৰীক্ষা নিৰীক্ষা চলি আছে যদিও মৌৰসত অন্তৰ্নিহিত থকা সম্পূৰ্ণ গুণ সমূহ এতিয়াও উদঘাটন হোৱা বুলি ক'ব নোৱাৰি। অদূৰ ভৱিষ্যতে হয়তো মৌৰসত থকা স্বাস্থ্যৰক্ষাৰ বাবে আৱশ্যকীয় উপাদান সমূহ আৱিষ্কৃত হৈ ইয়াৰ প্ৰয়োজনীয়তা আৰু ব্যৱহাৰিক মূল্য বহু পৰিমাণে বৃদ্ধি পাব আৰু বৰ্দ্ধিত চাহিদাই মৌ-পালক সকলক অধিক লাভাৱান্বিত কৰি এই বৃত্তিৰ প্ৰসাৰতা আৰু বৃদ্ধি কৰিব বুলি অনুমান কৰিব পৰা যায়। □

'পয়োভৰা'ৰ গ্ৰাহক হোৱা নিয়মাৱলী

□ অহা মাহৰ পৰা 'পয়োভৰা'ৰ প্ৰতিখনৰ মূল্য ২২.০০ টকা আৰু বিশেষ সংখ্যাৰ মূল্য ৩০.০০ টকা নিৰ্দ্ধাৰণ কৰা হৈছে। আনহাতে এবছৰৰ বাবে গ্ৰাহক মূল্য হ'ব ২৩০.০০ টকা, দুবছৰৰ বাবে ৪৩০.০০ টকা আৰু তিনি বছৰৰ বাবে ৬১০.০০ টকা নিৰ্দ্ধাৰণ কৰা হৈছে। □ গ্ৰহণাগাৰ, শিক্ষক আৰু ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ বাবে ১০ শতাংশ ৰেহাই দিয়া হয় (তাৰ বাবে উপযুক্ত প্ৰমাণ-পত্ৰৰ প্ৰয়োজন)। □ গ্ৰাহক মূল্য ব্যক্তিগতভাৱে 'পয়োভৰা'ৰ গুৱাহাটী কাৰ্য্যালয়লৈ আহি, প্ৰতিনিধি পঠাই বা মণি-অৰ্ডাৰযোগে জমা দিব পাৰি। □ মণি-অৰ্ডাৰ পঠোৱাৰ ঠিকনা : সম্পাদক, পয়োভৰা, প্ৰকাশন বিভাগ, তথ্য আৰু অনাতাঁৰ মন্ত্ৰণালয়, পেন্সনপাৰা পথ, গৃহ নং-৪, গুৱাহাটী-৭৮১০০৩। □ আলোচনীখন সাধাৰণ ডাকত পঠোৱা হয়।

বীজ সংৰক্ষণ আন্দোলন আৰু অসমত ইয়াৰ প্ৰাসংগিক চিন্তা

অৰুপজ্যোতি শইকীয়া*

ভাৰত তথা অসমৰ অৰ্থনীতিৰ মূল ভেটি হ'ল কৃষি। সু-প্ৰাচীন কালৰে পৰা অসমৰ কৃষকে পৰম্পৰাগত কৃষি পদ্ধতি অৱলম্বন কৰি প্ৰয়োজনীয় খাদ্য শস্য উৎপাদন কৰিছিল। অৱশ্যে প্ৰাক্ স্বৰাজ্যোত্তৰ কালত ভাৰতবৰ্ষত কেইবাটাও দুৰ্ভিক্ষ হোৱাৰ তথ্য আছে। স্বৰাজ্যোত্তৰ কালৰ ষাঠিৰ দশকত ভাৰতবৰ্ষৰ কেইবাখনো ৰাজ্যত দেখা দিয়া খৰাংজনিত পৰিৱেশৰ বাবে দুৰ্ভিক্ষ সদৃশ পৰিস্থিতি উদ্ভৱ হৈছিল। ইয়াৰ ফলত ষাঠিৰ দশকৰ শেষৰফালে সূচনা হোৱা সেউজ বিপ্লৱে ভাৰতবৰ্ষৰ কৃষি অৰ্থনীতিৰ ধাৰণা বহু সলনি কৰিলে। সেউজ বিপ্লৱৰ পৰিণতিত কৃষি ভূমিত উচ্চ উৎপাদনক্ষম বীজৰ ব্যৱহাৰ, ৰাসায়নিক আৰু কীটনাশকৰ প্ৰয়োগ ঘটিল। লগতে পূৰ্বৰ স্বাৱলম্বী কৃষি অৰ্থনীতিৰ সলনি কৃষিজাত দ্ৰব্যৰ বাণিজ্যিকীকৰণৰ বিষয়টোৱে গুৰুত্ব পালে। অধিক উৎপাদন লাভ কৰা আৰু বাণিজ্যিকীকৰণৰ জৰিয়তে সেউজ বিপ্লৱৰ সুবাদত দেখা দিয়া সুবিধা আৰু নতুন কৃষি পদ্ধতি ভাৰতীয় কৃষকে আদৰি ল'লে। লগে লগে যুগ যুগান্তৰ ধৰি ব্যৱহাৰ কৰি অহা থলুৱা বীজ আৰু পৰম্পৰাগত কৃষি পদ্ধতিৰ মৃত্যুমুখী যাত্ৰা আৰম্ভ হ'ল। সাম্প্ৰতিক সময়ত

চহা কৃষকৰদ্বাৰা সংৰক্ষিত স্থানীয় পৰিৱেশৰ অনুকূল এনে মূল্যবান বীজ আৰু কৃষি কৌশল চিৰদিনৰ বাবে নিশ্চিত হৈ পৰাৰ আশাংকা ঘনীভূত হৈছে। তথ্য প্ৰযুক্তিৰ চমৎকাৰৰ যুগত পৰম্পৰাগত প্ৰাচীন কৃষি পদ্ধতিৰ সমৰ্থনত চিন্তা চৰ্চা আচৰুৱা আৰু অবাস্তৱ যেন লাগিলেও বিশ্বৰ প্ৰগতিশীল চিন্তানায়কসকলে ইয়াৰ সমৰ্থনত এক অৰ্থত অঘোষিত আন্দোলন অব্যাহত ৰাখিছে। বৰ্দ্ধিত জনসাধাৰণৰ বাবে খাদ্য নিৰাপত্তাৰ লগতে ভৱিষ্যৎ প্ৰজন্মৰ বাবে খাদ্য সুৰক্ষাৰ প্ৰসঙ্গত বীজ সংৰক্ষণৰ বিষয়টো গুৰুত্বপূৰ্ণ বিষয় হিচাপে বিবেচিত হয়।

অসমত পদ্ধতিগতভাৱে থলুৱা বীজৰ সংৰক্ষণ আৰু বীজৰ ভঁৰাল স্থাপনৰ দৰে শুভ চিন্তাৰ উদয় হৈছিল এজন উদীয়মান যুৱকৰ মনত। তেওঁৰ নাম মহান চন্দ্ৰ বৰা। যোৰহাট জিলাৰ সদৰ ঠাইৰ পৰা প্ৰায় ১৫ কিলোমিটাৰ নিলগৰ মেলেং কাঠ গাঁৱৰ নিবাসী এইজন যুৱকে বিগত কেইবাটাও বছৰত কৰা নিৰৱিচ্ছিন্ন প্ৰচেষ্টাৰ ফলত অসমীয়া সংস্কৃতিৰ ধ্বজা বহনকাৰী বহু বিলুপ্তপ্ৰায় থলুৱা বীজ উদ্ধাৰ কৰিব পৰা গৈছে। ইতিহাস বিভাগত

সন্মানসহ স্নাতক ডিগ্ৰী লাভ কৰা এইজন উদ্যোগী যুৱকে চৰকাৰী চাকৰি কৰাৰ বাসনা ত্যাগ কৰি কৃষিকেই জীৱিকাৰ প্ৰধান অৱলম্বন হিচাপে বাছি ল'লে। অত্যন্ত নীৰৱে দুশৰো অধিক ধানৰ বীজ সংৰক্ষণ কৰা কামৰ বাবে মহান চন্দ্ৰ বৰা ইতিমধ্যে আন্তঃৰাষ্ট্ৰীয় পৰ্যায়তো জিলিকি উঠিছে। অসমত বীজ সংৰক্ষণ আন্দোলনত অন্যতম অংশীদাৰ ৰূপে তেওঁ ব্যক্তিগত প্ৰচেষ্টাত গঢ়ি তোলা অল্পপূৰ্ণা ছীড লেণ্ডিং নামৰ ভঁৰালটোক শেহতীয়াকৈ মাৰ্কিন যুক্তৰাষ্ট্ৰৰ কেলিফৰ্নিয়াস্থিত ৰিচমণ্ড গ্ৰ'জ নামৰ আন্তঃৰাষ্ট্ৰীয় সংস্থাটোৱে এছিয়াৰ প্ৰথমটো বীজ সংৰক্ষণ ভঁৰাল হিচাপে স্বীকৃতি দিছে।

ভাৰতীয় প্ৰেক্ষাপটত বীজ সংৰক্ষণৰ বাবে আগবঢ়োৱা প্ৰচেষ্টাৰ প্ৰসঙ্গত বাংগালোৰৰ 'গ্ৰীণ ফাউণ্ডেশ্ব্যন' আৰু ডেৰাডুনস্থিত নাভদানয়া বিশেষভাৱে উল্লেখযোগ্য। আমাৰ অসমতো মুষ্টিমেয় কেইটামান বেচৰকাৰী সংস্থা আৰু কৃষি গোটেৰ উদ্যোগত থলুৱা বীজ সংৰক্ষণৰ পদক্ষেপ গ্ৰহণ কৰা হৈছে। ইয়াৰ ভিতৰত বেচৰকাৰী সংস্থা নীডছ, ল'টাছ, অন্নমব্ৰহ্ম আদি উল্লেখযোগ্য।

'অল্পপূৰ্ণা ছীড লেণ্ডিং'ৰ জৰিয়তে মহান চন্দ্ৰ বৰাই অসমৰ লগতে উত্তৰ পূৰ্বাঞ্চলৰ আন কেইখনমান ৰাজ্য— অৰুণাচল, ত্ৰিপুৰাৰ কৃষকৰ পৰাও একক প্ৰচেষ্টাৰে প্ৰধান খাদ্য শস্য ধানৰ লুপ্তপায় বহুকেইটা প্ৰজাতিৰ বীজ সংগ্ৰহ কৰিবলৈ সক্ষম হৈছে। তেওঁ সংগ্ৰহ আৰু সংৰক্ষণ কৰা ধানৰ কেইটামান উল্লেখযোগ্য প্ৰজাতি হ'ল—কৃষ্ণ বৰা, জীৰাণ্ডটীয়া জহা, মঠঙা, কলমদানি, নানিয়া, কুটুকুটি

*অৰুপজ্যোতি শইকীয়া নকছাৰি মহাবিদ্যালয়ৰ অৰ্থনীতি বিভাগৰ সহকাৰী অধ্যাপক

শালি, লাচ লোৱা শালি, ক'লা বেতগুটি, গেঠু, অমনা, মেদেলাগুড়ি, বেতো, ক'লা শালী, শূৱাগমণি, বৰ মালভোগ, গেজেপ শালি, জেঙনী, অমনা, কুকুৰ দাঁতীয়া বৰা, ঘিউ বৰা, আমপাখি বৰা, বকুল বৰা, ক'লা মাইগুটীয়া ইত্যাদি। মন কৰিবলগীয়া কথাটো হ'ল, ধানৰ এনে নান্দনিক নামবোৰে সৌন্দৰ্যময় অসমীয়া সংস্কৃতিৰো স্বাক্ষৰ বহন কৰে। অৱশ্যে ধানৰ লগতে তেওঁ জলকীয়া, বেঙেনা, বিলাহী, জাতিলাও, কোমোৰা, লাই, পালেং, মৰিচা আদি শাক পাচলিৰ বীজ সংৰক্ষণতো মনোনিৱেশ কৰিছে। মহান চন্দ্ৰ বৰাই স্থাপন কৰা বীজৰ উঁৰালৰ প্ৰতি উত্তৰ পূৰ্বাঞ্চলৰ বহু ক্ষুদ্ৰ কৃষকে ইতিবাচক সঁহাৰি জনাইছে। লগতে বহু বুদ্ধিজীৱীয়ে এনে মহৎ প্ৰচেষ্টাৰ শলাগ লৈছে আৰু যথোচিত পৰামৰ্শ আগবঢ়াইছে। অসমত বীজ সংৰক্ষণৰ আন্দোলনে কেইটামান অঞ্চলত বিশেষ সফলতা লাভ কৰিছে। ইয়াৰ ভিতৰত শদিয়া, যোৰহাট, তিতাবৰ, লখিমপুৰ, মাৰ্ঘেৰিটা, শিৱসাগৰ, মৰাণ আদিৰ কথা উল্লেখ কৰিব পাৰি। এইখিনিতে মহান চন্দ্ৰ বৰাই অসমৰ বিভিন্ন অঞ্চলৰ পৰা সংগ্ৰহ কৰা ধানৰ নমুনা দাঙি ধৰা হ'ল। তেওঁলোকে সংগ্ৰহ কৰা শদিয়াৰ 'খামতি লাহী', মাৰ্ঘেৰিটাৰ অতি জনপ্ৰিয় 'ম্যাটোং', লখিমপুৰৰ 'নামিয়া' আদি উল্লেখযোগ্য। সেইদৰে নামনি অসমৰ 'সোণাজুলি', 'ধেপা' আদি ধানৰ প্ৰজাতিও অসমৰ কৃষিভূমিত বিশেষভাৱে প্ৰাধান্যযোগ্য।

বীজ সংৰক্ষণৰ ক্ষেত্ৰত মহান চন্দ্ৰই আহৰণ কৰা প্ৰত্যক্ষ অভিজ্ঞতাৰ ভিত্তিত ব্যক্ত কৰা মতে অসমৰ বিভিন্ন প্ৰান্তৰ বহুকেইজন কৃষকে তেওঁৰ পৰা মাত্ৰ

এমুঠি ধান সংগ্ৰহ কৰি দুবছৰৰ অন্তত এক কুইণ্টল পৰ্যন্ত ধান উৎপাদন কৰিবলৈ সক্ষম হৈছে। এয়া বীজ সংৰক্ষণ আন্দোলনৰ প্ৰতি অসমৰ থলুৱা কৃষকৰ আন্তৰিক সহযোগিতাৰ উৎকৃষ্ট দৃষ্টান্ত বুলিব পাৰি।

অসম তথা ভাৰতবৰ্ষত বীজ সংৰক্ষণৰ আৱশ্যকতাৰ মূল দিশসমূহ সংক্ষেপে এনেধৰণৰ—ক) থলুৱা বীজসমূহ স্থানীয় ভৌগোলিক পৰিৱেশৰ বাবে অনুকূল, খ) এনে বীজৰ শস্যৰ উৎপাদনৰ ক্ষেত্ৰত ৰাসায়নিক সাৰৰ প্ৰয়োজনীয়তা কম, গ) থলুৱা বীজৰ ব্যৱহাৰ বহনক্ষম কৃষিৰ সমাৰ্থক, ঘ) থলুৱা বীজ সংৰক্ষণ কাৰ্যই ক্ষুদ্ৰ কৃষকৰ স্বাৰ্থ সুৰক্ষিত কৰে, ঙ) থলুৱা বীজৰ খাদ্যশস্যৰ পুষ্টিগুণ সৰ্বাধিক আৰু ঔষধিগুণ সম্পন্ন, চ) থলুৱা বীজৰ ব্যৱহাৰে জৈৱ বৈচিত্ৰ্য ৰক্ষা কৰে ইত্যাদি।

বহনক্ষম কৃষিৰ সমৰ্থকসকলে থলুৱা বীজৰ উঁৰাল স্থাপন কৰাটো আৱশ্যকীয় চৰ্ত হিচাপে বিবেচনা কৰে। থলুৱা বীজসমূহ স্থানীয় পৰিৱেশৰ বাবে অনুকূল। এনে বীজত নিহিত থকা শক্তিশালী জিনে শস্যভূমিত অনিষ্টকাৰী কীট-পতঙ্গক প্ৰতিহত কৰিব পাৰে। বৰ্ণসংকৰ বীজৰ ক্ষেত্ৰত ৰাসায়নিক কীটনাশকৰ প্ৰয়োগ অবিহনে শস্যৰ বিৰাট অঞ্চল নষ্ট হয়। কিন্তু থলুৱা বীজত নিহিত থকা জিনৰ প্ৰতিৰোধ শক্তিৰ বাবেই শস্যভূমিক কিছুমান কীট পতঙ্গৰ পৰা ৰক্ষা কৰিব পৰা যায়। ইয়াৰদ্বাৰা পৰিৱেশীয় ভাৰসাম্যও অটুট ৰাখিব পাৰি। আনহাতে বানপানী বিধৌত কৃষিভূমিত ১৫-১৬ ফুট উচ্চতা পৰ্যন্ত বৃদ্ধি পোৱা আমাৰ থলুৱা পকোৱা বাও আৰু মৈমনসিংগীয়া বাওৰ দৰে ধানৰ খেতি কৰিলে কৃষকসকল লাভান্বিত হয়।

সাম্প্ৰতিক সময়ত বিশ্বৰ প্ৰায়বোৰ ৰাষ্ট্ৰই জৈৱিক কৃষিক অধিক জনপ্ৰিয় কৰাৰ চেষ্টা কৰিছে। ৰাষ্ট্ৰসংঘই (UNO) ২০১৫ বৰ্ষটো 'আন্তৰাষ্ট্ৰীয় ভূমি সংৰক্ষণ বৰ্ষ' ৰূপে পালন কৰি ভূমিৰ প্ৰাকৃতিক গুণাগুণ অটুট ৰখাৰ পদক্ষেপ গ্ৰহণ কৰিছে। এইক্ষেত্ৰত থলুৱা বীজৰ গুৰুত্ব অধিক বৃদ্ধি পাইছে। ভাৰতবৰ্ষতো কেন্দ্ৰীয় চৰকাৰে "বহনক্ষম কৃষিৰ বাবে ৰাষ্ট্ৰীয় অভিযান" আৰু 'ৰাষ্ট্ৰীয় কৃষি বিকাশ যোজনা'ৰ জৰিয়তে জৈৱিক কৃষিকাৰ্যক উৎসাহিত কৰি আহিছে। চৰকাৰী পৃষ্ঠপোষকতাত স্থাপন কৰা বীজৰ উঁৰালসমূহ বাণিজ্যিকভাৱে উৎপাদিত বৰ্ণসংকৰ উচ্চ উৎপাদনক্ষম বীজৰহে সংৰক্ষণ কৰা হয়—অন্যহাতে বহু সময়ত চৰকাৰে বিনামূলীয়াকৈ বিতৰণ কৰা বীজসমূহ কৃষকে ব্যৱহাৰ কৰি শস্য চপোৱাৰ সময়ত বীজৰ সলনি পতানহে পোৱাৰ ফলত কৃষকৰ শ্ৰম আৰু অৰ্থৰ অপব্যয় ঘটাব দৃষ্টান্ত দেখিবলৈ পোৱা যায়।

অসমৰ থলুৱা বীজৰ উৎপাদিত খাদ্য শস্যৰ পুষ্টিগুণ, কৃত্ৰিমভাৱে উৎপাদিত বীজৰ শস্যৰ খাদ্যশস্যতকৈ অধিক বুলি প্ৰমাণিত হৈছে। তদুপৰি চিকিৎসা বিজ্ঞানৰ দৃষ্টিকোণৰ পৰাও এনেবোৰ খাদ্যশস্য ঔষধি গুণসম্পন্ন। এই প্ৰসঙ্গতে আমি মহান চন্দ্ৰ বৰাই মণিপুৰৰ কৃষকৰ পৰা সংগ্ৰহ কৰা ক'লা ধানৰ কেন্দ্ৰৰ প্ৰতিৰোধ কৰিব পৰা শক্তিৰ কথা উল্লেখ কৰিব পাৰো।

থলুৱা বীজৰ সংৰক্ষণ আৰু বীজৰ উঁৰাল স্থাপনৰ বিষয়টোৱে আন্তৰাষ্ট্ৰীয়-ভাৱে গুৰুত্ব লাভ কৰাৰ সময়তে পাঠকৰ বিবেচনাৰ্থে নিম্নোল্লিখিত পৰামৰ্শকেইটা আগবঢ়োৱা হ'ল।

ক) থলুৱা বীজৰ সুৰক্ষা নিশ্চিত কৰিবৰ বাবে অসমৰ প্ৰতিটো

অঞ্চলতে সমুদায় ভিত্তিত বীজ
উঁৰাল স্থাপন কৰা উচিত।

খ) চৰকাৰী পৃষ্ঠপোষকতাত বীজ
উঁৰাল স্থাপন কৰোতে স্থানীয়
কৃষক, বেচৰকাৰী প্ৰতিষ্ঠান, কৃষি
বিজ্ঞানী, গৱেষক সকলোৱে
পাৰস্পৰিক আলোচনা আৰু

সমন্বিত প্ৰচেষ্টাতহে বীজ উঁৰাল
স্থাপন কৰা উচিত।

গ) উজনি আৰু নামনি অসমৰ
নিৰ্বাচিত স্থানত বছৰত অন্ততঃ
দুবাৰকৈ হ'লেও বীজমেলা আৰু
বীজ বিনিময় মেলা অনুষ্ঠিত
কৰাটো আৱশ্যক।

ঘ) 'অংশগ্ৰহণকাৰী বৃক্ষ প্ৰজনন
কাৰ্যসূচী' ৰ সম্প্ৰসাৰণৰ জৰিয়তে
থলুৱা বীজ সংৰক্ষণ কাৰ্যত ছাত্ৰ-
ছাত্ৰী, গৱেষক, কৃষক আৰু সাধাৰণ
জনসাধাৰণৰ সচেতনতা বৃদ্ধিৰ
লগতে অংশগ্ৰহণ সুনিশ্চিত কৰিব
পৰা যাব। □

(৪৪ পৃষ্ঠাৰ পৰা)

বিশ্বৰ বিজ্ঞানীসকলে সৰ্ব সন্মতি প্ৰকাশ
কৰিছে যে বৰ্তমান মানৱজাতিৰ অসুখবোৰ
মানসিক কাৰণত সৃষ্টি হোৱা। জীৱনত শুদ্ধ
পৰিপ্ৰেক্ষাৰ অভাৱৰ ফলত মনোৰোগৰ
সমস্যা অভাৱনীয়ৰূপে উদ্ভৱ হৈছে। আমাৰ
বিশ্বাস, বৰ্দ্ধমূল বিশ্বাস, জীৱনৰ লক্ষ্য আৰু
উদ্দেশ্য যদি শুদ্ধ হয় আৰু আমি যদি
জীৱনৰ এটা শুদ্ধ আৰু সন্তুলিত পৰিপ্ৰেক্ষা
লাভ কৰো তেনেহ'লে আমাৰ জীৱন শক্তি,
উচিতভাৱে ব্যৱহাৰ কৰিব পাৰিম আৰু
ইয়াৰ ফলত মানসিক চাপ আৰু উদ্ভিগ্নতাৰ
পৰা আঁতৰত থাকিব পাৰিম। জীৱনত
যৌগিক পৰিপ্ৰেক্ষা গ্ৰহণ কৰি চাপজনিত
সমস্যা প্ৰতিৰোধেৰে প্ৰাণৰ অপচয় ৰোধ
কৰিব পৰা যায়।

বিশুদ্ধ জীৱন যাপনৰ বাবে
সেয়েহে যোগক বিজ্ঞান হিচাপে গ্ৰহণ
কৰিলে ই জীৱনৰ গুণগত মান উন্নত
কৰিব তেনে নহয়, ৰোগ নিৰ্ণয় কৰাৰ
পাছত ইয়াক বিকল্প চিকিৎসা হিচাপে
গ্ৰহণ কৰিলে অস্ত্ৰোপচাৰ, বিকিৰণ আৰু
কেম'থেৰাপি আদিৰ পাৰ্শ্বক্ৰিয়াৰ
সম্ভাৱনা হ্রাস কৰিব পৰা যাব। মৌন
আসন, ধীৰভাৱে উশাহ লোৱা, ধ্যান
আদি বহু যোগাভ্যাসে দেহৰ সকলো
কামৰ সংহতি আনে আৰু সকলো
স্তৰতে ভাৰসাম্য অনাত সহায় কৰে।

ভাৰত আৰু আমেৰিকা যুক্তৰাষ্ট্ৰত
যোগ সম্পৰ্কীয় অধ্যয়ন কেৱল যে
গুণগত হৈছে সেয়া নহয় সংখ্যাতো ই

অজস্ৰ। বিগত কেইটামান বছৰত হোৱা
গৱেষণাই পিঠিৰ বিষ, বহু তৰপীয় কলা
কাঠিন্য ৰোগ, নিদ্ৰাহীনতা, কৰ্কট,
হৃদৰোগ, আনকি যক্ষ্মা ৰোগতো যোগৰ
আশানুৰূপ ফলৰ সত্যতা প্ৰমাণ কৰিছে।
যোগে কেনেদৰে কাম কৰি আছে এই
বিষয়েও গৱেষণাসমূহে বৰ্দ্ধিতভাৱে
প্ৰতিপন্ন কৰিছে। ইয়াৰ কল্যাণময় বহু
ফলৰ ভিতৰত যোগে শক্তি শিথিলতা,
ভাৰসাম্য বৃদ্ধি কৰি দেহৰ প্ৰতিৰোধ
ব্যৱস্থা শক্তিশালী কৰা তেজত চেনিৰ
পৰিমাণ আৰু কলেষ্টৰলৰ স্তৰ হ্রাস কৰি
মানসিক স্বাস্থ্য সুদৃঢ় কৰি তোলা
পৰিলক্ষিত হৈছে। অৱশ্যে যোগৰ অতি
গুৰুত্বপূৰ্ণ ফল হ'ল—চাপ হ্রাসকৰণ। □

পয়োভবা ৰাইজৰ আলোচনী—

নিজে পঢ়ক, আনকো পঢ়ুৱাওক—

দেশ গঢ়াত নিজৰ মতামত আগবঢ়াওক—

ৰুষ্টি প্ৰকৃতিৰ তাণ্ডৱত বিধ্বস্ত অসম তথা অসমৰ অৰ্থনীতি

দেৱেন্দ্ৰ নাথ শৰ্মা*

ভাৰতবৰ্ষৰ উত্তৰ-পূৱত সম্প্ৰতি উত্তৰ পূৰ্বাঞ্চল বুলি যিটো ভূখণ্ডত আঠখন ৰাজ্য আছে, সেই ভূ-খণ্ডৰ সোঁমাজতেই আছে বৃহত্তম অসম ৰাজ্যখন। কিন্তু স্বাধীনতা লাভৰ ঠিক পিছতেই ছিক্কিম আৰু অৰুণাচল (পূৰ্বৰ 'নেফা) বাদ দি বাকী কেইখন ৰাজ্য পূৰ্বৰ বৰ অসমৰে অংগীভূত আছিল। ৰাজনৈতিকভাৱে আঠভাগত বিভাজিত হ'লেও পৰ্বত-ভৈয়াম সংমিশ্ৰিত, ব্ৰহ্মপুত্ৰ-বৰাকৰ দৰে ডাঙৰ নদী আৰু সেই দুই নদীৰ খৰস্ৰোতা সৰু-বৰ উপনৈৰ জল সম্পদ সমৃদ্ধ বিশাল ঘন অৰণ্যৰ বিভিন্ন প্ৰজাতিৰ গছ-গছনি, তৰু-লতা, জীৱ-জন্তু-পক্ষীৰ বসতিস্থল আৰু বিভিন্ন জনগোষ্ঠীৰ মিলনভূমি। উত্তৰ-পূৰ্বাঞ্চলত ঠাইভেদে জলবায়ুৰ সামান্য তাৰতম্য আছে যদিও ভৌগোলিকভাৱে ই এটা নিৰ্দিষ্ট গোট আৰু সেয়েহে ইয়াৰ একাংশৰ উন্নয়ন অন্য অংশক বাদ দি ভাবিব নোৱাৰি। ভাৰতবৰ্ষৰ এই ভূখণ্ড প্ৰকৃতিৰ নন্দন কানন। ইয়াৰ মাটি অতি সাৰুৱা। খনিজ সম্পদতো অঞ্চলটো অতি চহকী। সেয়েহে দেশী-বিদেশী লোকৰ অঞ্চলটোলৈ ব্যাপক অনুপ্ৰবেশ ঘটছে হয় জীৱন-জীৱিকাৰ সন্ধানত, নহয় ধনী-সম্পদশালী হোৱাৰ মানসেৰে। কিন্তু এই অঞ্চলটোৰ বা অসমৰ জনসাধাৰণ

প্ৰধানতঃ কৃষিজীৱি। অসমৰ ক্ষুদ্ৰ এচাম নগৰবাসী ধনী আৰু মধ্যবিত্ত ব্যৱসায়ী-চাকৰিয়াল লোক আছে যদিও উপাস্ত, ভূমিহীন তথা ভূস্বামী কৃষকসকল গাঁও অঞ্চলতেই বাস কৰে। অসম ৰাজ্যখন কৃষিকাৰ্যৰ বাবে অনুকূল এইবাবেই যে অঞ্চলটোলৈ কৃষিকাৰ্যৰ আৰম্ভণিৰ লগে লগে বৰষুণ আহে। বৰষুণ দিয়াৰ লগে লগে মাটি কোমল হয়। খেতিবাতিৰ শুভাৰম্ভৰ সময়তে চ'ত-মাহৰ শেষৰ দিনটো আৰু নৱবৰ্ষৰ প্ৰথম দিনটো অৰ্থাৎ পহিলা ব'হাগৰ দিনটোত অসমীয়া কৃষকসকলে ধুমধামকৈ ৰঙালি বিহু (ৰং ধেমালিৰ) উৎসৱ পাতে। ইয়াৰে প্ৰথম দিনটো গৰু বিহু আৰু দ্বিতীয় দিনটো মানুহ বিহু নামে জনাজাত। সি যি কি নহওঁক, অসমীয়াৰ অতি হেঁপাহৰ ব'হাগৰ ৰঙালী-বিহু উৎসৱৰ সময়ত বিজুলী-ঢেৰেকণিৰে বৰদৈচিলাৰ তাণ্ডৱ চলে। কিন্তু বিহুৰ আয়োজকসকলেই হওঁক শিল্পীসকলেই হওঁক বা শ্ৰোতা দৰ্শকেই হওঁক কোনোৱেই হাৰ নামানে। কিন্তু বিশ্ব-প্ৰকৃতিৰ অতি আচৰ্ছৰা আচৰণৰ বাবে অসমত এইবেলি বিহুৰ দিনকেইটাত সমগ্ৰ অসম প্ৰচণ্ড ধুমহাত বিপুল ক্ষয়-ক্ষতিত বিধ্বস্ত হৈ অনাগত দিনত আৰু অধিক দুৰ্যোগৰ আতংকত ভুগি আছে যেন অনুমান হয়। গৰু-বিহুৰ

দিনা বসন্তোৎসৱৰ পাৰভঙা উছাহ চলি থকাৰ সময়তেই গধূলি ৭.২৬ মিনিটত ৬.৯ ৰিখটাৰ স্কেলৰ সৰ্বনাশী ভূমিকম্পই ম্যানমাৰৰ পৰা পাকিস্তান পৰ্যন্ত দুই মিনিট সময় কঁপাই যায় আৰু অসম তথা পূৰ্বাঞ্চলত ক্ষয়ক্ষতি কৰে। সেই কঁপনিৰ আতংকত ভোগা অসমবাসীয়ে পৰৱৰ্তী-কালত আকৌ এলানি ভূমিকম্প অহাৰ আশংকাত ভুগিবলৈ ধৰে। ভাৰত-ম্যানমাৰ সীমাত হোৱা ভূমিকম্পৰ কিছু পিছতেই জাপানতো এটা ডাঙৰ ভূমিকম্প (৬.২ ৰিখটাৰ স্কেলত) হয় আৰু অসমৰ দৰে সেই দেশখনেও বহু ক্ষয় ক্ষতিৰ সন্মুখীন হয়। এই খিনিতে ২০১১ চনত জাপানত হোৱা ভয়ংকৰ চুনাৰিৰ দুঃসহনীয় স্মৃতি বিশ্ববাসীৰ লগতে অসমবাসীয়েও সোঁৱৰণ কৰি মহা প্ৰলয়ত পৃথিৱী ধ্বংস হ'ব পাৰে বুলি আতংকিত হৈ পৰিছে। এই ধাৰণা আৰু অধিক দৃঢ়ীভূত হয় জাপানৰ ভূমিকম্প আৰু ৭.৮ প্ৰাবল্যৰ দক্ষিণ আমেৰিকাৰ ইকুৱেডৰত সংঘটিত বিধ্বংসী ভূইকঁপৰ পিছত। ইয়াৰ উপৰিও সমগ্ৰ পৃথিৱীৰ বিজ্ঞানী, সচেতন মহল তথা ৰাষ্ট্ৰপ্ৰধান সকলক চিন্তিত কৰি তুলিছে পৃথিৱীৰ ক্ৰমবৰ্দ্ধমান তাপমাত্ৰাই। বৰ্তমান পশ্চিম-মধ্য-দক্ষিণ ভাৰত প্ৰচণ্ড গৰমত দহিছে উক্ত অঞ্চল কেইটিত ঠাইভেদে ৪০° পৰা ৪৯° পৰ্যন্ত তাপমাত্ৰা চলি আছে। যোৱা মাৰ্চ মাহত এই পাৰাস্তস্ত হেনো ১৩৭ বছৰৰ ভিতৰত সৰ্বোচ্চ। বৰ্তমানৰ এই পাৰাস্তস্ত আৰু ২° বাঢ়িলে পৃথিৱীক মহাপ্ৰলয়ৰ পৰা ৰক্ষা কৰাতো হেনো কোনো পধ্যেই সম্ভৱ নহ'ব। সেয়েহে সমগ্ৰ পৃথিৱীৰ ৰাষ্ট্ৰ প্ৰধান সকলে 'সেউজ গৃহ গেছ' সংকোচনৰ বাবে পেৰিছত চুক্তিবদ্ধ হৈছে।

*দেৱেন্দ্ৰ নাথ শৰ্মা গুৱাহাটীৰ বি বৰুৱা মহাবিদ্যালয়ৰ অৱসৰপ্ৰাপ্ত অধ্যাপক

মধ্য আৰু দক্ষিণ ভাৰতত বৰষুণৰ অভাৱত যেনেকৈ অভাৱনীয় তাপ মাত্ৰাত মানুহ মৰিছে তাৰ বিপৰীতে উত্তৰ-পূৰ্বাঞ্চল তথা অসমত তাপ মাত্ৰা বৃদ্ধিত মানুহ মৰা নাই, মৰিছে ভূমিকম্পত, মৰিছে বানপানী, ভূমিস্থলন, ভাগি পৰা ঘৰ-দুৱাৰ বা উভালি পৰা গছৰ হেঁচাত বা বজ্ৰাহত হৈ। ৰঙালি বিহুৰ সময়ৰেপৰা বৰদৈচিলাৰ যি আগমণ ঘটিল সি এটা চিৰাচৰিত নিয়ম মতেই অহা বুলি অসম বাসীয়ে ভাবি লৈছিল। কিন্তু এইবাৰৰ বৰদৈচিলাৰ গতিগোত্ৰ বেলেগ। প্ৰতিদিনেই তীব্ৰবেগত ধুমুহা-বিজুলী চেৰেকনি আহে, শিলাবৃষ্টি হয়, কলহৰ কানে বৰষুণ দিয়ে। প্ৰতিদিনেই তীব্ৰ বেগী ধুমুহাত বৰ বৰ গছ উভালি পৰে সাধাৰণ গাঁওবাসীৰ ঘৰ-দুৱাৰ ভাঙি চুৰমাৰ কৰে, টিনপাত বহুদূৰলৈ উৰুৱাই নিয়ে। ফলত মানুহ, গোখনৰ মৃত্যু হৈছে সমগ্ৰ অসমত। তেনেকৈ বজ্ৰপাততো প্ৰতিবছৰৰ দৰে এইবাৰো বুজন সংখ্যক গোখনৰ লগতে মানুহৰো মৃত্যু হৈছে। এইবাৰ যেনিবা সংখ্যাত কিছু বেছি। তদুপৰি ৰাতিৰ ভাগত অহা ধুমুহাৰ লগে লগে ভূতৰ লগত দানৱ পৰাৰ দৰে বিজুলী বন্ধ কৰি দিয়াৰ বাবে গাঁও, চহৰ-নগৰ অন্ধকাৰত ডুব যায়। উত্তৰ-পূবত প্ৰাক্ মৌচুমী কালৰ এনে বিধ্বংসী, কালৰূপী ধুমুহা-গাঁজনী চেৰেকনিৰ ফলত যি বজ্ৰপাতৰ সৃষ্টি হয়, তাকে দেখি-শুনি বিজ্ঞমহলে অসম তথা উত্তৰ-পূৰ্বাঞ্চলক বজ্ৰপাত-প্ৰৱণ অঞ্চল বুলি ক'বলৈ আৰম্ভ কৰিছে। অসমত মৌচুমী কালত বানপানী হোৱাটো নোহোৱা-নোপজা কথা নহয়; কিন্তু এইবাৰ ৰঙালী বিহু উৎসৱৰ সময়তে অসমৰ ইমূৰৰপৰা সিমূৰলৈ হোৱা নেৰানেপাৰা ধাৰাসাৰ

বৰষুণৰ ফলত বানপানী হয় আৰু কৃষকৰ ৰবি শস্য ধ্বংস কৰাৰ লগতে আগতীয়া ধানখেতিও বিনষ্ট কৰি অসমৰ দুখীয়া খেতিয়কসকলক অতি বেয়াকৈ ক্ষতিগ্ৰস্ত কৰিছে। সেয়েহে চৰকাৰে তেওঁলোকক ক্ষতিপূৰণ দি আৰ্থিকভাৱে সকাহ দিয়া উচিত। তদুপৰি এইবাৰৰ ঘূৰ্ণি-বতাহ আৰু ধুমুহা বতাহে যি ব্যাপক হাৰত ঘৰ দুৱাৰ ভাঙিছে (উল্লেখযোগ্য যে ইন্দিৰা আবাস যোজনাৰ যোগে পোৱা ঘৰো ভাঙিছে), আঢ়াৰন্ত চামক বাদ দি দুখীয়া চাম লোকক ৰাজ্য আৰু কেন্দ্ৰীয় চৰকাৰে উদাৰ চিন্তেৰে আৰ্থিক সাহায্য দিয়া উচিত। এইবাৰৰ ধুমুহাই অসমৰ বহু অঞ্চলৰ চৰকাৰী খণ্ডৰ বহু শিক্ষানুষ্ঠানৰ ঘৰ-দুৱাৰৰো বিস্তৰ ক্ষতিসাধন কৰিছে। শিক্ষার্থীসকলে যাতে যথাসম্ভৱ সোনকালেই স্কুললৈ গৈ পাঠদান গ্ৰহণ কৰিব পাৰে চৰকাৰে শিক্ষানুষ্ঠানবোৰৰ মেৰামতি বা পুনৰ নিৰ্মাণৰ কাম অবিলম্বে হাতত ল'ব লাগে। ধুমুহাৰ তাণ্ডৰত বা বজ্ৰপাতত মৃত্যু হোৱা লোকৰ পৰিয়ালবোৰকো চৰকাৰে যথাযথ সাহায্য দিয়া উচিত। এনে ধৰণে চৰকাৰে অসমৰ জনসাধাৰণৰ জীৱন যাত্ৰা স্বাভাৱিক কৰি তোলাৰ বাবে সক্ৰিয় হোৱা উচিত। বানপানী প্ৰতিৰোধী বহু মথাউৰিৰ ম্যাদ উকলি গৈছে বা কেতবোৰৰ ভঙা-ছিগা অৱস্থাতেই আছে। চৰকাৰে খৰালি কালতেই এইবোৰ কাম কৰিব লাগিছিল। চৰকাৰে ভৰ বাৰিষা অহাৰ পূৰ্বেই যুদ্ধকালীন তৎপৰতাৰে মথাউৰিবোৰ সঠিকভাৱে মেৰামতি বা পুনৰ নিৰ্মাণ কৰা উচিত। বানপানীয়ে বহু অঞ্চলৰ ৰাস্তা-ঘাট, দলঙৰো ক্ষতি সাধন কৰিছে। জনসাধাৰণৰ স্বাভাৱিক জীৱন

যাত্ৰা সুচল কৰাৰ প্ৰয়োজনতেই একালৰ অৰণ্যাবৃত পৃথিৱীখন জনাৰণ্যেৰে ভৰি পৰিল। অৰণ্যবাসী-জীৱকুল-পক্ষীকুল গৃহহাৰা হ'ল। বিজ্ঞান প্ৰযুক্তিৰ অগ্ৰগতিৰ লগে লগে মানুহে নিজৰ সুখ-সুবিধা আৰাম-বিলাস-ব্যসনৰ বাবে ৰে'ল, জাহাজ, উৰাজাহাজ, মটৰ গাড়ী, খাদ্য তথা বস্ত্ৰ তৈয়াৰ কৰিবলৈ বিভিন্ন কল-কাৰখানা, যুদ্ধ-বিগ্ৰহ কৰিবলৈ অতি শক্তিশালী বন্দুক-বাৰুদ, এটম বোমা, হাইড্ৰোজেন বোমা, গ্ৰহ-গ্ৰহাস্তৰত বসতিৰ হেঁপাহ কৰি উপগ্ৰহ পঠাবলৈ ৰকেট আৱিষ্কাৰ কৰিছে। এইবোৰ নিৰ্বিচাৰে ব্যৱহাৰ কৰি পৃথিৱীৰ একালৰ নিৰ্মল জলবায়ু কাৰ্বন ডাই-অক্সাইড প্ৰভৃতি বিষাক্ত গোছেৰে বায়ুমণ্ডল ভৰাই পেলোৱাৰ ফলতেই সমগ্ৰ পৃথিৱীখনত উত্তাপৰ মাত্ৰা বৃদ্ধি পাইছে। এই তাপমাত্ৰা বৃদ্ধি পোৱাৰ ফলতেই জলবায়ুৰো পৰিৱৰ্তন হৈছে, মেৰু অঞ্চল তথা হিমালয়ৰ বৰফ গলিবলৈ আৰম্ভ কৰিছে আৰু ফলত সাগৰ, মহাসাগৰবোৰৰ জলপৃষ্ঠবোৰো বৃদ্ধি পাই গৈ আছে। বৈজ্ঞানিকসকলে কৈছে যে পৃথিৱীৰ পাৰাস্তম্ভ আৰু অলপ কেই ডিগ্ৰী মান বাঢ়িলেই হেনো উৎকট গৰমৰ বাবে পৃথিৱী জীৱকুলৰ বাবে বাসোপযোগী হৈ নাথাকিব। উপকূলীয় অঞ্চলবোৰ পানীত ডুব যাব। উপকূলবাসী স্থানান্তৰত শৰণাৰ্থী হ'ব। সেয়েহে হল্যাণ্ড আদি বহু ইউৰোপীয় দেশবাসীয়ে প্ৰদূষণ ৰোধ কৰাৰ বাবে মটৰ গাড়ীৰ পৰিৱৰ্তে চাইকেল চলাবলৈ আৰম্ভ কৰিছে। দিল্লীৰ চৰকাৰখনেও ভাৰতবৰ্ষত প্ৰদূষণ ৰোধৰ বাবে চিন্তা-চৰ্চা কৰি প্ৰদূষণ প্ৰতিৰোধী ব্যৱস্থা লোৱাৰ আৰু ভাৰতবৰ্ষৰ জনগণকো আদেশ-নিৰ্দেশ তথা পৰামৰ্শ দিয়াৰ সময় সমাগত। □

উত্তৰ-পূৰ্বাঞ্চলৰ সীমাত বহিঃবাণিজ্যৰ সম্ভাৱনা

অনিল কুমাৰ শইকীয়া*

দক্ষিণ-পূব এছিয়াৰ দুৱাৰমুখ হিচাপে
অসমৰ গুৱাহাটী মহানগৰখনক
প্ৰক্ষেপ কৰি অহা হৈছে। আনহাতে,
উত্তৰ-পূৰ্বাঞ্চলৰ ছিক্কিমকে সামৰি
আঠখন ৰাজ্যৰ প্ৰধান কেন্দ্ৰস্থল হিচাপে
গুৱাহাটী মহানগৰ তথা সমগ্ৰ
গুৱাহাটীখনকেই ব্যৱহাৰ কৰি আহিছে।
বিগত সময়ছোৱাত পূবলৈ চোৱা নীতিৰ
দৃষ্টিভংগীৰে সমগ্ৰ উত্তৰ-পূৰ্বাঞ্চলটোৱে
যে দক্ষিণ-পূব এছিয়াৰ সৈতে আৰ্থিক-
সামাজিক আৰু ৰাজনৈতিক প্ৰেক্ষাপটত
অতিশয় গুৰুত্বপূৰ্ণ ভূমিকা পালন কৰিব
পাৰিব, সেই সম্পৰ্কে বহুবোৰ
আলোচনা, নীতি, আন্তৰ্জাতিক চুক্তি
আদি কৰি আহিছিল যদিও অতি সম্প্ৰতি
সেই দৃষ্টিভংগীৰ ফলপ্ৰসূতা সম্ভৱ হৈ
উঠা নাই। 'পূবলৈ চোৱা নীতি'ৰ
পৰিৱৰ্তন ঘটাই মোডী চৰকাৰে 'পূব
বাবে কামৰ নীতি' হিচাপে ঘোষণা
কৰিছে। পূবৰ কাষৰীয়া ৰাষ্ট্ৰসমূহৰ
সৈতে সম্পৰ্ক স্থাপন কৰি ৰাষ্ট্ৰসমূহৰ
স্বার্থত এটা ফলাফলকেন্দ্ৰিক কৌশল
অৱলম্বন কৰিব বিচৰা হৈছে।
ভৌগোলিকভাৱে অতি স্পৰ্শকাতৰ এই
অঞ্চলটোত উন্নয়ন তথা নিৰাপত্তাৰ এটা
নতুন মাত্ৰা প্ৰদান কৰি সামগ্ৰিক উন্নয়নৰ
ক্ষেত্ৰত প্ৰবল উৎসাহ আনিব বিচৰা
হৈছে।

অৰুণাচল প্ৰদেশ, অসম, মণিপুৰ,
মেঘালয়, মিজোৰাম, নাগালেণ্ড, ত্ৰিপুৰা
আৰু ছিক্কিম— এই উত্তৰ-পূৰ্বাঞ্চলৰ
৯০ শতাংশ ভূমিয়েই বাংলাদেশ, ভূটান,
চীন, নেপাল আৰু ম্যানমাৰক আৱৰি
আছে। সম্পদত অতি চহকী অঞ্চলটো
ৰাষ্ট্ৰখনৰ বাবে অপৰিহাৰ্য সম্পদৰ
ভাণ্ডাৰ, জলবিদ্যুৎ, তেল, গেছ, কয়লা,
জৈৱ-বৈচিত্ৰ্য আৰু কৃষিৰ পূৰ্ণ
সম্ভাৱনাবোৰ লাভ কৰাৰ বাবে দেশখনৰ
বলিষ্ঠ পদক্ষেপ একান্তই প্ৰয়োজন।
পৰ্যাপ্ত প্ৰাকৃতিক সম্পদ থকা সত্ত্বেও এই
অঞ্চলটো দেশৰ অন্যান্য ৰাজ্যৰ তুলনাত
যথেষ্ট পিছ পৰি আছে। দেশৰ
আটাইতকৈ সীমামূৰীয়া অঞ্চল, বজাৰৰ
অসুবিধা, দুৰ্বল আন্তঃগাঁথনি আৰু
যোগাযোগ মাধ্যমৰ জটিলতা, ভূমি
অধিগ্ৰহণৰ সমস্যা, কৃষিত মাত্ৰাধিক-
ভাৱে পৌৰাণিক পদ্ধতি আৰু কৌশল
ব্যৱহাৰ, শস্য সংৰক্ষণৰ বাবে
শীতলীকৰণ ভঁৰালৰ অভাৱ, পথ
যোগাযোগৰ অনিশ্চয়তা আৰু বিপদ-
সংকুল অৱস্থা, ঋণ লাভৰ বাবে বেংক
প্ৰতিষ্ঠান পৰ্যাপ্ত নোহোৱা, ঋণ লাভৰ
পৰা বঞ্চিত হোৱা স্থানীয় উদ্যোক্তা-
সকলৰ নিৰুৎসাহী মানসিকতা, বজাৰ-
চাহিদাৰ প্ৰতিযোগী চৰিত্ৰ, কেঁচামালৰ
বহিৰ্গমন, প্ৰযুক্তি তথা গুণগত মানৰ

উৎপাদন আদিৰ সমস্যাই অঞ্চলটোত
প্ৰত্যাশিত উন্নয়নৰ প্ৰতিবন্ধকতা সৃষ্টি
কৰি আহিছে। চৰকাৰী চাকৰিৰ ওপৰত
অত্যধিক নিৰ্ভৰশীল অথবা কৰ্মৰ
সন্ধানত নতুন প্ৰজন্ম আন ৰাজ্যলৈ গুচি
যোৱা, বিশেষ শ্ৰমৰ প্ৰতি অহেতুক
লজ্জাবোধ, স্থানীয় বজাৰৰ ক্ষেত্ৰত
আস্থাহীনতা প্ৰদৰ্শন আদিয়েও উত্তৰ-
পূৰ্বাঞ্চলৰ অৰ্থনৈতিক উন্নয়নত হেঙাৰ
সৃষ্টি কৰি আহিছে।

উল্লেখযোগ্য, 'উত্তৰ-পূৰ্বাঞ্চল
দৃষ্টিপাত ২০২০'ত প্ৰকাশিত অঞ্চলটোৰ
প্ৰচুৰ সম্ভাৱনা আৰু প্ৰতিবন্ধকতা
সম্পৰ্কত বিশ্লেষণ আগবঢ়াই কেইটামান
বিশেষ দিশত গুৰুত্ব আৰোপ কৰিছে।
আন্তঃগাঁথনি শক্তিশালী কৰা, বিশেষকৈ
ৰেলপথ, আভ্যন্তৰীণ জলপথ আৰু
বিমান পৰিবহণৰদ্বাৰা যাত্ৰী আৰু সামগ্ৰী
অনা নিয়াৰ বাবে দ্বৈত পথৰ সুবিধা
প্ৰদান কৰা, ম্যানমাৰ আৰু চীনলৈ
স্থলপথ নিৰ্মাণ, ছট্ৰগাম বন্দৰলৈ সাগৰীয়
পথ মুকলিৰে এছিয়াৰ দেশবিলাকৰ
লগত যোগাযোগ সম্ভৱ কৰি তোলা,
ব্ৰডবেণ্ড আৰু ৰায়াৰলেছৰদ্বাৰা
যোগাযোগৰ নেটৱৰ্ক গঢ়ি তোলা,
কৃষিভিত্তিক উদ্যোগ আৰু উদ্যান শস্যৰ
খণ্ডটো তুলনামূলকভাৱে সুবিধাজনক
হৈ থকাৰ বাবে ইয়াৰ ওপৰত গুৰুত্ব
আৰোপ কৰা, অঞ্চলসমূহত উপলব্ধ
সম্পদকেন্দ্ৰিক নিৰ্মাণকাৰক গোট স্থাপন
কৰিবলৈ বিনিয়োগত অগ্ৰাধিকাৰ দিয়া,
অধিক সম্ভাৱনা থকা বৃহৎ জলবিদ্যুৎ
শক্তি উৎপাদন আহৰণত মনোনিৱেশ
কৰা, বিকাশশীল সেৱা— পৰ্যটন
উদ্যোগৰ সম্প্ৰসাৰণ ঘটোৱা, উৎপাদন-
শীল নিযুক্তিৰ পৰিৱেশ গঢ়ি তোলা,
অঞ্চলটোৰ জনসাধাৰণৰ কৰ্মদক্ষতা
বৃদ্ধিৰ বাবে সমৰ্থিত উন্নয়নৰ সম্ভাৱনা

*অনিল কুমাৰ শইকীয়া কাকজান মহাবিদ্যালয়ৰ অৰ্থনীতি বিভাগৰ জ্যেষ্ঠ অধ্যাপক

বিকশাই তোলা, উত্তৰ-পূৰ্বাঞ্চলৰ নতুন শিক্ষিত প্ৰজন্মৰ মাজত এক শ্ৰেণী উদ্যোগী যুৱকৰ সৃষ্টি কৰা, আন্তঃগাঁথনিত চৰকাৰী বিনিয়োগ বৃদ্ধিৰ বাবে যথোপযুক্ত সম্পদ প্ৰবাহ নিশ্চিত কৰি তোলা, আন্তঃগাঁথনি উন্নয়নৰ স্বার্থত অঞ্চলটোলৈ বেচৰকাৰী প্ৰতিষ্ঠানৰ অংশগ্ৰহণ সুনিশ্চিত কৰা, অঞ্চলটোৰ জনসাধাৰণৰ সামগ্ৰিক কল্যাণৰ স্বার্থত বাহ্যিক সম্পদসমূহত বিনিয়োগৰ বাবে আভ্যন্তৰীণ আৰু বাহ্যিক বিনিয়োগ প্ৰবাহ একান্তই প্ৰয়োজনীয় বুলি স্বীকাৰ কৰি কাৰ্যকৰী তৎপৰতা সন্ভৱ কৰি তোলা আদি দিশবোৰ অঞ্চলটোৰ উন্নয়ন, সামগ্ৰিক বিকাশ আৰু কল্যাণ তথা অঞ্চলটোৰ যুৱকৰ বিচ্ছিন্নতাবাদী মনোভাব নাইকিয়া কৰাত সফল হ'ব পাৰিব বুলি ভবা হৈছে।

তাৎপৰ্যপূৰ্ণভাৱে এই কথা উল্লেখ কৰিব পাৰি যে গুৱাহাটী-কুনমিং কৰিড'ৰটোৱে উত্তৰ-পূৰ্বাঞ্চলৰ অৰ্থনীতিৰ ৰেহৰূপ সলনি কৰি দিয়াৰ পূৰ্ণ সন্ভাৱনা আছে। ষ্টিলৱেল পথটোৰ যোগেদি এই কৰিড'ৰটোৱে পৰিৱৰ্তনকামী যোগাযোগ আৰু উপ-আঞ্চলিক সহযোগিতা বঢ়াই তোলাত গুৰুত্বপূৰ্ণ ভূমিকা পালন কৰিব পাৰে। অসমৰ গুৱাহাটীৰপৰা আৰম্ভ কৰি অৰুণাচল প্ৰদেশৰ নামপুং অতিক্ৰমি ম্যানমাৰৰ চিনড্‌বিয়াং, ভামু আৰু কাচিনৰ মিটক্যানিয়াৰদ্বাৰা লিডু বাৰ্মা পথৰ জংচনে সংযোগ ঘটাই ৰালডিং আৰু য়ুনান হৈ চীনৰ কুনমিং চহৰত সোমাব পৰা যায়। উল্লেখযোগ্য, এই পথছোৱাৰ দৈৰ্ঘ্য হৈছে ২,২৭৬ কিঃ মিঃ।

জয়তী পাটনায়কে ২০১৪ চনৰ ৩০ নৱেম্বৰত 'তিনিচুকীয়া-লিডু-নামপুং

খণ্ডৰ সম্পৰ্কত কৰা এটা ক্ষেত্ৰ অধ্যয়নৰ যোগেদি আহৰণ কৰা তথ্য ভিত্তিত ষ্টিলৱেল পথৰ মাজেদি গুৱাহাটী-কুনমিং কৰিড'ৰ নিৰ্মাণ হ'লে এইবোৰৰ মাজৰ দূৰত্ব আৰু অতিক্ৰম কৰিব লগা অঞ্চলসমূহ চিনাক্ত কৰিছে। তেওঁৰ তথ্য অনুযায়ী কিলোমিটাৰ হিচাপত চীনৰ কুনমিং পাবলৈ হ'লে গুৱাহাটীৰপৰা যোৰহাটক (৩১৫) আৰম্ভণি বুলি ধৰি লৈ তিনিচুকীয়া (৪৮৩), লিডু (৫৪০), জয়ৰামপুৰ (৫৬৪), নামপুং (৫৮৭) লৈকে অসম পাৰ হৈ ম্যানমাৰৰ চিংবিয়া (৭১৬), বাৰাপুজ (৮৪৪), মিটক্যানিয়া (১০০৩), ভামু (১১৩৬)ৰ পিছত চীনত প্ৰৱেশ কৰি ৰালডিং (১৩৫৬), লুংলি (১৪৪১), পাওচাং (১৫৪৯), যাংপি (১৭৫৫), য়ুনান (১৯৪৯), চুয়ং (২০৮৩) আৰু অন্তিম স্থান হিচাপে কুনমিং (২২৭৬) চহৰ পোৱা যায়।

ভাৰত-ম্যানমাৰ সীমাত মিটক্যানিয়াৰ পৰা পাংচাও গিৰিপথৰ (৩১২ কিঃ মিঃ) মাজেদি পুনৰ পথ নিৰ্মাণৰ বাবে ম্যানমাৰ চৰকাৰে চীন দেশৰ য়ুনান নিৰ্মাণকাৰী অভিযন্তা বিভাগৰ সৈতে চুক্তিবদ্ধ হৈছে। মিটক্যানিয়া-পাংচাও গিৰিপথটো পুনৰ যোগাযোগৰ সুচল হৈ উঠিলে ভাৰতবৰ্ষ, ম্যানমাৰ আৰু চীনৰ লগত দ্বি-পাক্ষিক অথবা বহুপাক্ষিক বহিঃবাণিজ্যৰ আদান-প্ৰদান কৰোঁতে প্ৰায় ৩০ শতাংশ পৰিবহণ ব্যয় হ্রাস পাব। উত্তৰ-পূৰ্বাঞ্চলৰ ৰপ্তানিজাত সামগ্ৰী শিলিগুৰিৰ নিচেই সৰু পথেদি (যাক চিকেন নেক বুলি কোৱা হয়) প্ৰায় ১৬০০ কিঃ মিঃ পথ অতিক্ৰমি কলকাতালৈ নিয়া হয় পথ অথবা ৰে'ল পৰিবহণৰ যোগেদি। ইয়াৰ পিছত সেই সামগ্ৰীবোৰ মালিকী হৈ দক্ষিণ-পূব এছিয়া আৰু চীন দেশলৈ পঠোৱা হয়। উল্লেখযোগ্য, এই পথটোৰ

জৰিয়তে সামগ্ৰী অনা-নিয়াৰ বাবে সময় লাগে সাত দিন আৰু আনহাতে, ষ্টিলৱেল পথটো পুনৰ মুকলি কৰিলে সামগ্ৰী সৰবৰাহৰ বাবে সময় লাগিব মাত্ৰ দুটা দিন।

১৯৯৯ চনত কুনমিঙত অনুষ্ঠিত হোৱা বাংলাদেশ, চীন, ম্যানমাৰ আৰু ভাৰতবৰ্ষই এখন অভিবৰ্তনত ষ্টিলৱেল পথটো ১৫৩ নম্বৰ ৰাষ্ট্ৰীয় ঘাইপথ হিচাপে চিনাক্ত কৰিছিল। চীন দেশেও এছিয়াৰ কাষৰীয়া ৰাষ্ট্ৰসমূহৰ সৈতে মুক্ত বাণিজ্য শক্তিশালী কৰাৰ স্বার্থত নিজৰ ভূমিত ছয়লেনযুক্ত ঘাইপথ কুনমিং চহৰৰপৰা পুনৰ পথ নিৰ্মাণ আৰম্ভ কৰিছে। তদুপৰি বেইজিং চৰকাৰে কুনমিঙৰ লগত ম্যানমাৰ, লাওচ, ভিয়েটনাম, কম্বোদিয়া, থাইলেণ্ড আৰু মালয়ছিয়া পৰ্যন্ত তিনিলেনযুক্ত ঘাইপথ আৰু ২০১৫ চনৰ ভিতৰত কুনমিঙৰপৰা অতি দ্ৰুতবেগী ৰে'লপথৰ যোগেদি ছিংগাপুৰ আৰু এছিয়াৰ স্থানীয় ৰে'লপথৰ লগত সংযোগ স্থাপন কৰিব বিচাৰিছে। এই প্ৰসংগত আছিক ইউ জামানে তেওঁৰ 'ষ্টিলৱেল পথ : ভৱিষ্যৎ যোগাযোগ' শীৰ্ষক নিবন্ধত উল্লেখ কৰিছে যে তেতিয়া ছিংগাপুৰৰ পৰা অহা সামগ্ৰী নামপুং, লিডু আৰু উত্তৰ-পূৰ্বাঞ্চলৰ অন্যান্য অংশলৈ কুনমিং-ছিংগাপুৰ ট্ৰাংক ৰোড অথবা কুনমিং-ছিংগাপুৰ ৰে'লপথৰদ্বাৰা প্ৰত্যক্ষভাৱে সৰবৰাহ কৰিব পাৰিব।

উত্তৰ-পূৰ্বাঞ্চলক বহিঃৰাজ্যৰ সৈতে সম্পৰ্ক স্থাপন কৰি অঞ্চলটো আৰ্থিকভাৱে সমৃদ্ধিশালী কৰি তোলাৰ প্ৰয়োজনত গুৱাহাটী-কুনমিং কৰিড'ৰটো নিৰ্মাণৰ বাবে ষ্টিলৱেল পথটো পুনৰ মুকলি কৰাটো অতিশয় গুৰুত্বপূৰ্ণ আৰু প্ৰয়োজনীয় বুলি ভাবি সেই বিষয়ে বহুদিন ধৰি অঞ্চলটোৰ ৰাজনীতিবিদ,

অর্থনীতিবিদ, বুদ্ধিজীৱী, প্ৰচাৰ মাধ্যম আৰু বিভিন্ন চৰকাৰী, বেচৰকাৰী সংগঠনসমূহে দাবী জনাই আহিছে। এনে প্ৰেক্ষাপটত অতি সম্প্ৰতি কিছুমান অতিশয় গুৰুত্বপূৰ্ণ আৰু সংবেদনশীল বিষয়ৰ প্ৰসংগ উত্থাপন কৰিব পাৰি। প্ৰথম আৰু প্ৰধান বুলি ভবা বিষয়টো জড়িত হৈ পৰিছে ৰাষ্ট্ৰখনৰ নিৰাপত্তা তথা সাৰ্বভৌমত্বৰ প্ৰসংগত। দ্বিতীয়তে, ষ্টিলৱেল পথটো পুনৰ মুকলি হ'লে উত্তৰ-পূৰ্বাঞ্চললৈ দক্ষিণ-পূব এছিয়াৰ উপৰি চীন দেশৰ পৰা অহা গুণগত মানৰ আকৰ্ষণীয় আৰু কম মূল্যৰ সামগ্ৰীয়ে থলুৱা বজাৰবিলাকত আধিপত্য চলাব আৰু থলুৱা উদ্যোগ তথা নিৰ্মাণকাৰক গোটবিলাকলৈ সংশয়ৰ সন্ত্ৰাৰনা কঢ়িয়াই আনিব বুলি আশংকা কৰা হৈছে। তদুপৰি অবৈধ আৰু চোৰাং বেপাৰৰ এখন অনাকাঙ্ক্ষিত বজাৰ সমান্তৰালভাৱে চলি থকাৰো সন্ত্ৰাৰনা অস্বীকাৰ কৰিব নোৱাৰি। প্ৰকৃততে ক'বলৈ গ'লে উত্তৰ-

পূৰ্বাঞ্চলৰ বজাৰসমূহলৈ বিদেশত নিৰ্মিত সামগ্ৰীৰ মুক্ত আগমনে থলুৱা সামগ্ৰী উৎপাদনত প্ৰতিবন্ধকতাৰ সৃষ্টি নকৰাকৈ নাথাকে। ইতিমধ্যে কেন্দ্ৰীয় শুল্ক বিভাগে এনে সন্ত্ৰাৰনাৰ কথা উল্লেখ কৰি কৈছে যে এনেধৰণৰ আসুৰিক বজাৰখন প্ৰতিৰোধ কৰাৰ কোনো উপায় নাথাকে। চীন দেশৰ কৰ গাঁথনিটোৱে চীনা সামগ্ৰীৰ উন্নত মান আৰু পৰ্যাপ্ততাই এনেধৰণৰ বজাৰ দখল কৰাত সফল হৈছে। সেয়ে উত্তৰ-পূৰ্বাঞ্চলৰ অর্থনীতিৰ বাবে এনে শংকা অমূলক নহয়। চীনা সামগ্ৰীৰ সহজ প্ৰবাহে অঞ্চলটোৰ ঔদ্যোগিক, বিশেষকৈ ক্ষুদ্ৰ ঔদ্যোগিক গোটবোৰলৈ ভাবুকি কঢ়িয়াই আনিব পাৰে। সেয়ে এনেধৰণৰ সংশয় আৰু সন্ত্ৰাৰনাৰ পটভূমিত উত্তৰ-পূৰ্বাঞ্চলত থকা বিশেষ উৎপাদনমূলক সম্পদবোৰ চিনাক্ত কৰি যোগানকেন্দ্ৰিক উদ্যোগ স্থাপনত অগ্ৰাধিকাৰ দিয়াটো উচিত হ'ব— যাতে সীমান্তৰ কাষৰীয়া ৰাষ্ট্ৰ বাংলাদেশ,

ভূটান, দক্ষিণ-পশ্চিম চীনা অঞ্চল আৰু ম্যানমাৰৰ বাবে প্ৰয়োজনীয় সামগ্ৰীৰ চাহিদা পূৰণ কৰিব পৰা যায়।

যোগানকেন্দ্ৰিক উদ্যোগ স্থাপনৰ বেলিকা উত্তৰ-পূৰ্বাঞ্চলত বিশেষ অৰ্থনৈতিক মণ্ডল স্থাপন কৰিব পৰা যায়। অঞ্চলটোত সন্ত্ৰাৰনা থকা ফাৰমাচিউটিকেল আৰু পেট্ৰ'কেমিকেল সামগ্ৰী, জলবিদ্যুৎ, বনৌষধি উদ্যান, উদ্যান শস্য, খাদী আৰু বস্ত্ৰৰ উপৰি হস্তশিল্পজাত সামগ্ৰী আৰু পৰ্যটন উদ্যোগৰ বিকাশ ঘটাই সীমান্তত থকা ৰাষ্ট্ৰসমূহৰ বাণিজ্যিক বজাৰসমূহ দখল কৰিব পৰা যায়। চৰকাৰ আৰু বিভিন্ন সামাজিক সংগঠনৰ মাজত এনে সচেতনতাবোধ আৰু প্ৰচেষ্টা নিশ্চিত কৰি তুলিব লাগিব, যাতে অঞ্চলটোত বিনিয়োগ বৃদ্ধিৰ প্ৰবল সন্ত্ৰাৰনাময় পৰিৱেশ গঢ়ি তুলিব পাৰে। ইয়াৰ বাবে অৱশ্যে প্ৰয়োজন হ'ব অঞ্চলটোৰ গাঁথনিগত সংস্কাৰ, যিটোৱে মুক্তবজাৰ শক্তিক প্ৰত্যাহ্বান জনাব পাৰে। □

২০১৩ চনৰ জানুৱাৰী মাহৰ প্ৰথম সপ্তাহৰ পৰা ৰোজগাৰ সমাচাৰ (উৰ্দু) ই-সংস্কৰণ আমাৰ হিন্দীৰ ৱেবচাইট www.rojgarsamachar.gov.in যোগে উপলব্ধ হৈছে। বৰঙণি দাতা/পাঠকসকলে ৱেবচাইট ই-সংস্কৰণ (উৰ্দু)ত click কৰি এই সংস্কৰণ পঢ়িব পাৰিব।